Agatha Christie

Misis Makginti mirė

Agata Kristi žinoma visame pasaulyje kaip detektyvų karalienė. Visais laikais ir visose šalyse ji buvo ir tebėra labiausiai publikuojama rašytoja. Jos kūrinių, išverstų daugiau kaip į 100 kalbų, tiražus lenkia tik Biblijos ir Šekspyro leidimai. Anglų kalba A. Kristi knygų išleista daugiau kaip milijardas egzempliorių.

Agata Kristi

Misis Makginti mirė

VILNIUS

UDK 820-3
CH 525

Agatha Christie
Mrs McGinty's Dead

First published in Great Britain by Collins 1952
Previously published in paperback by Fontana 1955
Reprinted four times
HarperCollinsPublishers 1993

Iš anglų kalbos vertė *Jolanta Kriūnienė*

ISSN 1822-7376 ; 37
ISBN 9955-9870-01-8

Skiriu Peteriui Saundersui
Dėkinga už jo gerumą autoriams

Erkiulis Puaro išėjo iš restorano „La Vieille Grand'mère"* į Soho. Kadangi vakaras buvo nešaltas, jis pasistatė apsiausto apykaklę labiau iš apdairumo negu dėl būtinybės. „Mano amžiuje neverta rizikuoti", – tarė sau.

Jo akyse atsispindėjo mąslus, mieguistas pasitenkinimas. „Escargots de la Vieille Grand'mère"** buvo skanus. Tikras atradimas šis niūrus, mažytis restoranėlis. Susimąstęs, kaip gerai pašertas šuo, Erkiulis Puaro apsilaižė lūpas. Paskui, išsitraukęs iš kišenės nosinaitę, nusišluostė savo išpuoselėtus ūsus.

Taip, puiki vakarienė... O kas dabar?

Pro šalį pravažiuojantis taksi viliojamai sulėtino greitį. Puaro minutėlę padvejojo, bet nedavė jokio ženklo. Kam tas taksi? Juk jis bet kuriuo atveju grįš namo per anksti – miegoti dar ne laikas.

– Gaila, – į ūsus sumurmėjo Puaro, – kad galima valgyti tik tris kartus per dieną...

Mat išgerti arbatos po pietų jis nebuvo pripratęs. „Jei vaišiniesi penktą valandą, iki vakarienės nesusikaupia pakankamai skrandžio sulčių, – aiškino jis. – O neužmirškime, kad vakarienė yra svarbiausias dienos valgis!" Nesimėgavo jis ir priešpiečių kava. Ne, tik šokoladas ir raguoliai pusryčiams, jei įmanoma, dvyliktą trisdešimt, bet ne vėliau kaip pirmą – pietūs, ir pagaliau kulminacija – *vakarienė*!

Tai buvo Erkiulio Puaro dienos akcentai. Kiekvienas, kuris pernelyg rimtai traktuoja savo skrandį, senatvėje pjauna,

* Senoji močiutė (pranc.)

** Firminis sraigių patiekalas, – *vert. past.*

ką sėjo. Dabar valgymas buvo ne tik fizinis malonumas, bet ir intelektualinis įsigilinimas. Mat pertraukose tarp valgymų jis praleisdavo gan daug laiko ieškodamas bei žymėdamasis galimus naujų ir skanių patiekalų objektus. „La Vieille Grand'mère" buvo vienos iš tokių paieškų rezultatas, ir „La Vieille Grand'mère" ką tik sulaukė Erkiulio Puaro gastronominio įvertinimo.

Tačiau dar, deja, liko vakaras, kurį reikėjo kažkaip praleisti.

Erkiulis Puaro atsiduso.

„O, kad čia būtų *ce cher Hastings**..." – pagalvojo jis.

Jis su malonumu prisiminė seną draugą.

„Mano pirmasis draugas šioje šaly – ir vis dar brangiausias bičiulis, kurį turiu. Tiesa, jis gana dažnai mane siutina. Bet argi aš dabar apie tai galvosiu? Ne. Aš prisimenu tik jo neįtikėtiną nuostabą, kai jis išsižiojęs gėrisi mano talentais, ir tai, kaip lengvai aš klaidinu jį nė kiek nemeluodamas, ir jo suglumimą, jo didžiulį apstulbimą, kai jis pagaliau suvokia tiesą, kuri man buvo aiški visą laiką. *Ce cher, cher ami!*** Tai mano silpnybė, kurią visada turėjau – noras pasirodyti. Tačiau žmogui, turinčiam tokius sugebėjimus, juk iš tiesų būtina gėrėtis savimi – o tam reikalingas išorinis stimulas. Aš negaliu, tikrai negaliu, visą dieną sėdėti krėsle ir mąstyti apie tai, koks esu nuostabus. Reikia žmogiško prisilietimo. Reikia, kaip dabar sakoma, *pastumdėlio*."

Erkiulis Puaro atsiduso. Jis pasuko į Šaftesberio aveniu.

Gal pereiti ją, drožti į Leičesterio skverą ir praleisti vakarą kine? Kiek paniuręs jis papurtė galvą. Kino filmai dažniausiai jį erzino savo nerišliais siužetais, logiško tęstinumo stoka. Net fotografija, kuria kai kas taip entuziastingai žavisi, Erkiuliui Puaro neretai atrodė ne kas kita, kaip reginių ir daiktų pavaizdavimas taip, kad jie atrodytų visiškai kitokie nei yra iš tikrųjų.

* Tas brangus Hastingsas (pranc.)

** Tas brangus, brangus draugas (pranc.)

Viskas, nusprendė Erkiulis Puaro, mūsų laikais per daug meniška. Nebeliko meilės tvarkai ir metodiškumui, kuriuos jis pats taip didžiai vertino. Ir retai kas besižavi subtilumu. Į madą atėjo smurto ir primityvaus brutalumo scenos, o Puaro, kaip buvęs policijos pareigūnas, brutalumu bodėjosi. Ankstyvoje jaunystėje jam teko matyti daug primityvaus brutalumo. Tai buvo labiau taisyklė nei išimtis. Jį tai vargino ir atrodė neracionalu.

„Iš tikrųjų, – svarstė Puaro, pasukęs namų link, – aš nežengiu koja kojon su šiuolaikiniu pasauliu. Esu toks pat vergas kaip ir kiti. Mano darbas pavergė mane lygiai taip pat, kaip jų darbas – juos. Kai išmuša laisvalaikio valanda, jie neturi kuo ją užpildyti. Į pensiją išėjęs finansininkas žaidžia golfą, smulkus prekybininkas sodina darže svogūnus, o aš – valgau. Bet taip jau yra, kad grįžau prie to paties. *Valgyti galima tik tris kartus per dieną.* O tarp valgymų yra tarpai."

Eidamas pro laikraščių pardavėją jis dirstelėjo į afišą.

„Makginti teismo rezultatas. Nuosprendis."

Jo tai nė kiek nesuintrigavo. Jis miglotai prisiminė mažą žinutę laikraščiuose. Tai nebuvo įdomi žmogžudystė. Kažkokia vargšė senutė, kuriai sunkiu daiktu smogta per galvą. Vis tas bejausmis primityvus šių dienų brutalumas.

Puaro įžengė į savo keleto butų namo kiemą. Kaip visada jo širdis su pasitenkinimu suspurdėjo. Jis didžiavosi šiuo namu. Nuostabus simetriškas pastatas. Liftas pakėlė į ketvirtą aukštą, kur jis turėjo didelį prabangų butą su nepriekaištinga chromo furnitūra, kvadratiniais krėslais bei griežtai stačiakampiais ornamentais. Galėjai drąsiai sakyti, jog šioje vietoje nėra nė vieno linkio.

Kai atsirakinęs duris jis įžengė į kvadratinį baltą prieškambarį, pasitikti tylutėliai išniro tarnas, Džordžas.

– Labas vakaras, sere. Jūsų laukia... vienas džentelmenas.

Jis mitriai padėjo Puaro nusivilkti apsiaustą.

– Kuo jis vardu?

– Kažkoks misteris Spensas, sere.

– Spensas... – ši pavardė tuo momentu Puaro nieko nereiškė. Ir vis dėlto jis žinojo, kad turėtų reikšti.

Minutėlei stabtelėjęs prieš veidrodį, kad įsitikintų, jog jo ūsai atrodo tobulai, Puaro pravėrė duris į svetainę ir įėjo. Žmogus, sėdėjęs viename iš didžiųjų kvadratinių krėslų, pakilo.

– Sveiki, misteri Puaro. Tikiuosi, jūs mane prisimenate. Tai buvo seniai... Policijos vyresnysis inspektorius Spensas.

– O taip, žinoma, – Puaro šiltai paspaudė ištiestą ranką.

Vyresnysis inspektorius Spensas iš Kilčesterio policijos. Tai buvo labai įdomus atvejis... Pasak Spenso, dabar jau sena istorija...

Puaro atkakliai siūlė svečiui atsigaivinti. *A grenadine? Crème de menthe? Benedictine? Crème de cacao?..**

Tuo metu įėjo Džordžas, nešinas padėklu, ant kurio stovėjo butelis viskio ir sifonas.

– O gal norėtumėte alaus? – tyliai paklausė jis lankytojo.

Didelis įraudęs vyresniojo inspektoriaus Spenso veidas nušvito.

– Man alaus, – pareiškė jis.

Puaro teliko dar kartą nusistebėti Džordžo pasiekimais. Jis pats nė nenumanė, kad namuose yra alaus, ir jam atrodė nesuvokiama, kaip galima rinktis alų, o ne saldų likerį.

Kai priešais Spensą jau putojo alaus bokalas, Puaro įsipylė sau į mažą stiklinį indelį spindinčio žalio *crème de menthe.*

– Bet kaip žavu iš jūsų pusės, kad mane aplankėte, – tarė jis. – Nuostabu. Jūs atvykote iš...?

– Kilčesterio. Aš jau maždaug pusmetis pensijoje. O iš tikrųjų turėjau išeiti į pensiją prieš pusantrų metų. Bet paprašė dar padirbėti, tai ir sutikau.

– Jūs pasielgėte apgalvotai, – jausmingai tarė Puaro. – Tiesiog išmintingai...

– Nejaugi? Kaip keista. Nesu tuo tikras.

---

* Granatų sulčių sirupo? Mėtinio kremo? Benediktinų likerio? Kakavos kremo? (pranc.)

– Taip, taip, buvote išmintingas, – neatlyžo Puaro. – Tos ilgos *ennui** valandos... Jūs apie jas nė nenutuokiate.

– Bet aš turiu daug ką nuveikti ir išėjęs į pensiją. Štai pernai persikraustėme į naują namą. Yra nedidelis sodelis, kuris gėdingai apleistas. Aš dar to deramai net nesiėmiau.

– Taip, taip, jūs gi vienas iš tų, kurie sodininkauja. Ir aš kažkada buvau nusprendęs gyventi kaime bei auginti aguročius. Bet nieko iš to neišėjo. Neužteko kantrybės.

– O kad būtumėte matęs vieną mano agurotį pernai! – užsiplieskė Spensas. – Tikras milžinas! O mano rožės! Be galo mėgstu rožes. Ketinu turėti...

Staiga jis nutilo.

– Bet ne apie tai aš atvykau pakalbėti.

– Ne, ne, jūs atvykote aplankyti seno pažįstamo – labai malonu. Esu už tai dėkingas.

– Gaila, misteri Puaro, bet ne vien tai. Būsiu atviras. Man kai ko reikia.

Puaro atsargiai pasiteiravo:

– Gal jūsų namas užstatytas? Ir jūs norėtumėte pasiskolinti...

Spensas pasibaisėjęs nutraukė:

– O, Dieve, tikrai ne *pinigų*! Nieko panašaus.

Grakščiai atsiprašinėdamas Puaro sumojavo rankomis.

– Prašau man atleisti.

– Pasakysiu jums tiesiai – tai vis prakeiktas įžūlumas mane čia atginė. Ir nenustebsiu, jei parodysite man duris.

– Neparodysiu, – trumpai atsakė Puaro. – Tęskite.

– Tas Makginti atvejis... Jūs tikriausiai apie jį skaitėte?

Puaro papurtė galvą.

– Neatkreipiau dėmesio. Misis Makginti – senučiukė parduotuvėje ar namuose. O taip, ji mirė. Kaip ji mirė?

Spensas įsispoksojo į jį.

– O Viešpatie! – sušuko jis. – Kai ką prisiminiau. Keista. Lig šiol niekada apie tai nepagalvojau.

* Nuobodulys (pranc.)

– Ką jūs pasakėte?

– Nieko. Tiesiog žaidimas. Vaikų žaidimas. Mes žaisdavome jį vaikystėje. Sustodavome visi į eilę, ir vieni klausinėdavo, o kiti atsakinėdavo. *„Misis Makginti mirė!“* – *„Kaip ji mirė?“* – *„Priklaupusi ant vieno kelio, kaip aš dabar.“* Paskui kitas klausimas: *„Misis Makginti mirė!“* – *„Kaip ji mirė?“* – *„Laikydama ranką, kaip aš dabar.“* O mes visi priklaupdavome ir iškeldavome savo dešines rankas. Ir tada įvykdavo *tai*! *„Misis Makginti mirė!“* – *„Kaip ji mirė?“* – *„Va ŠITAIP!“* Pliaukštelėjimas, eilės galas virsta ant šono, o kartu ir mes visi kaip kėgliai! – tai prisiminęs Spensas skambiai nusikvatojo. – Iš tiesų, puikus prisiminimas!

Puaro mandagiai laukė. Tai buvo viena iš tų akimirkų, kai jis nesuprato anglų, nors buvo praleidęs šioje šalyje pusę savo gyvenimo,. Jis pats vaikystėje žaisdavo slėpynių, bet neturėjo jokio noro apie tai kalbėti ar net galvoti.

Kai Spensas pagaliau susivaldė, Puaro kiek nuvargusiu balsu pakartojo klausimą:

– Kaip ji mirė?

Šypsena jau buvo pranykusi iš Spenso veido. Staiga jis vėl sugrįžo į dabartį.

– Jai smogė į pakaušį kažkokiu aštriu sunkiu daiktu. Kambarys buvo apverstas aukštyn kojomis, ir dingo senutės santaupos – maždaug trisdešimt svarų grynais. Ji gyveno viena mažame namelyje, turėjo nuomininką. Tas žmogus vardu Bentlis. Džeimsas Bentlis.

– Ach taip, Bentlis.

– Jokių įsilaužimo žymių: langai neišdaužti, spynos savo vietoje. Bentliui tada buvo sunkus metas – netekęs darbo, jis jau du mėnesius nemokėjo nuomos. Pinigai buvo surasti paslėpti po akmeniu, trobelės gale. Bentlio apsiausto rankovė buvo ištepta krauju, rasta ir plaukų – ta pati kraujo grupė ir plaukai tie patys. Iš pradžių jis tvirtino nesiartinęs prie kūno, taigi tai negalėjo būti atsitiktinumas.

– Kas ją rado?

– Kepėjas, kuris išnešioja duoną. Tą dieną jis turėjo gauti savo atlygį. Džeimsas Bentlis atidarė jam duris ir pasakė, jog beldėsi į misis Makginti miegamąjį, tačiau niekas neatsiliepė. Kepėjas spėjo, kad ji gali blogai jaustis. Jie paprašė kaimynės nueiti ir pažiūrėti. Miegamajame misis Makginti nebuvo, ji net nebuvo miegojusi savo lovoje, tačiau kambarys buvo sujauktas, išluptos grindų lentos. Tada jie nusprendė žvilgtelėti į svetainę. Ten ji ir gulėjo ant grindų, ir kaimynė suklikusi susiėmė už galvos. Po to jie, žinoma, iškvietė policiją.

– O Bentlis buvo suimtas ir apklaustas?

– Taip. Įvyko teismo posėdis. Vakar. Tik prasidėjo ir tuoj baigėsi. Šįryt teisėjai išėję tarėsi vos dvidešimt minučių. Nuosprendis – kaltas. Pasmerktas mirti.

Puaro linktelėjo.

– O jūs, išgirdęs nuosprendį, sėdote į traukinį, atvykote į Londoną ir atėjote pas mane. Kodėl?

Vyresnysis inspektorius Spensas žvelgė į alaus bokalą. Jis iš lėto vedžiojo pirštu aplink jo kraštą.

– Todėl, kad nemanau, jog tai jo darbas... – atsakė jis.

Akimirksnį kitą buvo tylu.

– Jūs atvykote pas mane...

Puaro neužbaigė sakinio.

Vyresnysis inspektorius Spensas pakėlė akis. Jo veidas buvo dar labiau įraudęs. Tai buvo tipiškas kaimiečio veidas – neišraiškingas, uždaras, įžvalgių, bet sąžiningų akių. Tai buvo veidas žmogaus, kuris laikosi tam tikrų standartų, niekada neabejoja savimi ir nesuka sau galvos dėl to, kas gerai, o kas blogai.

– Aš daug laiko praleidau Force, – tarė jis. – Patyriau ir šilta, ir šalta. Kaip ir kiekvienas, susidarau savo nuomonę apie žmones. Per savo tarnystę buvau susidūręs su ne viena žmogžudyste – kai kurie atvejai buvo paprasti, kiti ne tokie aiškūs. Vienas žinomas ir *jums*, misteri Puaro ...

Erkiulis Puaro linktelėjo.

– Gan sudėtingas. Jeigu ne jūs, nebūtume išnarplioję. Bet mums pasisekė – neliko jokių abejonių. Tą patį galima pasakyti ir apie kitus, kurių jūs nežinote. Buvo toks Vistleris – gavo, ko nusipelnęs. Buvo tie vyrukai, nušovę senį Gutermaną. Buvo Veralas ir jo arsenas. Trenteris spruko, o jis užbaigė savo darbą. Misis Kotlend – laimės kūdikis... Jos vyras buvo šlykštus darboholikas, ir teismas ją išteisino. Ne dėl teisingumo – tiesiog sentimentai. Retsykiais galima sau tai leisti. Kartais neužtenka įrodymų, kartais sukyla sentimentai, kartais žudikas sugeba įtikinti teisėjus – pastarasis atvejis nedažnas, bet taip gali būti. Kai kada advokatui tenka gerokai pasidarbuoti, kad teisėjas nenuklystų neteisingu keliu. O taip, mačiau daugybę tokių atvejų. Tačiau...

Spensas lėtai pagrasino pirštu.

– Man neteko matyti – bent jau *savo* darbe, – kad nekaltas žmogus būtų pakartas už tai, ko jis nepadarė. Tokio dalyko, misteri Puaro, aš ir nenoriu pamatyti. Bent jau, – pridūrė Spensas, – *šioje* šalyje!

Puaro pažvelgė į jį.

– O jūs manote, kad netrukus tai pamatysite. Bet kodėl...

Spensas nutraukė jo mintį.

– Maždaug nutuokiu, ką norite pasakyti. Atsakysiu užbėgdamas už akių. Aš buvau atsakingas už šią bylą. Turėjau surinkti faktus apie tai, kas įvyko. Darbą atlikau labai rūpestingai. Surinkau faktus – visus, kokius tik galėjau. Visi jie liudijo viena – rodė į vieną žmogų. Surinkęs juos, perdaviau savo viršininkui. Po to nuo manęs jau niekas nebepriklausė. Byla pateko į prokuroro rankas. Jis nusprendė suformuluoti kaltinimą, nesiremdamas įrodymais – kitaip ir negalėjo būti. Taigi Džeimsas Bentlis buvo suimtas, stojo prieš teismą, buvo apklaustas ir pripažintas kaltu. Nesiremdami įrodymais, kitaip nuspręsti jie ir negalėjo. O įrodymai yra tai, į ką teismas turi atsižvelgti. Nepasakyčiau, kad juos kankino kokios nors abejonės. Ne, veikiau jie visi buvo patenkinti, kad kaltas – *jis.*

– O jūs – ne?

– Ne.

– Kodėl?

Vyresnysis inspektorius Spensas atsiduso. Jis susimąstęs savo dideliu delnu patrynė smakrą.

– Nežinau. Norėjau pasakyti, kad aš nematau priežasties – konkrečios priežasties. Drįsčiau teigti, jog teismui jis atrodė panašus į žudiką, bet man – ne. Aš apie žmogžudžius juk žinau kur kas daugiau negu jie.

– Taip, taip, jūs – ekspertas.

– Visų pirma, žinote, jis nebuvo *įžūlus.* Visiškai neįžūlus. O kiek aš žinau, būtent tokie jie ir būna. Visada velniškai patenkinti savimi. Visada mano, kad apvynios tave aplink pirštą. Įsitikinę, jog gudriai surezgė planą. Net sėdę į teisiamųjų suolą ir žinodami už ką, jie jaučia keistą pasitenkinimą.

Jie – dėmesio centre. Jie – pagrindiniai herojai, atliekantys žvaigždžių vaidmenį – gal pirmą kartą gyvenime. Jie... na... žinote... *įžūlūs*!

Spensas ištarė šį žodį kaip kirviu nukirto.

– Jūs suprasite, ką noriu pasakyti, misteri Puaro.

– Puikiausiai suprantu. O tas Džeimsas Bentlis... Jis ne toks?

– Ne. Jis buvo... tiesiog nustėręs – nuo pat pradžių. Kai kam tai tik patvirtintų jo tariamą kaltę. Bet ne man.

– O taip, sutinku. Koks jis, tas Džeimsas Bentlis?

– Trisdešimt trejų metų, vidutinio ūgio, išblyškęs, su akiniais...

– Ne, aš turiu galvoje ne jo fizines charakteristikas, – įsiterpė Puaro. – Kokia tai asmenybė?

– Ach štai kas, – vyresnysis inspektorius Spensas susimąstė. – Nesimpatiškas vyrukas. Nervingas. Nežiūri į akis. Dėbčioja iš padilbų. O teisėjams tai labai nepatinka. Kartais susigūžia, kartais būna paniuręs ir stačiokiškas. Užsiplieskia, bet iš to jokios naudos.

Jis patylėjo, paskui dalykiškai pridūrė:

– Iš tikrųjų bailus tipas. Mano pusbrolis labai panašaus charakterio. Ko nors išsigandę tokie žmonės primeluoja kokių nors kvailysčių, kuriomis niekas net nesirengia patikėti.

– Neatrodo, kad tai patrauklus žmogus, tas jūsų Džeimsas Bentlis.

– O taip. Jis niekam nepatiktų. Bet aš nenoriu pamatyti jį kabantį kartuvėse.

– Manote, jis bus pakartas?

– Kodėl gi ne? Jo advokatas gali parašyti apeliaciją – bet net ir tokiu atveju tai bus grynas formalumas, labai silpnai pagrįsta, ir nemanau, kad susilauks sėkmės.

– Ar geras jo advokatas?

– Pagal vargšų gynimo aktą buvo paskirtas jaunasis Greibrukas. Sakyčiau, pasidarbavo jis iš peties ir padarė, ką galėjo.

– Vadinasi, tas žmogus buvo teisiamas teisingai ir teisėjų pasmerktas.

– Būtent. Labai jau vidutiniškų teisėjų. Septyni vyrai, penkios moterys – visi padorūs, protingi žmonės. Teisėjavo senasis Stenisdeilas. Skrupulingai teisingas ir nešališkas.

– Taigi... Pagal šalies įstatymus... Džeimsas Bentlis neturi dėl ko skųstis?

– Jeigu jis bus kariamas už tai, ko nepadarė, turės dėl ko!

– Labai teisingas pastebėjimas.

– O jam iškelta byla buvo *mano* byla – tai *aš* rinkau faktus ir juos dėliojau. Remiantis ta byla bei tais faktais jis pasmerktas. Ir man tai nepatinka, misteri Puaro, labai nepatinka.

Erkiulis Puaro gana ilgai žvelgė į suirzusį, įraudusį vyresniojo inspektoriaus Spenso veidą.

– *Eh bien**, – pagaliau tarė jis. – Ką jūs siūlote?

Spensas visai sutriko.

– Maniau, kad jūs pats puikiausiai susivoksite, kuo tai kvepia. Bentlio byla baigta. Aš jau dirbu su kita – svetimo turto grobstymas. Šįvakar turiu vykti į Škotiją. Esu užsiėmęs.

– O aš ką – laisvas?

Spensas kažkaip droviai linktelėjo.

– Jūs teisus. Turbūt pagalvosite – kaip įžūlu! Bet aš jau apie nieką nebegaliu galvoti. Buvo laikas, kai padariau viską, ką galėjau, patikrinau kiekvieną variantą. Ir nieko nepešiau. Nebetikiu, kad galėčiau dar ką nors nuveikti. Bet jūs... Kas žino, gal jums seksis geriau. Jūs į viską žiūrite – jei atleisite man už tą žodį – su humoru. Gal šios bylos dera imtis nusiteikus kaip tik taip. Juk jeigu Džeimsas Bentlis jos nenužudė, tai padarė kažkas kitas. Ji gi pati nesmogė sau į pakaušį. Jūs galite pastebėti tai, ką pražiūrėjau aš. Nėra nė menkiausios priežasties, kodėl jūs turėtumėte imtis šio reikalo. Velniškai įžūlu iš mano pusės jums tai net siūlyti. Bet yra kaip yra. Atvykau pas jus, nes tai buvo vienintelis dalykas, kurį galėjau sugalvoti. Tačiau jeigu nenorite kelti kojos iš namų... Ir kodėl turėtumėte norėti...

Puaro pertraukė:

---

* Na, gerai (pranc.)

– Betgi priežasčių yra. Aš turiu laisvo laiko – pernelyg daug laisvo laiko. Jūs mane suintrigavote – ir dar kaip! Tai tikras iššūkis mažosioms pilkosioms mano smegenų ląstelėms. Be to, aš pagalvojau ir apie jus. Aš regiu jus savo sode po pusmečio sodinantį galbūt rožių krūmus – bet ne su tokiu malonumu, kokį turėtumėte jausti. Mat jūsų prote slypi nepasitenkinimas, prisiminimas, kurį mėginate nustumti į šalį. O aš nenoriu, kad jūs taip jaustumėtės, mano drauguži. Ir pagaliau... – Puaro išsitiesė krėsle ir energingai palingavo galva. – Egzistuoja dar ir principai. Jei žmogus nieko nenužudė, jis neturi būti pakartas.

Kiek patylėjęs jis pridūrė:

– Juk, šiaip ar taip, galima manyti, kad jis jos nenužudė, ar ne?

– Tokiu atveju būsiu tik dėkingas, jei galėsiu tuo įsitikinti.

– Tai dvi galvos geriau nei viena? *Voilà*, sutarta. Nekantrauju imtis darbo. Aišku, jog nevalia gaišti laiko. Juk pėdsakai jau ataušo. Toji misis Makginti... Kada ji nužudyta?

– Lapkričio dvidešimt antrąją.

– Tada iš karto pereikime prie esmės.

– Aš išsaugojau užrašus apie tą bylą. Galėsiu atiduoti.

– Puiku. Kol kas mums reikia bent už kažko užsikabinti. Jeigu Džeimsas Bentlis nenužudė misis Makginti, tada kas tai padarė?

Spensas patraukė pečiais ir giliai atsidusęs pratarė:

– Kol kas nieko neįtariu.

– Tačiau toks atsakymas mūsų netenkina. Kadangi kiekvienai žmogžudystei turi būti motyvas, koks jis galėtų būti misis Makginti atveju? Pavydas, kerštas, baimė, pinigai? Sakykime, paskutinysis ir paprasčiausias. Kas pasipelnė iš jos mirties?

– Nepasakyčiau, kad kam nors tai buvo labai naudinga. Banke ji turėjo du šimtus svarų. Atiteko dukterėčiai.

– Du šimtai svarų – nedaug, bet... tam tikromis aplinkybėmis to gali užtekti. Taigi pakalbėkime apie tą dukterėčią.

Prašau atleisti, mano drauge, kad einu jūsų pėdsakais. Neabejoju, kad jūs irgi visa tai apgalvojote. Bet aš turiu kartu su jumis pereiti jau pramintu taku.

Spensas linktelėjo savo didelę galvą.

– Taip, žinoma, mes pagalvojome apie dukterėčią. Jai trisdešimt aštuoneri metai, ištekėjusi. Vyras dirba statybų ir apdailos srity – dažytojas. Puikaus charakterio, turi nuolatinį darbą, šmaikštuolis, nekvailas. Ji – maloni jauna moteris, kiek plepoka, atrodo, jog buvo švelniai prisirišusi prie savo tetos. Nė vienam iš jų nebuvo jokio neatidėliotino poreikio gauti tuos du šimtus svarų, nors, turiu pripažinti, jie su malonumu juos pasiėmė.

– O namelis? Ar ir jis atiteko jiems?

– Namelį misis Makginti nuomojo. Pagal nuomos įstatymą žemės savininkas, žinoma, negalėjo išvaryti senos moteriškės. Tačiau kai dabar ji mirusi, nemanau, kad dukterėčia ką nors peš – ji su vyru net nenori ko nors imtis. Jie patys turi mažą šiuolaikišką namelį, kuriuo be galo didžiuojasi, – Spensas atsiduso. – Man pavyko gana atvirai pasišnekėti su dukterėčia ir jos vyru – pats pamatysite, jie atrodo kaip šilta vilna. Bet man iš to nebuvo jokios naudos.

– *Bien*. Dabar pakalbėkime apie pačią misis Makginti. Apibūdinkite ją ir, prašyčiau, ne tik išvaizdą.

Spensas šyptelėjo.

– Nenorite apibūdinimo, kokius pateikia policininkai? Ką gi, ji buvo šešiasdešimt ketverių. Našlė. Vyras dirbo Hjudžo parduotuvės audinių skyriuje, Kilčesteryje. Maždaug prieš septynerius metus jis mirė. Plaučių uždegimas. Nuo tada misis Makginti kasdien eidavo iš vienų namų į kitus. Vertėsi tvarkydama namus. Paskutiniu metu buvo apsistojusi mažoje gyvenvietėje – Brodhinyje. Vienas ar du pensininkai, vienas iš partnerių inžineriniuose darbuose, gydytojas... Tokios tokelės. Puikiausias susisiekimas autobusu bei traukiniu su Kilčesteriu, o ir Kalenkvėjus, kuris – tikiuosi, žinote – yra gan didelis vasaros kurortas, vos už aštuonių mylių*. Pats Brodhinis – gana

* 1 mylia – 1609 m., – *vert. past*

mielas kaimelis, esantis maždaug per ketvirtį mylios nuo pagrindinio Draimuto ir Kilčesterio kelio.

Puaro linktelėjo.

– Misis Makginti namelis buvo vienas iš keturių padoresnių toje gyvenvietėje. Ten dar yra paštas ir krautuvė, o krituose namuose gyvena žemdirbiai.

– Ji turėjo nuomininką?

– Taip. Iki vyro mirties pas juos apsistodavo vasarotojai, o paskui ji priėmė vieną nuolatinį nuomininką. Džeimsas Bentlis ten gyveno kelis mėnesius.

– Taigi mes priėjome prie... Džeimso Bentlio?

– Paskutinė Bentlio darbovietė buvo Kilčesteryje – jis dirbo nekilnojamojo turto pardavimo agentu. Prieš tai gyveno su savo motina Kalenkvėjuje. Ji buvo invalidė. Jis ją prižiūrėjo ir niekada ilgam neišvykdavo. Kai motina mirė, kartu su ja jis neteko ir anuiteto*. Bentlis pardavė namelį ir susirado darbą. Gerai išsilavinęs, tačiau be ypatingų kvalifikacijų ar gabumų ir, kaip jau minėjau, nesimpatiškų manierų. Nebuvo jam lengva. Vis dėlto jį priėmė į darbą „Brether end Skutls". Tokia antrarūšė firmelė. Nemanau, kad jis darbavosi itin uoliai ar sėkmingai. Pagaliau jie atleido daug darbuotojų, ir Bentlis buvo vienas iš jų. Susirasti kitą darbą nesisekė, o pinigai seko. Paprastai jis sumokėdavo misis Makginti už kambarį kiekvieną mėnesį. Gaudavo pusryčius bei vakarienę ir turėjo mokėti po tris svarus už savaitę – gana padori kaina, ir viskas įskaičiuota. Pastaruoju metu jis vėlavo jai sumokėti jau už du mėnesius ir skaičiavo paskutinius skatikus. Jis vis nerado darbo, o ji ragino atiduoti skolą.

– O jis žinojo, kad ji namuose laiko trisdešimt svarų? Beje, kodėl ji laikė tuos pinigus namuose, jei turėjo sąskaitą banke?

---

* Anuitetas - tai pensijų gavėjui iki gyvos galvos mokama periodinė išmoka, t.y kaupiamoji pensija, kurios dydis priklauso nuo pensijų fonde sukauptų lėšų. Anuitetą moka gyvybės draudimo bendrovė. Jis gali būti paveldimas ir nepaveldimas, – *leid. past.*

– Mat nepasitikėjo vyriausybe. Sakė, jog jie gavo iš jos du šimtus svarų, bet daugiau nieko negaus. Ji laikysianti pinigus ten, iš kur kiekvieną minutę galės pasiimti. Tai ji buvo sakiusi vienam ar dviem žmonėms. Pinigus slėpė po neprikalta miegamojo grindų lenta – labai jau matomoje vietoje. Džeimsas Bentlis prisipažino, jog žinojo, kur jie.

– Labai gražu iš jo pusės. O dukterėčia ir jos vyras tai irgi žinojo?

– Žinoma.

– Taigi vėl grįžtame prie mano pirmojo klausimo. Kaip mirė misis Makginti?

– Ji mirė lapkričio dvidešimt antrosios vakarą. Policijos gydytojas nustatė mirties laiką tarp 7 ir 10 valandos. Pavalgė vakarienę – duonos su margarinu ir silkės. Pagal visų pasakojimus, paprastai ji vakarieniaudavo maždaug pusę šešių. Jei taip buvo ir tą vakarą, ištyrus virškinamąjį traktą paaiškėjo, kad ji buvo nužudyta maždaug tarp pusės aštuonių ir devintos valandos. Džeimsas Bentlis sakėsi, jog nuo penkiolikos po septynių iki maždaug devintos valandos buvo išėjęs pasivaikščioti. Vakarais, sutemus, jis dažnai išeidavo pasivaikščioti. Pasak jo paties, grįžo maždaug devintą (turėjo raktą) ir iš karto užlipo į savo kambarį antrame aukšte. Misis Makginti buvo pasirūpinusi, kad miegamuosiuose būtų įrengti praustuvai vasarotojams. Maždaug pusvalandį paskaitęs jis nuėjo miegoti. Nieko neįprasta neišgirdo ir nepastebėjo. Ryte jis nulipo žemyn ir dirstelėjo į virtuvę, bet ten nieko nerado ir nebuvo jokių požymių, kad būtų ruošti pusryčiai. Jis sakosi truputį pagalvojęs ir pasibeldęs į misis Makginti duris, bet atsakymo nesulaukė. Bentlis pamanė, kad ji tikriausiai dar miega, bet stuksenti toliau nepanoro. Kai atėjo kepėjas, Džeimsas Bentlis vėl užlipo į antrą aukštą bei pabeldė, o po to, kaip jau sakiau, kepėjas nuėjo prie gretimų durų ir pasikvietė misis Eliot, kuri ir rado kūną bei patyrė šoką. Misis Makginti gulėjo prieškambaryje, ant grindų. Jai buvo smogta į pakaušį su kažkuo panašiu į labai aštrų kirvuką mėsai kapoti. Senutė mirė iš karto. Stalčiai ištraukyti, viskas išversta, neprikalta

lenta miegamojo grindyse pakelta, o slėptuvė tuščia. Visi langai buvo uždaryti iš vidaus – nė menkiausio ženklo, kad kas nors būtų laužęsis.

– Vadinasi, – tarė Puaro, – ją turėjo nužudyti arba Džeimsas Bentlis, arba kažkas, ką ji įsileido, kol nuomininko nebuvo?

– Būtent. Tai nebuvo joks vagis ar įsilaužėlis. Bet ką ji galėjo įsileisti? Vieną iš savo kaimynų, dukterėčią arba dukterėčios vyrą. Štai kur šuo pakastas. Kaimynus mes atmetėme. Dukterėčia su vyru tą vakarą buvo kine. Gali būti... tiesiog gali būti, kad kuris nors iš jų nepastebimai išėjo iš kino teatro, dviračiu numynė beveik tris mylias, nužudė senutę, lauke paslėpė pinigus ir vėl nepastebimai grįžo į kino teatrą. Mes gilinomės į tą galimybę, tačiau neradome jokių įrodymų. O jeigu taip ir įvyko, kam slėpti pinigus prie Makginti namo? Juk vėliau juos būtų sunku pasiimti. Kodėl ne kur nors už trijų mylių? Ne, vienintelė priežastis, kodėl jie buvo paslėpti būtent ten...

Puaro užbaigė sakinį vietoj Spenso:

– ...buvo ta, kad žudikas gyveno tame name, bet nenorėjo slėpti jų savo kambaryje ar kur nors kitur viduje. Faktas – tai Džeimsas Bentlis.

– Teisingai. Visur ir visada atsitrenki į Bentlį. Pagaliau ant jo rankogalio buvo rasta kraujo dėmė.

– Kaip jis tai paaiškino?

– Sakėsi prisiminęs, jog dieną prieš tai lankėsi mėsininko parduotuvėje. Nesąmonė! Tai nebuvo gyvulio kraujas.

– O jis atkakliai tai tvirtino?

– Nepasakyčiau. Teisme pasakojo jau visai ką kita. Suprantate, ant rankogalio rastas ir plaukelis – kruvinas plaukas, ir jis visiškai atitiko misis Makginti plaukus. Tai irgi turėjo būti kažkaip paaiškinta. Tada Bentlis prisipažino, kad vakare, grįžęs iš savo pasivaikščiojimo, buvo užėjęs į kambarį. Užėjo esą pasibeldęs ir rado misis Makginti ant grindų negyvą. Sakėsi pasilenkęs ir palietęs ją, kad įsitikintų. Tada jam pasidarė silpna. Esą jis niekada negalėjo žiūrėti į kraują. Nušlitiniavo

į savo kambarį ir vos neapalpo. Iš ryto jis negalėjo prisiversti pripažinti, kad žino, kas nutiko.

– Labai abejotina istorija, – pakomentavo Puaro.

– Taip, iš tikrųjų. Ir vis dėlto, žinote, – susimąstęs tarė Spensas, – tai gali būti tiesa. Tai ne toks dalykas, kuriuo galėtų patikėti eilinis žmogus... ar teisėjas. Bet man yra tekę sutikti panašių žmonių. Turiu galvoje ne tai, kad kai kas alpsta, pamatęs kraują. Aš kalbu apie žmones, kurie, iškilus būtinybei imtis atsakingų veiksmų, paprasčiausiai negali to padaryti. Bailūs žmonės. Sakykime, jis įeina ir randa ją. Supranta, jog turi kažką daryti – kviesti policiją, bėgti pas kaimynus – tai, ką diktuoja situacija. Bet jį sukausto baimė. Jis galvoja: „Nieko nenoriu žinoti. Ir kam man reikėjo čia užeiti? Eisiu miegoti, tarsi nebūčiau nieko matęs..." Už viso to, žinoma, slypi baimė – baimė, kad jis gali būti įtartas prikišęs nagus. Jis nusprendžia laikytis atokiau nuo viso to reikalo kuo ilgiau, ir tegul kvailiai į tai klimpsta – nors ir iki ausų.

Spensas patylėjo.

– Taip *galėjo* būti.

– Galėjo, – mąsliai pritarė Puaro.

– Arba vėlgi, tai galėjo būti tik geriausia istorija, kokią jam galbūt sukūrė advokatas. Tiesiog nežinau. Padavėja Kilčesterio kavinėje, kur Bentlis paprastai pietaudavo, sakė, kad jis visada pasirinkdavo staliuką, nuo kurio galėtų žiūrėti į sieną arba į kampą ir nematyti žmonių. Jis jau toks – mažumėlę keistokas. Bet ne toks nenormalus, kad būtų žudikas. Jis neserga persekiojimo manija ar kažkuo panašiu.

Spensas viltingai pažvelgė į Puaro, tačiau šis nieko neatsakė, tik suraukė kaktą.

Abu vyrai kurį laiką sėdėjo tylėdami.

TREČIAS SKYRIUS

Pagaliau Puaro atsidūsėjęs pakilo nuo kėdės.

– *Eh bien,* – tarė jis. – Pinigų motyvą mes jau aptarėme. Pereikime prie kitų teorijų. Ar turėjo misis Makginti priešų? Gal ji ko nors bijojo?

– Apie tai nieko nežinau.

– O ką sako jos kaimynai?

– Daug apie tai nekalba. Gal nenori sakyti policijai, bet nemanau, kad turėtų ką slėpti. Pasak jų, ji buvo uždaro būdo. Tačiau tai atrodo ganėtinai suprantama. Žinote, misteri Puaro, tie mūsų kaimelių gyventojai nėra draugiški. Per karą tai pastebėjo ir evakuotieji. Misis Makginti užsukdavo pas kaimynus, bet jų santykiai nebuvo artimi.

– Kiek laiko ji ten gyveno?

– Manau, aštuoniolika ar dvidešimt metų.

– O kur keturiasdešimt metų iki tol?

– Jos gyvenimo negaubia jokia paslaptis. Ūkininko dukra iš šiaurės Devono. Kurį laiką gyveno su vyru netoli Ilfrakombo, paskui persikėlė į Kilčesterį. Kitoje jo pusėje nusipirko namelį, bet jis buvo toks drėgnas, kad teko kraustytis į Brodhinį. Vyras, atrodo, buvęs ramus, padorus, švelnus žmogus, aludėse per daug neūžavo. Viskas garbinga ir atvira. Jokių paslapčių, nėra ko slėpti.

– Ir vis dėlto ją nužudė?

– Ir vis dėlto nužudė.

– Dukterėčia nepažįsta nieko, kas būtų griežęs ant jos tetos dantį?

– Sako, kad ne.

Puaro suirzęs pasitrynė nosį.

– Suprantate, mano brangus bičiuli, būtų daug lengviau, jeigu misis Makginti *nebūtų* misis Makginti. Jeigu ji būtų vadinamoji paslaptingoji moteris – moteris su praeitimi.

– Deja, taip nėra, – abejingai atsakė Spensas. – Ji tebuvo misis Makginti, menkai teišprususi moterėlė, kuri eidavo iš vienų namų į kitus padėdama šeimininkauti. Visoje Anglijoje tokių tūkstančiai.

– Betgi ne visas jas nužudo.

– Ne. Tikrai ne.

– Tai kodėl nužudė misis Makginti? Akivaizdžiausio atsakymo mes neradome. Kas lieka? Neaiški ir mažai tikėtina dukterėčia. Dar neaiškesnis ir mažiau tikėtinas nepažįstamasis. Faktai? Remkimės faktais. Ką jie liudija? Nužudyta pagyvenusi namų šeimininkė. Suimamas ir žmogžudyste apkaltinamas baikštus bei prastai išauklėtas jaunuolis. Kodėl suėmė Džeimsą Bentlį?

Spensas išpūtė akis.

– Visi įrodymai liudijo prieš jį. Aš juk sakiau...

– Taip, įrodymai. Tačiau sakykite man, Spensai, ar tikri buvo tie įrodymai, ar tik išgalvoti?

– Išgalvoti?

– Taip. Jei tartume, kad Džeimsas Bentlis yra nekaltas, liktų dvi galimybės. Įrodymai buvo tyčia sufabrikuoti, siekiant mesti ant jo įtarimą. Arba jis tiesiog tapo nelaiminga aplinkybių auka.

Spensas pagalvojo.

– Taip. Suprantu, kur link jūs sukate.

– Niekas nerodo, kad pirmoji versija teisinga. Tačiau vėlgi – negali sakyti ir kad ne. Pinigai buvo paimti ir paslėpti prie namo, lengvai randamoje vietoje. Jeigu jie būtų paslėpti jo kambaryje, to policijai jau būtų buvę per daug. Žmogžudystė įvykdyta tuo metu, kai Bentlis buvo išėjęs vienas pasivaikščioti, kaip dažnai darydavo. Ar kraujo dėmė ant jo rankovės atsirado taip, kaip jis teigė apklausos metu, ar tai irgi buvo prasimanymas? Gal kas nors brūkštelėjo jį tamsoje ir paliko ant drabužio tariamą įrodymą.

– Manau, mes per toli nuėjome, misteri Puaro.

– Galbūt, galbūt. Bet mes turime eiti toli. Mano galva, šiuo atveju mes turime eiti taip toli, kad vaizduotė nebematytų tako taip aiškiai kaip dabar... Suprantate, *mon cher** Spensai, jeigu misis Makginti tėra eilinė namų šeimininkė, tai *žudikas* turi būti neeilinis. Taip... Tai savaime suprantama. Šioje byloje svarbiausia ne nužudytoji, o žudikas. Daugelyje nusikaltimų būna kitaip. Dažniausiai situacijos esmė slypi nužudyto žmogaus asmenybėje. Paprastai aš domiuosi tais nebyliais mirusiaisiais. Ko jie nekentė, ką mylėjo, kuo užsiiminėjo. Ir kai iš tikrųjų pažįsti auką, ji prabyla, tos negyvos lūpos ištaria vardą – vardą, kurį reikia sužinoti.

Spensas atrodė ganėtinai sutrikęs.

– Ach, tie užsieniečiai! – tarstelėjo jis lyg sau pačiam.

– Tačiau šiuo atveju, – tęsė Puaro, – visai kas kita. Čia mes nuspėjame pasislėpusią asmenybę – figūrą, kurią tarsi šydas vis dar gaubia tamsa. Kaip mirė misis Makginti? Kodėl ji mirė? Šį atsakymą reikės rasti gilinantis ne į misis Makginti gyvenimą. Jis glūdi žudiko asmenybėje. Jūs su manimi sutinkate?

– Tikriausiai, – atsargiai numykė vyresnysis inspektorius Spensas.

– Kažko, kas norėjo... Ko? Susidoroti su misis Makginti? Ar *susidoroti su Džeimsu Bentliu?*

Spensas abejodamas krenkštelėjo:

– Hm!

– Taip, taip, apie tai reikia pagalvoti pirmiausiai. Kas yra tikroji auka? Kas turėjo tapti tikrąja auka?

Spensas nepatikliai tarė:

– Jūs tikrai manote, jog kažkas galėjo nužudyti visiškai nekaltą senutę, norėdamas, kad už žmogžudystę būtų pakartas kitas žmogus?

– Sakoma, jog neįmanoma iškepti omleto nesudaužius kiaušinių. Misis Makginti galėjo būti kiaušinis, o Džeimsas Bentlis – omletas. Taigi dabar norėčiau išgirsti, ką jūs žinote apie Džeimsą Bentlį.

* Mano brangusis (pranc.)

– Žinau nedaug. Jo tėvas buvo gydytojas – mirė, kai Bentlis buvo devynerių. Jis lankė vieną iš nedidelių valstybinių mokyklų, karo tarnybai netiko, buvo silpnų plaučių, per karą patarnavo bažnyčioje ir gyveno su egoiste motina.

– Ką gi, – tarė Puaro, – įmanomos tam tikros įžvalgos... Ir labiau negu misis Makginti gyvenimo istorijoje.

– Jūs tikrai tikite savo spėlionėmis?

– Ne, kol kas niekuo netikiu. Tačiau sakau, kad yra dvi tyrimo kryptys, ir turime kuo greičiau nuspręsti, kurią pasirinkti.

– Nuo ko pradėsite, misteri Puaro? Gal galėčiau kuo nors padėti?

– Pirmiausia norėčiau pasikalbėti su Džeimsu Bentliu.

– Tai galima suorganizuoti. Susisieksiu su jo advokatais.

– Po to ir, žinoma, priklausomai nuo rezultato, jeigu jis bus (o aš nelabai tikiuosi), važiuosiu į Brodhinį. Ten remdamasis jūsų užrašais kaip įmanydamas greičiau pereisiu tais pačiais keliais, kuriuos prieš mane pramynėte jūs.

– Kad tik nebūčiau ko nors praleidęs, – kreivai šyptelėjęs įsiterpė Spensas.

– Tokiu atveju pasakysiu, kad kokia nors aplinkybė pakreipė mane kita linkme nei jus. Žmonių reakcijos skiriasi, kaip ir žmogiška patirtis. Vieno storo finansininko, kurį pažinojau Lieže, panašumas į skalbimo mašiną kartą man davė kuo puikiausių rezultatų. Bet į tai nesigilinsiu. Labiau norėčiau atsisakyti vieno iš mano ką tik paminėtų kelių. Atsisakyti pirmojo – misis Makginti kelio būtų kur kas greičiau ir lengviau negu atmesti antrąjį. Tad kur aš galėčiau apsistoti Brodhinyje? Ar ten yra pakankamai patogus viešbutukas?

– Yra „Trys antys", bet juo žmonės nelabai patenkinti. Už trijų mylių dar yra „Avinėlis Kulavone". Svečių namus galima rasti ir pačiame Brodhinyje. Iš tikrųjų tai jokie svečių namai, o tik aptriušusi kaimo troba, kurios jauni šeimininkai už mokestį priima svečius. Kažin, – mąsliai tarė Spensas, – ar ten labai jauku.

Erkiulis Puaro skausmingai pervertė akis.

– Jei teks pakentėti – ką gi, – atsakė jis. – Taip jau turi būti.

– Neišmanau, kuo jūs ten galėtumėte prisistatyti, – tęsė Spensas, su abejone žvelgdamas į Puaro. – Gal kokiu operos dainininku? Užlūžo balsas. Atvykote pailsėti. Kodėl gi ne?

– Prisistatysiu pačiu savimi, – oriai pareiškė Puaro.

Šį iššūkį Spensas pasitiko kietai sučiauptomis lūpomis.

– Manote, bus gerai?

– Manau, jog tai *būtina*! O taip, būtina. Tik pagalvokite, *cher ami*, *metas* kažko imtis. Ką mes žinome? Nieko. Taigi geriausia vykti apsimetant, kad žinau jau labai daug. Aš – Erkiulis Puaro. Ir aš, Erkiulis Puaro, nesu patenkintas nuosprendžiu misis Makginti byloje. Aš, Erkiulis Puaro, puikiausiai nujaučiu, kas įvyko iš tikrųjų. Egzistuoja viena aplinkybė, kurią teisingai įvertinau tik aš vienas. Suprantate?

– O kas paskui?

– O paskui, padaręs įspūdį, aš stebiu reakcijas. O jų turėtų kilti. Tikrai turėtų.

Vyresnysis inspektorius Spensas sunerimęs pažvelgė į žemąjį vyruką.

– Žiūrėkite, misteri Puaro, – tarė jis. – Per daug neiškiškite savo snapo. Nenoriu, kad jums kas nors nutiktų.

– Bet jeigu taip nutiks, paaiškės, kad jūs, be jokių abejonių, buvote teisus. Argi ne taip?

– Nenoriu, kad tai pasitvirtintų tokia kaina, – burbtelėjo vyresnysis inspektorius Spensas.

Ketvirtas skyrius

Su didžiausiu nepasitenkinimu Erkiulis Puaro apsidairė po kambarį, kuriame stovėjo. Tai buvo grakščių proporcijų patalpa, tačiau tuo visas jos patrauklumas ir baigėsi. Įtariai perbraukęs pirštu knygų lentynos paviršių, Puaro nutaisė iškalbingą grimasą. Kaip jis ir įtarė – dulkės! Atsargiai prisėdus ant sofos, po juo apgailėtinai įlinko sulūžusios spyruoklės. Du išblukę krėslai, kaip jis suprato, buvo išsilaikę geriau. Ant sąlyginai patogios ketvirtos kėdės suurzgė piktas atrodantis šuo – Puaro įtarė, kad jis apniktas niežų.

Kambarys buvo didelis, apklijuotas išblukusiais Moriso* tapetais. Ant sienų kreivai kabėjo nepatrauklias scenas vaizduojančios plieno graviūros ir keletas gerų tapybos darbų. Kėdžių užtiesalai buvo ne tik praradę spalvą, bet ir nešvarūs, o kilime, kuris niekada nepasižymėjo grožiu, žiojėjo skylės. Kur ne kur buvo matyti gausybė bet kaip išdėliotų įvairių smulkių puošmenų. Stalų kojos buvo be ratukų, tad pavojingai svyravo. Vienas langas buvo praviras ir, matyt, jokia jėga pasaulyje jo nebegalėjo uždaryti. Neatrodė, kad savo vietoje išliks ir laikinai užvertos durys. Skląstis nelaikė, sulig kiekvienu vėjo gūsiu jos atsilapodavo, ir į kambarį įsisukdavo šalto oro šuorai.

– Teks pakentėti, – aiškiai apimtas savigailos tarė sau Puaro. – Taip, teks kentėti.

Durys vėl atsilapojo ir kartu su vėjo gūsiu įžengė misis Samerheis. Ji apžvelgė kambarį, kažkam tolumoje sušuko: „Ką?“ ir išėjo.

* Viljamas Morisas (William Morris, 1834–1896) – anglų dailininkas, rašytojas, socialistas, britų menų ir amatų judėjimo pradininkas, – *vert. past.*

Misis Samerheis buvo rusvaplaukė, patraukliai strazdanoto veido. Išsiblaškiusi ji paprastai kažkur nukišdavo daiktus, o paskui jų ieškodavo.

Erkiulis Puaro pašoko ir uždarė duris.

Po akimirkos kitos jos atsidarė ir vėl pasirodė misis Samerheis. Šįsyk ji įėjo nešdamasi didelį emaliuotą dubenį ir peilį. Iš tolumos atsklido vyriškas balsas:

– Maurina, tas katinas vėl susirgo. Ką man daryti?

Misis Samerheis atsiliepė:

– Einu, einu, brangusis. Pakentėk truputį.

Numetusi dubenį ir peilį, ji vėl išėjo.

Puaro vėl atsistojo ir uždarė duris.

– Tikra kančia, – sumurmėjo jis.

Privažiavo automobilis. Didžiulis šuo nušoko nuo kėdės ir padūko įnirtingai ambryti. Jis stryktelėjo ant nedidelio staliuko prie lango, ir staliukas griausmingai nugriuvo.

– *Enfin*, – tarė Erkiulis Puaro, – *c'est insupportable!**

Atsilapojo durys, į kambarį įsisuko šaltas vėjas, o šuo, vis lodamas, išbėgo lauk. Atsklido garsus ir aiškus Maurinos balsas:

– Džoni, kodėl tu, po velnių, neuždarai durų! Podėlyje tos kruvinos vištos.

– Ir už visa tai, – su širdgėla tarė sau Erkiulis Puaro, – aš kas savaitę moku septynias ginėjas!

Griausmingai trinktelėjo durys. Per langą atsklido garsus išgąsdintų vištų kudakavimas.

Netrukus durys ir vėl atsivėrė. Vos peržengusi slenkstį Maurina Samerheis spygtelėjo iš džiaugsmo ir puolė prie dubens.

– Tai štai kur aš jį palikau! Ar jūs labai neprieštarautumėte, misteri... e-e... hm... Norėjau pasakyti, ar jūsų nesutrukdyčiau, jei čia susipjaustyčiau pupeles? Virtuvėje tokia smarvė.

– Madam, būčiau sužavėtas.

* Tai pagaliau nebepakenčiama (pranc.)

Galbūt tas žodis nebuvo pats tinkamiausias, bet pakankamai tikslus. Tai buvo pirmas kartas per dvidešimt keturias valandas, kai Puaro, atrodo, pasitaikė proga užmegzti ilgesnį nei šešių sekundžių trukmės pokalbį.

Misis Samerheis klestelėjo ant kėdės ir pašėlusiai energingai bei pakankamai negrabiai įniko raikyti pupeles.

– Aš tikrai tikiuosi, kad jums nėra taip jau siaubingai nepatogu, – tarė ji. – Jei norėtumėte, kad ką nors pakeistume, sakykite.

Puaro jau buvo susidaręs nuomonę, kad vienintelis dalykas Long Mydause, kurį jis dar gali toleruoti, tai jo šeimininkė.

– Jūs tokia maloni, madam, – mandagiai atsakė jis. – Vienintelis mano troškimas, kad galėčiau jums parūpinti gerų pagalbininkių namų ruošoje.

– Pagalbininkių! – suspigo misis Samerheis. – Kokia viltis! Aš negaliu susirasti net *tarnaitės*. Vieną mūsų tikrai gerą padėjėją nužudė. Tokia jau mano dalia.

– Tai tikriausiai buvo misis Makginti, – greitai įsiterpė Puaro.

– Taip, misis Makginti. Dieve, kaip man trūksta tos moters! Žinoma, tada tai buvo tikras šokas. Mūsų šeimoje pirmą kartą įvyko žmogžudystė, bet aš pasakiau Džoniui, kad tokia jau mūsų dalia. Be Makginti aš tiesiog negaliu susikaupti.

– Buvote prie jos prisirišusi?

– Mano mielas, ji buvo *patikima*. Ji *ateidavo*. Pirmadieniais po pietų ir antradieniais iš ryto – tiksliai kaip laikrodis. Dabar turiu tą surūgėlę iš stoties. Penki vaikai ir vyras. Savaime suprantama, kad jos niekada negali prisišaukti. Tai vyras sugriauna planus, tai sena motina, tai kuris iš vaikų siaubingai suserga ar dar kas nors. Senutė Makginti buvo vieniša, ir tik ji pati galėjo pakišti kiaulę. Turiu pripažinti, jog kažin ar kada nors yra tai padariusi.

– Vadinasi, jums ji visada buvo patikima ir sąžininga? Pasitikėjote ja?

– O, ji niekada nieko nebuvo nugvelbusi – net maisto. Na, žinoma, šiek tiek mėgo pašniukštinėti. Užmesdavo akį į svetimus laiškus ir panašiai. Betgi to galima tikėtis. Noriu pasakyti – juk jos tikriausiai gyvena siaubingai nuobodžiai, ar ne?

– Nejaugi misis Makginti gyvenimas buvo nuobodus?

– Manau, be galo, – abejingai atsakė misis Samerheis. – Vis ant kelių ir ant kelių gramdydama bei šveisdama. Iš ryto atėjus jau kriauklėje laukia kitų sumesti nešvarūs drabužiai. Jei man tektų kasdien taip plūktis, verčiau sutikčiau būti nužudyta. Garbės žodis.

Lange pasirodė majoro Samerheiso veidas. Misis Samerheis pašoko, išbarstydama pupeles, ir nulėkė prie lango, kurį plačiai atlapojo.

– Tas prakeiktas šuo vėl suėdė vištų lesalą, Maurina.

– Prakeikimas, dabar *jis* susirgs!

– Žiūrėk, – Džonas Samerheisas pakėlė kiaurasamtį su žalumynais, – ar užteks špinatų?

– Aišku, kad ne.

– Man atrodo, jų labai daug.

– Kai išvirs, bus koks arbatinis šaukštelis. Nejaugi tu lig šiol nepastebėjai, kad špinatai turi tokią savybę?

– O Viešpatie!

– Ar atnešė žuvį?

– Kol kas nė ženklo.

– Po šimts pypkių, teks atidaryti kurį nors konservą. Galėtum tai padaryti, Džoni. Rasi kampinėje spintelėje. Atidaryk tą, kuris mums pasirodė truputį išpūstas. Manau, bus gerai.

– O špinatai?

– Aš pasirūpinsiu.

Ji iššoko per langą, ir abudu nuėjo.

– O Viešpatie! – tarė sau Erkiulis Puaro. Jis perėjo per kambarį ir kaip įmanydamas kruopščiau uždarė langą. Vėjas atnešė iki jo Maurinos Samerheis balsą.

– Na, kaip tas vyrukas, Maurina? Atrodo keistokas. Primink, kuo jis vardu?

– Ką tik kalbėdamasi su juo pati niekaip negalėjau prisiminti. Turėjau sakyti „misteris E-e". Puaro – štai kaip. Jis prancūzas.

– Žinai, Maurina, man atrodo, aš tą pavardę kažkur mačiau.

– Gal kirpykloje? Jis panašus į kirpėją.

Puaro susiraukė.

– N-ne. O gal jis pardavinėjo marinuotus agurkus? Nežinau. Bet girdėta. Reikia kuo greičiau gauti iš jo tas septynias ginėjas*.

Balsai nutolo.

Erkiulis Puaro surinko nuo grindų į visas puses plačiai pabirusias pupeles. Vos baigė, per duris vėl įžengė misis Samerheis. Jis mandagiai įteikė jas šeimininkei:

– *Voici, madame.***

– O, labai ačiū. Matau, tos pupelės truputį pajuodusios. Žinote, mes laikome jas pasūdytas moliniuose ąsočiuose. Bet šitos, atrodo, sugedo. Bijau, kad netiks.

– Ir aš bijau, kad... Leisite uždaryti duris? Baisus skersvėjis.

– O taip, žinoma. Aš turbūt visada palieku duris atviras.

– Tai aš pastebėjau.

– Bet tos durys vis tiek nesilaiko uždarytos. Šis namas tiesiog griūva. Čia gyveno Džonio tėvas su motina, o jie, vargšeliai, vertėsi sunkiai ir juo nė kiek nesirūpino. O kai mes parvykome iš Indijos, tai irgi neišgalėjome remontuotis. Tačiau vaikams per atostogas čia smagu – daug vietos lakstyti, sodas ir visa kita. Iš svečių gaunamos pajamos dar padeda šiaip taip verstis, bet, turiu pasakyti, jog buvo ir keletas bjaurių atvejų.

– Ar šiuo metu aš jūsų vienintelis svečias?

– Viršuje dar gyvena viena sena ponia. Vos atvykusi nuėjo gulti ir nuo tada iš savo kambario nepasirodo. Kiek suprantu,

---

* Ginėja – auksinė D. Britanijos moneta iki 1971 m. Turėjo 21 šilingo vertę, – *leid. past.*

** Štai, madam (pranc.)

jai nieko bloga nenutiko. Bet ji vis ten, ir aš kasdien nešu į viršų po keturis padėklus. Apetitu moteris nesiskundžia. Bet rytoj ji važiuoja pas savo dukterėčią ar ką ten.

Misis Samerheis patylėjusi kiek dirbtiniu balsu reziumavo:

– Po minutės kitos ateis žuvies pardavėjas. Gal jūs galėtumėte... e-e... susimokėti už pirmą savaitę? Juk pasiliksite dar vienai, ar ne?

– Gal ir ilgiau.

– Dovanokite, kad skubinu. Bet namuose nė grašio, o žinote, kokie tie žmonės – visi įkyriai reikalauja grąžinti skolas.

– Maldauju, neatsiprašinėkite, madam, – Puaro išsitraukė septynis svarus ir dar pridėjo septynis šilingus. Misis Samerheis gyvai čiupo pinigus.

– Labai ačiū!

– Tikriausiai turėčiau, madam, jums šiek tiek papasakoti apie save. *Aš – Erkiulis Puaro.*

Tai išgirdusi misis Samerheis sustingo kaip stulpas.

– Koks gražus vardas, – maloniai išlemeno ji. – Graikiškas, tiesa?

– Kaip tikriausiai žinote, esu seklys, – tarė Puaro ir patapšnojo sau į krūtinę. – Turbūt garsiausias iš seklių.

Misis Samerheis pratrūko skambiai kvatoti.

– Matau, mėgstate juokauti, misteri Puaro. Ir ko gi jūs ieškote? Cigaretės pelenų ir pirštų atspaudų?

– Aš tiriu misis Makginti nužudymą, – atsakė Puaro. – Ir nejuokauju.

– Oi! – cyptelėjo misis Samerheis. – Įsipjoviau.

Ji pakėlė pirštą ir pažvelgė į jį. Paskui įsistebeilijo į Puaro.

– Klausykite, – tarė ji, – jūs rimtai? O aš maniau, kad jau viskas baigta. Jie suėmė tą vargšą pusprotį nuomininką, tardė, apkaltino ir taip toliau. Turbūt jis jau pakartas.

– Ne, madam, – atsakė Puaro. – Jis nepakartas – kol kas. Ir misis Makginti byla dar nebaigta. Priminsiu jums vienos iš

jūsų poečių eilutę: „Klausimas niekada nebus išspręstas, kol nebus išspręstas teisingai."*

– O-o! – sudejavo misis Samerheis, nukreipusi akis nuo Puaro į dubenį ant savo kelių. – Mano kraujas laša tiesiai ant pupelių. Ir tai nieko gero, nes ketinome pagaminti jas priešpiečiams. Nors gal ir nesvarbu – juk vis tiek virsiu. Produktai visada būna geri, jeigu juos išverdi, argi ne? Net konservuoti.

– Atrodo, kad priešpiečių aš nevalgysiu, – ramiai atsakė Erkiulis Puaro.

* Citatos autorė Ela Vyler Vilkoks (Ella Wheeler Wilcox, 1850–1919) – amerikiečių rašytoja ir poetė, – *vert. past.*

– Nežinau, tikrai nežinau, – tarė misis Burch.

Ji pakartojo tai jau trečią kartą. Įveikti įgimtą nepasitikėjimą nepažįstamais džentelmenais su juodais ūsais ir ilgais kailiu apvedžiotais apsiaustais nebuvo lengva.

– Tai buvo labai nemalonu, – tęsė ji. – Vargšę tetulytę nužudė, o dar ta policija... Visur lindo, šniukštinėjo, klausinėjo. Kaimynai tiesiog netvėrė smalsumu. Iš pradžių atrodė, kad neištversiu. Negalėjo pakęsti ir mano vyro motina. Vis kartojo, kad *jos* šeimoje nieko panašaus nėra buvę. Ir „vargšas Džo“, ir panašiai. O kaip man jaustis, vargšei? Juk ji buvo *mano* teta. Bet aš maniau, kad dabar jau tikrai viskas baigta.

– Bet, šiaip ar taip, tikėjote, kad Džeimsas Bentlis nekaltas?

– Nesąmonė, – atrėžė misis Burch. – Aišku, kaltas. Jis tai ir padarė. Man jis niekada nepatiko. Šmirinėdavo ir bambėdavo sau po nosimi. Aš sakiau tetulei: „Neturėtum laikyti tokio žmogaus savo namuose. Juk jam gali pasimaišyti protas.“ O ji vis tvirtino, kad jis ramus, mandagus ir nekelia rūpesčių. Negeria, sakydavo, ir net nerūko. Ką gi, dabar jai geriau žinoti, vargšei dūšelei.

Puaro susimąstęs pažvelgė į ją. Aukšta, stambi moteris, sveikai raudonskruostė, besišypsanti. Mažas namelis buvo tvarkingas, švarus, kvepėjo baldų valikliu, visur stovėjo žalvariniai dirbiniai. Iš virtuvės atsklido vos juntamas apetitą žadinantis aromatas. Puiki šeimininkė, palaikanti namuose tvarką ir rūpestingai gaminanti savo vyrui valgį. Jis tai įvertino. Taip, ji prietaringa ir užsispyrusi, bet pagaliau kas čia tokio? Ji gi ne tokia moteris, kurią būtų galima įsivaizduoti mėsos

kirvuku užkapojančią savo tetą ar priverčiančią tai padaryti savo vyrą. Spensas tikrai nelaikė jos tokia, ir Erkiulis Puaro, nors gan nenoriai, su juo sutiko. Spensas pasigilino į finansinę Burchų padėtį ir nerado jokio motyvo žmogžudystei, o jis buvo itin apdairus žmogus.

Puaro atsiduso ir atkakliai ėmėsi savo užduoties – įveikti misis Burch įtarumą nepažįstamųjų atžvilgiu. Jis nukreipė pokalbį nuo žmogžudystės ir sutelkė į jos auką. Uždavinėjo klausimus apie „vargšę tetulę“, jos sveikatą, įpročius, mėgstamus valgius ir gėrimus, politinius įsitikinimus, jos velionį vyrą, požiūrį į gyvenimą, seksą, nuodėmę, religiją, vaikus, gyvūnus.

Ar kuris nors iš šių nereikšmingų dalykų pravers – šito jis nežinojo. Jis rausėsi šieno kupetoje ieškodamas adatos. Tačiau kartu kai ką išsiaiškino ir apie Besę Burch.

Iš tikrųjų Besė mažai težinojo apie savo tetą. Nors šis giminystės ryšys kaipo toks buvo gerbiamas, tačiau nebuvo artimas. Kartkartėmis, mažne sykį per mėnesį, ji su Džo sekmadieniais nuvykdavo pas tetulytę pietų, o ši pas juos apsilankydavo dar rečiau. Per Kalėdas jie apsikeisdavo dovanėlėmis. Jie žinojo, kad tetulė turi šiek tiek santaupų, kurios po jos mirties atiteksiančios jiems.

– Bet nenoriu pasakyti, kad mums jų reikėjo, – rausdama paaiškino misis Burch. – Mes patys turėjome pasidėję pinigėlių. Ir palaidojome ją gražiai. Tikrai buvo puikios laidotuvės. Gėlės ir visa kita, kas reikalinga.

Tetulė mėgusi megzti. Jai nepatiko šunys – jie sukelia tokią netvarką. Bet užtat ji visada laikiusi katę, tokią rausvai gelsvą. Kai ši pabėgo, tetulytė daugiau kačių nelaikė. Tiesa, paštininkė siūlė jai kačiuką, bet tetulė perdėm rūpinosi namų švara ir nenorėjo mažylio. Ji nuolat šluostydavo nuo žalvarinių dirbinių dulkes ir kasdien plaudavo virtuvės grindis. Eiti į darbą jai buvo tikra šventė. Vienas šilingas ir dešimt pensų už valandą – du šilingai iš Holmeleigo, tai yra misterio Karpenterio namų. Tie Karpenteriai maudėsi piniguose.

Mėgino įkalbėti tetą ateiti dažniau, tačiau ji nenorėjusi nuvilti kitų ponių, nes pas jas dirbo jau seniau ir tai būtų buvę neteisinga jų atžvilgiu.

Puaro užsiminė apie misis Samerheis iš Long Mydauso.

O taip, teta eidavusi ir pas ją – dvi dienas per savaitę. Jie atvykę iš Indijos, kur turėjo tuntą vietinių tarnų, ir misis Samerheis ničnieko neišmanė apie namų ruošą. Jie mėgino auginti daržoves pardavimui, bet stokojo žinių ir šiuo klausimu. Kai atostogų į namus grįždavo vaikai, užvirdavo tikras pragaras. Tačiau misis Samerheis – puiki ponia, ir tetulei ji patiko.

Taigi vaizdas ryškėjo. Misis Makginti mezgė, šveitė grindis, blizgino žalvarį, mėgo kates ir nemėgo šunų. Patiko jai ir vaikai, bet ne beprotiškai. Savo asmeninį gyvenimą ji pasiliko sau.

Sekmadieniais ji lankydavosi bažnyčioje, tačiau nedalyvavo jokioje bažnyčios veikloje. Retkarčiais nueidavo į kiną. Ji nemėgo netikėtumų ir net atsisakė dirbti vienam dailininkui bei jo žmonai, kai sužinojo, kad jie nesusituokę. Neskaitė knygų, bet mėgo pasklaidyti sekmadieninius laikraščius ir senus žurnalus, kuriuos jai atiduodavo ponios. Nors nedažnai vaikščiojo į kiną, tačiau domėjosi kino žvaigždėmis ir jų gyvenimu. Jai nerūpėjo politika, bet ji balsavo už konservatorius, nes taip visada darydavo jos vyras. Niekada pernelyg neišlaidavo drabužiams – gana daug jų atiduodavo ponios. Buvo taupi.

Iš tikrųjų misis Makginti buvo tokia, kokią ją ir įsivaizdavo Puaro. O Besė Burch, jos dukterėčia, buvo vyresniojo inspektoriaus Spenso aprašytoji Besė Burch.

Puaro jau beišeinant, per pietų pertraukos valandą namo grįžo Džo Burchas. Žemas, apsukrus vyrukas, dar sunkiau perprantamas nei jo sutuoktinė. Jis elgėsi kiek nervingai, tačiau nebuvo toks įtarus ir priešiškas kaip žmona. Priešingai, atrodė pasirengęs padėti. O tai, pagalvojo Puaro, kiek neatitiko

jo charakterio. Kodėl Džo Burchas turėtų taip stengtis įtikti landžiam nepažįstamajam? Nebent dėl to, kad tas nepažįstamasis atvežė laišką nuo vyresniojo inspektoriaus Spenso.

Vadinasi, Džo Burchas nėrėsi iš kailio, kad įtiktų policijai? Ar tik dėl to, kad nemokėjo – taip, kaip žmona – pažvelgti į pareigūnus kritiškai?

Gali būti, kad šį žmogų slegia sąžinė. Kas gi jį gali slėgti? Daugybė dalykų, ir nė vienas iš jų gali nebūti susijęs su misis Makginti mirtimi. O galbūt alibi, kad jiedu buvo kine, tėra gudrus akių dūmimas, ir būtent Džo Burchas tą vakarą pasibeldė į namelio duris, buvo įsileistas tetulytės ir smogė nieko neįtariančiai senutei? Jis galėjo ištraukyti stalčius ir apversti kambarius aukštyn kojomis, kad sukurtų apiplėšimo įspūdį, galėjo apgalvotai lauke paslėpti pinigus, kad kaltė kristų ant Džeimso Bentlio, o pats pasiimti tai, ko norėjo – santaupas, laikomas banke. Du šimtai svarų atitenka jo žmonai – pinigai, kurių dėl kažkokių nežinomų priežasčių jam taip reikėjo. Puaro prisiminė, kad ginklas taip ir nebuvo surastas. Kodėl jis nerastas nusikaltimo įvykdymo vietoje? Kiekvienas idiotas žino, kad reikia užsimauti pirštines arba nutrinti pirštų atspaudus. Bet kodėl buvo paslėptas ginklas – tikriausiai sunkus, aštriaašmenis? Ar tik ne dėl to, kad jį lengva atpažinti tarp Burcho namų apyvokos daiktų? Gal tas pats ginklas, nuplautas ir išblizgintas, dabar yra čia, namuose? Pasak policijos gydytojo, kažkas panašaus į kirvuką mėsai kapoti, bet, pasirodo, nevisiškai tai. Galbūt kažkoks neįprastesnis daiktas... šiek tiek išsiskiriantis, nesunkiai atpažįstamas. Policija jo ieškojo, bet nesėkmingai. Jie išnaršė mišką, tvenkinius. Iš misis Makginti virtuvės nebuvo dingęs nė vienas daiktas, ir niekas negalėjo pasakyti, jog kažką panašaus turėjo Džeimsas Bentlis. Žmonės neprisiminė, kad jis būtų pirkęs mėsos kirvuką ar panašų įrankį. Mažas, bet šioks toks pliusas jo naudai. Užgožtas kitų faktų ir nepastebėtas. Bet vis dėlto pliusas...

Puaro skubiai aprėpė žvilgsniu ganėtinai apkrautą nedidelę svetainę, kurioje jis sėdėjo.

Ar čia, šiame name, galėjo kur nors būti ginklas? Gal kaip tik dėl to Džo Burchas jautėsi nejaukiai ir stengėsi pataikauti?

Šito Puaro nežinojo. Jis taip net nemanė. Nors ir nebuvo absoliučiai tikras...

Misterių Bretherio ir Skutlo biure Puaro, kiek paprieštaravus, buvo nuvestas į paties misterio Skutlo kabinetą. Misteris Skutlas buvo judrus, gyvas, nuoširdžių manierų vyriškis.

– Labas rytas, labas rytas, – jis patrynė rankas. – Kuo galėtume būti naudingi?

Jo profesionalus žvilgsnis pervėrė Puaro, mėgindamas įvertinti. Užsienietis. Kokybiški drabužiai. Turbūt turtingas. Restorano savininkas? Viešbučio valdytojas? Kino pramonė?

– Tikiuosi, be reikalo jūsų neužlaikysiu. Norėjau pasikalbėti apie jūsų buvusį darbuotoją, Džeimsą Bentlį.

Išraiškingi misterio Skutlo antakiai kilstelėjo per porą centimetrų ir vėl nusileido.

– Džeimsas Bentlis. Džeimsas Bentlis? – klausimas išsprūdo kaip kulka. – Spauda?

– Ne.

– Ar tik ne iš policijos?

– Ne. Bent jau... ne šios šalies.

– Ne šios šalies, – misteris Skutlas greitai užsirašė, tarsi tai praverstų ateity. – Kokiu klausimu?

Puaro, kuriam pedantiška pagarba tiesai niekada nebuvo kliūtis, mielai leidosi į kalbas.

– Aš pradedu tolimesnį Džeimso Bentlio bylos tyrimą... jo giminaičių prašymu.

– Net nežinojau, kad jis tokių turi. Bet kuriuo atveju, jis pripažintas esąs kaltas ir, kaip žinote, pasmerktas mirti.

– Bet šis nuosprendis dar neįvykdytas.

– Kol žmogus gyvas, yra ir vilties*, ar ne taip? – misteris

---

* Citata iš Šventojo Rašto, Pamokslininko (Ekleziasto) knygos 9:4, – *leid. past.*

Skutlas palingavo galva. – Ir vis dėlto suabejočiau. Pernelyg akivaizdūs įrodymai. Kas tie jo giminaičiai?

– Galiu tik pasakyti, kad jie ir turtingi, ir įtakingi. Be galo turtingi.

– Jūs mane stebinate, – misteris Skutlas nesusilaikė šiek tiek neatlyžęs. Žodžiai „be galo turtingi“ masino ir hipnotizavo. – Taip, jūs tikrai mane stebinate.

– Bentlio motina, velionė misis Bentli, – paaiškino Puaro, – buvo visiškai atsiribojusi kartu su sūnumi nuo savo giminės.

– Vienas iš šeimyninių vaidų, ką? Gerai jau, gerai. Ir jaunasis Bentlis liko be skatiko kišenėje. Kaip gaila, kad tie giminaičiai neištiesė pagalbos rankos anksčiau.

– Jie ką tik sužinojo, kas įvyko, – vėl paaiškino Puaro. – Ir įpareigojo mane kuo greičiau vykti į šią šalį bei padaryti viską, kas įmanoma.

Misteris Skutlas dalykiškai atsilošė krėsle.

– Net nežinau, ką jūs čia galite nuveikti. Tikiuosi, jį įmanoma pripažinti nepakaltinamu? Šiandien jau vėloka... Bet jeigu jums pavyktų nutverti keletą gerų gydytojų... Aš pats, žinoma, šiuose dalykuose nėmaž nesigaudau.

Puaro palinko į priekį.

– Mesjė, Džeimsas Bentlis čia dirbo. Jūs galite man apie jį papasakoti?

– Labai mažai ką galiu... labai mažai. Jis buvo vienas iš mūsų jaunesniųjų klerkų. Negalėjau juo skųstis. Atrodė visiškai padorus jaunuolis, pakankamai sąžiningas. Tačiau jokio supratimo apie prekybą. Jis tiesiog neįstengdavo užbaigti sandėrio. O tai šiame darbe negerai. Jei klientas ateina pas mus norėdamas parduoti namą, mes tam ir esame, kad jį parduotume. O jeigu klientas nori pirkti namą, mes jam surandame. Jei tas namas yra nuošalioje vietovėje, be patogumų, mes akcentuojame jo senoviškumą, vadiname to laikotarpio meno kūriniu ir... net neužsimename apie vandentiekio sistemą! O jeigu tiesiai priešais namą stovi dujų gamykla, mes kalbame

apie patogumus, bet nė žodžio apie reginį, atsiveriantį priešais langus. Priversti savo klientą kuo skubiau apsispręsti – štai ką reikia daryti. Ir tam yra visokiausių mažyčių gudrybių. „Patariame jums, madam, pirkti nedelsiant. Šiuo namu labai susižavėjo vienas parlamento narys – iš tiesų, be galo. Šiandien po pietų ketino jį dar kartą apžiūrėti." Ant to kabliuko jie visada užkimba – „parlamento narys" skamba kaip burtažodis. Net nesuprantu kodėl! Juk joks narys niekada negyvena toli nuo savo rinkėjų. Tiesiog šie žodžiai skamba solidžiai.

Staiga jis nusijuokė, parodydamas spindinčius dantų protezus.

– Psichologija – štai kas tai yra... Tiesiog psichologija.

Išgirdęs tą žodį Puaro net pašoko.

– Psichologija. Jūs visiškai teisus! Matau, jog pažįstate žmones.

– Negaliu skųstis. Negaliu, – kukliai patvirtino misteris Skutlas.

– Taigi aš dar kartą jūsų klausiu, kokį įspūdį jums paliko Džeimsas Bentlis? Kalbant tarp mūsų... ir tik tarp mūsų... Kaip manote, ar tai jis nužudė senutę?

Skutlas išsprogino akis.

– Žinoma.

– Ir jūs manote, kad toks žmogus – psichologiniu požiūriu – galėjo tai padaryti?

– Na... Jeigu jau taip keliate klausimą... Ne, tikrai ne. Aš net nepagalvočiau, kad jam užtektų drąsos. Jei kas paklaustų, pasakyčiau, kad jis buvo kvailokas. Taip aiškinant, viskas sustoja į vietas. Visada truputį išsiblaškęs, būdavo, kad neateidavo į darbą, pridarydavo rūpesčių – žodžiu, kenčiau jį dantis sukandęs.

– Bet nebuvo jokios ypatingos priežasties, kad jį atleistumėte?

Misteris Skutlas papurtė galvą.

– Buvo prastas sezonas. Trūko darbo. Nusprendėme atleisti nekompetentingiausią. Tai buvo Bentlis. Manau, tai būtų

įvykę bet kuriuo atveju. Parašėme jam gerą rekomendaciją. Tiesa, jis vis tiek nesusirado darbo. Stokojo energijos, žvalumo. Žmonėms palikdavo nekokį įspūdį.

„Visada pokalbis baigiasi tuo pačiu“, – pagalvojo Puaro, palikdamas biurą. Džeimsas Bentlis sudarydavo žmonėms prastą įspūdį. Ir Puaro leido sau malonumą pasvarstyti apie įvairius pažinotus žmogžudžius, kurie žmonėms atrodydavo tokie žavingi.

II

– Dovanokite, ar jūs nieko prieš, jeigu čia prisėsiu ir truputėlį su jumis šnektelėsiu?

Puaro, įsitaisęs prie mažo stalelio „Žydrojoje katėje“, krūptelėjo ir pakėlė akis nuo meniu. Kavinėje, kurioje buvo sukurta senojo pasaulio atmosfera su ąžuoliniais baldas ir švinuotais langais, tvyrojo prieblanda, tačiau tamsiame fone aiškiai išryškėjo ką tik priešais jį atsisėdusios jaunos moters siluetas. Auksaplaukė vilkėjo žalsvai melsvą kostiumėlį. Erkiuliui Puaro pasirodė, kad dar visai neseniai ją kažkur matė.

Moteris tęsė:

– Matote, aš netyčia nugirdau, ką jūs pasakėte misteriui Skutlui.

Puaro linktelėjo. Neliko abejonių, kad pertvaros Bretherio ir Skutlo biure pastatytos daugiau dėl patogumo nei dėl privatumo. Tačiau tai jo nenuliūdino, nes būtent viešumo jis ir siekė.

– Jūs spausdinote prie galinio lango, dešinėje, – tarė jis.

Ji linktelėjo. Pritarimo šypsnyje tvykstelėjo balti dantys. Itin sveikai atrodanti jauna moteris, gražios, pilnos, Puaro akį patraukusios figūros. Maždaug trisdešimt trejų ar ketverių metų, pagalvojo jis, iš prigimties tamsiaplaukė, bet ne iš tų, kurios paklūsta gamtos įnoriams.

– Apie misterį Bentlį, – pridūrė ji.

– Ką apie misterį Bentlį?

– Ar jis ketina paduoti apeliaciją? Vadinasi, atsirado naujų įrodymų? O, kaip gerai. Aš negalėjau... Tiesiog negalėjau patikėti, kad jis tai padarė.

Puaro kilstelėjo antakius.

– Vadinasi, jūs niekada nemanėte, kad tai jo darbas, – lėtai ištarė jis.

– Bent jau iš pradžių. Maniau, kad čia kažkokia klaida. Bet paskui atsirado tie įrodymai... – ji nutilo.

– Taip, įrodymai, – tarė Puaro.

– Ir, atrodo, neatsiranda niekas kitas, galėjęs tai padaryti. Aš pamaniau, kad jam, ko gero, pasimaišė protas.

– Ar jis kada nors jums atrodė šiek tiek... kaip čia pasakius... keistokas?

– O ne. Bent jau tuo požiūriu. Tiesiog jis buvo baikštus ir drovus, tačiau toks gali būti bet kuris. Tiesa, jis neturėjo kuo pasigirti. Nebuvo pasitikintis savimi.

Puaro pažvelgė į ją. Ši moteris tai jau tikrai buvo pasitikinti savimi. Gal net už du.

– Jums jis patiko? – tiesiai paklausė Puaro.

Ji išraudo.

– Taip. Emi – kita mergina biure – paprastai šaipydavosi iš jo, vadindavo lepšiu, bet man jis labai patiko. Buvo švelnus, mandagus ir... tikrai daug žinojo. Turiu galvoje – ne tai, kas parašyta knygose.

– O taip, ne tai, kas parašyta knygose.

– Jis ilgėjosi savo motinos. Kaip žinote, ji daug metų sirgo. Na, jei nesirgo, tai bent jau nebuvo stiprios sveikatos, ir jis viską darydavo už ją.

Puaro linktelėjo. Jis žinojo tokias motinas.

– O ji, aišku, irgi jį prižiūrėjo: rūpinosi jo sveikata, žiemą paragindavo šilčiau rengtis, pasidomėdavo, ką jis valgo, ir panašiai.

Jis vėl linktelėjo. Paskui paklausė:

– Judu draugavote?

– Nežinau... tiksliai negaliu pasakyti. Kartais pasikalbėdavome. Bet po to, kai jis iš čia išvyko, aš... aš... beveik jo nemačiau. Kartą parašiau jam draugišką laišką, bet jis neatsakė.

Puaro atsargiai pasiteiravo:

– Bet jis jums patinka?

– Taip, patinka, – gana įžūliai atšovė ji.

– Na, ir puiku, – tarė Puaro.

Mintimis jis grįžo į tą dieną, kai apklausė pasmerktąjį belaisvį... Jis aiškiai regėjo Džeimsą Bentlį. Pražilę plaukai, liesas baugštus kūnas, stambūs plaštakų krumpliai bei riešai, ant išdžiūvusio kaklo – Adomo obuolys. Jis matė slapukišką, sutrikusį, kone klastingą žvilgsnį. Tai nebuvo tiesus žmogus, kurio žodžiu galima pasitikėti, o uždaras, gudrus, dviveidis tipas, nemaloniai niurnantis sau po nosimi... Tokį įspūdį Džeimsas Bentlis sudarydavo daugeliui neakylų stebėtojų. Tokį įspūdį jis paliko ir teisiamųjų suole. Vyrukas, kuris gali ir primeluoti, ir pavogti pinigus, ir smogti senai moteriškei per galvą...

Tačiau vyriausiajam inspektoriui Spensui, kuris pažinojo žmones, Bentlis tokio įspūdžio nesukėlė. Erkiuliui Puaro taip pat... O dabar dar ir šiai merginai.

– Kuo jūs vardu, madmuazele?

– Modė Viljams. Ar galėčiau... kuo nors padėti?

– Ko gero, taip. Yra žmonių, manančių, mis Viljams, kad Džeimsas Bentlis nekaltas. Jie stengiasi įrodyti tą faktą. Aš esu atsakingas už šį tyrimą ir galiu pasakyti, kad jau gerokai pasistūmėjau į priekį – taip, gerokai.

Jis pamelavo ir nė nemirktelėjo. Puaro nuomone, šis melas buvo tiesiog neišvengiamas. Kažkas kažkur turėjo atsidurti nepatogioje padėtyje. Modė Viljams kalbės, ir jos žodžiai bus kaip į tvenkinį mestas akmuo, kurio sukelti ribuliai sklis toli.

– Sakote, kad judu su Džeimsu Bentliu pasikalbėdavote, – tarė jis. – Turbūt jis pasakodavo apie savo motiną ir

gyvenimą namuose. Gal kada nors užsiminė apie žmogų, su kuriuo jis, o gal jo motina, nesutarė?

Modė Viljams pagalvojo.

– Ne... kad nesutarė, nepasakyčiau. Tiesiog manau, kad jo mamai nelabai patiko jaunos merginos.

– Paklusnių sūnelių mamoms niekada nepatinka jaunos merginos. Ne, aš turėjau galvoje ne tai. Kažkoks šeimos priešas, kažkoks nedraugas. Kažkas, gniaužiantis pagiežą?

Ji papurtė galvą.

– Nieko panašaus jis niekada neminėjo.

– Ar jis kada nors kalbėjo apie savo nuomojamo kambario šeimininkę, misis Makginti?

Mis Viljams vos pastebimai suvirpėjo.

– Vardu nevadino. Kartą sakė, jog šeimininkė per dažnai patiekia rūkytą silkę... Ir kartą užsiminė, kad ji labai susikrimtusi, nes neteko savo katės.

– Ar jis kada nors... prašau, pasakykite tiesą... neprasitarė žinąs, kur ji laikanti pinigus?

Merginos veidas kiek pablyško, tačiau ji ryžtingai kilstelėjo smakrą.

– O taip, sakė. Mes kalbėjome, kad žmonės nepasitiki bankais... ir jis pasakė, kad jo senutė šeimininkė laiko santaupas po grindlente. Jis dar pridūrė: „Vieną dieną, kai jos nebus namie, galėčiau jas pasiglemžti.“ Ir tai buvo ne juokelis – jis apskritai neturėjo humoro jausmo, o veikiau susirūpinimas jos neatsargumu.

– Ach, – tarstelėjo Puaro. – Puiku. Turiu galvoje, bent jau mano požiūriu. Kai Džeimsas Bentlis mąsto apie vagystę, ji atrodo jam kaip poelgis kažkam nematant. Juk jis galėjo pasakyti: „Vieną dieną kas nors jai uždroš per galvą ir pasiims tuos pinigus.“

– Bet kuriuo atveju, jis jų nesigviešė.

– O ne. Tačiau kalbos, kad ir kokios lengvabūdiškos, kad ir kokios tuščios, neišvengiamai atskleidžia, koks esi žmogus. Protingas nusikaltėlis niekada neaušins burnos, tačiau

nusikaltėliai retai būna protingi – paprastai jie pasipūtę ir daug mala liežuviu, taigi ne vienas ir įkliūva.

– Bet kažkas juk nužudė tą senutę, – nekantriai įsiterpė Modė Viljams.

– Savaime suprantama.

– Kas tas žmogus? Jūs žinote? Ar bent nutuokiate?

– Taip, – vėl sumelavo Erkiulis Puaro. – Atrodo, aš jau žinau. Tačiau mūsų kelionė dar tik prasideda.

Mergina dirstelėjo į laikrodį.

– Man reikia grįžti. Turėjau laisvą tik pusvalandį. Nuobodus miestas tas Kilčesteris – anksčiau visada pavykdavo įsidarbinti Londone. Pranešite, jei man atsiras ką nuveikti – turiu galvoje, iš tikrųjų *nuveikti*?

Puaro išsitraukė vieną iš savo vizitinių kortelių. Ant jos užrašė „Long Mydausas" ir telefono numerį.

– Aš ten apsistojau.

Jis nusivylė pastebėjęs, kad jo pavardė merginai nepadarė jokio įspūdžio. „Ta jaunoji karta, – nesusivaldė nepagalvojęs, – siaubingai stokoja žinių apie įžymias asmenybes."

III

Autobusu grįždamas į Brodhinį Erkiulis Puaro buvo kiek linksmesnis. Šiaip ar taip, buvo bent vienas žmogus, kuris, kaip ir jis, tikėjo, jog Džeimsas Bentlis nekaltas. Bentlis nebuvo toks nedraugiškas, kaip atrodė.

Puaro mintys vėl ėmė suktis apie kalintį Bentlį. Koks slogus tai buvo pokalbis! Nė kibirkštėlės vilties ir beveik jokio susidomėjimo.

– Dėkoju jums, – abejingai burbtelėjo Bentlis, – bet nemanau, jog ką nors įmanoma padaryti.

Ne, jis buvo tikras, kad neįsigijo jokių priešų.

– Kai žmonės beveik nepastebi, kad esi gyvas, vargu ar įmanoma su kuo nors susipykti.

– O jūsų motina? Ar ji turėjo priešų?

– Tikrai ne. Visi ją mėgo ir gerbė.

Jo balse nuskambėjo vos juntama pasipiktinimo gaida.

– Ką galite pasakyti apie savo draugus?

Džeimsas Bentlis atsakė, o veikiau sumurmėjo:

– Neturiu aš jokių draugų...

Tačiau tai nebuvo tikra tiesa. Juk Modė Viljams buvo jo draugė.

„Kaip nuostabiai viskas sutvarkyta gamtoje, – dingtelėjo Erkiuliui Puaro. – Juk kiekvienas vyras, kad ir koks išoriškai nepatrauklus, tampa kokios nors moters išrinktuoju."

Iš seksualios mis Viljams išvaizdos jis susidarė įspūdį, kad ji iš tikrųjų motiniška moteris. Ji pasižymėjo tomis savybėmis, kurių taip stokojo Džeimsas Bentlis, – energija, polėkiu, nesitaikstymu, jei kas pakeltų ranką prieš ją, ryžtingu sėkmės siekimu.

Jis atsidūsėjo.

Kaip siaubingai jis šiandien prisimelavo! Bet ką padarysi – taip reikėjo.

„Juk kažkur, – tarė sau Puaro, pasinerdamas į absoliučią įvairiausių metaforų maišatį, – yra adata šieno kaugėje, o tarp miegančių šunų yra vienas, ant kurio aš užminsiu, ir šaudant į dangų strėles viena nukris žemyn ir išdauš oranžerijos stiklą!"

Septintas skyrius

Namelis, kuriame gyveno misis Makginti, buvo vos už kelių žingsnių nuo autobuso stotelės. Ant slenksčio žaidė du vaikiukai. Vienas krimto obuolį, kuris, regis, buvo visiškai sukirmijęs, o kitas šūkavo ir tvatino į duris mažu padėkliuku. Jie atrodė pakankamai laimingi. Puaro prisidėjo prie šio triukšmo, pats stipriai pabelsdamas į duris.

Iš už namo kampo dirstelėjo moteris. Ji vilkėjo spalvingą chalatą, o plaukai buvo netvarkingai išsidraikę.

– Tučtuojau liaukis, Erni, – sudraudė ji.

– Ne-a, – atšovė Ernis ir dunksėjo toliau.

Puaro pasitraukė nuo slenksčio ir pasuko už namo kampo.

– Nieko neįmanoma padaryti tiems vaikams, ar ne? – paklausė moteris.

Puaro pagalvojo, kad ji pati galėtų juos sutramdyti, bet nieko neatsakė. Jis buvo palydėtas iki galinių durų kitoje namo pusėje.

– Fasadines duris laikau užsklęstas, sere. Prašau užeiti.

Puaro perėjo per siaubingai nešvarią indų plovyklą į dar nešvaresnę virtuvę.

– Ją nužudė ne čia, – paaiškino moteris. – Prieškambaryje.

Puaro vos pastebimai sumirksėjo.

– Juk jūs dėl to atvykote, tiesa? Jūs – tas svetimšalis džentelmenas iš Samerheisų namų?

– Tai jūs viską apie mane žinote? – nušvitęs iš džiaugsmo paklausė Puaro. – Taip, iš tiesų, misis...

– Kidl. Mano vyras – tinkuotojas. Čia atsikraustėme prieš keturis mėnesius. Anksčiau gyvenome su Berto motina... Kai kas tvirtina: „Jums nereikėjo kelti kojos į namus,

kur buvo įvykdyta žmogžudystė.“ Bet aš atsakau: „Namas yra namas – vis geriau, negu mažučiukė svetainė ir miegas ant dviejų sustumtų kėdžių.“ Tas nepriteklius siaubingas, ar ne? O čia *mūsų* ramybės niekas nedrumsčia. Visi tvirtina, kad nužudytieji *vaidenasi*, bet ji – ne! Norite pamatyti, kur tai nutiko?

Jausdamasis kaip gidės vedžiojamas turistas, Puaro linktelėjo.

Misis Kidl nusivedė jį į mažą kambarėlį, užgriozdintą masyviu karaliaus Jokūbo I laikų* komplektu. Priešingai nei visame name, atrodė, kad ant jo niekas niekada net nebuvo prisėdęs.

– Štai čia ji gulėjo ant grindų su žiojėjančia žaizda pakaušyje. Misis Eliot ištiko šokas. Tai ji ir rado – ji ir Larkinas, duonkepys. Tačiau pinigų viršuje nebebuvo. Eime, parodysiu, kurie jie gulėjo.

Misis Kidl užlipo laiptais į miegamąjį, kur stovėjo didelė komoda su stalčiais, masyvi žalvarinė lova, keletas kėdžių, ant virvės džiūvo dailūs naujagimio drabužėliai.

– Štai čia jie ir buvo, – oriai paskelbė misis Kidl.

Puaro apsidairė. Sunku įsivaizduoti, kad ši stichiško, siautulingo vaisingumo citadelė kitados buvo iščiustyta senyvos moteriškės, kuri didžiavosi savo namais, viešpatija. Čia misis Makginti gyveno ir miegojo.

– Tikiuosi, šitie baldai ne jos?

– O ne. Jos dukterėčia iš Kulavono viską išsivežė.

Šiuose namuose nebuvo likę nė daikto, kuris primintų misis Makginti. Juos užkariavo Kidlai. Gyvybė pasirodė esanti stipresnė už mirtį.

Apačioje šaižiai pravirko kūdikis.

– Prabudo mano vaikelis, – visai be reikalo paaiškino misis Kidl tai, kas ir taip buvo aišku.

Ji nubildėjo laiptais žemyn, o Puaro nusekė iš paskos.

Jam čia nebebuvo nieko įdomaus.

Jis patraukė durų link.

---

* Karalius Jokūbas I valdė 1603–1625 m., – *vert. past.*

– Taip, sere, tai aš ją radau.

Misis Eliot kalbėjo jausmingai. Švarus, tvarkingas namelis. Vienintelė drama jame buvo misis Eliot drama – aukštos, išvargusios tamsiaplaukės, prisimenančios vieną momentą iš savo šlovingojo gyvenimo.

– Larkinas, kepėjas, atėjo ir pasibeldė į duris. Sako: „Niekaip negalime prisišaukti misis Makginti. Atrodo, jai kažkas atsitiko." Aš pagalvojau, kad jai iš tikrųjų galėjo kažkas nutikti. Šiaip ar taip, juk nebe jauna. Kiek žinau, ir širdelė jos nekaip dirbo. Pamaniau, gal infarktas. Taigi aš nuskubėjau – juk ten buvo tik du vyrai, o jie, savaime suprantama, neis į damos miegamąjį.

Pritardamas šiai pasakojimo daliai Puaro kažką sumurmėjo.

– Taigi užbėgau laiptais. *Jis* stovėjo laiptų aikštelėje, išblyškęs kaip lavonas. Tada į tai neatkreipiau dėmesio – juk dar nežinojau, kas nutiko. Aš garsiai pabeldžiau į duris, bet niekas neatsiliepė, taigi paspaudžiau rankeną ir įėjau. Visur buvo siaubinga netvarka, o grindlentė... išimta. „Tai apiplėšimas, – pasakiau aš. – Bet kur ji pati, vargšelė?" Tada mums toptelėjo mintis dirstelėti į svetainę. *Ten ji ir buvo...* Gulėjo ant grindų su savo apgailėtinai suknežinta galva. Žmogžudystė! Aš iš karto supratau, jog tai žmogžudystė! Kitaip ir būti negalėjo! Apiplėšimas ir žmogžudystė! Čia, Brodhinyje. Aš klykiau nenustodama! Turėjo jie su manimi vargo. Vos neapalpau. Jiems teko bėgti į „Tris antis" atnešti man brendžio. Net po to aš dar kelias valandas drebėjau kaip lapas. „Nesijaudinkite taip, motuše, – atvykęs ramino mane vyresnysis inspektorius. – Neimkite taip giliai į širdį. Verčiau eikite namo ir išgerkite puodelį arbatos." Aš taip ir padariau. Kai Eliotas grįžo namo, išpūtė akis: „Kas? Kas atsitiko?" Aš vis dar visa virpėjau. Nuo mažumės buvau jautri.

Puaro atsargiai įsiterpė į šį jaudinantį asmenišką pasakojimą.

– Taip, taip, suprantama. O kada jūs paskutinį kartą matėte vargšę misis Makginti?

– Atrodo, išvakarėse, kai ji buvo išėjusi į daržą pasiskinti mėtų. Aš tuo metu kaip tik lesinau vištas.

– Ar ji jums ką nors pasakė?

– Tik pasisveikino ir palinkėjo, kad vištos padėtų daugiau kiaušinių.

– Ir tai buvo paskutinis kartas, kai ją matėte? Tą dieną, kai ji mirė, judvi nebuvote susitikusios?

– Ne. Bet aš mačiau *jį*, – misis Eliot ėmė šnibždėti. – Maždaug vienuoliktą ryto. Tiesiog ėjo keliu, kaip visada vilkdamas kojas.

Puaro palaukė, bet, atrodo, pridurti nebebuvo ką. Tada jis paklausė:

– Ar jūs nustebote, kai policija jį suėmė?

– Ką gi, ir taip, ir ne. Žinote, man visada atrodė, kad jis truputį kuoktelėjęs. O tie kvaileliai kartais tampa tikrai pavojingi. Mano dėdė turėjo silpnaprotį sūnų, ir jis būdavo tiesiog nepakenčiamas – kai jau tapo suaugęs. Nežinojo, kaip išlieti energiją. Taip, tam Bentliui tikrai buvo ne visi namie, ir nenustebčiau, jeigu, užuot pakorę, jie išsiųstų jį gydytis. Tik pagalvokite, kur jis paslėpė pinigus! Niekas neslėptų tokioje vietoje – nebent jis norėjo, kad juos rastų. Kvailas per visą pilvą, štai koks jis buvo.

– Nebent jis norėjo, kad juos rastų, – sumurmėjo Puaro. – Beje, ar jūs kartais nepasigedote kirviuko mėsai kapoti arba... kirvio?

– O ne, sere, tikrai *ne*. Policija manęs jau klausė. Visus šito čia klausinėjo. Kol kas paslaptis, su kuo jis ją užmušė.

III

Erkiulis Puaro traukė pašto link.

Žudikas norėjo, kad būtų rasti pinigai, bet nenorėjo, kad būtų surastas ginklas. Mat pinigai mestų įtarimą ant Džeimso Bentlio, o ginklas išduotų... ką?

Jis papurtė galvą. Puaro jau buvo apsilankęs kituose dviejuose nameliuose. Ten jį pasitiko ne tokie energingi

šeimininkai, kaip misis Kidl, ir ne tokie dramatiški, kaip misis Eliot. Papasakojo, kad misis Makginti buvo didžiai gerbiama moteris, uždaro būdo, kad turėjo Kulavone dukterėčią, kuri vienintelė ją ir lankydavo, kad nebuvo nė vieno, kiek jiems žinoma, jos nemėgusio ar griežusio ant jos dantį. Domėjosi, ar iš tiesų Džeimsas Bentlis pateikė prašymą peržiūrėti bylą ir ar jie bus prašomi pasirašyti.

„Priėjau aklagatvį... Tikrų tikriausią aklagatvį, – tarė sau Puaro. – Visiška tamsa – nė menkiausios prošvaistės. Dabar puikiausiai suprantu vyresniojo inspektoriaus Spenso neviltį. Betgi *man* turi eitis kitaip. Spensas yra puikus, uolus policijos pareigūnas, o aš... aš – Erkiulis Puaro. Man turi nušvisti!"

Vienas iš jo originalių odinių batų šleptelėjo į balą, ir jis sucypė. Jis buvo didis, unikalusis Erkiulis Puaro, tačiau jau ir nebejaunas žmogus, o batai jam spaudė kojas.

Puaro įžengė į paštą. Dešinėje buvo tvarkomi Jo Didenybės laiškai. Kairėje puikavosi išdėliotos įvairiausios prekės – saldumynai, bakalėjos prekės, žaislai, metalo dirbiniai, statulėlės, gimtadienio atvirukai, mezgimo siūlai bei vaikiški apatiniai drabužėliai.

Puaro patraukė ten, kur buvo prekiaujama pašto ženklais.

Jį pasitikti išbėgusi moteris buvo vidutinio amžiaus, skvarbių, spindinčių akių.

„Štai kur tikroji Brodhinio miestelio išmintis", – tarė sau Puaro.

Tos moters pavardė tarsi neatsitiktinai buvo misis Svytmen.*

– Dvylika pensų, – tarė misis Svytmen, mitriai traukdama pašto ženklus iš didelės knygos. – Iš viso bus keturi ir dešimt pensų. Dar ko nors, sere?

Ji įsmeigė į jį įdėmų skaisčių akių žvilgsnį. Pro tolumoje esančias duris išniro atidžiai besiklausančios merginos galva. Jos plaukai buvo susivėlę, ji aiškiai slogavo.

– Aš šiuose kraštuose svetimas, – oriai tarė Puaro.

– Taip, taip, sere, – sutiko misis Svytmen. – Atvykote iš Londono, tiesa?

* *Sweet* – švelnus, malonus (angl.)

– Jūs turbūt ne blogiau už mane patį žinote, ką aš čia veikiu, – šyptelėjęs atsakė Puaro.

– O ne, sere, neturiu supratimo, – atsainiai išpylė misis Svytmen.

– Misis Makginti, – tarė Puaro.

Misis Svytmen papurtė galvą.

– Tai liūdna istorija... Sukrečianti istorija.

– Tikiuosi, gerai ją pažinojote?

– O taip. Galima sakyti, kaip ir kiekvienas Brodhinyje. Atėjusi čia nusipirkti kokios nors smulkmenos, ji visada užsukdavo ir pas mane. Taip, siaubinga tragedija. Ir kol kas neišnarpliota – bent jau taip girdėjau kalbant žmones.

– Esama abejonių... tam tikru požiūriu... dėl Džeimso Bentlio kaltės.

– Ką gi, – tarė misis Svytmen, – nebe pirmas kartas, kai policija suima ne tą žmogų – nors nepasakyčiau, kad taip buvo ir šiuo atveju. Ne dėl to, kad nelaikyčiau jo iš tikrųjų kaltu. Baikštus, drovus vyrukas, bet nepavojingas, ar bent jau taip atrodo. Nors... ką gali žinoti.

Puaro išdrįso paprašyti rašomojo popieriaus.

– O taip, žinoma, sere. Tiesiog užeikite į mano skyrelį, gerai?

Misis Svytmen užsuko už prekystalio kairėje.

– Sunku įsivaizduoti, kas gi tai buvo, jei ne misteris Bentlis, – tarė ji, tiesdama ranką lig viršutinės lentynos, kur gulėjo sudėtas rašomasis popierius ir vokai. – Kartais čia užklysta tokių bjaurių valkatų, tad gali būti, kad vienas iš jų rado neuždarytą langą ir taip pateko į vidų. Betgi jis nebūtų paspukęs palikdamas pinigus, tiesa? Ir dar po to, kai įvykdė žmogžudystę, kad juos pasiglemžtų... Daugybė popieriaus, nesunumeruoti ir nesuliniuoti lapai. Štai, sere, gražus, žydras ir prie jo tinkami vokai.

Puaro susimokėjo.

– Misis Makginti niekada nekalbėjo, kad dėl kažko nervinasi, kažko bijo? – paklausė jis.

– Bent jau man – ne. Ji apskritai nebuvo nervinga. Kartais iki vėlumos užsibūdavo pas misterį Karpenterį – ten, ant

kalvos, Holmeleige. Jie dažnai kviesdavosi svečius pietų arba kas nors pas juos apsistodavo, taigi misis Makginti retsykiais nueidavo vakarais padėti susiplauti indus. Grįžti nuo kalvos tekdavo sutemus – man tai tikrai nebūtų patikę. Labai jau tamsu ant tos kalvos šlaitų.

– Ar pažįstate jos dukterėčią – misis Burch?

– Esu keletą kartų kalbėjusi. Kartais ji su vyru atvažiuoja.

– Po misis Makginti mirties jie paveldėjo šiek tiek pinigų.

Jį tiesiog perskrodė tamsių akių žvilgsnis.

– Ką gi, juk tai suprantama, ar ne, sere? Į kapus gi nepasiimsi, ir visiškai teisinga, kad jie turėjo atitekti savam kūnui ir kraujui.

– O taip, taip, visiškai sutinku. Ar misis Makginti mylėjo savo dukterėčią?

– Manau, jog labai, sere. Nors šito ji nedemonstravo.

– O dukterėčios vyrą?

– Kiek žinau, taip, – jau išsisukinėdama sumurmėjo misis Svytmen.

– Kada paskutinį kartą matėte misis Makginti?

Misis Svytmen susimąstė.

– Nagi, kada tai buvo, Edna? – Edna tarpdury bejėgiškai šnirpštelėjo. – Ar tik ne tą dieną, kai ji mirė? Ne, dieną prieš tai... O gal dar prieš tai? Taip, pirmadienį. Teisingai. Ją nužudė trečiadienį. Taip, tai buvo pirmadienis. Ji užėjo nusipirkti buteliuką rašalo.

– Jai prisireikė rašalo?

– Turbūt norėjo rašyti laišką, – nerūpestingai atsakė misis Svytmen.

– Gali būti. O ji pati buvo kaip visada? Neatrodė kuo nors pasikeitusi?

– N-ne, nemanau.

Šniurkščiojanti Edna smuko per duris į parduotuvę ir staiga įsitraukė į pokalbį.

– O taip, ji buvo pasikeitusi, – užtikrino mergina. – Kažkokia laiminga... Na... gal ne visai tas žodis... Veikiau susijaudinusi.

– Gal ir tavo tiesa, – sutiko misis Svytmen. – Tada aš to nepastebėjau. Tačiau dabar, kai tu pasakei... Ji buvo tikrai žvitri.

– Ar prisimenate, ką ji tądien kalbėjo?

– Šiaip jau neprisiminčiau. Bet kadangi ji buvo nužudyta, atvyko policija, tai gerai įsirėžė į atmintį. Esu tikra, kad ji nė žodžiu neprasitarė apie Džeimsą Bentlį. Šnektelėjo apie Karpenterius ir misis Apvard – na, tuos, pas kuriuos ji dirbo.

– O aš kaip tik ketinau jūsų paklausti, pas ką ji dirbo.

Misis Svytmen vienu ypu išbėrė:

– Pirmadieniais ir ketvirtadieniais eidavo pas Samerheisus į Long Mydausą. Juk būtent ten jūs dabar apsistojęs, tiesa?

– Taip, – atsiduso Puaro. – Turbūt daugiau ir nėra kur apsistoti.

– Brodhinyje išties nėra. Spėju, kad jums Long Mydause ne itin patogu? Misis Samerheis – graži dama, bet ji ničnieko nenutuokia apie namų ūkį. Iš užsienio atvykusioms ponioms taip jau būna. Ten visada būdavo siaubinga netvarka, tik spėk suktis – bent jau taip sakydavo misis Makginti. Taip, pirmadieniais po pietų ir ketvirtadieniais iš ryto – Samerheisai, antradieniais iš ryto – daktaras Rendelis, o po pietų – misis Apvard Laburnumse. Trečiadieniai buvo skirti misis Veterbai Hanters Klouze, o penktadieniai – misis Selkirk, dabartinei misis Karpenter. Misis Apvard – pusamžė dama, gyvenanti su sūnumi. Jie susirado tarnaitę, tačiau ji nespėja ruoštis, o misis Makginti ateidavo vos kartą per savaitę, ir namai tiesiog švytėjo. Pas misterį ir misis Veterbai pagalbininkės niekada ilgai neužsibūna – ji visiška ligonė. Misteris ir misis Karpenter turi gražius namus ir daug pramogauja. Jie visi labai šaunūs žmonės.

Sulig šiuo apibendrinimu apie Brodhinio gyventojus Puaro vėl išėjo į gatvę. Jis ėmė iš lėto kopti į kalvą Long Mydauso link. Puaro nuoširdžiai vylėsi, kad išsipūtusios konservų dėžutės turinys ir kruvinos pupelės buvo suvalgyti priešpiečiams ir nepalikti kaip gardi vakarienė jam. Bet juk galėjo būti ir kitų abejonių keliančių konservų. Gyventi Long Mydause iš tiesų buvo pavojinga.

Apskritai ši diena jį gerokai nuvylė.

Ką jis sužinojo?

Kad Džeimsas Bentlis turėjo draugę. Kad nei jis, nei misis Makginti neturėjo priešų. Kad misis Makginti dvi dienos prieš mirtį atrodė susijaudinusi ir pirko buteliuką rašalo...

Staiga Puaro sustojo kaip įbestas... Argi tai pagaliau ne faktas – menkutis faktelis?

Jis atsitiktinai paklausė, ką misis Makginti ketino daryti su rašalu, o misis Svytmen visiškai rimtai atsakė mananti, kad ji rengėsi rašyti laišką.

Tai buvo svarbu, ir jis vos šito nepražiūrėjo, mat laiškų rašymas jam, kaip ir daugeliui žmonių, buvo įprastas, kasdienis dalykas.

Tačiau misis Makginti – ne. Laiško rašymas šiai senutei buvo toks neeilinis įvykis, kad ji turėjo eiti nusipirkti rašalo, jei norėjo tai padaryti.

Vadinasi, misis Makginti beveik niekada nerašė laiškų. Pašto tarnautoja misis Svytmen gerai žinojo šį faktą. Tačiau dvi dienos prieš mirtį misis Makginti parašė laišką. Kam ji rašė ir kodėl?

Tai gali būti visiškai nereikšminga. Ji galėjo rašyti savo dukterėčiai, kaip bičiulei, kurios pasiilgo. Absurdiška šitaip akcentuoti tokį paprastą dalyką, kaip rašalo buteliukas.

Tačiau tai buvo viskas, ką jis sužinojo, ir ketino už to užsikabinti.

Rašalo buteliukas ...

– Laišką? – Besė Burch papurtė galvą. – Ne, negavau iš tetos jokio laiško. Ir apie ką gi ji man turėtų rašyti?

– Juk galėjo būti kažkas, ką ji galbūt panoro jums papasakoti, – spėjo Puaro.

– Teta nebuvo iš tų, kurios mėgsta rašyti. Ji jau kopė į septintą dešimtį, o jaunystėje, žinote, jai nedaug teko pasimokyti.

– Bet skaityti ir rašyti ji mokėjo?

– O taip, žinoma. Daug neskaitydavo, bet mėgo „News of the World" ir savąją „Sunday Comet". O rašyti jai visada buvo kiek sunkiau. Jeigu ji norėdavo man ką nors pranešti – pavyzdžiui, kad nevažiuotume jos aplankyti arba kad ji neatvyks pas mus, – paprastai paskambindavo savo kaimynui misteriui Bensonui, o jis atsiųsdavo mums žinutę. Tuo požiūriu jis buvo itin pareigingas. Matote, mes gyvename miestelyje, taigi tai tekainuoja du pensus. Brodhinio pašte yra telefono būdelė.

Puaro linktelėjo, įvertindamas tą faktą, kad du pensai geriau negu du su puse. Jis jau buvo susidaręs įspūdį apie misis Makginti kaip apie taupią moteriškę. „Ji tikriausiai labai mėgo pinigus", – pagalvojo jis.

– Bet tikiuosi, kad jūsų teta kartais jums vis dėlto parašydavo? – atsargiai mygė jis.

– Nebent atsiųsdavo kalėdinius sveikinimus.

– O gal ji turėjo draugų kitose Anglijos vietovėse ir jiems rašė?

– Apie tai nieko nežinau. Ji turėjo brolienę, bet prieš dvejus metus ši mirė. Dar buvo misis Birdlip, bet ji irgi jau mirusi.

– Vadinasi, jeigu ji kažkam rašė, tai veikiausiai buvo atsakymas į gautą laišką?

Besė Burch vėl, atrodė, sudvejojo.

– Tiesiog neišmanau, kas galėjo jai parašyti... Na, žinoma, – staiga jos veidas nušvito, – juk yra valdžia.

Puaro sutiko, kad šiomis dienomis informacija iš Besės vadinamosios „valdžios" buvo veikiau taisyklė nei išimtis.

– Paprastai netrūksta ir įvairiausių nesąmonių, – tęsė misis Burch. – Užpildyti blankus, atsakinėti į įžūlius klausimus, kurių joks padorus žmogus neturėtų uždavinėti.

– Vadinasi, misis Makginti galėjo gauti kažkokią vyriausybinę informaciją, į kurią turėjo atsakyti?

– Jei taip, ji turėjo atnešti tą laišką Džo, kad jai padėtų susivokti. Tokie dalykai ją erzino, ir ji visada kreipdavosi į Džo.

– Ar neprisimenate, kad tarp jos asmeninių daiktų būtų buvę kokie nors laiškai?

– Tiksliai negaliu pasakyti. Nieko neprisimenu. Be to, viską pirmiausiai apžiūrėjo policija. Man buvo leista susipakuoti ir pasiimti jos daiktus tik po kurio laiko.

– Ką su tais daiktais darėte?

– Štai ta komoda yra jos – gero, tvirto raudonmedžio. Viršuje dar stovi spinta. Yra ir keletas naudingų virtuvės rakandų. Visa kita mes pardavėme, nes neturime pakankamai vietos.

– Turėjau galvoje jos asmeninius daikčiukus, – tarė jis ir pridūrė: – Tokius kaip šepečiai, šukos, nuotraukos, tualeto reikmenys, drabužiai...

– Ach tai. Ką gi, tiesą sakant, aš sukroviau juos į lagaminą ir padėjau ant aukšto. Net nežinau, ką su jais daryti. Drabužius norėjau prieš Kalėdas pigiai parduoti, o pinigus skirti labdarai, bet pamiršau. Atrodo, negražu būtų juos nunešti tiems bjauriems skarmaluotiems valkatoms.

– O gal... aš galėčiau pažiūrėti, kas tame lagamine?

– Prašau, kodėl gi ne? Nors nemanau, kad rasite ką nors naudinga. Policija visus tuos daiktus jau apžiūrėjo.

– Žinau. Ir vis dėlto...

Misis Burch nedelsdama nuvedė jį į galinį miegamąjį, kuriame, kaip nusprendė Puaro, dažniausiai buvo siuvami drabužiai. Ji ištraukė iš po lovos lagaminą ir tarė:

– Štai, prašau. Tikiuosi, atleisite man, kad jus paliksiu – turiu prižiūrėti kepsnį.

Puaro mielai jai atleido ir išgirdo, kaip misis Burch vėl nubildėjo laiptais žemyn. Jis prisitraukė lagaminą ir atidarė.

Jį pasveikino naftalino kvapas.

Su širdgėla jis kilnojo daiktus, taip iškalbingai bylojusius apie mirusiąją. Gerokai nunešiotas ilgas juodas apsiaustas. Du vilnoniai megztiniai. Švarkelis ir sijonas. Kojinės. Apatinių drabužių nebuvo (tikriausiai Besė Burch pasiėmė juos sau). Į laikraštį suvyniotos dvi poros batų. Šepetys ir šukos – aptrinti, bet švarūs. Senas veidrodis dantytais rėmeliais ir sidabro nugarėle. Vestuvinė nuotrauka odiniuose rėmeliuose, sprendžiant iš rūbų, daryta maždaug prieš tris dešimtmečius – veikiausiai pati misis Makginti su savo vyru. Du atvirukai iš Margato.* Porcelianinis šuniukas. Iš laikraščio išsiplėštas konservuotų aguročių receptas. Dar viena iškarpa su sensacinga antrašte – „Skraidančios lėkštės". Trečiojoje iškarpoje buvo kalbama apie motinos Šipton** pranašystes. Čia buvo ir Biblija bei maldaknygė.

Nebuvo nei rankinukų, nei pirštinių. Tikriausiai šiuos daiktus Besė Burch pasiėmė sau arba kam nors atidavė. O į drabužius, nusprendė Puaro, apkūnioji Besė neįsispraudė. Misis Makginti buvo liesa, menkutė senučiukė.

Jis išvyniojo vieną batų porą. Jie buvo dar pakankamai geri, mažai tenešioti. Besei Burch akivaizdžiai per maži.

Puaro ketino vėl tvarkingai juos suvynioti, kai jo akį patraukė to laikraščio išleidimo data.

Tai buvo lapkričio devynioliktosios „Sunday Comet". Misis Makginti buvo nužudyta lapkričio dvidešimt antrąją.

Vadinasi, šį laikraštį ji nusipirko sekmadienį, prieš pat mirtį. Jis gulėjo kambaryje, ir Besė Burch suvyniojo į jį tetos daiktus.

---

* Margatas – pajūrio miestas pietryčių Anglijoje, – *vert. past.*

** Motina Šipton (1488–1561, tikrasis vardas Uršulė Sontheil) – Anglijos pranašė, išpranašavusi didįjį Londono gaisrą (1666), ispanų armados pralaimėjimą (1588) ir net savo pačios mirties metus. Savo pranašystes užrašinėjo eiliuotai, – *vert. past.*

Sekmadienis, lapkričio devynioliktoji. O pirmadienį misis Makginti ėjo į paštą nusipirkti rašalo...

Gal dėl to, kad kažką perskaitė sekmadienio laikraštyje?

Puaro išvyniojo kitą batų porą. Jie buvo suvynioti į tos pačios dienos „News of the World".

Išlyginęs abu laikraščius jis nusinešė juos prie krėslo, kur atsisėdęs ėmė skaityti. Ir iš karto kai ką pastebėjo. Viename „Sunday Comet" puslapyje buvo kažkas iškirpta. Stačiakampė skiautė puslapio vidury. Kiaurymė buvo pernelyg didelė, kad atitiktų kurią nors iš jo rastų iškarpų.

Puaro peržvelgė abu laikraščius, bet daugiau nieko įdomaus neaptiko. Jis vėl suvyniojo į juos batus ir tvarkingai sudėjo į lagaminą. Paskui nulipo laiptais žemyn.

Misis Burch ruošėsi virtuvėje.

– Kažin ar ką nors radote, – tarė ji.

– Deja, nieko, – atsakė jis ir nerūpestingai pridūrė: – Gal kartais prisimenate, ar nebuvo jūsų tetos rankinuke arba piniginėje iškarpos iš laikraščio?

– Kad ne, neprisimenu. Gal policija pasiėmė.

Tačiau policija jos nepasiėmė. Tai Puaro žinojo iš Spenso užrašų. Mirusiosios rankinuke rasti daiktai buvo išvardyti, bet jokia laikraščio iškarpa nepaminėta.

– *Eh bien*, – tarė sau Erkiulis Puaro. – Tolimesnis žingsnis bus nesunkus. Arba viskas žlugs, arba aš pagaliau prasimušiu.

II

Sėdėdamas visiškoje ramybėje prie apdulkėjusių laikraščių šūsnies priešais save, Puaro pripažino, jog nesuklydo iššyk įvertinęs to rašalo buteliuko svarbą.

„Sunday Comet" buvo linkęs romantiškai dramatizuoti praeities įvykius. Laikraštis, kurį Puaro skaitinėjo dabar, buvo sekmadienio, lapkričio devynioliktosios, „Sunday Comet". Vidinio puslapio viršuje užrašas didelėmis raidėmis skelbė:

PRAEITIES TRAGEDIJŲ AUKOS.
KUR ŠIOS MOTERYS ŠIANDIEN?

Po antrašte – keturios be galo išblukusios prieš daugelį metų darytų nuotraukų reprodukcijos.

Iš jų žvelgiantys veidai anaiptol neatrodė tragiški. Veikiau priešingai, tos moterys buvo gan juokingos, nes beveik visos vilkėjo tų laikų drabužius, o juk nieko nėra juokingiau už vakarykštės dienos madas – nors po kokių trisdešimties metų jų žavesys gali vėl atgyti ar bent jau išryškėti.

Po kiekviena nuotrauka buvo vardas ir pavardė.

Eva Kein, „kita moteris" garsiojoje Krego byloje.

Dženisa Kotlend, „tragiškoji žmona", kurios vyras – žmogaus pavidalo demonas.

Mažoji Lili Gembol, tragiško likimo vaikas, gimęs mūsų laikais, kai žmonių tiek daug, jog jie nebevertinami.

Vera Bleik, nieko neįtarianti žmogžudžio žmona.

Ir tada vėl didelėmis raidėmis klausimas:

KUR ŠIOS MOTERYS ŠIANDIEN?

Puaro sumirksėjo ir įniko atidžiai skaityti kiek romantiškas šių miglotų ir blankių herojų gyvenimo istorijas.

Evos Kein vardą jis prisiminė, nes Krego byla buvo labai garsi. Alfredas Kregas buvo Parminsterio klerkas, sąžiningas, į akis nekrentantis mažas žmogutis, korektiškas ir malonių manierų. Deja, jis buvo vedęs irzlią ir temperamentingą moterį. Misis Kreg pridarė jam skolų, kabinėjosi prie jo, graužė jį ir pati kentė dėl savo pakrikusių nervų, nors pikti liežuviai plakė, kad tai tik prasimanymas. Jaunutė Eva Kein jų namuose dirbo guvernante. Devyniolikmetė, graži, bejėgė ir kukli. Ji beviltiškai pamilo Kregą, o jis – ją. Ir štai vieną dieną kaimynai sužinojo, kad misis Kreg „išsiųsta į užsienį" gydytis. Pats Kregas pasakojo, kad iš pradžių automobiliu vieną vėlų vakarą nuvežė ją į Londoną, o paskui „pasirūpino", kad ji išvyktų į Pietų Prancūziją. Pats jis grįžo į Parminsterį ir kartkartėmis vis prasitardavo, jog esą ji rašanti laiškuose, kad

sveikata negerėja. Eva Kein liko šeimininkauti jo namuose, ir netrukus pasklido kalbos. Pagaliau Kregas gavo žinią apie žmonos mirtį užsienyje. Jis išvyko ir, grįžęs po savaitės, pasakojo apie laidotuves.

Tam tikru požiūriu Kregas pasielgė neprotingai. Jis be reikalo paminėjo, kur mirė jo žmona – pakankamai gerai žinomą Prancūzijos Rivjerą.* Tiems, kas turėjo ten giminaičių ar draugų, teliko parašyti jiems ir išsiaiškinti, ar laidojo moterį tokia pavarde, bei, kai nurims gandai, susisiekti su policija.

Tolimesnius įvykius galima apibendrinti trumpai. Misis Kreg nebuvo išvykusi į Rivjerą. Ji buvo tvarkingai sukapota į gabaliukus ir palaidota Krego rūsyje. Ištyrus palaikus, paaiškėjo, kad dar buvo ir nunuodyta augaliniu alkaloidu.

Kregą suėmė, tardė. Iš pradžių bendrininkavimu buvo apkaltinta ir Eva Kein, bet paskui kaltinimas atšauktas, nes paaiškėjo, kad ji net nenutuokė, kas įvyko. Galiausiai Kregas viską prisipažino, jam buvo paskelbta ir įvykdyta mirties bausmė.

Eva Kein, kuri tuo metu jau laukėsi, išvyko iš Parminsterio, ir, „Sunday Comet“ žodžiais, „ją priglaudė gailestingi giminaičiai naujajame pasaulyje. Pakeitusi vardą vargšė jaunutė mergina, per savo patiklumą suvedžiota šaltakraujo žmogžudžio, visiems laikams paliko šiuos krantus, kad pradėtų naują gyvenimą bei lig mirties slėptų širdy nuo savo dukters jos tėvo vardą.“

„Mano dukra augs laiminga ir nekalta. Jos gyvenimo nedarkys žiauri praeitis. Prisiekiu. Mano tragiški prisiminimai liks tik man.“

„Vargšė trapioji, patiklioji Eva Kein. Tokiai jaunai pažinti žmogaus niekšybę ir gėdą. Kur ji dabar? Gal kokiame nors Vidurio Vakarų mieste gyvena senyva moteris, rami ir gerbiama kaimynų, galbūt liūdnai žvelgiančiomis akimis... Ir galbūt kokia nors jauna moteris, džiugi ir laiminga, su savo pačios vaikais atvažiuoja aplankyti „mamutės“, pasakoja jai savo kasdienio gyvenimo sunkumus, nė nenutuokdama, ką teko iškęsti jos motinai?“

– O lia lia! – sušuko Erkiulis Puaro. Ir perėjo prie kitos tragiškos aukos.

* Kurortų rajonas prie Viduržemio jūros, – *vert. past.*

Dženisa Kotlend, „tragiškoji žmona", tikrai buvo nelaiminga su savo vyru. Jo nuolatinius įtarinėjimus kentė aštuonerius metus. Aštuoneri kančios metai – tiesiai šviesiai konstatavo „Sunday Comet". Paskui Dženisa susirado draugą. Jauną idealistą, kuris, pasibaisėjęs atsitiktinai pamatyta scena tarp vyro ir žmonos, vėliau taip įnirtingai užpuolė vyrą, kad šis suknežino jo kaukolę su aštriabriaune marmurine židinio tvorele. Teisėjai išsiaiškino, kad provokacija nebuvusi stipri, kad jaunasis idealistas neketino nužudyti, ir skyrė žmogžudžiui penkerius metus kalėjimo.

Kenčianti Dženisa, pabūgusi viešumo, kurį jai užtraukė ši byla, išvyko į užsienį „užsimiršti".

„Ar ji užmiršo? – klausė „Sunday Comet". – *Tikimės, kad taip. Tačiau galbūt kažkur gyvena laiminga žmona ir motina, kuriai šie tyliai kenčiamo košmaro metai dabar atrodo tik kaip sapnas..."*

– Ką gi, ką gi, – tarė Erkiulis Puaro ir perėjo prie Lili Gembol, tragiško likimo vaiko, gimusio tokiais laikais, kai žmonės nebevertinami.

Pasirodė, jog Lili Gembol buvo išmesta iš savo sausakimšų namų. Ją globoti ėmėsi teta. Kartą Lili norėjo nueiti į kiną, bet teta neleido. Pagriebusi ant stalo, regimoje vietoje, gulėjusį mėsos kirvuką, Lili smogė tetai. Teta, nors aristokratė, buvo smulki ir trapi. Tas smūgis ją ir pražudė. Dvylikametė Lili buvo jau subrendusi ir raumeninga panelė. Nepilnamečių pataisos namai atvėrė jai savo duris, ir Lili dingo iš kasdienio gyvenimo scenos.

„Dabar ji jau suaugusi moteris, vėl turinti galimybę užimti vietą mūsų civilizacijoje. Sakoma, kad tardymo ir įkalinimo metais ji elgėsi pavyzdingai. Argi tai nerodo, jog reikėtų kaltinti ne vaiką, o sistemą? Netinkamai auklėjama mažoji Lili buvo savo aplinkos auka.

Ir štai, jau atlikusi atgailą už savo tragišką klaidą, ji kažkur gyvena – reikia tikėtis, laimingai, kaip gera pilietė, puiki žmona ir pavyzdinga motina. Vargšė mažoji Lili Gembol."

Puaro papurtė galvą. Dvylikametė, užsimojusi prieš savo tetą kirvuku mėsai kapoti ir dobusi taip, kad ši mirė vietoje, jo nuomone, nebuvo mielas vaikelis. Šiuo atveju jo simpatijos buvo skirtos tetai.

Jis perėjo prie Veros Bleik.

Vera Bleik akivaizdžiai buvo viena iš tų moterų, kurioms visąlaik nesiseka. Iš pradžių ji susižavėjo vyruku, kuris pasirodė besąs gangsteris, ieškomas policijos už banko apsaugininko nužudymą. Paskui ištekėjo už gerbiamo verslininko, o šis, paaiškėjo, pardavinėjo vogtus daiktus. Abu jos vaikai ilgainiui taip pat atkreipė policijos dėmesį. Jie eidavo su motina į prabangias parduotuves ir vagiliaudavo kaip tikri ilgapirščiai. Vis dėlto pagaliau scenoje pasirodė „geras žmogus". Jis pasiūlė nelaimingajai Verai namus savo dominijose. Ji ir jos vaikai turėjo palikti šią nualintą šalį.

„Nuo tada jų laukė naujas gyvenimas. Pagaliau po ilgamečių likimo smūgių Veros kančios baigėsi."

– Įdomu, – nepatikliai tarė Puaro, – ar tik nepaaiškės, kad ji ištekėjo už sukčiaus, kuris darbuojasi keleiviniuose lėktuvuose!

Jis vėl pasilenkė ir ėmė tyrinėti visas keturias nuotraukas. Eva Kein su už ausų sušiauštais garbanotais plaukais ir didžiule skrybėle laikė prie ausies rožių puokštę – kaip telefono ragelį. Dženisa Kotlend buvo užsitempusi ant ausų skrybėlaitę-katiliuką, o liemenį juosė korsažas. Lili Gembol buvo dar vaikelis su storastikliais akinukais, pravėrusi burną, tarsi sunkiai alsuotų dėl adenoidų. Juodai baltos Veros Bleik nuotraukos kontrastas buvo toks prastas, kad nesimatė jokių veido bruožų.

Dėl kažkokios priežasties misis Makginti buvo išsikirpusi šį aprašymą su visomis nuotraukomis. Kodėl? Tik dėl to, kad tos istorijos jai pasirodė įdomios? Jis taip nemanė. Nedaug daiktų misis Makginti buvo išsaugojusi per savo šešiasdešimties metų gyvenimo kelią. Puaro tai žinojo iš policijos sudaryto jos nuosavybės sąrašo.

Ji išsikirpo šį straipsnį sekmadienį, o pirmadienį ėjo nusipirkti rašalo ir, labai gali būti, kad, nors niekada nerašiusi laiškų, dabar ketino jį parašyti. Jeigu tai būtų buvęs dalykinis laiškas, misis Makginti tikriausiai būtų prašiusi pagalbos Džo Burcho. Vadinasi, jis nebuvo dalykinis. Jis buvo... koks gi?

Puaro žvilgsnis darsyk nuklydo į keturias nuotraukas.

„*Kur*, – klausė „Sunday Comet“, – *tos moterys dabar?*“

„Viena iš jų, – pagalvojo Puaro, – lapkritį dar galėjo būti Brodhinyje.“

III

Tik kitą dieną Puaro akis į akį susitiko su mis Pamela Horsfol.

Mis Horsfol negalėjo skirti jam daug laiko, nes sakėsi turinti skubėti į Šefildą.

Tai buvo aukšta, vyriškai atrodanti moteris, rūkanti bei neatsisakanti taurelės. Žvelgiant į ją, atrodė tiesiog neįtikėtina, kad būtent jos plunksna liejo tokius sentimentus „Sunday Comet“. Ir vis dėlto tai buvo tiesa.

– Klausau jūsų, – nekantriai tarė ji Puaro. – Man tuoj reikės bėgti.

– Aš dėl jūsų straipsnio „Sunday Comet“. Praėjusį lapkritį. Apie tragiško likimo moteris.

– A, *ta* serija. Gana bjaurios, ar ne?

Puaro neišreiškė savo nuomonės tuo požiūriu. Jis tepasakė:

– Aš turiu galvoje būtent tą straipsnį, kuris pasirodė lapkričio devynioliktąją – apie moteris, susijusias su nusikaltimais. Jame buvo kalbama apie Evą Kein, Verą Bleik, Dženisą Kotlend ir Lili Gembol.

Mis Horsfol šyptelėjo.

– *Kur tos tragiško likimo moterys dabar?* Prisimenu.

– Po tokių straipsnių pasirodymo jūs turbūt kartais gaunate laiškų?

– O taip, be abejo! Kai kurie žmonės, atrodo, tiesiog neturi ką veikti – tik rašyti laiškus. Kažkas, žiūrėk, „matė žudiką Kregą, einantį gatve“. Kažkas norėtų man papasakoti „savo gyvenimo istoriją, daug tragiškesnę už viską, ką aš galinti įsivaizduoti“.

– Gal, pasirodžius straipsniui, gavote laišką ir iš Brodhinio, iš misis Makginti?

– Gerbiamasis, iš kur man žinoti? Aš gaunu kalnus laiškų. Juk neįmanoma prisiminti kiekvieno vardo.

– O aš manau, kad galėtumėte prisiminti, – tarė Puaro, – nes po kelių dienų misis Makginti buvo nužudyta.

– Nieko sau, – mis Horsfol užmiršo skubėjusi į Šefildą ir atsitiesė krėsle. – Makginti... Makginti... Taip, prisimenu tą pavardę. Užmušta savo nuomininko smūgiu į galvą. Visuomenės požiūriu, tame nusikaltime nėra nieko pikantiška. Jokio seksualinio elemento. Sakote, toji moteris man rašė?

– Manau, ji rašė į „Sunday Comet“.

– Tai tas pats. Vis tiek laiškas patektų man. O kadangi įvyko žmogžudystė, ir jos pavardė buvo pirmuosiuose laikraščių puslapiuose, turėčiau prisiminti... – ji nutilo. – Bet klausykite... laiškas buvo ne iš Brodhinio, o iš Brodvėjaus.

– Tai jūs prisiminėte?

– Na, nesu tikra... Bet ta pavardė... Kokia komiška pavardė, ar ne? Makginti! Taip... Prikeverzota kaip vištos koja ir begalės klaidų. O, jeigu būčiau supratusi... Bet esu tikra, kad jis atėjo iš Brodvėjaus.

– Sakote, braižas buvo nedailus. O „Brodhinis“ ir „Brodvėjus“ rašoma panašiai, taigi galėjote perskaityti neteisingai.

– Taip... galėjo taip būti. Šiaip ar taip, juk negali žinoti tų keistų kaimelių pavadinimų. Makginti – taip. Dabar gerai prisimenu. Tikriausiai ta pavardė dėl žmogžudystės man ir įstrigo.

– Gal galėtumėte prisiminti, ką ji rašė tame laiške?

– Kažką apie nuotrauką. Esą ji žinanti, kur gauti tokią pat nuotrauką, kaip laikraštyje... Ar mes jai už tai sumokėtume ir kiek?

– Ir jūs atsakėte?

– Gerbiamasis, mums nieko panašaus nereikia. Mes nusiunčiame standartinį atsakymą. Mandagi padėka ir nieko daugiau. Tačiau tą, kurį nusiuntėme į Brodvėjų... nemanau, kad ji jį gavo.

– *Ji žinojo, kur yra nuotrauka...*

Puaro atminty suskambėjo nerūpestingas Maurinos Samerheis balsas: „Na, žinoma, šiek tiek mėgo pašniukštinėti."

Misis Makginti rausėsi po svetimus daiktus. Ji buvo sąžininga, tačiau norėjo daug žinoti. O žmonės turi daiktų – kvailų, nieko nereiškiančių daiktų iš praeities. Laiko juos dėl kažkokių sentimentų arba tiesiog net neprisimena jų turį.

Misis Makginti pamatė seną nuotrauką ir vėliau atpažino ją „Sunday Comet". Štai ir pagalvojo senutė – gal būtų galima iš to pasipelnyti...

Jis skubiai pakilo.

– Ačiū, mis Horsfol. Prašau man atleisti, bet ar tikslūs duomenys, kuriuos pateikėte, rašydama apie tas bylas? Pavyzdžiui, pastebėjau, kad Krego teismo metai neteisingi – iš tikrųjų tai įvyko metais vėliau, negu jūs rašėte. O Kotlend atveju vyro vardas, kiek prisimenu, buvo ne Hubertas, o Herbertas. Lili Gembol teta gyveno ne Berkšire, o Bakinghamšire.

Mis Horsfol sumojavo cigarete.

– Gerbiamasis, esmė ne tikslume. Visa tai romantiškos istorijos nuo pradžios lig pabaigos. Aš šiek tiek pagrimavau faktus ir leidau jiems tekėti sava vaga.

– Vadinasi, net jūsų herojų charakteriai gal nevisiškai tokie, kaip pavaizdavote.

Pamela nusikvatojo kaip kumelaitė.

– Žinoma. O ką *jūs* manote? Aš nė kiek neabejoju, kad Eva Kein buvo gera kalė, bet ne vargšė nekaltoji. O toji Kotlend – įdomu, kodėl ji aštuonerius metus tylėjo ir kentė tą sadistą iškrypėlį? Ogi dėl to, kad jis maudėsi piniguose, o jos romantiško draugo kišenėse švilpavo vėjai.

– O tragiškasis vaikas, Lili Gembol?

– Jeigu ji šokinėtų* aplink *mane* su mėsos kirvuku, aš tikrai nekreipčiau dėmesio.

Puaro spragtelėjo pirštais.

– Jie išvyko iš šalies, iškeliavo į naująjį pasaulį, į užsienį, „į dominijas“, kad „pradėtų naują gyvenimą“. Ir niekas neliudija, kad vėliau jie negrįžo į šią šalį?

– Ničniekas, – sutiko mis Horsfol. – O dabar... tikrai turiu bėgti...

Vėliau tą vakarą Puaro paskambino Spensui.

– Jūs mane stebinate, Puaro. Nejaugi ką nors sužinojote? Bent kažką?

– Aš apklausiau žmones, – niūriai burbtelėjo Puaro.

– Ir ką?

– Rezultatas štai koks: *visi, gyvenantieji Brodhinyje, yra labai šaunūs žmonės.*

– Ką tuo norite pasakyti, misteri Puaro?

– O, mano drauge, tik pagalvokite. „Labai šaunūs žmonės“. Lig šiol tai ir buvo nužudymo motyvas.

* Žodžių žaismas: „Gambol“ – „šokinėti, strakséti“ (angl.), – *vert. past.*

„Visi labai šaunūs žmonės“, – sumurmėjo Puaro, sukdamas Krosveiso vartų, esančių netoli stoties, link.

Varinė lentelė prie durų skelbė, kad čia gyvena medicinos mokslų daktaras Rendelis.

Daktaras Rendelis buvo stambus linksmų plaučių keturiasdešimtmetis. Jis pasveikino savo svečią su neslepiamu nuoširdumu.

– Kokia garbė mūsų tyliam mažam miesteliui, – tarė jis, – kad čia apsilankė didysis Erkiulis Puaro.

– Ach, – tarstelėjo Puaro. Jo savimeilė buvo paglostyta. – Vadinasi, jūs apie mane girdėjote?

– Žinoma, girdėjome. Ir kas gi negirdėjo?

Atsakydamas į šį klausimą Puaro būtų pakenkęs savo savigarbai. Taigi mandagiai tepratarė:

– Malonu, kad radau jus namuose.

Iš tikrųjų tai nebuvo malonus atsitiktinumas. Priešingai, viskas buvo gerai suplanuota. Tačiau daktaras Rendelis nuoširdžiai atsakė:

– Taip. Jūs mane užklupote. Po penkiolikos minučių turiu operaciją. Kuo galiu būti jums naudingas? Degu iš smalsumo, ką jūs čia veikiate. Gal tiesiog poilsiaujate? O gal kažkuris iš mūsų padarė nusikaltimą?

– Praeity – taip, ne dabar.

– Praeity? Neprisimenu...

– Misis Makginti.

– Ach taip, žinoma. Buvau užmiršęs. Tik nesakykite, kad jus tai sudomino – ir dar po tokio ilgo laikotarpio.

– Patikėsiu jums paslaptį – mane pasamdė advokatas. Esama naujų faktų, kurių pagrindu jis rengia apeliaciją.

– Kokie čia gali būti nauji faktai! – griežtai užprotestavo daktaras Rendelis.

– Deja, šito negaliu jums atskleisti...

– O taip, žinoma... Prašau atleisti.

– Bet aš aptikau tam tikrų dalykų, kurie, sakyčiau... labai keisti... labai... kaip čia pasakius... sugestyvūs. Atvykau pas jus, daktare Rendeli, nes, kiek žinau, misis Makginti kartkartėmis čia dirbdavo.

– O taip, taip... Ji buvo... Gal norėtumėte išgerti? Chereso? Viskio? Mėgstate cheresą? Aš mėgstu, – jis atsinešė dvi taures ir, atsisėdęs greta Puaro, tęsė: – Ji ateidavo kartą per savaitę kaip papildoma valytoja. Aš turėjau puikią namų šeimininkę... tiesiog nuostabią... bet tie žalvario dirbiniai... ir virtuvės grindų šveitimas... Na, manajai misis Skot šiūruoti atsiklaupus sunkiai sekėsi. O misis Makginti buvo šauni darbininkė.

– Kaip manote, ji buvo sąžininga?

– Sąžininga? Keistas klausimas. Kažin ar galėčiau į jį atsakyti – neturėjau progos tuo įsitikinti. Kiek žinau, buvo gana patikima.

– Vadinasi, jeigu ji kažkam kažką pasakydavo, jūsų nuomone, tai veikiausiai buvo tiesa?

Daktaras Rendelis kiek sutriko.

– O, nenorėčiau daryti apibendrinimų. Aš tikrai apie ją žinau labai mažai. Galėčiau paklausti misis Skot. Ji geriau žinos.

– Ne, ne. Geriau to nedaryti.

– Jūs mane stebinate, – nuoširdžiai prisipažino daktaras Rendelis. – Ką ji ten priliežuvavo? Ką nors apšmeižė, ar ne? Apkalbėjo?

Puaro tik papurtė galvą.

– Suprantate, visa tai kol kas yra be galo slapta, – paaiškino jis. – Mano tyrimas dar tik prasidėjo.

Daktaras Rendelis gana sausai atsakė:

– Jums derėtų šiek tiek paskubėti, ar ne?

– Jūs teisus. Laiko turiu nedaug.

– Turiu prisipažinti – jūs mane nustebinote... Mes visi čia buvome tikri, kad tai Bentlio darbas. Atrodė, jokių abejonių nė negali būti.

– Taip, tai atrodė eilinis niekingas nusikaltimas – ne itin įdomus. Juk taip norėjote pasakyti?

– Taip... Taip, visiškai teisingai.

– Jūs pažinojote Džeimsą Bentlį?

– Kartą ar du jis buvo atėjęs pas mane kaip pas mediką. Nerimavo dėl savo sveikatos. Kiek suprantu, jį slaugė motina. Taip dažnai būna. Čia derėtų prisiminti kitą atvejį.

– Tikrai?

– Taip. Misis Apvard. Laura Apvard. Beprotiškai myli savo sūnų. Laiko jį tvirtai pririšusi prie savo sijono. O jis galvotas vyrukas – na, tarp mūsų kalbant, ne toks protingas, kaip tariasi esąs, – bet vis tiek pakankamai talentingas. Pradedantysis dramaturgas, tas mūsų Robinas.

– Jie jau seniai čia?

– Trejus ar ketverius metus. Brodhinyje niekas ilgai neužsibūna. Iš pradžių šioje gyvenvietėje stovėjo vos keletas trobelių, susispietusių aplink Long Mydausą. Kaip suprantu, jūs ten ir apsistojote?

– Taip, – be jokio entuziazmo atsakė Puaro.

Daktarui Rendeliui tai, regis, sukėlė šypseną.

– Nieko sau svečių namai, – tarė jis. – Bent jau ta jauna moteris apie svečių namų tvarkymą tikrai nieko neišmano. Ištekėjusi ji visą laiką gyveno Indijoje su daugybe aplinkui zujančių tarnų. Galvą guldau, jums ten nėra patogu. Ten niekas ilgai neišbūna. O vargšas senis Samerheisas iš savo daržininkystės, kuria mėgina užsiimti, niekada nieko nepešė. Geras žmogus, bet apie verslą – jokio supratimo, o šiais laikais, jei nori išsilaikyti ant bangos, turi kažkaip verstis. Tik nemanykit, kad aš gydau ligonius. Tiesiog esu pagarsėjęs blankų pildytojas ir pažymėjimų pasirašinėtojas. Tiesa, Samerheisai man patinka. Ji – žavinga pupytė, o pats Samerheisas, nors velniško temperamento ir dažnai paniuręs, vienas iš saviškių. Kilmingas tipas. Jūs tikriausiai pažinojote senąjį pulkininką

Samerheisą – jis nuolat kreipdavosi į mane dėl dantų akmenų... Išdidus kaip Liuciferis*.

– Tai majoro Samerheiso tėvas?

– Taip. Mirdamas senasis daug pinigų nepaliko. Žinoma, gimines prislėgė dar ir laidotuvių išlaidos, tačiau jie apsisprendė likti čia. Net nežinai, ar jais žavėtis, ar vadinti kvailiais.

Jis dirstelėjo į laikrodį.

– Neužlaikysiu jūsų, – tarė Puaro.

– Turiu dar kelias minutes. Beje, norėčiau, kad susitiktumėte su mano žmona. Tiesa, nežinau, kur ji dabar nuėjusi. Tačiau ji be galo susidomėjo, išgirdusi, kad jūs čia. Mes abu labai domimės nusikaltimais. Daug apie tai skaitome.

– Kriminalistikos leidinius, grožinę literatūrą ar sekmadieninius laikraščius? – šypsodamasis paklausė Puaro.

– Viską.

– Ar nusileidžiate ir iki „Sunday Comet“ lygio?

Rendelis nusijuokė.

– Koks sekmadienis būtų be šio laikraštpalaikio?

– Maždaug prieš penkis mėnesius ten buvo keli įdomūs straipsniai. Ypač vienas – apie moteris, susijusias su žmogžudystėmis, ir jų gyvenimo tragedijas.

– Taip, prisimenu tokį. Betgi ten daug nesąmonių.

– Jūs taip manote?

– Na, apie Krego bylą aš žinau tik iš laikraščių, bet kad ir tas Kotlendo atvejis – galiu pasakyti, kad *ta* moteris nebuvo jokia tragiška nekaltoji. Eilinė menkysta. Žinau, nes mano dėdė lankydavosi pas jos vyrą. Jis tikrai nebuvo šventuolis, bet ir žmona ne ką geresnė. Įsikibo į skvernų tam geltonsnapiui ir privertė nužudyti jos vyrą. Paskui jis sėdo į kalėjimą, o ji, turtinga našlė, išvyko ir ištekėjo už kito.

– „Sunday Comet“ apie tai neužsimenama. Gal prisimenate, už ko gi ji ištekėjo?

Rendelis papurtė galvą.

---

* Liuciferis – Biblijoje minimas (Iz 14:12-15; Ezech 28:13-18; Apr 12:7-9) nepaprasto grožio aukščiausio rango angelas, kuris pasididžiavęs virto Šėtonu, blogio šaltiniu, – *leid. past.*

– Kažin ar apskritai esu girdėjęs to žmogaus pavardę, bet kažkas man sakė, kad ji gyvena kuo puikiausiai.

– Skaitant tą straipsnį, smalsu, kur tos keturios moterys dabar, – mąsliai tarė Puaro.

– Neabejoju. Labai gali būti, kad vieną iš jų buvote sutikęs kokiam nors vakarėly praeitą savaitę. Esu tikras, kad visos jos slepia savo praeitį. Iš tų nuotraukų tikrai neatpažinsite nė vienos. Viskas tik atrodo labai paprasta.

Ėmė mušti laikrodis, ir Puaro pakilo.

– Daugiau jūsų nebetrukdysiu. Buvote be galo malonus.

– Tikriausiai mažai jums kuo tepadėjau. Retas kuris iš tikrųjų žino, kas per moteris jo namų šeimininkė. Bet – sekundėlę, jūs būtinai turite susitikti su mano žmona. Priešingu atveju ji niekada man neatleistų.

Jis pirmas nubėgo į prieškambarį ir garsiai šūktelėjo:

– Šela! Šela!

Viršuje vos girdimai atsiliepė.

– Eikš čia. Turiu tau staigmeną.

Laiptais lengvai kaip plunksnelė nubėgo liesutė, šviesiaplaukė, išblyškusi moteris.

– Čia misteris Erkiulis Puaro, Šela. Ką apie tai manai?

– O, – misis Rendel iš netikėtumo neteko žado. Jos žydros akys nedrąsiai pažvelgė į Puaro.

– Madam, – tarė Puaro, neįprastai linktelėdamas viršum jos galvos.

– Mes girdėjome, kad jūs čia, – prakalbo Šela Rendel. – Bet nežinojome... – jos balsas užlūžo. Šviesių akių žvilgsnis greitai perbėgo prie vyro veido.

„Tarsi klaustų, ką jai daryti“, – pagalvojo Puaro.

Jis ištarė dar keletą mandagių frazių ir išėjo. Išliko genialaus daktaro Rendelio ir baikščios, tarsi liežuvį prarijusios misis Rendel įspūdis.

Tai tiek apie Rendelius, pas kuriuos misis Makginti eidavo padirbėti antradienio rytais.

II

Hanters Klouzas buvo masyvus karalienės Viktorijos epochos namas, į kurį vedė ilga, netvarkinga, piktžolėmis užžėlusi alėja. Iš pradžių jis nebuvo laikomas dideliu namu, tačiau dabar atrodė toks didelis, jog nebepatogus viduje.

Duris atidarė svetimšalė jauna moteris, ir Puaro pasiteiravo misis Veterbai.

Ji nustebusi pažvelgė į jį, paskui atsakė:

– Nežinau tokios. Bet prašau vidun. Gal mis Henderson?

Ji paliko Puaro stovėti prieškambaryje. Nekilnojamojo turto agentas pasakytų – „visiškai apstatytame", su daugybe keisčiausių daiktų iš įvairių pasaulio šalių. Čia nebuvo labai švaru, ir niekas kruopščiai nešluostė dulkių.

Svetimšalė mergina vėl pasirodė ir, pakvietusi: „Prašau užeiti", palydėjo į vėsų, mažą kambarėlį su dideliu rašomuoju stalu. Ant židinio atbrailos stovėjo didelis ir gana grėsmingai atrodantis vario kavinukas su masyviu lenktu snapeliu, primenančiu kumpą nosį.

Priešais Puaro atsivėrė durys, ir į kambarį įėjo mergina.

– Mama dabar miega, – tarė ji. – Gal aš galėčiau jums būti kuo nors naudinga?

– Jūs mis Veterbai?

– Henderson. Misteris Veterbai – mano patėvis.

Tai buvo niekuo neypatinga maždaug trisdešimties metų netekėjusi mergina, stambi ir baugšti. Jos akys žvelgė įdėmiai.

– Mane domina, ką jūs pasakytumėte apie misis Makginti, kuri čia dirbo.

Mergina įsispoksojo į jį.

– Misis Makginti? Betgi ji mirusi.

– Žinau, – švelniai atsakė Puaro. – Ir vis dėlto norėčiau išgirsti jūsų nuomonę apie ją.

– O! Tai dėl draudimo ar dar dėl ko?

– Ne dėl draudimo. Yra renkami nauji įrodymai.

– Nauji įrodymai? Turite galvoje... jos mirties?

– Esu įpareigotas, – paaiškino Puaro, – Džeimsą Bentlį ginančių advokatų atlikti papildomą apklausą.

Nenuleisdama nuo jo akių mergina paklausė:

– Bet argi tai ne jo darbas?

– Teisėjai manė, kad jo. Tačiau teisėjai, kaip žinoma, klysta.

– Vadinasi, ją nužudė kažkas kitas?

– Gali būti.

– Kas? – šis klausimas jai išsprūdo kaip kulka.

– Tai ir noriu išsiaiškinti, – švelniai atsakė Puaro.

– Nieko nesuprantu.

– Tikrai? Bet apie misis Makginti juk galite man ką nors papasakoti?

– Gal ir galiu... – gan nenoriai numykė ji. – Ką jūs norėtumėte sužinoti?

– Na... Pirmiausiai... Ką jūs apie ją manote?

– O... Nieko ypatinga. Ji buvo tokia, kaip ir visos kitos.

– Šneki ar tyli? Smalsi ar santūri? Maloni ar paniurusi? Graži moteris ar... nelabai?

Mis Henderson pagalvojo.

– Ji gerai dirbo... Bet daug malė liežuviu. Kartais prikalbėdavo tikrų nesąmonių... Man ji... tikrai... nelabai patiko.

Atsivėrė durys ir svetimšalė tarnaitė tarė:

– Mis Deirdra, jūsų motina liepė palydėti...

– Mama nori, kad atvesčiau šį džentelmeną pas ją?

– Taip, prašyčiau ir ačiū jums.

Deirdra dvejodama pažvelgė į Puaro.

– Eisite pas mano mamą?

– O taip, žinoma.

Deirdra nuvedė jį per prieškambarį laiptais aukštyn. Eidama lyg tarp kitko burbtelėjo:

– Tie užsieniečiai taip nuvargina.

Kadangi jos mintys aiškiai sukosi apie tarnaitę, o ne apie svečią, Puaro nepuolė teisintis. Deirdra Henderson jam pasirodė labai jau niekuo neypatinga mergina – galima sakyti, tiesiog netašyta.

Kambarys antrame aukšte buvo užgriozdintas visokiais niekučiais, liudijančiais, jog šeimininkė daug keliauja ir iš visur nori parsivežti po suvenyrą. Daugelis tų suvenyrų buvo akivaizdžiai sukurti turistų malonumui bei naudojimui. Be to, kambaryje stovėjo per daug sofų, stalų bei kėdžių, kabėjo per daug portjerų ir trūko oro. O viso to centre – misis Veterbai.

Misis Veterbai atrodė tokia mažutė – be galo maža moterytė didžiuliame kambaryje. Būtent toks įspūdis susidarė. Tačiau iš tikrųjų ji nebuvo tokia jau maža, kaip atrodė. „Vargšas mažas žmogutis“ gali puikiausiai pasiekti ko nori, net jeigu iš tikrųjų jis yra vidutinio ūgio.

Itin patogiai atsilošusi ji sėdėjo ant sofos, šalia buvo sudėtos knygos, mėtėsi kažkoks mezginys, stovėjo taurė apelsinų sulčių ir gulėjo dėžutė šokoladinių saldainių. Ji linksmai tarė:

– *Privalote* man atleisti, kad nepakylu, bet gydytojas kuo griežčiausiai liepė kasdien ilsėtis, ir visi mane bara, jei nedarau, kas pasakyta.

Puaro paėmė jos ištiestą ranką ir su derama pagarba kažką sumurmėjo.

Jam už nugaros Deirdra tiesiai išrėžė:

– Jis nori sužinoti apie misis Makginti.

Daili rankutė, tingiai gulėjusi ant jo delno, sustingo ir akimirksnį jam priminė paukščio nagus. Net ne grakštų Drezdeno porceliano kūrinį, o aštrius grobuonies kaplius.

Sukikenusi misis Veterbai atsakė:

– Kokia tu juokinga, mieloji. Kas ta misis Makginti?

– O, mama... Tu gi tikrai prisimeni. Ji pas mus dirbo. Na, žinai, ta, kurią nužudė.

Misis Veterbai užsimerkė ir suvirpėjo.

– Nereikia, mieloji. Tai buvo taip siaubinga. Aš po to kelias savaites negalėjau atsigauti. Vargšė senutė... Bet kokia ji *kvaila*, kad laikė pinigus po grindimis. Reikėjo padėti į banką. Na, žinoma, aš viską prisimenu... Tiesiog buvau užmiršusi jos *vardą*.

– Taigi jis nori apie ją sužinoti, – kaip kirviu nukirto Deirdra.

– Prašau sėstis, misteri Puaro. Aš mirštu iš smalsumo. Ką tik skambino misis Rendel, sakė, jog yra atvykęs labai garsus seklys, ir apibūdino jus. O kai ta idiotė Frida nupasakojo, kaip atrodo atvykėlis, jau neabejojau, kad tai jūs, ir liepiau jus pakviesti. O dabar sakykite, kokiu reikalu jūs čia?

– Kaip jau pasakė jūsų duktė, norėčiau sužinoti apie misis Makginti. Ji pas jus dirbo. Kiek žinau, ateidavo trečiadieniais. Būtent trečiadienį ji ir mirė. Vadinasi, tą dieną ji buvo čia, ar ne?

– Tikriausiai. Taip, manau, jog taip. Dabar jau tiksliai negaliu pasakyti. Praėjo nemažai laiko.

– Taip. Keli mėnesiai. O ji tą dieną nieko nepasakė – nieko ypatinga?

– To sluoksnio žmonės visada daug kalba, – su nepasitenkinimu mestelėjo misis Veterbai. – Niekas jų net neklauso. Šiaip ar taip, juk ji negalėjo pasakyti, kad tą vakarą bus apiplėšta ir nužudyta, ar ne?

– Visada egzistuoja priežastis ir pasekmė, – tarė Puaro.

Misis Veterbai suraukė kaktą.

– Nesuprantu, ką turite galvoje.

– Galbūt aš pats dar nesuprantu – bent jau kol kas. Žmogus dirba nuo aušros iki sutemų ... Ar jūs užsisakiusi sekmadieninius laikraščius, misis Veterbai?

Ji išpūtė savo mėlynas akis.

– O taip. Žinoma. Mes gauname „Observer“ ir „Sunday Times“. Kodėl klausiate?

– Šiaip pasidomėjau. Misis Makginti skaitydavo „Sunday Comet“ ir „News of the World“.

Jis patylėjo, bet niekas nieko neatsakė. Misis Veterbai atsiduso ir primerkė akis.

– Tai buvo labai skaudus įvykis, – pagaliau pratarė ji. – Tas siaubingas jos nuomininkas. Aš tikrai nemanau, kad jam buvo visi namie. Nors, regis, buvo pakankamai išsilavinęs. Bet tuo blogiau, ar ne?

– Tikrai?

– O taip... Aš taip manau. Toks brutalus nusikaltimas. Su mėsos kirvuku. Fui!

– Policija ginklo taip ir nerado, – tarė Puaro.

– Turbūt jis įmetė į tvenkinį ar dar kur nors.

– Jie išnaršė visus tvenkinius, – įsiterpė Deirdra. – Pati mačiau.

– Mieloji, – atsidūsėdama tarė motina, – nebūk liguistai smalsi. Juk žinai, kaip man nepatinka galvoti apie tokius dalykus. Oi, mano galva.

Mergina ryžtingai grįžtelėjo į Puaro.

– Daugiau apie tai neturėtumėte kalbėti, – tarė ji. – Tai kenkia mamos sveikatai. Ji siaubingai jautri. Ji net negali skaityti detektyvų.

– Prašau atleisti, – atsakė Puaro ir atsistojo. – Turiu vienintelį pasiteisinimą. Po trijų savaičių bus pakartas vienas žmogus. Jeigu jis to nepadarė...

Misis Veterbai pasirėmė ant alkūnių. Jos balsas sudrebėjo.

– Žinoma, kad jis tai padarė! – suspigo ji. – Žinoma, kad jis!

Puaro papurtė galvą.

– Aš nesu toks tikras.

Ir jis skubiai išėjo iš kambario. Lipant laiptais, mergina neatsiliko nuo jo. Prieškambaryje ji prisigretino prie Puaro.

– Ką jūs turėjote galvoje? – paklausė ji.

– Tą, ką ir pasakiau, madmuazele.

– Taip, bet... – ji prikando liežuvį.

Puaro taip pat daugiau nesileido į kalbas.

Pagaliau Deirdra Henderson iš lėto pratarė:

– Jūs nuliūdinote mano motiną. Jai nepatinka tokie dalykai kaip apiplėšimai, žmogžudystės ir... smurtas.

– Tokiu atveju jai turbūt buvo didžiulis šokas, kai sužinojo, jog čia dirbusi moteris nužudyta.

– O taip... Taip ir buvo.

– Ji gulėjo paslika, taip?

– Nenorėjo nieko apie tai girdėti... Mes... Aš... Mes mėginome... ją apsaugoti... nuo viso to žvėriškumo.

– O jeigu kiltų karas?

– Laimė, jokios bombos čia dar nekrito.

– O koks buvo jūsų vaidmuo kare, madmuazele?

– Aš dirbau medicinos seserimi Kilčesteryje. Šiek tiek prisidėjau prie moterų savanorių tarnybos. Žinoma, palikti namų negalėjau. Buvau reikalinga mamai. Ji taip jaudindavosi, kai būdavau išvykusi. Be galo sunkus buvo laikotarpis. O dar tie tarnai... Mama, savaime suprantama, niekada nesiėmė namų ruošos – ji nebuvo tokia stipri. Štai kodėl misis Makginti buvo tikra palaima. Tada ji ir pradėjo lankytis pas mus. Šauni buvo darbininkė. Bet, žinoma, nieko... niekur... jau nebėra taip, kaip anksčiau.

– Jūs labai kremtatės, madmuazele?

– Aš? O ne, – ji, regis, nustebo. – Bet mamai kitaip. Ji... Ji gyvena praeitimi.

– Kai kuriems žmonėms taip būna, – atsakė Puaro.

Jam prieš akis iškilo kambarys, kuriame ką tik lankėsi. Vienas komodos stalčius, pilnas visokiausių smulkmenų – šilkinė pagalvėlė smeigtukams, sulūžusi vėduoklė, sidabrinis kavos puodelis, keletas senų žurnalų – buvo ištrauktas. Jis buvo pernelyg pripildytas, kad užsidarytų.

Puaro švelniai tarė:

– Ir jie saugo daiktus – senų laikų prisiminimus: šokių programą, vėduoklę, buvusių draugų nuotraukas, net lankstinukus su meniu ir teatro programas. Mat žvelgiant į šias smulkmenas atgyja seni prisiminimai.

– Turbūt taip ir yra, – sutiko Deirdra. – Aš šito nesuprantu, nes niekada nieko nekaupiu.

– Jūs žvelgiate ne į praeitį, o į ateitį?

– Nežinau, ar aš apskritai kur nors žvelgiu... – lėtai atsakė Deirdra. – Juk paprastai užtenka ir šiandienos, ar ne?

Atsidarė lauko durys, ir į prieškambarį įžengė aukštas, liesas pusamžis vyriškis. Išvydęs Puaro, jis sustojo kaip

įkirstas. Paskui jo žvilgsnis nukrypo į Deirdrą, ir klausiamai kilstelėjo antakiai.

– Tai mano patėvis, – tarė Deirdra. – Aš... Aš nežinau, kuo jūs vardu.

– Erkiulis Puaro, – kaip visada oriai, tarsi skelbdamas karališką titulą, atsakė Puaro.

Tačiau misteriui Veterbai tai, atrodė, nepadarė jokio įspūdžio.

Tarstelėjęs „ach", jis nusigręžė pasikabinti apsiausto.

– Šis žmogus atėjo pasiteirauti apie misis Makginti, – paaiškino Deirdra.

Misteris Veterbai sekundę sustingo, paskui užbaigė savo apsiausto kabinimo ant kablio veiksmą.

– Nuostabu, – tarė jis. – Bet toji moteris mirė prieš kelis mėnesius ir, nors ji čia dirbo, mes neturime jokios informacijos nei apie ją, nei apie jos šeimą. Jei būtume ką nors žinoję, jau būtume pranešę policijai.

Jis išbėrė šiuos žodžius, aiškiai leisdamas suprasti, kad daugiau šia tema kalbėti neketina. Paskui dirstelėjo į laikrodį.

– Tikiuosi, pietūs bus paruošti po penkiolikos minučių.

– Manyčiau, jog šiandien jie gali gerokai vėluoti.

Misteris Veterbai vėl kilstelėjo antakius.

– Tikrai? Ir kodėl gi, galiu sužinoti?

– Frida buvo labai užsiėmusi.

– Mano miela Deirdra, man nemalonu tai priminti, bet namų ruošos darbai gula ant tavo pečių. Būčiau dėkingas už šiek tiek didesnį punktualumą.

Puaro atidarė duris ir išėjo į lauką, dar grįžtelėdamas per petį. Misteris Veterbai žvelgė į savo podukrą su šaltu nepasitenkinimu. Akyse, kurios įsmigo ir į jį, degė kažkas panašaus į neapykantą.

Savo trečią vizitą Puaro nukėlė į popietę. Pietums buvo patiekta pusžalė jaučio uodega, pavandenijusios bulvės ir tai, ką Maurina optimistiškai tikėjosi esant sklindžiais. Jie buvo labai jau keisti.

Puaro iš lėto užkopė į kalvą. Ir štai dešinėje jis pamatė Laburnumsą – du namelius, sujungtus į vieną ir perstatytus šiuolaikiškai. Čia gyveno misis Apvard ir tas talentingasis jaunas dramaturgas Robinas Apvardas.

Puaro minutėlę stabtelėjo prie vartų ir ranka perbraukė ūsus. Tuo metu iš lėto nuo kalvos vinguriavo automobilis, ir staiga jam į skruostą tėkštelėjo stipriai sviestas obuolio graužtukas. Iš netikėtumo ir pasipiktinimo Puaro aiktelėjo. Automobilis sustojo, per langą išlindo galva.

– Atsiprašau. Aš pataikiau į jus?

Puaro jau žiojosi atsakyti, bet sustingo. Žvelgiant į kilnų veidą, plačią kaktą, netvarkingą žilų plaukų kupetą, jį užplūdo prisiminimai. Atmintį pažadinti padėjo ir tas obuolio graužtukas.

– Tai bent! – sušuko jis. – Juk čia misis Oliver!

Tai iš tiesų buvo garsioji detektyvų rašytoja.

Sušukusi: „O čia gi Puaro!“, rašytoja pamėgino išsirangyti iš automobilio. Tai buvo maža mašinėlė, o misis Oliver – stambi moteris. Puaro suskubo padėti.

Sutrikusiu balsu aiškindamasi: „Visai sustingau per ilgą kelionę“, misis Oliver staiga išvirto ant kelio kaip išsiveržęs ugnikalnis. Kartu su ja pažiro ir daugybė obuolių, kurie juokingai riedėjo šlaitu žemyn.

– Krepšys perplyšo, – paaiškino misis Oliver.

Ji nusibraukė nuo savo stačios kaip lentyna krūtinės kelis pusiau apgraužto obuolio gabalėlius ir pasipurtė it koks

milžiniškas niūfaundlendas. Paskutinis obuolys, pasislėpęs jos asmenybės ertmėje, susijungė su savo broliais ir seserimis.

– Kaip gaila, kad plyšo tas krepšys, – tarė misis Oliver. – Jie buvo Kokso. Tikiuosi, ten, apačioje, gyvenvietėje, dar bus daug obuolių. O gal ne? Gal jie visi jau parduoti? Mūsų laikais pasitaiko visokių keistenybių. Kaip jūs laikotės, misteri Puaro? Tikriausiai čia negyvenate, ar ne? Esu tikra, kad negyvenate. Tai gal dėl žmogžudystės? Tikiuosi, nužudė ne mano šeimininkę?

– O kas jūsų šeimininkė?

– Ji gyvena ten, – atsakė misis Oliver, linktelėdama galva. – Taigi jeigu šis namas vadinamas Laburnumsu, tai pusiaukelėje – leidžiantis nuo kalvos, praėjus bažnyčią, reikia sukti į kairę – ko gero, taip. Kokia ji?

– Jūs jos nepažįstate?

– Ne, aš, taip sakant, pasinėrusi savo darbuose. Pagal mano knygą Robinas Apvardas rašo dramą. Mes dabar bendradarbiaujame.

– Kuo geriausi linkėjimai, madam.

– Kol kas nieko gera, – atšovė misis Oliver. – Tikra *kančia*. Pati nežinau, kodėl viso to ėmiausi. Mano knygos atneša man pakankamai pelno – tai yra didžiąją dalį pasiglemžia tie kraugeriai, o jeigu uždirbu daugiau, tai jie daugiau ir pasiima, taigi stengiuosi nepersitempti. Bet jūs net neįsivaizduojate, kokia kančia matyti, kaip paimami tavo personažai ir priverčiami kalbėti, ko jie niekada nepasakytų, bei daryti, ko niekada nepadarytų. O jeigu protestuojate, jie tepasako, jog tai „geras teatras". Tai vis Robino Apvardo prasimanymas. Kiekvienas tvirtina, kad jis be galo protingas. Jeigu jis toks išminčius, nesuprantu, kodėl pats nesukuria pjesės ir nepalieka ramybėje mano vargšo suomio. Jis jau net nebe suomis. Jis tapo Norvegijos rezistencinio judėjimo nariu, – ji perbraukė delnais plaukus. – O kur mano skrybėlė?

Puaro dirstelėjo į automobilį.

– Atrodo, madam, jūs ant jos buvote atsisėdusi.

– Iš tikrųjų, – sutiko misis Oliver, žvelgdama į suknežintą skrybėlaitę. – Ką gi, – nerūpestingai tęsė, – man ji niekada per

daug nepatiko. Bet pagalvojau, kad sekmadienį reikėtų nueiti į bažnyčią, ir, manding, senamadiškesni dvasininkai tikisi, kad moterys dėvės skrybėles, nors archivyskupas ir sakė, jog tai nebūtina. Bet papasakokite man apie tą žmogžudystę ar kas ten nutiko. Prisimenate *mūsų* žmogžudystę?

– Taip, kuo puikiausiai.

– Buvo gan smagu, ar ne? Aišku, ne pati žmogžudystė – man ji visiškai nepatiko. Bet tai, kas įvyko paskui. Kas šįsyk?

– Ne tokia įspūdinga asmenybė kaip misteris Šaitana. Pagyvenusi namų šeimininkė, kurią prieš penkis mėnesius apiplėšė ir nužudė. Tikriausiai apie tai skaitėte. Misis Makginti. Vienas jaunuolis buvo apkaltintas ir pasmerktas mirti...

– Jis, aišku, to nepadarė, o jūs žinote, kieno tai darbas, ir rengiatės tai įrodyti, – išpoškino misis Oliver. – Nuostabu.

– Jūs nuėjote pernelyg toli, – atsidusęs tarė Puaro. – Kol kas dar nežinau, kas tai padarė, o ir sužinojus laukia ilgas kelias, kol tai įrodysiu.

– Žmonės tokie lėtapėdžiai, – paniekinamai prunkštelėjo misis Oliver. – Pasistengsiu jums artimiausiu metu pasakyti, kas žudikas. Įtariu, jog kažkas iš vietinių. Duokite man dieną ar dvi apsidairyti aplinkui, ir aš jį surasiu. Moteriška intuicija – štai ko jums reikia. Juk Šaitanos atveju aš buvau visiškai teisi, ar ne taip?

Puaro galantiškai susilaikė nepriminęs misis Oliver, kaip ji tąsyk dažnai kaitaliojo savo įtariamuosius.

– Jūs – vyrai... – atlaidžiai tarė misis Oliver. – Štai jeigu Skotland Jardui vadovautų moteris...

Ši nuvalkiota tema taip ir liko pakibusi ore, kai nuo namelio slenksčio juos pasiekė balsas.

– Ei! – šūktelėjo malonaus tembro tenoras. – Ar tik ne misis Oliver?

– Taip, čia aš, – atsiliepė misis Oliver, o Puaro ji sumurmėjo: – Nesirūpinkite. Laikysiu liežuvį už dantų.

– Na, ką jūs, madam. Visai to nereikia. *Priešingai.*

Robinas Apvardas jau ėjo takeliu ir išžengė per vartus. Jis buvo vienplaukis ir dėvėjo be galo senas, nutrintas flanelines

kelnes bei nunešiotą sportinį švarkelį. Tačiau dėl savo apkūnumo atrodė visai padoriai.

– Ariadne, mano brangenybe! – sušuko jis ir šiltai ją apkabino.

Jiedu stovėjo šalikelėje, jis laikė uždėjęs rankas jai ant pečių.

– Mieloji, turiu nuostabią idėją antram veiksmui.

– Tikrai? – be entuziazmo paklausė misis Oliver. – Čia misteris Erkiulis Puaro.

– Puiku, – tarė Robinas. – Kur tavo bagažas?

– Ant galinės sėdynės.

Robinas pačiupo porą lagaminų.

– Tai bent nešuliai, – nusistebėjo jis. – Deja, tinkamų tarnų neturime. Tik senoji Žaneta. O ją visą laiką reikia tausoti. Tikra nesąmonė – ar tau taip neatrodo? Bet gal juose bombos, kad tokie sunkūs?

Jis nukrypavo taku, šūktelėdamas per petį:

– Užeikite, išgersime.

– Jis turi galvoje jus, – tarė misis Oliver, imdama nuo priekinės sėdynės savo rankinę, knygą ir porą senų batų. – Ar jūs iš tikrųjų ką tik pasakėte, jog neturėčiau nieko *slėpti*?

– Kuo mažiau paslapčių, tuo geriau.

– Aš taip ir daryčiau, – atsakė misis Oliver, – bet tai *jūsų* žmogžudystė. Padėsiu kuo galėsiu.

Robinas vėl pasirodė tarpdury.

– Užeikite, užeikite, – paragino jis. – Mašina pasirūpinsime vėliau. *Madre** miršta iš nekantrumo, norėdama jus pamatyti.

Misis Oliver įžengė pirmoji, Erkiulis Puaro – iš paskos.

Laburnumso interjeras buvo žavingas. Puaro spėjo, jog tam buvo išleista kalnas pinigų, o rezultatas buvo prabangus ir nuostabus paprastumas. Kiekvienas namelio ąžuolinis fragmentas buvo tikras meno kūrinys.

Svetainėje, prie židinio, krėsle su ratukais sėdėjo Laura Apvard, kuri pasveikino juos šypsena. Ji atrodė energinga

* *Madre* – motina (isp.)

šeštą dešimtį perkopusi moteris, žilais kaip plienas plaukais ir ryžtingu smakru.

– Malonu jus matyti, misis Oliver, – tarė ji. – Turbūt jums nepatinka, kai žmonės reiškia savo nuomonę apie jūsų knygas, tačiau jos man jau ilgus metus yra tikra paguoda – ypač po to, kai likau tokia luošė.

– Labai malonu iš jūsų pusės, – sutrikusi atsakė misis Oliver, kaip mokinukė grąžydama rankas. – O čia misteris Puaro, senas mano draugas. Mes atsitiktinai susitikome prie pat jūsų namų. Tiesą sakant, aš pataikiau į jį obuolio graužtuku. Panašiai kaip Viljamas Telis*.

– Kaip laikotės, misteri Puaro? Robinai...

– Taip, *Madre*?

– Atnešk keletą gėrimų. Kur mano cigaretės?

– Ant stalo.

– Jūs taip pat rašytojas, misteri Puaro? – paklausė misis Apvard.

– O ne, – pasiskubino atsakyti misis Oliver. – Jis detektyvas. Jūs juk žinote. Kaip Šerlokas Holmsas – veltinės skrybėlės, smuikas ir panašiai. O atvyko jis čia išaiškinti žmogžudystės.

Tyliai skimbtelėjo dūžtanti taurė.

– Robinai, atsargiau, – griežtai sudraudė misis Apvard. ·Puaro ji tarė: – Tai be galo įdomu, misteri Puaro.

– Vadinasi, Maurina Samerheis buvo teisi! – sušuko Robinas. – Ji pasakojo man ilgą ir painią istoriją apie kažkokį tariamą detektyvą. Jai, atrodo, tai buvo neišpasakytai juokinga. Tačiau, ko gero, viskas yra tikrai rimta, ar ne?

– Žinoma, rimta, – atsakė misis Oliver. – Tarp mūsų vaikšto nusikaltėlis.

– Taip, bet, klausyk, kas gi tapo auka? O gal tai tik iš piršto laužta ir siaubingos paskalos?

– Tai ne paskalos, – atrėžė Puaro. – Jūs jau žinote apie tą žmogžudystę.

---

* Viljamas Telis – legendinis šveicarų patriotas, kuriam austrų valdininkas liepė strėle numušti obuolį nuo savo sūnaus galvos, – *vert. past.*

– Misis Mak... kaip ten... toji namų šeimininkė... šį rudenį, – įsiterpė misis Oliver.

– O! – Robinas Apvardas, regis, nusivylė. – Betgi su tuo jau viskas aišku.

– Anaiptol neaišku, – atsakė misis Oliver. – Jie suėmė nekaltą žmogų, kuris bus pakartas, jeigu misteris Puaro laiku neras tikrojo nusikaltėlio. Visa tai be galo jaudina.

Robinas išpilstė gėrimus.

– „Baltoji ledi“ jums, *Madre*.

– Ačiū, mano mielas berniuk.

Puaro apniuko. Robinas įteikė gėrimus misis Oliver ir jam.

– Ką gi, – tarė Robinas. – Už nusikaltimą.

Ir jis išgėrė. Paskui tarė:

– Ji čia dirbo.

– Misis Makginti? – pasitikslino misis Oliver.

– Taip. Juk tiesa, *Madre*?

– Toks ir darbas – ateidavo kartą per savaitę.

– Ir retsykiais užsukdavo po pietų.

– Kokia ji buvo? – paklausė misis Oliver.

– Siaubingai gerbiama, – atsakė Robinas. – Ir beprotiškai tvarkinga. Ji taip viską iščiustydavo ir sudėliodavo į stalčius, kad paprasčiausiai neberasdavai, kur kas yra.

Misis Apvard juokais pridūrė:

– Jeigu kas nors nesiimtų tvarkytis bent kartą per savaitę, šiame mažame namelyje tiesiog nebūtų įmanoma praeiti.

– Žinau, *Madre*, žinau. Bet jeigu daiktai nelieka ten, kur aš juos padėjau, paprasčiausiai negaliu dirbti. Visi mano rankraščiai susimaišo.

– Mane tiesiog siutina, kai jaučiuosi tokia bejėgė, – tarė misis Apvard. – Mes turime ištikimą seną tarnaitę, tačiau ji teišgali tik gaminti valgį.

– Kodėl? – pasidomėjo misis Oliver. – Artritas?

– Kažkas panašaus. Bijau, kad greitai turėsiu įsigyti nuolatinę slaugę-palydovę. Kokia nuobodybė! Man taip patinka būti nepriklausomai.

– Nagi, mieloji, – tarė Robinas. – Nepervark.

Jis patapšnojo motinos ranką. Staiga užlieta švelnumo, ji meiliai jam nusišypsojo.

– Robinas man geras kaip dukra, – tarė misis Apvard. – Jis viską daro... ir apie viską pagalvoja. Rūpestingesnio žmogaus ir negali būti.

Jie nusišypsojo vienas kitam.

Erkiulis Puaro pakilo.

– Deja, – tarė jis, – turiu eiti. Turiu apsilankyti dar vienuose namuose, o paskui suspėti į traukinį. Madam, dėkoju už jūsų svetingumą. Misteri Apvardai, linkiu kuo geriausios kloties rašant pjesę.

– O jums – kuo geriausios sėkmės tiriant žmogžudystę, – atsakė misis Oliver.

– Tai tikrai rimta, misteri Puaro? – paklausė Robinas Apvardas. – Ar tik šaunus pokštas?

– Aišku, kad ne pokštas, – atsakė misis Oliver. – Tai be galo rimta. Jis man nesakys, kas tas žudikas, bet pats tai žino, ar ne?

– Ne, ne, madam, – nevisiškai įtikinamai užprotestavo Puaro. – Juk sakiau jums, kad kol kas nežinau.

– Jūs taip sakėte, bet manau, jog iš tikrųjų žinote... Juk jūs toks slapukas, ar ne?

– Vadinasi, tai tiesa? Tai ne pokštas? – sunerimusi įsiterpė misis Apvard.

– Taip, ne pokštas, madam, – atsakė Puaro.

Jis nusilenkė ir išėjo.

Eidamas taku, išgirdo skambų Robino Apvardo tenorą:

– Bet, Ariadne, mieloji, viskas kuo puikiausiai. Tie jo ūsai ir visa kita... Kaip tu gali žiūrėti į jį rimtai? Nejaugi tikrai manai, kad jis *geras*?

Puaro sau šyptelėjo. Iš tiesų geras!

Priėjęs siaurą keliuką, jis pačiu laiku atšoko. Linguodamas ir dardėdamas pro jį pralėkė Samerheisų automobilis. Vairavo pats Samerheisas.

– Atleiskite! – sušuko jis. – Noriu spėti į traukinį.

Ir iš tolumos vos girdimai atsklido:

– Kavent Gardenas...

Puaro taip pat ketino grįžti traukiniu – vietiniu traukiniu į Kilčesterį, kur buvo numatęs susitikimą su vyresniuoju inspektoriumi Spensu.

Tačiau prieš tai jis turėjo laiko apsilankyti dar pas vienus žmones.

Jis užkopė į kalvą, įėjo per vartus ir patraukė gerai prižiūrimu taku prie šiuolaikiško aptinkuoto namo su kvadratiniu stogu ir daugybe langų. Čia gyveno misteris ir misis Karpenteriai. Gajus Karpenteris buvo didelės Karpenterių inžinerinės įmonės partneris, pasakiškai turtingas žmogus, neseniai įkėlęs koją į politiką. Jiedu su žmona buvo neseniai susituokę.

Karpenterių namų laukujas duris atvėrė ne svetimšalis ir ne koks nors senyvas durininkas. Jas atidarė manieringas tarnas, kuris nepanoro įleisti Erkiulio Puaro. Šis jam pasirodė vienas iš tų lankytojų, kurie turi palaukti lauke. Jis aiškiai įtarė, kad šis žmogus atėjo norėdamas kažką parduoti.

– Misterio ir misis Karpenterių nėra namuose.

– Tuomet gal galėčiau palaukti?

– Negaliu pasakyti, kada jie grįš.

Ir jis užtrenkė duris.

Tačiau Puaro nepasidavė. Jis užsuko už namo kampo ir kone kaktomuša susidūrė su jauna aukšta moterimi, apsigobusia audinių apsiaustu.

– Ei, – prabilo ji, – ką, po velnių, jūs čia veikiate?

Puaro galantiškai kilstelėjo skrybėlę.

– Tikėjausi susitikti su misteriu ir misis Karpenteriais, – atsakė jis. – Gal turiu garbės matyti misis Karpenter?

– Taip, aš – misis Karpenter.

Jos tonas nebuvo malonus, tačiau vos juntamai ramino.

– Vadinuosi Erkiulis Puaro.

Moteris nė nemirktelėjo. Jai ne tik nebuvo girdėta garsioji, unikalioji pavardė, bet, kaip jam pasirodė, ji net neatpažino jo kaip neseniai atvykusio Maurinos Samerheis svečio.

Vadinasi, šių namų vietinės paskalos nepasiekia. Menkas, bet reikšmingas faktas – galbūt.

– Taip?

– Norėjau pamatyti misterį arba misis Karpenter, tačiau jūs, madam, mano tikslui geriau tiksite. Mat norėčiau užduoti keletą klausimų apie namų ūkio tvarkymą.

– Mes turime Huver, – įtariai atsakė misis Karpenter.

Puaro nusijuokė.

– Ne, ne, jūs nesupratote. Tai tik keli klausimai apie namų ruošą, kuriuos ketinu užduoti.

– O, jūs turite galvoje vieną iš tų anketų. Man jos atrodo absoliučiai idiotiškos... – ji nutilo, paskui pakvietė: – Gal geriau užeikite vidun.

Puaro šyptelėjo. Ji vos susilaikė nedrėbtelėjusi paniekinamos replikos. Kadangi jos vyras dalyvavo politiniame gyvenime, atsargumas kritikuojant vyriausybės veiklą buvo privalomas.

Ji nuvedė Puaro per prieškambarį į erdvų kambarį, iš kurio buvo išėjimas į rūpestingai prižiūrimą sodą. Tai buvo itin šiuolaikiškai atrodantis kambarys – didelis brokatu aptrauktų baldų komplektas, susidedantis iš sofos ir dviejų fotelių, trys ar keturios Čipendeilo* krėslų reprodukcijos, komoda, rašomasis stalas. Nebuvo palikta nė plotelio laisvos vietos. Čia pasidarbavo geriausios firmos, bet nesimatė nė menkiausių individualaus skonio požymių. „Įdomu, – pagalvojo Puaro, – kokia toji nuotaka? Abejinga? Rūpestinga?“

Kai ji atsisuko, jis įdėmiai ją nužvelgė. Prabangiai ir gražiai atrodanti jauna moteris. Šviesūs platinos atspalvio plaukai, rūpestingas makiažas, bet dar kažkas... Plačiai atmerktos mėlynos kaip rugiagėlės akys... Akys sustingusiu žvilgsniu ... Gražios, svajingos akys.

Ji tarė – dabar jau maloniai, bet vos slėpdama nuobodulį:

– Prašau sėstis.

Jis atsisėdo ir prabilo:

---

* Tomas Čipendeilas (Thomas Chippendale, 1718–1779) – anglų baldų dizaineris, – *vert. past.*

– Jūs tokia maloni, madam. Štai tie klausimai, kuriuos norėjau jums užduoti. Jie susiję su misis Makginti, kuri mirė... tai yra buvo nužudyta... lapkričio mėnesį.

– Misis Makginti? Nežinau, apie ką jūs kalbate.

Ji įsistebeilijo į Puaro. Jos žvilgsnis buvo šaltas ir įtarus.

– Jūs neprisimenate misis Makginti?

– Ne. Nieko apie ją nežinau.

– Jūs neprisimenate tos žmogžudystės? O gal čia žmogžudystės tokios įprastos, kad jūs net nepastebite?

– O, *žmogžudystė*? Taip, žinoma. Aš ir užmiršau, kuo vardu buvo toji senutė.

– Tačiau ji dirbo jūsų namuose?

– Nedirbo. Tada aš čia dar negyvenau. Mudu su misteriu Karpenteriu buvome susituokę vos prieš tris mėnesius.

– Betgi ji tikrai pas jus dirbo. Atrodo, ateidavo penktadienio rytais. Tada jūs dar buvote misis Selkirk ir gyvenote Rouz Kotidže.

Ji niūriai atšovė:

– Jei žinote atsakymus į visus klausimus, nesuprantu, kam dar klausinėti. Ir apskritai, ko jūs norite?

– Aš tiriu žmogžudystės aplinkybes.

– Kam to reikia? Ir kodėl atėjote pas mane?

– Jūs galite kai ką žinoti – tai man padėtų.

– Nieko aš nežinau. Ir kodėl turėčiau žinoti? Ji tebuvo sena kvaila valytoja. Laikė savo pinigus po grindimis, taigi kažkas nužudė ją ir apiplėšė. Kaip šlykštu, kaip gyvuliška! Kaip ir viskas, ką skaitome sekmadieniniuose laikraščiuose.

Puaro kaipmat pagavo mestą frazę.

– Taip, kaip ir sekmadieniniuose laikraščiuose. Kaip „Sunday Comet“. Jūs turbūt skaitote „Sunday Comet“?

Ji pašoko ir klupinėdama nusigavo iki stiklinių durų, vedančių į sodą. Jos žingsniai buvo tokie netvirti, kad galiausiai moteris atsitrenkė į durų rėmą. Puaro ji priminė gražų didžiulį drugį, desperatiškai besiplakantį į šviestuvo gaubtą.

– Gajau... Gajau! – šūktelėjo ji.

Netoliese atsiliepė vyriškas balsas:

– Ieva?

– Greičiau ateik čia.

Pasirodė aukštas maždaug trisdešimt penkerių metų vyriškis. Paspartinęs žingsnį jis perėjo terasą ir prisiartino prie durų. Ieva Karpenter karštai išbėrė:

– Atėjo toks žmogus – užsienietis. Jis klausinėja mane apie tą siaubingą pernai įvykusią žmogžudystę. Sena namų šeimininkė... prisimeni? Negaliu pakęsti tokių dalykų. Tu gi žinai.

Gajus Karpenteris susiraukė ir per duris įžengė į svetainę. Jo veidas buvo pailgas kaip arklio, pats – išblyškęs ir atrodė gana arogantiškas. Jo manieros buvo pompastiškos.

Erkiuliui Puaro jos visai nepatiko.

– Norėčiau sužinoti, kas čia vyksta? – paklausė šeimininkas. – Tai jūs drumsčiate mano žmonos ramybę?

Erkiulis Puaro skėstelėjo rankomis.

– Aš tikrai nenorėjau drumsti tokios žavingos ponios ramybės. Kadangi velionė pas ją dirbo, aš tik vyliausi, kad ji galbūt man padės tyrime, kurį atlieku.

– Bet... koks tai tyrimas?

– Taip, aš šito jo irgi klausiau, – pareiškė žmona.

– Iš naujo tiriamos misis Makginti mirties aplinkybės.

– Nesąmonė... Byla jau baigta.

– Ne, ne, jūs klystate. Ji nebaigta.

– Sakote, iš naujo tiriamos aplinkybės? – Gajus Karpenteris suraukė kaktą. Paskui įtariai paklausė: – Policija? Nesąmonė... Jūs neturite nieko bendra su policija.

– Tai tiesa. Aš dirbu nepriklausomai nuo policijos.

– Jis iš laikraščio, – įsiterpė Ieva Karpenter. – Kokio nors bjauraus sekmadieninio laikraščio. Pats sakė.

Gajaus Karpenterio akys atsargiai žybtelėjo. Eidamas aukštas pareigas, jis nenorėjo susikirsti su spauda. Taigi jau kur kas maloniau tarė:

– Mano žmona labai jautri. Ją visada sutrikdo žmogžudystės ir panašūs dalykai. Jums nereikėtų jos varginti. Juk ji tos moters beveik nepažinojo.

– Ji buvo tik sena kvaila valytoja, – karštai išrėžė Ieva. – Aš jam jau sakiau.

Paskui dar pridūrė:

– O be to, siaubinga melagė.

– O, kaip įdomu, – Puaro švytinčiomis akimis stebėjo tai vieną, tai kitą. – Vadinasi, ji meluodavo. Tai gali būti vertingas faktas.

– Nesuprantu kodėl, – niūriai mestelėjo Ieva.

– Tai liudija motyvą, – atsakė Puaro. – Kaip tik šiuo keliu aš ir einu.

– Buvo pavogtos jos santaupos, – piktokai atrėžė Karpenteris. – Štai jums ir nusikaltimo motyvas.

– Ach, – tyliai tarstelėjo Puaro. – Bet ar tikrai?

Jis pakilo kaip aktorius, ką tik ištaręs kažką labai svarbaus.

– Apgailestauju, jei sukėliau madam skausmo, – mandagiai tarė jis. – Tokie reikalai visada gan nemalonūs.

– Visa tai tiesiog išmuša iš vėžių, – skubiai tarė Karpenteris. – Mano žmonai, savaime suprantama, nepatinka tai prisiminti. Apgailestauju, bet mes negalime suteikti jums jokios informacijos.

– Bet jūs ją turite!

– Prašau atleisti?

Puaro švelniai ištarė:

– *Misis Makginti meluoja.* Koks vertingas faktas! Ką būtent ji pamelavo, madam?

Jis mandagiai palaukė, kol Ieva Karpenter prabils. Pagaliau ji tarė:

– O, nieko ypatinga. Turėjau galvoje... Ne, nebeprisimenu.

Galbūt pajutusi, kad abu vyriškiai laukdami žvelgia į ją, Ieva pridūrė:

– Visokias kvailystes... apie žmones. Prikalbėdavo nebūtų dalykų.

Kuriam laikui stojo tyla. Paskui Puaro tarė:

– Suprantu... Jos liežuvėlis kėlė pavojų.

Ieva Karpenter staigiai grįžtelėjo į jį.

– O ne... norėjau pasakyti visai ne tai. Ji tiesiog nešiojo gandus, štai ir viskas.

– Tiesiog gandus... – tyliai pakartojo Puaro.

Atsisveikindamas jis mostelėjo ranka.

Gajus Karpenteris nulydėjo jį į prieškambarį.

– Tas jūsų laikraštis... Tas sekmadieninis laikraštis... Kuris gi?

– Laikraštis, kurį paminėjau madam, – rūpestingai atsakė Puaro, – yra „Sunday Comet".

Jis patylėjo. Gajus Karpenteris mąsliai pakartojo:

– „Sunday Comet". Man nedažnai jį tenka pavartyti.

– Kartais ten būna įdomių straipsnių. Įsidėmėtinų iliustracijų...

Kad pauzė neužsitęstų, jis linktelėjo ir greitai ištarė:

– Viso geriausio, misteri Karpenteri. Apgailestauju, jeigu... jus sutrukdžiau.

Anapus vartų Puaro darsyk atsigręžęs pažvelgė į namą.

– Įdomu... – sumurmėjo jis. – Taip, įdomu...

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Vyresnysis inspektorius Spensas atsisėdo priešais Erkiulį Puaro ir atsiduso.

– Nesakau, kad nieko nesužinojote, – lėtai ištarė jis. – Aš asmeniškai manau, kad sužinojote. Tačiau mažai. Siaubingai mažai!

Puaro linktelėjo.

– Taip, vien šito neužtenka. Turi būti dar kažkas.

– Mano seržantas arba aš pats turėjome aptikti tą laikraštį.

– O ne, nekaltinkit savęs. Nusikaltimas atrodė toks aiškus. Apiplėšimas panaudojant smurtą. Visas kambarys suverstas, pinigų nėra. Kodėl jūs turėjote atkreipti dėmesį į kažkokį suplėšytą laikraštį visoje toje sumaištyje.

Spensas atkakliai pakartojo:

– Turėjau tai pastebėti. Ir rašalo buteliukas...

– Aš apie tai nugirdau visiškai atsitiktinai.

– Tačiau jums tai kažką reiškia... Kodėl?

– Tik dėl tos atsitiktinės frazės apie laišką. Mes su jumis, Spensai, parašome daugybę laiškų – mums tai savaime suprantamas dalykas.

Vyresnysis inspektorius Spensas vėl atsiduso. Paskui išdėliojo ant stalo keturias nuotraukas.

– Štai tos nuotraukos, kurias prašėte gauti – originalios nuotraukos, išspausdintos „Sunday Comet". Šiaip ar taip, bent kiek geresnės kokybės nei reprodukcijos. Bet, dievaži, labai pasikliauti jomis negalima. Senos, išblukusios... O moterų išvaizdą labai keičia ir šukuosena. Jose nesimato nieko, kuo galėtume vadovautis, kaip antai ausų ar profilio. Skrybėlaitė, pašiaušti plaukai, rožės... tai mums jokio šanso nesuteikia.

– Jūs sutinkate su manimi, kad mes galėtume surasti Verą Bleik?

– Gal ir galėtume. Jei Vera Bleik buvo Brodhinyje, tai turėtų žinoti kiekvienas – pasakoti liūdną savo gyvenimo istoriją, atrodo, buvo jos profesija.

– Ką galėtumėte pasakyti apie kitas?

– Surinkau jums visą informaciją, kuri šiuo metu buvo prieinama. Po to, kai buvo nuteistas Kregas, Eva Kein išvyko iš šalies. Galiu jums net pasakyti, kokia pavarde ji pasivadino. Houp*. Simboliška, ar ne?

Puaro sumurmėjo:

– Taip, taip, romantiškas sprendimas. „*Gražioji Evelina Houp mirusi.*“** Tai vieno iš mūsų poetų eilutė. Drįstu spėti, jog ji apie tai pagalvojo. Juk jos vardas irgi buvo Evelina, tiesa?

– Manau, kad taip. Tačiau ją visada vadino Eva. Beje, misteri Puaro, dabar, kai ėmėmės šios temos, galiu pasakyti, jog policijos nuomonė apie Evą Kein nevisiškai atitinka tai, kas rašoma straipsnyje. Netgi labai toli nuo to požiūrio.

Puaro šyptelėjo.

– Tai, ką mano policija, dar nėra įrodymas. Nors paprastai – svarbus orientyras. Tai kokia ta policijos nuomonė apie Evą Kein?

– Esą ji jokiu būdu nebuvo nekalta auka – o tokią nuomonę susidariusi visuomenė. Tuo metu aš buvau dar gana jaunas ir prisimenu, kaip apie tai kalbėjosi mano senasis viršininkas su inspektoriumi Treilu, kuris buvo atsakingas už tą bylą. Treilas buvo įsitikinęs (nors jokių įrodymų nebuvo), kad šaunioji idėja patraukti iš kelio misis Kreg buvo išskirtinai Evos Kein sumanymas ir kad ji ne tik tai sumąstė, bet ir įvykdė. Vieną dieną jis grįžo namo ir rado savo meilužę jau pasidarbavusią. Spėju, jog ji tikėjosi, kad tai bus palaikyta natūralia mirtimi. Tačiau Kregas nusprendė kitaip. Jis išsigando, paslėpė lavoną rūsyje ir sukurpė istoriją, kad misis Kreg numirė užsienyje. O kai

---

* Hope [houp] – viltis (angl.), – *vert. past.*

** Eilutė iš anglų poeto ir dramaturgo Roberto Brauningo (Browning, 1812–1889) eilėraščio „Evelyn Hope“, – *vert. past.*

viskas pagaliau iškilo į dienos šviesą, jis karštligiškai įtikinėjo, kad padarė tai vienas, kad Eva Kein apie tai net nežinojo. Ką gi, – vyresnysis inspektorius Spensas patraukė pečiais, – kažko kito niekas negalėjo įrodyti. Nuodai buvo rasti namuose. Jų įpilti galėjo bet kuris iš jųdviejų. Gražioji Eva Kein buvo tiesiog nekaltybės ir pabaisos įsikūnijimas. Ji puikiausiai atliko šį vaidmenį – maža gudri aktoriukė. Inspektoriui Treilui kilo abejonių, bet pasiremti nebuvo kuo. Aš pasakoju jums tai, misteri Puaro, tik šiaip sau. Tai ne įrodymas.

– Tačiau tai liudija, jog bent viena iš šių „tragiškų moterų" galėjo būti kažkas daugiau negu tragiško likimo moteris – kad ji buvo žudikė ir kad jeigu stimulas bus pakankamai stiprus, ji galinti tai padaryti dar kartą... O dabar pakalbėkime apie kitą – Dženisą Kotlend. Ką galite pasakyti apie šią moterį?

– Peržiūrėjau bylą. Bjaurastis. Jei mes pakorėme Editą Tompson, tikrai turėjome pakarti ir Dženisą Kotlend. Nemaloni tai porelė, ji ir jos vyras, – nežinia net kurį iš jųdviejų pasirinkti. Ji stengėsi dėl to jaunuolio, kol turėjo jį savo glėbyje. Tačiau atkreipsiu jūsų dėmesį, kad antrame plane visada buvo turtingas vyriškis, o kad už jo ištekėtų, jai teko pašalinti savo sutuoktinį.

– Tai ar ištekėjo?

Spensas papurtė galvą.

– Neturiu supratimo.

– Ji išvyko į užsienį ir... kas tada?

Spensas vėl papurtė galvą.

– Ji buvo laisva moteris. Niekuo neapkaltinta. Ar ji ištekėjo, ar kas jai nutiko, mes nieko nežinome.

– Vieną dieną kas nors gali ją sutikti kokteilių vakarėlyje, – tarė Puaro, prisiminęs daktaro Rendelio pastabą.

– Būtent.

Puaro nukreipė žvilgsnį į paskutinę nuotrauką.

– O ta merguželė? Lili Gembol?

– Per jauna, kad būtų apkaltinta žmogžudyste. Buvo išsiųsta į nepilnamečių nusikaltėlių koloniją. Ten pelnė gerą reputaciją. Buvo mokoma stenografistės-sekretorės

specialybės, bandomuoju laikotarpiu susirado darbą. Neblogai sekėsi. Paskutinė žinia atėjo iš Airijos. Žinote, misteri Puaro, manau, kad galėtume ją atmesti, kaip ir Verą Bleik. Šiaip ar taip, ji pasitaisė, o ir žmonės nelaiko pykčio prieš dvylikametį vaiką, kuris įsisiautėjęs kažką iškrėtė. Tai ką, braukiam ją iš sąrašo?

– Būtų galima, – atsakė Puaro, – jei ne tas kirvukas. Yra nepaneigiamų faktų, kad Lili Gembol užkapojo savo tetą mėsos kirvuku, o sakoma, jog nežinomasis misis Makginti žudikas irgi panaudojo kažką panašaus į tokį įrankį.

– Gal ir jūsų teisybė. O dabar, misteri Puaro, pažiūrėkime, kaip jums sekėsi. Džiaugiuosi, kad niekas nemėgino jūsų nudobti.

– N-ne, – minutėlę padvejojęs numykė Puaro.

– Prisipažinsiu, kad po to vakaro Londone kartą ar du buvau dėl jūsų išsigandęs. Tad ką galite pasakyti apie Brodhinio gyventojus?

Puaro atsivertė savo mažąją užrašų knygutę.

– Eva Kein, jei ji dar gyva, dabar būtų bekopianti į šeštą dešimtį. Jos dukra, apie kurią, jau suaugusią, „Sunday Comet" pasakoja tokią jaudinančią istoriją, būtų maždaug trisdešimtmetė. Lili Gembol taip pat panašaus amžiaus. Dženisai Kotlend dabar jau būtų beveik penkiasdešimt.

Spensas pritardamas linktelėjo.

– Taigi mus ypač domina tie Brodhinio gyventojai, pas kuriuos misis Makginti dirbo.

– Manau, tai teisinga prielaida.

– Taip, tik viską komplikuoja faktas, kad misis Makginti darbavosi tai vienur, tai kitur. Tačiau kol kas galime spėti, jog vienuose iš savo tvarkomų namų ji kai ką pamatė – o būtent nuotrauką.

– Sutinku.

– Vadinasi, atsižvelgiant į aptartąjį žmonių amžių, tai atveria mums tam tikrų galimybių. Pirmiausia Veterbai, pas kuriuos misis Makginti dirbo savo mirties dieną. Misis

Veterbai yra kaip tik tokio amžiaus, kokio turėtų būti Eva Kein, ir ji turi dukterį – tokio amžiaus, kokio turėtų būti Evos Kein dukra. Kalbama, kad ši dukra iš ankstesnės santuokos.

– O kaip nuotrauka?

– *Mon cher*, pagal ją nieko atpažinti neįmanoma. Praėjo pernelyg daug laiko, kaip jūs pasakytumėte, nutekėjo pernelyg daug vandens. Galima pasakyti tik tiek: misis Veterbai tikrai buvo graži moteris. Tai liudija ir visos jos manieros. Ji atrodo per daug trapi ir bejėgė, kad ką nors nužudytų, tačiau, kaip suprantu, būtent tokia buvo visuomenės nuomonė ir apie Evą Kein. Tiksliai nežinant, koks ginklas buvo panaudotas, kokia jo rankena, kaip lengvai juo galima užsimoti, kiek aštrūs jo ašmenys, ir taip toliau, ir panašiai, sunku pasakyti, kiek fizinių jėgų prireikė misis Makginti nužudyti.

– Taip, taip. Šito išsiaiškinti mums nepavyko... Bet tęskite.

– Dar keletas dalykų, kuriuos man pavyko išsiaiškinti apie Veterbai šeimą: misteris Veterbai, kai nori, gali tapti ir, kiek patyriau, tampa labai nemalonus. Dukra fanatiškai atsidavusi savo motinai. Patėvio neapkenčia. Aš neakcentuoju šių faktų, tiesiog pateikiu juos apmąstymui. Duktė galėtų nužudyti žmogų, kad tik motinos praeitis nepasiektų patėvio ausų. Dėl tos pačios priežasties žmogžudystei galėtų ryžtis ir motina. Tėvas galėtų ką nors nužudyti, kad nekiltų „skandalas". Juk dėl gero šeimos vardo jau nužudyta daugiau žmonių, nei galima būtų įsivaizduoti! Veterbai šeimynėlė – tikrai „šaunūs žmonės".

Spensas linktelėjo.

– Jeigu... Sakau „jeigu"... tame „Sunday Comet" straipsnyje ir yra bent krislas tiesos, tada akivaizdu, jog Veterbai tinka geriausiai, – tarė jis.

– Būtent. Vienintelis kitas žmogus Brodhinyje, kurio amžius atitiktų Evos Kein, yra misis Apvard. Tačiau egzistuoja du argumentai prieš misis Apvard kaip Evą Kein, kuri neva nužudė misis Makginti. Pirma, ji serga artritu ir daug laiko praleidžia invalido vežimėlyje...

– Knygoje, – su apmaudu tarė Spensas, – visas tas reikalas su invalido vežimėliu būtų palaikytas apgavyste, tačiau realiame gyvenime turbūt viskas yra „pagal Kokerį“*.

– Antra, – tęsė Puaro, – misis Apvard atrodo dogmatiška ir valinga, daugiau linkusi kabinėtis nei meilikauti, o tai neatitinka pasakojimų apie mūsų jaunąją Evą. Kita vertus, žmonių charakteriai keičiasi, o pasitikėjimas savimi dažnai atsiranda su amžiumi.

– Tikra tiesa, – sutiko Spensas. – Misis Apvard nėra neįmanoma, bet mažai tikėtina kandidatūra. O dabar kiti variantai. Dženisa Kotlend?

– Manding, galima atmesti. Tokio amžiaus moters Brodhinyje nėra.

– Nebent Dženisa Kotlend yra viena iš jaunesniųjų moterų, pasidariusi plastinę veido operaciją. Nekreipkite dėmesio – juokauju.

– Trims moterims yra šiek tiek per trisdešimt. Tai Deirdra Henderson, daktaro Rendelio žmona ir misis Karpenter. Bet kuri iš jų galėtų būti Lili Gembol arba atitinkamo amžiaus Evos Kein dukra.

– O kas galėtų būti?

Puaro atsiduso.

– Evos Kein dukra gali būti aukšta arba žema, tamsiaplaukė arba šviesiaplaukė – mes nežinome, kaip ji atrodo. Ar Deirdra Henderson tiktų tam vaidmeniui, jau kalbėjome. Dabar dėl kitų dviejų. Pirmiausia pasakysiu jums štai ką: misis Rendel kažko bijo.

– Gal jūsų?

– Tikriausiai.

– Tai gali būti svarbu, – lėtai ištarė Spensas. – Norite pasakyti, kad misis Rendel gali būti Evos Kein dukra *arba* Lili Gembol? Tamsiaplaukė ji ar šviesiaplaukė?

* Edvardas Kokeris (Edward Cocker, 1631–1675) – garsiosios „Kokerio aritmetikos“ autorius, kurio populiarumas paskatino atsirasti posakį „pagal Kokerį“, reiškiantį „visiškai teisingai“, – *vert. past.*

– Šviesiaplaukė.

– Lili Gembol buvo šviesiaplaukė mergaitė.

– Misis Karpenter plaukai irgi šviesūs. Labai jau prabangiai išsipusčiusi jauna moteris. Ir nesvarbu, gražiai ji atrodo ar ne, jos akys tikrai įsimintinos. Tokios didžiulės tamsiai mėlynos akys.

– Na jau, Puaro... – Spensas, žvelgdamas į bičiulį, palingavo galvą.

– Ar žinote, kaip ji atrodė, kai išbėgo iš kambario pakviesti savo vyro? Man ji priminė taip mielai plevenančią plaštakę. Ji atsitrenkė į baldus ir tiesė į priekį rankas kaip neregė.

Spensas įdėmiai pažvelgė į jį.

– Koks jūs romantikas, misteri Puaro, – tarė jis, – su savo mielai plevenančiais drugiais ir plačiai atmerktomis mėlynomis akimis.

– Visai ne, – atšovė Puaro. – Mano draugas Hastingsas – tai *jis* buvo romantikas ir sentimentalus, o aš – niekada! Aš be galo praktiškas. Ir jums norėjau pasakyti tik tiek: jeigu merginos pretenzijos į grožį daugiausia priklauso nuo jos mielų akučių, tada, kad ir kokia trumparegė ji būtų, nusiims savo akinius ir išmoks rasti kelią, net jeigu daiktų kontūrai liejasi, o perspektyva miglota.

Ir jis švelniai smiliumi bakstelėjo į nuotrauką, iš kurios mažoji Lili Gembol žvelgė su storais akinukais.

– Tad štai ką jūs manote! Lili Gembol?

– Ne, aš kalbu tik apie tai, kas galėtų būti. Tuo metu, kai mirė misis Makginti, misis Karpenter dar taip nesivadino. Ji buvo jauna kariškio našlė, visiškai nusigyvenusi, leidžianti dienas darbininkiškoje trobelėje. Bet štai ji susižada su turtingu kaimynu – vyriškiu, kuris puoselėja politines ambicijas ir jaučiasi neapsakomai svarbus. Jei Gajus Karpenteris būtų sužinojęs, ką jis ketina vesti, – sakykime, nekilmingą merginą, kuri išgarsėjo suknežindama savo tetos kaukolę mėsos kirvuku, arba Krego dukterį – vieną iš garsiausių šio amžiaus nusikaltėlių, pelnytai atsidūrusią jūsų siaubo kambary, – ką gi, kyla klausimas, ar jis būtų tai daręs. Jūs galite pasakyti: jeigu

būtų mylėjęs tą merginą, tada – *taip*! Tačiau jis ne toks žmogus. Apibūdinčiau jį kaip savanaudišką, ambicingą ir itin saugantį savo reputaciją. Manau, kad jeigu jaunoji misis Selkirk, kaip ji tada vadinosi, norėjo ištekėti už savo taip geidžiamo vyro, turėjo ypatingai saugotis, kad mylimojo ausų nepasiektų nė menkiausia užuomina apie jos netikusią prigimtį.

– Ir, žinoma, jūs manote, kad tai jos darbas, ar ne?

– Kartoju jums darsyk, *mon cher, aš nežinau*. Tik perkratau galimybes. Misis Karpenter su manim kalbėjo atsargiai, buvo įsitempusi, sunerimusi.

– Blogas ženklas.

– Taip, taip, bet čia viskas labai sudėtinga. Kartą aš apsistojau su keliais draugais kaime, ir jie išėjo pamedžioti. Jūs žinote, kaip tai vyksta? Žmogus eina su šunimis bei ginklais, ir šunys veja laimikį – jis išbėga iš miško, pašoka į orą, o jūs pykšt pokšt. Taip yra ir su mumis. Mes vaikomės ne vieną paukštį, gal girios tankmėje jų yra ir daugiau. Galbūt tokių paukščių, su kuriais mes neturime nieko bendra. Tačiau patys paukščiai šito nežino. Mes turime būti visiškai tikri, *cher ami*, kuris paukštis *mūsų*. Misis Karpenter našlavimo metais galėjo būti padaryta neapgalvotų žingsnių – ne tragiškų, bet vis dėlto nepatogių. Juk turi būti priežasčių, kodėl ji man prasitarė, kad misis Makginti buvo melagė!

Vyresnysis inspektorius Spensas pasitrynė nosį.

– Išsiaiškinkim, Puaro. Ką jūs *iš tikrųjų* manote?

– Ką aš manau, nesvarbu. Aš turiu *žinoti*. O kol kas šunys dar tik nubėgo į miško tankmę.

Spensas sumurmėjo:

– O, jei galėtume sužinoti ką nors tikra. Viena tikrai įtartina aplinkybė. O visa kita – tik teorijos ir gan toli siekiančios. Žinote, skysti tie mūsų argumentai. Argi kažkas tikrai žudytų dėl tokių priežasčių, kurias apsvarstėme?

– Tai priklauso nuo daugelio šeimyninių aplinkybių, kurių mes nežinome, – atsakė Puaro. – Tačiau troškimas išsaugoti gerą vardą visada labai stiprus. Tai ne artistai ar bohemiški palaidūnai. Labai šaunūs žmonės, gyvenantys Brodhinyje.

Tai paštininkės žodžiai. O šaunūs žmonės mėgsta išsaugoti savo šaunumą. Ilgi metai laimingo santuokinio gyvenimo ir jokių įtarimų, kad jūs kitados galbūt buvote reikšminga figūra vienoje iš sensacingiausių žmogžudystės bylų, jokių įtarimų, kad jūsų vaikas yra garsios žmogžudės vaikas. Kas nors pasakytų: „Aš verčiau mirsiu, negu leisiu, kad tai sužinotų mano vyras!“ Arba: „Aš verčiau mirsiu, negu leisiu, kad mano dukra sužinotų, kas ji!“ Ir tada kyla mintis, kad gal būtų geriau, jei mirtų misis Makginti...

Spensas tyliai tarė:

– Vadinasi, jūs manote, kad tai Veterbai.

– Ne. Ko gero, jie tinka labiausiai, tačiau tai dar ne viskas. Iš tikrųjų misis Apvard *panašesnė* į žmogžudę negu misis Veterbai. Ji ryžtinga, valinga ir beprotiškai myli savo sūnų. Manau, ji galėtų bet ką padaryti, kad tik jis nesužinotų, kas įvyko prieš jai ištekant už jo tėvo ir įsiviešpataujant santuokinei palaimai.

– Nejaugi jį tai labai sukrėstų?

– Aš asmeniškai taip nemanau. Jaunasis Robinas – šiuolaikiškas skeptikas, ganėtinai savanaudiškas ir bet kuriuo atveju, sakyčiau, mažiau atsidavęs savo motinai, negu ji jam. Jis nėra dar vienas Džeimsas Bentlis.

– Jeigu Eva Kein *yra* dabartinė misis Apvard, jos sūnus Robinas tikriausiai nebūtų nužudęs misis Makginti, kad neišlįstų yla iš maišo?

– Tikrai ne. Jis tikriausiai iš to mėgintų pasipelnyti. Paviešintų šį faktą savo pjesėse! Neįsivaizduoju, kad Robinas Apvardas galėtų ką nors nužudyti dėl garbės, pasišventimo ar dar kažko, išskyrus krūvą pinigų, kurie atiteks jam, Robinui Apvardui.

Spensas atsiduso ir tarė:

– Žodžiu, prieš akis – platus laukas. Galbūt ką nors sužinotume, pasigilinę į šių žmonių praeitį. Tačiau tam reikia laiko. Karas viską komplikavo. Rašytinių įrodymų nebeliko, žmonėms atsivėrė begalės progų paslėpti pėdsakus, prisidengiant kita pavarde, ypač po tokių „incidentų“, kai niekas nežino, kur

koks kieno lavonas guli! O, kad galėtume susitelkti tik į *vieną* likimą, betgi jūs turite tiek galimybių, misteri Puaro.

– Jų skaičių galima greitai sumažinti.

Puaro išėjo iš vyresniojo inspektoriaus kabineto su kur kas mažiau džiugesio širdy, negu atsispindėjo jo išorėje. Jį, kaip ir Spensą, spaudė laikas. Jeigu tik jis turėtų *laiko*...

O giliai viduje vis dar kirbėjo viena maudžianti abejonė – ar jųdviejų su Spensu sukurta sistema tikrai pagrįsta? Šiaip ar taip, jeigu Džeimsas Bentlis *kaltas*...

Jis neleido apnikti tai abejonei, tačiau ji kėlė jam nerimą.

Puaro ne kartą perkratė mintyse savo pokalbį su Džeimsu Bentliu. Dabar, laukdamas Kilčesterio perone traukinio, jis vėl apie tai susimąstė. Buvo turgaus diena, ir perone knibždėte knibždėjo žmonės. Per užtvaras lipo vis naujos minios.

Puaro pasilenkė į priekį pažiūrėti. Taip, traukinys pagaliau atvažiuoja. Nespėjęs atsitiesti, staiga jis pajuto sąmoningai nukreiptą niuksą į strėnas. Smūgis buvo toks stiprus ir netikėtas, kad Puaro neteko žado. Dar sekundė, ir jis būtų nukritęs ant bėgių po atvažiuojančiu traukiniu, tačiau šalia, ant platformos, stovėjęs žmogus sugriebė jį paskutiniu momentu ir trūktelėjo atgal.

– Kas jums užėjo? – griežtai paklausė jis. Tai buvo stambus, apkūnus armijos seržantas. – Užsižiopsojot? Jūs vos nepatekote po traukinio ratais.

– Ačiū jums. Tūkstantį kartų dėkoju.

Aplink juos jau sūkuriavo minia – vieni lipo į traukinį, kiti išlipo.

– Na, dabar jau viskas gerai? Aš jums padėsiu įlipti.

Sukrėstas Puaro klestelėjo ant sėdynės. Beprasmiška sakyti: „Mane pastūmė“, betgi jį *iš tikrųjų* pastūmė. Lig to vakaro jis sąmoningai sergėjosi pavojaus. Tačiau po pokalbio su Spensu, po jo geraširdiško pajuokavimo teiraujantis, ar niekas nesikėsino į jo gyvybę, Puaro neišmintingai nusprendė, kad vargu ar įmanomas koks nors pavojus.

Tačiau kaip jis klydo! Iš visų apklausų, kurias jis atliko Brodhinyje, vienas pokalbis davė rezultatą. Kažkas išsigando.

Kažkas pamėgino padėti tašką tam pavojingam jau seniai užbaigto reikalo atgaivinimui.

Iš telefono būdelės Brodhinio stotyje Puaro paskambino vyresniajam inspektoriui Spensui.

– Tai jūs, *mon ami**? Maldauju, išklausykite. Turiu jums naujieną. Nuostabią naujieną. *Kažkas mėgino mane nužudyti...*

Jis su pasitenkinimu išklausė žodžių virtinę kitame laido gale.

– Ne, aš nesužeistas. Bet mažai trūko... Taip, po traukiniu. Ne, kas tai padarė – nemačiau. Bet būk tikras, mano drauge, *aš išsiaiškinsiu.* Dabar mes jau žinome, kad einame teisingu keliu.

* Mano drauge (pranc.)

Žmogus, tikrinęs elektros skaitiklį, dalį dienos praleido su vyresniuoju Gajaus Karpenterio tarnu, kuris nenuleido nuo jo akių.

– Dabar elektros energija bus tiekiama nauju pagrindu, – paaiškino jis. – Kiekvienas klientas atsiskaitys už sunaudotą kiekį.

Vyresnysis liokajus skeptiškai burbtelėjo:

– Norite pasakyti, kad ji, kaip ir viskas, pabrangs?

– Priklauso nuo sunaudojimo. Visiems bus teisingai išdalinta – štai ką aš noriu pasakyti. Ar vakar vakare buvote susirinkime Kilčesteryje?

– Ne.

– Žmonės kalba, kad jūsų šeimininkas, misteris Karpenteris, pasakė puikią kalbą. Manote, jis bus išrinktas?

– Atrodo, praeitą kartą mažai trūko.

– Taip. Balsavo dauguma – šimtas dvidešimt penki ar panašiai. Tai jūs jį nuvežate į tuos susirinkimus ar jis nuvažiuoja pats?

– Paprastai pats. Mėgsta vairuoti. Turi „Rolls Bentley“.

– Vadinasi, pats apsitarnauja. O misis Karpenter irgi vairuoja?

– Taip. Mano nuomone, ji važinėja pernelyg greitai.

– Moterys paprastai taip daro. Ar ji vakar vakare taip pat buvo susirinkime? O gal nesidomi politika?

Vyresnysis liokajus šyptelėjo.

– Šiaip jau apsimeta, kad domisi. Tačiau vakar iki galo neištvėrė. Pasiskundė, kad skauda galvą, ir vidury kalbos išėjo.

– Oi! – elektrikas pažvelgė į saugiklius. – Beveik nusibaigę.

Rinkdamasis savo įrankius ir ruošdamasis išeiti uždavė dar kelis padrikus klausimus.

Jis skubiai žingsniavo taku, bet vos išėjęs per vartus ir užsukęs už kampo sustojo ir kai ką pasižymėjo savo užrašų knygelėje.

„K. vakar vakare parvažiavo namo vienas. Namuose buvo 10.30 (maždaug). Nurodytu laiku galėjo būti Kilčesterio centrinėje stotyje. Misis K. iš susirinkimo išėjo anksti. Parsirado namo tik dešimčia minučių anksčiau už K. Sako važiavusi traukiniu."

Tai buvo antras įrašas elektriko knygelėje. Pirmasis skelbė:

„Daktaras R. vakar vakare išvyko pagal iškvietimą Kilčesterio link. Nurodytu laiku galėjo būti Kilčesterio centrinėje stotyje. Misis R. visą vakarą namuose liko viena (?). Nunešusi kavą misis Skot, namų šeimininkė, jos daugiau nebematė. Ji turi savo mažą automobiliuką."

II

Laburnumse virė bendradarbiavimas.

Robinas Apvardas nuoširdžiai pareiškė:

– Matote, kokia nuostabi eilutė? Ir jeigu mes iš tikrųjų perteiksime seksualinį priešiškumą tarp to vyruko ir merginos, tai nepaprastai pagyvins visą kūrinį!

Deja, misis Oliver tik perbraukė delnais vėjo suveltus savo žilus plaukus, ir jie atrodė sušiaušti jau nebe vėjo, o viesulo.

– Tu girdi, ką sakau, Ariadne, mieloji?

– O, aš suprantu, ką *turi galvoje*, – paniurusi atsakė misis Oliver.

– Tačiau svarbiausia, kad tu tikrai būtum tuo patenkinta.

Niekas kitas, tik sąmoningai save apgaudinėjantis žmogus galėjo pamanyti, kad misis Oliver atrodo patenkinta.

Robinas linksmai tęsė:

– Ir štai tas nuostabus jaunuolis nusileidžia su parašiutu...

– Bet jam jau šešiasdešimt, – nutraukė misis Oliver.

– O *ne*!

– Taip, taip, būtent.

– Aš jo tokio *neįsivaizduoju*. Trisdešimt penkeri, ir nė dienos daugiau.

– Betgi aš rašiau apie jį knygas ištisus trisdešimt metų, ir jau pirmojoje jis buvo mažiausiai trisdešimt penkerių.

– Bet, mieloji, jeigu jam jau šešiasdešimt, mes nesukursime įtampos tarp jo ir merginos – kuo ji ten vardu? Ingrida. Jis bus tiesiog bjaurus senas kelmas!

– Taip ir bus.

– Tai va, matai – jis *turi* būti trisdešimt penkerių, – triumfuodamas pareiškė Robinas.

– Tada jis negali būti Svenas Hersonas. Tebūna tiesiog jaunas norvegas, dalyvaujantis rezistencijos judėjime.

– Bet, mieloji Ariadne, visa šios pjesės *esmė* ir yra Svenas Hersonas. Tu turi grandiozinę publiką, kuri tiesiog dievina Sveną Hersoną ir trokšta matyti tik jį. Jis pelnė *didžiulį pasisekimą*, mieloji!

– Bet žmonės, skaitantys mano knygas, *žino*, koks jis! Tu negali sukurti Norvegijos rezistencijos judėjime visiškai naują personažą ir *pavadinti* jį Svenu Hersonu.

– Ariadne, mieloji, aš jau viską *paaiškinau*. Tai ne *knyga*, o *pjesė*. Ir mes ką tik sukūrėme romantišką aureolę! Jeigu išlaikysime šią įtampą, šį priešiškumą tarp Sveno Hersono ir tos... kuo ji ten vardu... Karinos... Žinai, nusiteikę priešiškai ir kartu jaučiantys aistringą potraukį vienas kitam...

– Svenui Hersonui niekada nerūpėjo moterys, – abejingai tarė misis Oliver.

– Betgi *negali* jį pavaizduoti kaip kokį *lepšį*, mieloji. Bent jau *šioje* pjesėje. Juk ji nėra apie žaliuojančius miškelius ar kažką *panašaus*. Ji jaudina, veiksmas verda, žmonės nužudomi, ir netrūksta pasiutusių nuotykių gryname ore.

Gryno oro paminėjimas buvo veiksmingas.

– Norėčiau išeiti į lauką, – staiga tarė misis Oliver. – Man trūksta oro. Man *siaubingai* trūksta oro.

– Man eiti su tavim? – švelniai paklausė Robinas.

– Ne, verčiau eisiu viena.

– Kaip nori, mieloji. Gal tu ir teisi. Geriau eisiu ir išplaksiu kiaušinį *Madrei*. Vargšelė jaučiasi tokia menkutė ir visų apleista. Žinai, jai *patinka* dėmesys. O tu pagalvok apie tą sceną rūsyje, gerai? Viskas einasi kuo puikiausiai. Šis mano kūrinys bus pasakiškai sėkmingas. Aš *žinau*!

Misis Oliver atsiduso.

– Tačiau svarbiausia, – pridūrė Robinas, – kad jis tau patiktų!

Šaltai dėbtelėjusi į jį, misis Oliver užsimetė ant savo plačių pečių ryškų karišką apsiaustą, kurį kažkada buvo nusipirkusi Italijoje, ir išėjo į Brodhinio gatves.

„Bus lengviau užmiršti savo rūpesčius, – nusprendė ji, – jei nukreipsiu mintis į tikro nusikaltimo išaiškinimą." Erkiuliui Puaro reikia pagalbos. Ji pasižvalgys į Brodhinio gyventojus, pasitelks savo moterišką intuiciją, kuri dar niekada neapvylė, ir pasakys Puaro, kas tas žudikas. Tada jam teliks surinkti reikalingus įrodymus.

Misis Oliver pradėjo savo kelionę nusileisdama nuo kalvos iki pašto, kur nusipirko du svarus* obuolių. Apsipirkinėdama ji draugiškai pasišnekučiavo su misis Svytmen.

Pritarusi, kad kaip šiam metų laikui oras išties labai šiltas, misis Oliver užsiminė, jog yra apsistojusi pas misis Apvard, Laburnumse.

– O taip, aš žinau. Tai jūs toji ledi iš Londono, rašanti knygas apie žmogžudystes? Tris iš jų, išleistas „Pingvinų serijoje", turiu čia.

Misis Oliver dirstelėjo į išdėliotas „Pingvinų" knygas. Jos buvo šiek tiek užkrautos vaikiškais guminiais batais.

– „Antrosios auksinės žuvelės nuotykis", – mąsliai ištarė ji. – Ši tai tikrai gera. „Katinas, kuris mirė" – joje vamzdį

* Svaras – 453,6 g, – *vert. past.*

šaudyti apnuodytomis strėlėmis aš padariau vienos pėdos* ilgio, nors iš tikrųjų jis yra šešių pėdų. Juokinga, kad vamzdis galėtų būti tokio dydžio, bet kažkas man apie tai parašė iš muziejaus. Kartais man atrodo, jog kai kurie žmonės tik ir skaito knygas tam, kad pastebėtų jose kokių nors klaidų. Kokia gi trečioji iš jų? O! „Debiutanto mirtis“ – siaubingas šlamštas! Sulfonalą** aprašiau kaip tirpų vandenyje, nors taip nėra, ir apskritai viskas tame romane aiškiai neįmanoma nuo pradžių iki pabaigos. Kol Svenui Hersonui šauna į galvą gera mintis, žūsta mažiausiai aštuoni žmonės.

– Jie labai populiarūs, – pagyrė misis Svytmen, nekreipdama dėmesio į šią įdomią savikritiką. – Nepatikėsite! Aš tai nė vieno nesu perskaičiusi, nes tikrai neturiu laiko skaityti.

– Pas jus pačius čia nutiko žmogžudystė, ar ne? – paklausė misis Oliver.

– Taip, lapkritį. Galima sakyti, beveik pas kaimynus.

– Girdėjau, kad yra atvykęs ir detektyvas, kuris tai aiškinasi?

– A, turite galvoje tą žemaūgį užsienietį džentelmeną iš Long Mydauso? Jis tik vakar buvo čia ir...

Misis Svytmen nutilo, nes įėjęs klientas paprašė pašto ženklų. Ji nuskubėjo prie skyrelio su pašto prekėmis.

– Labas rytas, misis Henderson. Kaip šiandien šilta, palyginus su tokiu metų laiku anksčiau.

– Taip, iš tikrųjų.

Misis Oliver įdėmiai įsistebeilijo į aukštos merginos nugarą. Ji laikė už pavadėlio Selehamo terjerą***.

– Vadinasi, žydinčius sodus pakąs šalnos! – su keistu pasitenkinimu tarė misis Svytmen. – Kaip laikosi misis Veterbai?

– Ačiū, gan gerai. Į lauką mažai teišeina. Pastaruoju metu draskėsi toks stiprus rytų vėjas.

---

* Pėda – 30,48 cm, – *vert. past.*
** Raminamasis migdomasis vaistas, – *vert. past.*
*** Šuns veislė, pavadinta pagal Selehamą, Velse, kur buvo išvesta, – *vert. past.*

– Šią savaitę Kilčesteryje rodo labai gerą filmą, mis Henderson. Būtinai nueikite.

– Ketinau nueiti vakar vakare, bet tikrai negalėjau.

– Kitą savaitę rodys Betę Grabl... Penkių pensų ženklų jau nebeturiu. Ar tiks dviejų ir šešių pensų?

Kai mergina išėjo, misis Oliver paklausė:

– Misis Veterbai neįgali, ar ne?

– Gali būti, – piktokai mestelėjo misis Svytmen. – Bet tarp mūsų yra ir *tokių*, kurie neturi laiko gulinėti.

– Visiškai su jumis sutinku, – atsakė misis Oliver. – Aš jau sakiau misis Apvard, kad jeigu ji tik pasistengtų pavaikščioti savo kojomis, pasijustų kur kas geriau.

Misis Svytmen pralinksmėjo.

– Ji keliasi, kai pati to nori... Bent jau taip aš girdėjau.

– Iš ko?

Misis Oliver susimąstė apie galimą šios informacijos šaltinį.

– Žaneta? – surizikavo ji.

– Žaneta Grum šiek tiek bambeklė, – atsakė misis Svytmen. – Betgi tai nenuostabu, ar ne? Mis Grum pati nebe jaunutė, o pučiant rytų vėjui ją kamuoja siaubingas reumatizmas. O kai tokia liga susuka kokį šunponį, iš karto – karo invalido vežimėlis ir panašiai. Ką gi, aš tai jau nerizikuosiu prarasti kojų ir vaikščiosiu, kiek galėsiu. Bet, žinote, šiandien net ir peršalęs bėgi pas gydytoją, kad gautum biuletenį. Pernelyg daug iš šio sveikatos biznio mes gauname ir niekada nepagalvojame, ar iš tiesų jaučiamės blogai.

– Turbūt jūs teisi, – tarė misis Oliver.

Ji pasiėmė savo obuolius ir pasivijo Deirdrą Henderson. Tai nebuvo sudėtinga, nes jos šuniukas buvo senas bei storas ir tingiai uostinėjo kiekvieną žolės kuokštelį.

Misis Oliver nusprendė, jog šunų tema – visada geras būdas susipažinti.

– Koks mielas! – sušuko ji.

Stambi jauna neišraiškingo veido moteris atrodė pamaloninta.

– Taip, jis gana gražus, – pareiškė ji. – Ar ne, Benai?

Benas pakėlė galvą, vikstelėjo savo ilgu kaip dešrelė kūnu, pašniukštinėjo usnių kuokštą, atsitraukė patenkintas, o paskui vėl tęsė savo neįprastą tiriamąjį darbą.

– Ar jis piktas? – paklausė misis Oliver. – Selehamai tokie dažnai būna.

– Taip, labai piktas. Todėl ir vedžioju pririštą.

– Aš taip ir pamaniau.

Abi moterys leidosi į kalbas apie Selehamo terjerus.

Paskui Deirdra Henderson staiga pakeitė temą:

– O jūs... jūs – Ariadnė Oliver, ar ne?

– Taip. Aš apsistojau pas Apvardus.

– Žinau. Robinas mums sakė, kad atvyksite. Turiu jums prisipažinti, jog be galo mėgstu jūsų knygas.

Misis Oliver kaip visada susijaudinusi išraudo.

– O, – sutrikusi sumurmėjo ji ir rūškanai pridūrė: – Tikrai džiaugiuosi.

– Nesu jų perskaičius tiek daug, kiek norėčiau, nes mums knygas siunčia iš „Taims“ knygų klubo, o mama detektyvų nemėgsta. Ji neišpasakytai jautri ir perskaičiusi tokią knygą neužmigtų visą naktį. Bet aš juos dievinu.

– Betgi pas jus pačius čia buvo įvykdytas tikras nusikaltimas, tiesa? – paklausė misis Oliver. – Kuriame name tai įvyko? Vienoje iš tų trobelių?

– Štai ten.

Deirdros Henderson balsas suvirpėjo.

Misis Oliver nukreipė akis į buvusį misis Makginti namą, kur ant slenksčio du bjaurūs vaikigaliai su pasitenkinimu kankino katiną. Misis Oliver žengtelėjus jų link, katinas ryžtingai drykstelėjo nagais ir spruko šalin. Vyresnysis iki kraujo perdrėkstas berniūkštis paleido dūdas.

– Taip tau ir reikia, – tarė misis Oliver ir kreipėsi į Deirdrą Henderson: – Visai *neatrodo* kaip namas, kur buvo įvykdyta žmogžudystė, ar ne?

– Tikrai neatrodo.

Tuo požiūriu abi moterys, regis,buvo vienodos nuomonės.

Misis Oliver tęsė:

– Tai buvo senyva namų šeimininkė, tiesa? Ir kažkas ją apiplėšė?

– Jos nuomininkas. Ji turėjusi pinigų – laikė juos po grindimis.

– Aišku.

Staiga Deirdra Henderson tarė:

– Bet gal tai buvo visai ne jis. Čia šmirinėja toks žemas juokingas vyrukas – užsienietis. Jo vardas Erkiulis Puaro...

– Erkiulis Puaro? O taip, aš viską žinau apie jį.

– Jis tikrai detektyvas?

– Mano miela, jis nepaprastai garsus. Ir didžiai protingas.

– Tai gal jis išsiaiškins, kad tas žmogus to nepadarė.

– Kas?

– Tas... nuomininkas. Džeimsas Bentlis. O, aš taip tikiuosi, kad jis išsikapanos.

– Tikrai? Bet kodėl?

– Nes nenoriu, kad tai būtų jis. Niekada šito nenorėjau.

Nustebinta aistros Deirdros balse, misis Oliver smalsiai pervėrė ją akimis.

– Jūs jį pažįstate?

– Ne, – numykė Deirdra. – *Nepažįstu.* Tačiau kai sykį Benas įkišo leteną į spąstus, jis padėjo man jį išlaisvinti. Tada mes persimetėme keliais žodžiais...

– Koks jis buvo?

– Žvėriškai vienišas. Buvo ką tik mirusi jo motina. O jis ją beprotiškai mylėjo.

– Kaip ir jūs savąją? – atsargiai pasiteiravo misis Oliver.

– Taip. Kaip tik todėl aš jį ir užjaučiau. Supratau, ką jis išgyvena. Žinote, mudvi su mama visur ranka rankon.

– Atrodo, Robinas man pasakojo, kad turite ir patėvį.

– O taip, turiu *pa*tėvį, – su kartėliu atsakė Deirdra.

– Tai ne tas pats, kas tikras tėvas, ar ne? – abejingai paklausė misis Oliver. – Ar prisimenate savąjį?

– Ne, jis mirė dar prieš man gimstant. Mama ištekėjo už misterio Veterbai, kai buvau ketverių. Aš... Aš visada jo nekenčiau. O mama... – ji patylėjo ir tik tada ryžosi tęsti: – Mamos gyvenimas buvo labai liūdnas. Ji nepatyrė nei užuojautos, nei supratimo. Mano patėvis – bejausmis žmogus, griežtas ir šaltas.

Misis Oliver linktelėjo, paskui sumurmėjo:

– Tas Džeimsas Bentlis visiškai neatrodo panašus į nusikaltėlį.

– Niekada nemaniau, kad policija suims *jį*. Neabejoju, kad tai tikriausiai buvo koks nors valkata. Šiame kelyje kartais pasitaiko siaubingų valkatų. Veikiausiai tai buvo vienas iš jų.

Misis Oliver nuramino:

– Gal Erkiulis Puaro išsiaiškins tiesą.

– Taip, galbūt...

Deirdra staigiai pasuko Hanters Klouzo vartų link.

Misis Oliver akimirksnį kitą žvelgė jai įkandin, paskui iš rankinuko išsitraukė mažą užrašų knygelę. Joje pasižymėjo: „*Ne* Deirdra Henderson“ ir taip stipriai pabraukė žodelį „Ne“, kad net nulūžo pieštukas.

III

Kopdama į kalvą pusiaukelėje ji sutiko žemyn besileidžiantį Robiną su gražia, jauna šviesiaplauke moterimi.

Robinas jas supažindino.

– Ieva, tai nuostabioji Ariadnė Oliver, – tarė jis. – Mano miela, net nežinau, *kaip* jai tai pavyksta. Ir atrodo tokia geranoriška, ar ne? Tarsi nemirktų nusikaltimų liūne. O čia Ieva Karpenter. Jos vyras bus mūsų kitas narys. Dabartinis, seras Džordžas Kartraitas, vargšas senis, visai suvaikėjo. Jis šokinėja iš už durų ant jaunų merginų.

– Robinai, nereikėtų taip šlykščiai meluoti. Tu darai gėdą partijai.

– O kas *man* darbo? Tai ne mano partija. Aš – liberalas. Tai vienintelė partija, kuriai šiandien galiu priklausyti, tikrai maža bei rinktinė ir be jokio šanso patekti į ją. Man patinka tokie iššūkiai.

Paskui jis misis Oliver pridūrė:

– Ieva kviečia mus šį vakarą išgerti kokteilių. Tai vakarėlis tavo garbei, Ariadne. Žinai, susitikimas su garsenybe. Mes taip sujaudinti, matydami tave čia. Gal galėtum pastatyti savo naujausios žmogžudystės Brodhinyje sceną?

– O, labai prašau, misis Oliver, – sukniaukė Ieva Karpenter.

– Kodėl tau neatsivedus Sveno Hersono? – pasiūlė Robinas. – Jis gali kaip ir Erkiulis Puaro apsistoti Samerheisų svečių namuose. Mes kaip tik dabar ten einame – aš papasakojau Ievai, kad Erkiulis Puaro yra tokia pat savo srities įžymybė, kaip tu savosios, ir ji prisipažino, kad vakar su juo elgėsi gana šiurkščiai, taigi norėtų atsiprašyti ir taip pat pakviesti į vakarėlį. Bet rimtai, mieloji, pasistenk, kad kita tavo žmogžudystė įvyktų Brodhinyje. Mes visi būsime pamaloninti.

– O, labai prašau, misis Oliver. Būtų taip įdomu, – maldavo Ieva Karpenter.

– Kas bus žudikas, o kas – auka? – pasiteiravo Robinas.

– Kas jūsų dabartinė namų šeimininkė? – savo ruožtu pasidomėjo misis Oliver.

– Oi, mieloji, tik ne *tokia* žmogžudystė. Kaip nuobodu. Ne, manau, šiuo atveju puikiausia auka galėtų būti Ieva. Galbūt pasmaugta savo senomis nailoninėmis kojinėmis. Ne, taip jau buvo.

– O aš manau, kad geriau nužudyti *tave*, Robinai, – atkirto Ieva. – Daug žadantis dramaturgas, nudobtas kaimo trobelėje.

– Mes dar nesusitarėm, kas bus žudikas, – tarė Robinas. – Gal mano mama? Gali panaudoti savo krėslą su ratukais, kad neliktų pirštų atspaudų. Manau, tai intriguotų.

– Bet tavęs ji nežudys, Robinai.

Jis pagalvojo.

– M-m... Taip, gal tu ir teisi. Tiesą sakant, aš manau, kad ji galėtų pasmaugti *tave*. Tada jai ranka tikrai nesudrebėtų.

– Bet aš noriu, kad auka būtum *tu*. O nužudyti tave gali Deirdra Henderson. Kukli prislėgta mergina, kurios niekas nepastebi.

– Tad štai, Ariadne, – konstatavo Robinas, – tau prieš akis visas tavo tolimesnio romano siužetas. Telieka sugalvoti keletą klaidinančių įkalčių ir, žinoma, viską surašyti. O, dangau, kokius siaubingus šunis laiko ta Maurina.

Jie įsuko per Long Mydauso vartus, ir du airių vilkšuniai lodami išpuolė pasitikti.

Maurina Samerheis išėjo į kiemą su kibiru rankoje.

– Šalin, Flynai. Pas mane, Kormikai. Sveiki. Aš ką tik valiau kiaulės gardą.

– Žinom, mieloji. Kvepi iš tolo, – įgėlė Robinas. – Kaip gyvena tavo kiaulytė?

– Vakar dėl jos buvom siaubingai išsigandę. Tysojo ir nenorėjo ėsti. Mudu su Džoniu knygoje apie kiaules perskaitėme visų ligų aprašus ir naktį negalėjom užmigti – taip jaudinomės. Bet šįryt ji vėl puikiai jaučiasi, linksma ir, kai Džonis atnešė ėdalą, jį tiesiog užpuolė bei parvertė. Teko maudytis.

– Linksmai judu čia gyvenate, – tarė Robinas.

– Gal kartu su Džoniu ateitumėte šį vakarą pas mus išgerti, Maurina? – pakvietė Ieva.

– Mielai.

– Susitiktumėte su misis Oliver, – tarė Robinas. – Nors iš tikrųjų galite susitikti ir dabar. Štai ji.

– Tai tikrai jūs? – apstulbo Maurina. – Koks malonus netikėtumas. Jūs su Robinu kartu kuriate pjesę, tiesa?

– Ir mums puikiai sekasi, – pasigyrė Robinas. – Beje, Ariadne, kai šįryt išėjai, man kilo viena idėja. Apie aktorius.

– Ach, apie aktorius, – su palengvėjimu atsiduso misis Oliver.

– Aš jau tiksliai žinau, kas atliks Eriko vaidmenį. Sesilis Lichas – jis vaidina Mažajame teatre, Kalenkvėjuje. Kurį vakarą nuvažiuosim ir pažiūrėsim.

– Norėtume išvysti ir jūsų nuomininką, – tarė Ieva Maurinai. – Ar jis namie? Aš noriu jį irgi šį vakarą pakviesti pas save.

– Mes jį atsivesim, – pažadėjo Maurina.

– Manau, geriau pakviesti asmeniškai. Tiesą sakant, vakar su juo buvau kiek nemandagi.

– O! Ką gi, jis kažkur netoliese, – vangiai burbtelėjo Maurina. – Atrodo, sode... Konnikai... Flynai... Tie prakeikti šunys... – ji trankiai numetė kibirą ir leidosi tvenkinio link, iš kur sklido įnirtingas ambrijimas.

Baigiantis Karpenterių vakarėliui, misis Oliver su taure rankoje prisiartino prie Erkiulio Puaro. Lig tol jie abu buvo susižavėjusios kompanijos dėmesio centre. Dabar, kai didžioji dalis džino jau buvo išgerta, ir vakarėlis įsisiūbavo, seni bičiuliai ėmė būriuotis ir aptarinėti kažkelintą vietinį skandaliuką, o du prašalaičiai galėjo pasišnekučiuoti tarpusavyje.

– Eime į terasą, – suokalbiškai sušnabždėjusi pakvietė misis Oliver ir įspraudė Puaro į delną mažą popieriaus lapelį.

Jie išėjo per stiklines duris ir ėmė vaikštinėti po terasą. Puaro išlankstė lapelį.

„Daktaras Rendelis", – perskaitė jis ir klausiamai pažvelgė į misis Oliver. Ji taip energingai palingavo galvą, kad ant veido užkrito didelė žilų plaukų sruoga.

– Jis yra žudikas, – tiesiai išdrožė misis Oliver.

– Jūs taip manote? Bet kodėl?

– Tiesiog žinau, – pareiškė misis Oliver. – Tipiškas. Nuoširdus, genialus ir panašiai.

– Gal ir taip, – tarė Puaro, bet jo balsas išdavė abejonę. – Ir koks gi jo motyvas?

– Tiesiog neprofesinis elgesys, – paaiškino misis Oliver. – Ir misis Makginti apie tai žinojo. Tačiau kad ir kokia būtų priežastis, galite neabejoti, jog tai jis. Aš patikrinau visus kitus ir įsitikinau, kad misis Makginti nužudė Rendelis.

Puaro lyg tarp kitko prasitarė:

– Vakar vakare Kilčesterio geležinkelio stoty kažkas mėgino nustumti mane ant bėgių.

– Dieve mano! Norite pasakyti – ketino nužudyti?

– Neturiu supratimo, dėl kokios priežasties.

– O daktaro Rendelio tuo metu, beje, nebuvo namie. Tą tiksliai žinau.

– Suprantu... Taip... kad daktaro Rendelio *nebuvo* namie.

– Tai viską paaiškina, – su pasitenkinimu pareiškė misis Oliver.

– Ne viską, – atšovė Puaro. – Kilčesteryje vakar vakare buvo ir misteris bei misis Karpenteriai, kurie grįžo namo atskirai. Misis Rendel galbūt visą vakarą sėdėjo namuose ir klausėsi radijo, o gal ir ne – šito niekas negali pasakyti. Misis Henderson dažnai važiuoja į Kilčesterį pažiūrėti filmo.

– Vakar vakare nevažiavo. Buvo namie. Pati man sakė.

– Negalima tikėti viskuo, kas jums sakoma, – paprieštaravo Puaro. – Šeimos nariai gina vieni kitus. Kita vertus, užsienietė tarnaitė Frida vakar vakare *buvo* kine, taigi negali pasakyti, kas buvo, o kas nebuvo Hanters Klouze! Matote, kaip sunku susiaurinti įtariamųjų ratą.

– Už mūsiškius turbūt galima garantuoti, – tarė misis Oliver. – Kada, sakote, tai nutiko?

– Tiksliai devintą valandą trisdešimt penkios minutės.

– Tada bent jau Laburnumsas turi užtikrintą alibi. Nuo aštuntos iki pusės devynių Robinas, jo motina ir aš lošėme pokerį.

– O aš pamaniau, kad jūs su juo užsidarę užsiimate kūryba...

– Palikę mamą, kad ji šoktų ant krūmuose paslėpto motorolerio? – misis Oliver nusijuokė. – Ne, nuo mamos mes nenuleidom akių.

Užplūdus liūdnesnėms mintims, ji atsiduso.

– Ach, tas bendradarbiavimas, – su kartėliu tarė. – Visa tai tikras košmaras! Kaip jums patiktų pamatyti vyresnįjį inspektorių Betlą prisiklijavusį didžiulius juodus ūsus ir tvirtinantį, kad jis yra jūs.

Puaro sumirksėjo.

– Betgi tai išties košmaras taip galvoti!

– Dabar jūs suprantate, kaip aš kenčiu.

– Aš irgi kenčiu, – atsakė Puaro. – Madam Samerheis maistas tiesiog žodžiais neapsakomas. Tų patiekalų apskritai negalima pavadinti maistu. O kur dar skersvėjai, alkani katinai, ilgi šunų gaurai, sulūžusios kėdžių kojos, siaubingiausia lova, kurioje miegu... – prisiminęs savo kančias jis sopulingai pervertė akis. – Vos drungnas vanduo vonioje, skylėtas kilimas ant laiptų, o kava... Trūksta žodžių apibūdinti tą skystalą, kurį jie patiekia kaip kavą. Vemti verčia.

– Varge mano, – tarstelėjo misis Oliver. – Ir vis dėlto, žinote, ji neišpasakytai graži.

– Misis Samerheis? Taip, ji žavinga. Ganėtinai žavinga. Tačiau tai viską tik dar labiau komplikuoja.

– O štai ir ji ateina, – tarė misis Oliver.

Maurina Samerheis prisiartino prie jų.

Jos strazdanotas veidas rodė ją esant apimtą ekstazės. Rankoje ji laikė taurę. Moteris maloniai nusišypsojo jiems abiem.

– Atrodo, aš šiek tiek įkaušusi, – pareiškė ji. – Tiek puikaus džino. Man patinka vakarėliai! Brodhinyje jų ne taip dažnai pasitaiko. Šis skirtas jums – tokiems garsenybėms. O, kad mokėčiau rašyti knygas! Deja, aš *nieko* nesugebu atlikti tinkamai.

– Jūs gera žmona ir motina, madam, – manieringai tarė Puaro.

Maurina išpūtė akis – gražias migdolo formos akis smulkiame strazdanotame veide. Misis Oliver pagalvojo: įdomu, kiek jai metų. „Turbūt ne daugiau kaip trisdešimt“, – spėjo ji.

– Tikrai? – paklausė Maurina. – Kaip keista. Aš neapsakomai juos myliu, bet argi to užtenka?

Puaro krenkštelėjo.

– Nepalaikykite manęs įžūliu, madam. Žmona, kuri tikrai myli savo vyrą, uoliai rūpinsis jo pilvuku. Pilvas – tai labai svarbu.

Maurina, atrodė, šiek tiek įsižeidė.

– Džonio pilvas – tiesiog nuostabus, – piktokai atrėžė ji. – Vieni riebalai. Praktiškai tai net ne pilvas.

– Aš turėjau galvoje tai, kas dedama į jį.

– Jūs kalbate apie mano gaminamus patiekalus? – pasitikslino Maurina. – Nemanau, kad labai svarbu, *ką* valgyti.

Puaro sudejavo.

– Arba kuo dėvėti, – svajingai pridūrė Maurina. – Arba kaip elgtis. Nemanau, kad apskritai kažkas svarbu – iš tikrųjų.

Minutėlę kitą ji patylėjo, neblaivių akių žvilgsnis apsiblausė, tarsi ji žvelgtų kažkur į tolį.

– Kurią čia dieną į laikraštį parašė viena moteris, – staiga tarė ji. – Tikrai kvailas laiškas. Uždavė klausimą, kas geriau: ar atiduoti savo vaiką įsivaikinti žmonėms, kurie gali suteikti jam viską – ji taip ir pasakė – *viską*, tai yra puikų išsilavinimą, drabužius, jaukią aplinką, – ar auginti jį pačiai, nors negali jam nieko duoti. Manau, jog tai kvaila... tikrai *kvaila*. Jei tik gali duoti vaikui sočiai pavalgyti, to ir užtenka.

Ji įsistebeilijo į tuščią taurę, tarsi tai būtų kristalas.

– *Aš* turėjau žinoti, – pagaliau vėl prabilo Maurina. – Buvau įvaikinta. Mano motina atsisakė manęs ir, kaip jie sako, aš turėjau viską. Tačiau visada buvo skaudu... visada... Žinoti, kad buvai nereikalinga, kad tavo motina tave atstūmė.

– O gal ši auka buvo padaryta dėl jūsų, – tarė Puaro.

Jos tyros akys atrėmė jo žvilgsnį.

– Kažin. Jie tik bando save taip įtikinėti, bet iš tikrųjų puikiausiai gali apsieiti ir be tavęs... Skaudu. Aš neatiduočiau *savo* vaikų – už nieką pasaulyje!

– Jūs visiškai teisi, – įsiterpė misis Oliver.

– Aš irgi sutinku, – tarė Puaro.

– Tada viskas gerai, – linksmai atsakė Maurina. – Dėl ko gi mes ginčijamės?

Perėjęs per terasą, prie jų prisigretino Robinas.

– Taip, dėl ko gi jūs ginčijatės?

– Dėl įvaikinimo, – atsakė Maurina. – Man nepatinka būti įvaikintai. O tau?

– Ką gi, tai kur kas geriau, negu būti našlaičiu. Ar tau taip neatrodo, mieloji? Manau, kad mums jau metas, ar ne, Ariadne?

Svečiai išėjo vienu metu. Daktaras Rendelis jau turėjo skubėti. Jie drauge leidosi nuo kalvos, linksmai šnekučiuodamiesi, pagauti pakilios nuotaikos, visada lydinčios kokteilių vakarėlius.

Pasiekus Laburnumso vartus, Robinas ėmė atkakliai kviesti visus užeiti ir pas jį.

– Bent jau papasakosime mano mamai apie vakarėlį. Jai taip, vargšelei, nuobodu – negali vaikščioti, skauda kojas. O ji siaubingai nemėgsta likti nuošaly.

Linksmas, čiauškantis būrys sugužėjo į misis Apvard kambarį, ir ji, regis, nudžiugo.

– Kas ten dar buvo? – paklausė ji. – Misteris ir misis Veterbai?

– Ne, misis Veterbai blogai jaučiasi, o ta paniurėlė Henderson be jos neitų.

– Ji tikrai beviltiška, tiesa? – pareiškė Šela Rendel.

– Manau, kone patologiška, – tarė Robinas.

– Tai vis ta jos motina, – įsiterpė Maurina. – Kai kurios motinos kone ėda savo atžalas, juk taip?

Staiga, sutikusi pašaipų misis Apvard žvilgsnį, ji išraudo kaip vyšnia.

– Ar aš tave ėdu, Robinai? – paklausė misis Apvard.

– *Madre*! Žinoma, ne!

Kad paslėptų savo sumišimą, Maurina skubiai ėmėsi pasakoti apie tai, kaip klaidžiojo su airių vilkšuniais. Pokalbis tapo daugiau formalus.

Misis Apvard ryžtingai tarė:

– Nuo savo kraujo nepabėgsi – žmonės, kaip ir šunys.

Šela Rendel sumurmėjo:

– Jūs nemanote, jog kalta aplinka?

– Ne, mieloji, nemanau, – nukirto misis Apvard. – Aplinka tik suteikia išorinio blizgesio – ne daugiau. Svarbiausia – žmogaus kilmė.

Erkiulio Puaro žvilgsnis smalsiai nukrypo į išraudusį Šelos Rendel veidą.

– Tačiau tai žiauru... neteisinga... – atrodė, visiškai be reikalo įsikarščiavusi mestelėjo ji.

– Gyvenimas toks jau yra – neteisingas, – atrėžė misis Apvard.

Į pokalbį įsitraukė lėtai tęsiantis žodžius, tingus Džonio Samerheiso balsas.

– Aš sutinku su misis Apvard. Kraujas viską išduoda. Tuo aš niekada neabejojau.

– Norite pasakyti, jog viskas jau nulemta? – paklausė misis Oliver. – Iki trečios ar ketvirtos kartos?

– Betgi yra pasakyta: „Ir parodantis savo gailestingumą iki tūkstantosios“*, – savo saldžiu balseliu staiga pragydo Maurina Samerheis.

Ir vėl visi mažumėlę sutriko, gal dėl tos rimtos gaidos, kuri įsismelkė į pokalbį. Jie nusprendė keisti temą ir verčiau užsipulti Puaro.

– Papasakokite mums viską apie misis Makginti, misteri Puaro. Kodėl tas siaubingas nuomininkas ją nužudė?

– Žinote, jam tai nebe pirmas kartas, – paskubėjo atsakyti Robinas. – Valkiojasi po skersgatvius. Ne kartą buvau sutikęs. Ir tikrai jis atrodė labai keistas.

– Jūs tikriausiai turite kažkokią priežastį, dėl kurios manote, kad tai ne jo darbas, misteri Puaro. Pasakykite mums.

Puaro tik šyptelėjo ir pasuko ūsą.

– Jeigu ją nužudė ne jis, tai tada kas?

– Taip, kas gi?

– Neremkite žmogaus prie sienos, – sudraudė misis Apvard. – Jis tikriausiai įtaria vieną iš mūsų.

– Vieną iš mūsų? O-o!

Kilusiame šurmulyje Puaro ir misis Apvard žvilgsniai susitiko. Pastarosios akys žvelgė šelmiškai ir provokuojamai.

– Jis įtaria vieną iš mūsų, – su pasitenkinimu tarė Robinas. – Nagi, Maurina, – jis apsimetė esąs karališkasis advokatas, – kur jūs buvote tą vakarą... Kokia tai buvo diena?

---

* Aliuzija į Biblijos (Senojo Testamento) Išėjimo knygą 20:6, – *vert. past.*

– Lapkričio dvidešimt antroji, – tarė Puaro.

– Taigi lapkričio dvidešimt antrosios vakarą?

– Garbės žodis, neprisimenu, – atsakė Maurina.

– Po tiek laiko niekas nebeprisimins, – įsiterpė misis Rendel.

– O aš prisimenu, – pareiškė Robinas. – Mat tą vakarą dalyvavau radijo laidoje. Buvau nuvykęs į Kolportą, kur turėjau padiskutuoti kai kuriais teatro klausimais. Prisimenu, nes „Silver bokse“ gan ilgai aptarinėjau Galsvorto namų šeimininkės vaidmenį, o kitą dieną buvo nužudyta misis Makginti, ir aš pagalvojau, ar tik namų šeimininkė mano pjesėje nepanaši į ją.

– Gerai jau, – staiga tarė Šela Rendel. – Dabar ir aš prisiminiau, nes tu sakei, kad tavo motina liks visiškai viena, kadangi tą dieną Žanetai buvo išeiginė. Taigi aš buvau atėjusi čia pietų, kad jai būtų linksmiau. Tik, deja, negalėjau prisibelsti.

– Leiskite pagalvoti... – sumurmėjo misis Apvard. – O! Taip, žinoma. Man labai skaudėjo galvą, ir aš nuėjau miegoti, o mano miegamojo langai išeina į sodą už namo.

– O kitą dieną, – tęsė Šela, – sužinojusi, kad misis Makginti nužudyta, aš pagalvojau: „O! Juk aš galėjau tamsoje praeiti pro tą žmogžudį.“ Iš pradžių mes visi manėme, kad tai kažkoks įsilaužęs valkata.

– Na, o aš vis dar neprisimenu, ką veikiau, – tarė Maurina. – Tačiau labai gerai prisimenu, kas nutiko kitą rytą. Mums viską papasakojo kepėjas. „Senoji misis Makginti negyva“, – pasakė jis. O aš galvojau, kodėl ji vis nepasirodo, kaip paprastai.

Maurina suvirpėjo.

– Tikrai siaubinga, tiesa? – tarė ji.

Misis Apvard vis dar žvelgė į Puaro.

Jis pagalvojo: „Ji labai protinga moteris ir... negailestinga. Be to, savanaudė. Kad ir ką ji darytų, niekada nedvejos ir nesigailės...“

Pasigirdo plonas balselis – nekantrus, irzlokas.

– Ar jūs jau turite *kokių nors* įkalčių, misteri Puaro?

Tai buvo Šela Rendel.

Pailgas tamsus Džonio Samerheiso veidas entuziastingai nušvito.

– Būtent – įkalčių, – pabrėžė jis. – Kaip tik jie detektyvuose man ir patinka. Įkalčiai, kurie sekliui reiškia viską, o jums nieko – lig pat pabaigos, kuri suteikia tikrą pasitenkinimą. Ar galite mums pateikti bent vieną mažytį įkaltį, misteri Puaro?

Jį apsupo besijuokiantys ir maldaujantys veidai. Visiems jiems (o gal nė vienam iš jų) tai buvo kaip žaidimas. Tačiau žmogžudystė – ne žaidimas. Žmogžudystė pavojinga. Niekada negali žinoti, kada ji užklups.

Puaro skubiu, negrabiu judesiu išsitraukė iš kišenės keturias nuotraukas.

– Norite įkalčių? – paklausė jis. – *Voilà*!*

Ir jis dramatišku gestu švystelėjo jas ant stalo.

Visi susispietė aplinkui, palinko ties nuotraukomis ir pasipylė komentarai.

– *Žiūrėkite*!

– Kokie klaikūs senamadiški drabužiai!

– Tik pažiūrėkite į rožes. „Rožės, rožės, visur rožės!"

– O jau *skrybėlė*...

– Kokia negraži mergiūkštė!

– Bet kas gi jos tokios?

– Argi ne juokingos tos mados?

– Anksčiau ši moteris tikrai turėjo būti graži.

– Bet kodėl tai įkalčiai?

– Kas jos?

Puaro iš lėto apžvelgė susirinkusiųjų veidus.

Jis nepamatė nieko kita, išskyrus tai, ką ir tikėjosi išvysti.

– Nepažįstate nė vienos iš jų?

– Pažįstame?

– Norėjau paklausti, ar jūs neprisimenate matę kurią nors iš šių nuotraukų anksčiau? Nagi... misis Apvard? Jūs kažką atpažinote, ar ne?

* Štai (pranc.)

Misis Apvard sudvejojo.

– Taip... Atrodo...

– Kurią?

Jos ištiestas smilius stabtelėjo ties akiniuotu Lili Gembol veideliu.

– Esate mačiusi šią nuotrauką? Kada?

– Visiškai neseniai... Tačiau kur?.. Ne, negaliu prisiminti. Bet esu tikra, kad lygiai tokią pat nuotrauką esu mačiusi.

Suraukusi kaktą ji prisėdo. Atsitokėjo iš savo apmąstymų tik tada, kai prie jos prisigretino misis Rendel.

– Viso geriausio, misis Apvard. Tikiuosi, kad kurią dieną užsuksite pas mane arbatos.

– Ačiū, mieloji. Jei tik Robinas užstums mane į kalvą.

– Žinoma, *Madre*. Stumdydamas šią kėdę aš jau užsiauginau didžiausius raumenis. Prisimeni tą dieną, kai mes ėjome pas misterį ir misis Veterbai, ir buvo toks purvynas...

– Ach! – staiga aiktelėjo misis Apvard.

– Kas atsitiko, *Madre*?

– Nieko. Tęsk.

– Taigi aš kaip visada stūmiau tave į kalvą. Iš pradžių į šoną nuslydo kėdė, o paskui ir aš. Maniau, kad taip ir nepasieksim namų.

Juokdamiesi jie išėjo per duris.

„Alkoholis tikrai atriša liežuvį", – pagalvojo Puaro.

Išmintingai ar kvailai jis pasielgė parodydamas tas nuotraukas? Gal šis poelgis irgi buvo alkoholio rezultatas?

Šito Puaro negalėjo pasakyti.

Tačiau tyliai atsiprašęs jis grįžo atgal.

Stumtelėjo pravirus vartus ir prisiartino prie namo. Per atdarą langą kairėje išgirdo pašnibždomis kalbančius du žmones. Tai buvo Robinas ir misis Oliver. Į Robino monologą misis Oliver įterpdavo vos vieną kitą žodį.

Pro dešinėje esančias duris Puaro įžengė į kambarį, kurį buvo apleidęs vos prieš kelias akimirkas. Misis Apvard sėdėjo prie židinio. Jos veidas buvo gerokai paniuręs. Moteris taip giliai skendėjo savo mintyse, kad jo pasirodymas ją išgąsdino.

Jis tyliai, tarsi atsiprašydamas, kostelėjo, ir ji krūptelėjusi staigiai pakėlė akis.

– A, tai jūs, – tarė misis Apvard. – Kaip išgąsdinote.

– Dovanokit, madam. Manėte, jog tai kažkas kitas? Ko jūs tikėjotės?

Į šį klausimą ji neatsakė, tik pratarė:

– Ką nors palikote?

– Bijau, kad būsiu palikęs čia pavojų.

– Pavojų?

– Pavojų, gresiantį galbūt jums. Nes jūs ką tik atpažinote vieną iš tų moterų nuotraukose.

– Nepasakyčiau, kad atpažinau. Visos senos nuotraukos atrodo panašios.

– Paklausykite, madam. Bent jau man atrodo, kad misis Makginti irgi atpažino vieną iš tų nuotraukų. *Ir štai misis Makginti mirusi.*

Su netikėtai valiūkiška išraiška akyse misis Apvard tarė:

– *Misis Makginti mirusi. Kaip ji mirė? Iškišusi savo kaklą taip, kaip aš dabar?* Jūs tai turėjote galvoje?

– Taip. Jeigu jūs ką nors žinote – bet ką – pasakykite man dabar pat. Taip bus saugiau.

– Mano mielas žmogau, viskas ne taip jau paprasta. Aš anaiptol nesu tikra, kad ką nors žinau, bent jau nieko tokio konkretaus, ką būtų galima pavadinti *faktu.* Migloti prisiminimai – labai apgaulingas dalykas. Reikėtų turėti bent kokį supratimą, kas, kaip ir kada, jei suprantate, ką noriu pasakyti.

– Bet man atrodo, kad jūs jau turite tą supratimą.

– Šito neužtenka. Egzistuoja įvairūs veiksniai, į kuriuos derėtų atsižvelgti. Neskubinkit manęs, misteri Puaro. Aš ne iš tų, kurie karšta galva priima sprendimus. Turiu savo protą, ir man reikia laiko pagalvoti. Kai apsisprendžiu, imuosi veiksmų. O kol nesu pasirengusi – nieko nebus.

– Jūs daugeliu požiūriu paslaptinga moteris, madam.

– Galbūt... tam tikra prasme. Žinojimas yra jėga. O jėga turi būti panaudota tik geriems tikslams. Prašau man

atleisti, bet jūs turbūt nepritariate mūsų angliško kaimo gyvenimo būdui?

– Kitaip tariant, jūs norite pasakyti: „Jūs tik sumautas svetimšalis“.

Misis Apvard vos pastebimai šyptelėjo.

– Aš nebūčiau tokia stačiokė.

– Jei nenorite kalbėtis su manimi, yra vyresnysis inspektorius Spensas.

– Mano brangusis misteri Puaro – ne su policija. Ir ne dabar.

Jis patraukė pečiais.

– Aš jus perspėjau, – tarė Puaro.

Mat jis buvo tikras, jog lig šio momento misis Apvard jau tiksliai prisiminė, kur ir kada ji matė Lili Gembol nuotrauką.

„Iš tikrųjų, – kitą rytą tarė sau Erkiulis Puaro, – pavasaris jau čia."

Jo nuogąstavimai praeitą vakarą pasirodė besantys nepagrįsti. Misis Apvard buvo išmintinga moteris, puikiausiai galėjusi pasirūpinti savimi.

Ir vis dėlto ji kažkaip keistai jį intrigavo. Puaro visiškai nesuprato jos reakcijų. O ji akivaizdžiai ir nenorėjo, kad jis suprastų. Nuotraukoje atpažinusi Lili Gembol, ji nusprendė paslapukauti.

Paskendęs mintyse Puaro žingsniavo sodo takeliu, kai staiga jį išgąsdino kažkoks balsas už nugaros.

– Misteri Puaro...

Misis Rendel prisiartino taip tyliai, kad jis nieko neišgirdo. Nuo vakar dienos jis be galo nervinosi.

– *Pardon*, madam. Jūs mane taip išgąsdinote.

Misis Rendel mašinaliai šyptelėjo. „Jeigu jau aš nervinuosi, tai misis Rendel – tuo labiau", – pagalvojo Puaro. Vienas jos akies vokas virpčiojo, ji be atvangos grąžė rankas.

– Aš... Tikiuosi, nesutrukdžiau jūsų. O gal jūs užsiėmęs?

– O ne, neužsiėmęs. Kokia graži diena. Tiesiog mėgaujuosi pavasariu. Gera pabūti lauke. Misis Samerheis namuose visada – išties visada – sruvena gaivus oras.

– Sruvena...

– Anglijoje jūs tai vadinate skersvėju.

– Taip. Tikriausiai taip ir yra.

– Langai neužsidaro, o ir durys visą laiką atlapos.

– Tai ganėtinai sukiužusi lūšna. O Samerheisai, žinoma, taip nusigyvenę, kad nedaug ką gali padaryti. Jų vietoje

aš jos atsikratyčiau. Žinau, jų giminei ji priklausė šimtus metų, bet mūsų dienomis negali laikytis įsikibęs daiktų dėl sentimentų.

– Taip, šiais laikais mes nebesame sentimentalūs.

Stojo tyla. Akies krašteliu Puaro stebėjo tas nervingas baltas rankas. Jis laukė, kol ji imsis iniciatyvos. Misis Rendel prabilo netikėtai.

– Tikriausiai, – tarė ji, – kai jūs... na... ką nors tiriate, visada turite tam pretekstą?

Puaro apgalvojo šį klausimą. Nors į ją nežiūrėjo, gerai jautė, kaip iš šono ji spigina į jį akimis.

– Sakykim, tai naudinga, – numykė Puaro.

– Aiškinti savo buvimą čia ir... ir uždavinėti klausimus?

– Gal ir taip.

– Kodėl... kodėl jūs iš tikrųjų atvykote čia, į Brodhinį, misteri Puaro?

Jis šiek tiek nustebęs pažvelgė į ją.

– Bet, mano miela ponia, sakiau jums – ištirti misis Makginti nužudymą.

Misis Rendel atkirto:

– Žinau – jūs taip sakote. Betgi tai juokinga.

Puaro kilstelėjo antakius.

– Tikrai?

– Žinoma. Niekas tuo netiki.

– Ir vis dėlto, užtikrinu jus, tai paprasčiausias faktas.

Ji sumirksėjo savo šviesiai mėlynomis akimis ir nudelbė žvilgsnį į šalį.

– Jūs nenorite pasakyti.

– Ką pasakyti, madam?

Staiga ji vėl pakeitė temą.

– Aš norėjau jūsų paklausti... apie anoniminius laiškus.

– Taip, – padrąsino Puaro, jai nutilus.

– Jie tikrai visada būna melagingi, ar ne?

– Kartais būna, – atsargiai atsakė Puaro.

– Dažniausiai, – neatlyžo ji.

– Nežinau, ar galėčiau taip tvirtinti.

Šela Rendel karštai pratrūko:

– Juos rašo bailiai, išdavikai, *menkystos*!

– Taip, su visu tuo aš sutinku.

– Ir nereikia niekada tikėti, kas juose rašoma, ar ne?

– Tai labai sudėtingas klausimas, – niūriai atsakė Puaro.

– O aš netikiu. Netikiu tokiais dalykais.

Įsikarščiavusi ji pridūrė:

– Aš žinau, kodėl jūs čia. Bet tai netiesa, sakau jums, netiesa.

Ji staigiai apsisuko ir nuėjo.

Erkiulis Puaro susidomėjęs kilstelėjo antakius.

„O kas dabar? – paklausė jis savęs. – Esu mulkinamas? O gal ši paukštytė kitos spalvos?"

Viskas jam atrodė labai supainiota.

Misis Rendel išsidavė mananti, jog jis atvyko čia dėl kažkokios kitos priežasties, nei ketindamas gilintis į misis Makginti nužudymą. Ji leido suprasti esanti įsitikinusi, kad tai tik pretekstas.

Ar ji tikrai taip manė? O gal, kaip jis ką tik pats sau pasakė, ji tik norėjo apdumti akis?

Ką su visu tuo turi bendra anoniminiai laiškai?

Gal toje nuotraukoje, kurią misis Apvard sakėsi „neseniai mačiusi", ir yra misis Rendel?

Kitaip tariant, gal misis Rendel yra Lili Gembol? Apie Lili Gembol, reabilituotą visuomenės narę, paskutinė žinia atėjo iš Eiro. Gal daktaras Rendelis ten sutiko savo būsimą žmoną ir vedė, nežinodamas jos praeities? Lili Gembol mokėsi stenografistės profesijos. Jos ir daktaro keliai lengvai galėjo susikirsti.

Puaro papurtė galvą ir atsiduso. Visa tai puikiausiai galėjo nutikti. Tačiau jis turi būti įsitikinęs.

Staiga pakilo žvarbus vėjas, ir saulė pasislėpė už debesies. Puaro nukrėtė šiurpas, ir jis pasuko namų link.

Taip, jis turi įsitikinti. Jei tik jis rastų tikrąjį žmogžudystės įrankį...

Ir ūmai, apimtas keisto įsitikinimo, jis tai *pamatė*.

Paskui jis svarstė, ar tik nesąmoningai jo žvilgsnis už to nebuvo užkliuvęs ir anksčiau. Tas daiktas stovėjo čia pat – tikriausiai nuo tada, kai jis atvyko į Long Mydausą...

Ten, ant netvarkingos knygų lentynos prie lango.

Puaro pagalvojo: „Kodėl aš jo nepastebėjau anksčiau?“

Jis paėmė tą daiktą į rankas, apžiūrėjo, pakilnojo tarsi mėgindamas įvertinti jo svorį ir užsimojo...

Per duris kaip visada netikėtai įgriuvo Maurina, lydima dviejų šunų. Suskardeno jos lengvabūdiškas ir draugiškas balselis:

– Ei, žaidžiate su cukraus kapokle?

– Šitas daiktas – cukraus kapoklė?

– Taip. Cukraus kapoklė ar... cukraus kirvukas – nežinau, kaip tiksliai vadinasi. Ji gana įdomi, ar ne? Tokia vaikiška, su paukščiuku viršuje.

Puaro atsargiai pavartė įrankį rankose. Pagamintas iš gausiai ornamentuoto žalvario, skliuto formos, sunkus, aštriaašmenis. Kur ne kur inkrustuotas spalvotais šviesiai mėlynais ir raudonais akmenėliais. Viršuje – tuščiaviduris paukštelis turkio akutėmis.

– Mielas daikčiukas kam nors nužudyti, ar ne? – nerūpestingai sučiauškėjo Maurina.

Pačiupusi kapoklę iš Puaro rankų, ji nuožmiai užsimojo į tuštumą.

– Siaubingai lengva, – tarė ji. – Kaip ten pasakyta „Karaliaus idilėse“*? *„Morkaus būdu“, – tarė jis ir smogė jam per galvą.*“ Manau, jog su šiuo daiktu bet kam galima ištaškyti smegenėles, ar ne?

Puaro pažvelgė į ją. Jos strazdanotas veidas buvo ramus ir linksmas.

– Aš pasakiau Džoniui, kas jo laukia, jeigu jis man įkyrės, – toliau juokavo Maurina. – Šis daikčiukas – geriausias žmonos pagalbininkas!

* Lordo Alfredo Tenisono eilėraščių ciklas (1885), XIX a. Anglijos gyventojams suprantama kalba pasakojantis apie legendinį karalių Artūrą, – *vert. past.*

Ji nusikvatojo, padėjo cukraus kapoklę ir pasuko durų link.

– Pala, ko aš čia buvau atėjusi? – susizgribo ji. – Nebeprisimenu... Velniop! Geriau eisiu ir pažiūrėsiu, ar nereikia įpilti vandens į troškintuvą, kuriame verdu pudingą.

Nespėjus pranykti už durų ją sustabdė Puaro balsas.

– Tikriausiai jūs atsivežėte šį daiktą iš Indijos?

– O ne, – atsakė Maurina. – Gavau jį prieš Kalėdas „A. ir P."

– „A. ir P."? – nesuprato Puaro.

– „Atnešk ir pirk", – maloniai paaiškino Maurina. – Vikariate. Atneši daiktus, kurių tau nereikia, ir ką nors nusiperki. Ką nors ne taip siaubinga, jei tik gali rasti. Žinoma, ten praktiškai niekada nebūna to, ko norėtum. Aš pasiėmiau šį daiktą ir štai tą kavinuką. Man patiko to kavinuko snapelis ir paukščiukas ant kapoklės.

Varinis kavinukas buvo mažas ir subraižytas, ilgu lenktu snapeliu, kuris Puaro kažką priminė.

– Manau, jie atkeliavo iš Bagdado, – tarė Maurina. – Bent jau taip, atrodo, sakė sutuoktiniai Veterbai. Bet gali būti ir iš Persijos.

– Vadinasi, šie daiktai iš Veterbai namų?

– Taip. Pas juos tiek visokio šlamšto. Bet aš jau *turiu* eiti. Tas pudingas...

Ir ji išskubėjo, trinktelėdama durimis. Puaro vėl paėmė į rankas cukraus kapoklę ir prinešė prie lango.

Ašmenys buvo vos vos blyškesnės spalvos.

Puaro pakreipė galvą.

Minutėlę padvejojęs jis išsinešė kapoklę iš kambario į savo miegamąjį. Ten atsargiai įdėjo ją į dėžutę, pastarąją tvarkingai suvyniojo į popierių, aprišo virvele ir vėl nulipęs laiptais išėjo iš namo.

Jis nė kiek nenuogąstavo, kad kas nors pastebės, jog dingo kapoklė. Tai nebuvo tvarkingi namai.

III

Laburnumse bendradarbiavimas sunkiai sekėsi.

– Bet aš tikrai nemanau, kad būtų teisinga pavaizduoti jį vegetaru, mieloji, – prieštaravo Robinas. – Pernelyg įnoringa. Ir jau tikrai nieko žavaus.

– Nieko negaliu padaryti, – atkakliai laikėsi savo misis Oliver. – Jis *visada* buvo vegetaras. Net įsigijo nedidelį žalių morkų ir ropių tarkavimo kombainiuką.

– Bet, Ariadne, mieloji, *kodėl*?

– Iš kur man žinoti? – piktai atkirto misis Oliver. – Iš kur man žinoti, kodėl aš sukūriau tokį bjaurų personažą? Tikriausiai buvau pamišusi! Kodėl jis suomis? Juk aš nieko nežinau apie Suomiją! Kodėl vegetaras? Iš kur tos visos idiotiškos jo manieros? Tai tiesiog susiklosto *savaime*. Kažką pabandai... Žmonėms tai, regis, patinka... Tada eini toliau... ir dar pati nesusivokusi, kur atsidūrei, turi kažką panašaus į tą beprotį Sveną Hersoną, kuris persekios tave visą gyvenimą. O žmonės netgi rašo ir tvirtina, jog, ko gero, pašėlusiai juo žavisi. Žavėtis juo? Jei sutikčiau tą nerangų džiūsną vegetarą suomį realiame gyvenime, įvykdyčiau šaunesnę žmogžudystę, negu kada nors esu sukūrusi.

Robinas Apvardas pagarbiai pažvelgė į ją.

– Žinai, Ariadne, tai galėtų būti puiki idėja. Tikrasis Svenas Hersonas... ir *tu*, kuri jį nužudai. Tokia knyga galėtų būti tavo gulbės giesmė – ji būtų išleista po tavo mirties.

– Neišgąsdinsi! – atrėžė misis Oliver. – O kur pinigai? Pinigų, kuriuos suteikia žmogžudystės, aš noriu dabar pat.

– Taip. Čia negaliu su tavim nesutikti.

Susirūpinęs dramaturgas žirgliojo po kambarį pirmyn atgal.

– Ta būtybė, toji Ingrida, darosi gan nuobodi, – pareiškė jis. – Ir po scenos rūsyje, kuri bus tikrai nuostabi, nežinau, kaip išsisuksim, kad tolimesnė scena nebūtų antikulminacinė.

Misis Oliver tylėjo. Jos nuomone, dėl scenų turėjo sukti galvą Robinas. Šis nepatenkintas dėbtelėjo į ją.

Tą rytą, nebe pirmą kartą netikėtai pasikeitus nuotaikai, misis Oliver liko nepatenkinta vėjo sušiaušta savo šukuosena. Mirkydama šepetį vandeny ji lipdė žilas sruogas prie galvos. Aukšta kakta, masyvūs akiniai, griežta veido išraiška – tokia ji Robinui vis labiau priminė vieną ankstyvoje jaunystėje jam pagarbią baimę kėlusią mokytoją. Jam vis sunkiau darėsi kreiptis į ją „mieloji", ir net „Ariadne" įstrigdavo gerklėje.

Jis irzliai tarė:

– Žinai, šiandien esu nekokios nuotaikos. Gal dėl viso to vakarykščio džino? Meskim tuos darbus ir verčiau pakalbėkim apie aktorius. Jei mums pavyks prisikalbinti Denisą Kelori, žinoma, bus pasaka, bet jis šiuo metu filmuojasi kine. O Džina Belevs Ingridos vaidmeniui bus pats tas – ji kaip tik *nori* vaidinti, ir tai puiku. Erikas... Dėl Eriko aš irgi turiu gerą idėją. Šiandien eisime į Mažąjį teatrą, gerai? Ir tu man pasakysi, ką manai apie Sesilio vaidybą.

Misis Oliver viltingai sutiko su šiuo pasiūlymu, ir Robinas nuėjo prie telefono.

– Na štai, – grįžęs tarė jis. – Viskas sutarta.

IV

Išaušęs rytas vilčių nepateisino. Danguje telkėsi debesys, diena buvo apniukusi, ir atrodė, kad tuoj pratrūks lietus. Žingsniuodamas tarp tankių krūmynų iki fasadinių Hanters Klouzo durų, Puaro nusprendė, kad gyventi šiame nykiame slėnyje kalvos papėdėje jam nepatiktų. Pats namas skendėjo tarp medžių, jo sienas buvo apraizgiusios gebenės. „Čia tikrai praverstų medkirčio kirvukas, – pagalvojo jis. – Kirvukas? O gal cukraus kapoklė?"

Puaro paskambino prie durų ir, nesulaukęs jų atidarant, paskambino dar kartą.

Duris atidarė Deirdra Henderson. Ji atrodė nustebusi.

– O, – tarė ji, – tai jūs.

– Ar galėčiau užeiti ir pasikalbėti su jumis?

– Aš... na, taip. Turbūt.

Ji palydėjo Puaro į mažą tamsią svetainę, kur jis jau buvo laukęs anksčiau. Ant židinio atbrailos jis atpažino Maurinos lentynoje stovėjusio kavinuko didįjį brolį. Jo milžiniška riesta nosis, atrodė, dominuoja šiame ankštame vakarietiškame kambarėlyje, suteikdamas jam rytietiško nuožmumo atspalvį.

– Gaila, tačiau šiandien mums tikrai nelinksma, – atsiprašomu tonu tarė Deirdra. – Mūsų pagalbininkė, vokietė... palieka mus. Ji čia padirbo tik mėnesį. Atrodo, jog ji sutiko imtis pareigų vien dėl to, kad apsigyventų šiame kaime, nes čia norėjo už kažko ištekėti. Ir dabar, kai jie savo reikaliukus susitvarkė, ji išeina jau šį vakarą.

Puaro pliaukštelėjo liežuviu.

– Kaip neapgalvota!

– Iš tikrųjų. Mano patėvis sako, kad tai neteisėta. Tačiau nors tai ir neteisėta, jeigu ji paprasčiausiai išeis ir ištekės, aš nematau jokios išeities. Mes būtume net nesužinoję, kad ji pakėlė sparnus, jeigu nebūčiau užklupusi ją kraunantis daiktus. Ji būtų taip ir išėjusi, netarusi nė žodžio.

– Deja, gyvename anaiptol ne sveiko proto laikais.

– Tai jau tikrai, – niūriai sumurmėjo Deirdra. – Jūs teisus.

Ji pasitrynė riešu kaktą.

– Aš pavargau. Siaubingai pavargau, – pasiskundė mergina.

– Taip, – švelniai tarė Puaro. – Tikiu, kad jūs labai pavargote.

– Ko jūs norėjote, misteri Puaro?

– Norėjau paklausti apie cukraus kapoklę.

– Cukraus kapoklę?

Jos veidas buvo bereikšmis, nieko nenutuokiantis.

– Žalvarinį įrankį, su paukščiuku ant viršaus, inkrustuotą mėlynais, raudonais ir žaliais akmenėliais, – rūpestingai apibūdino Puaro.

– O taip, žinau.

Jos balse nenuskambėjo nei susidomėjimas, nei pagyvėjimas.

– Kaip suprantu, jis iš šių namų?

– Taip. Mano mama nusipirko ją Bagdado turguje. Tai vienas iš daiktų, kuriuos mes nusiuntėme į vikariatą.

– Ten, kur vyko „Atnešk ir pirk“ prekyba?

– Taip. Tokių daiktų mes turime daugybę. Paraginti žmones aukoti pinigus – sunku, bet kokį nors nereikalingą daiktą paprastai visada surandi.

– Vadinasi, ši kapoklė buvo čia, šiuose namuose, iki Kalėdų, o paskui jūs išsiuntėte ją į „Atnešk ir pirk“ prekybą? Teisingai?

Deirdra susiraukė.

– Ne į kalėdinę „Atnešk ir pirk“. Dar anksčiau. Kai vyko derliaus šventė.

– Derliaus šventė... Tai būtų... Kada gi? Spalis? Rugsėjis?

– Rugsėjo pabaiga.

Mažajame kambarėlyje buvo visiškai tylu. Puaro žvelgė į merginą, o ji žiūrėjo į jį. Jos veidas buvo ramus, nieko nesakantis, be menkiausio susidomėjimo. Jis mėgino nuspėti, kas vyksta už tos aklinos jos apatijos sienos. Gal ir nieko. Gal ji, kaip pati sakė, tiesiog pavargusi...

Puaro ramiai, bet reikliai paklausė:

– Jūs esate visiškai tikra, jog tai buvo derliaus šventės prekyba? Ne kalėdinė?

– Įsitikinusi.

Jos akys žvelgė tiesiai, nemirksėdamos.

Erkiulis Puaro laukė. Jis vis laukė...

Tačiau tai, ko jis laukė, neįvyko.

– Daugiau jūsų nebetrukdysiu, madmuazele, – pagaliau mandagiai tarė jis.

Ji nulydėjo jį iki durų. Ir štai jis vėl ėjo nuo namo vedančiu taku.

Du skirtingi teiginiai, kurių turbūt neįmanoma suderinti.

Kuri iš jųdviejų sako tiesą? Maurina Samerheis ar Deirdra Henderson?

Jeigu cukraus kapoklė buvo panaudota taip, kaip jis manė, tai gyvybiškai svarbus klausimas. Derliaus šventė vyksta rugsėjo pabaigoje. Tarp jos ir Kalėdų, lapkričio dvidešimt antrąją, buvo nužudyta misis Makginti. Kam tuo metu priklausė šis daiktas?

Jis nuėjo į paštą. Misis Svytmen kaip visada buvo pasirengusi padėti. Ji tvirtino buvusi abiejuose renginiuose. Visada į juos einanti. Ten randanti gražių daikčiukų. Be to, ji dar ir padeda viską organizuoti. Nors daugelis, tiesa, atsineša daiktus ateidami, o ne siunčia juos iš anksto.

Žalvarinė kapoklė, labai primenanti kirvį, su spalvotais akmenėliais ir mažu paukščiuku? Ne, ji negalinti prisiminti. Buvo tiek daiktų, tiek sumaišties, o kai kuriuos išgraibstė akimoju. Na, galbūt ji kažką panašaus ir prisimenanti – buvo įvertinta penkiais šilingais... O štai varinio kavinuko dugnas buvo prakiuręs – galėjai pasistatyti jį tik dėl grožio. Tačiau ji negalinti prisiminti, kada tai buvo – tiesiog prieš kurį laiką. Gal per Kalėdas, o gal dar anksčiau. Ji nepastebėjusi...

Ji priėmė iš Puaro paketą. Registruotu? Taip.

Nusirašė adresą. Kai įteikė jam kvitą, Puaro jos žvitriose juodose akyse pastebėjo smalsumo kibirkštėles.

Erkiulis Puaro susimąstęs iš lėto kopė į kalvą.

Labiau tikėtina, kad klysta Maurina Samerheis – išsiblaškiusi, netvarkinga linksmuolė. Derliaus šventė ar Kalėdos – jai vis tiek.

Deirdra Henderson, lėtapėdė, baugšti, metų laikus ir datas turėtų įsiminti kur kas tiksliau.

Ir vis dėlto išliko vienas varginantis klausimas.

Kodėl po jo klausinėjimo ji nepasidomėjo, *kam jam reikia tai žinoti*? Juk tai savaime suprantamas ir kone neišvengiamas klausimas.

Tačiau Deirdra Henderson jo neuždavė.

– Kažkas jums skambino, – šūktelėjo iš virtuvės Maurina, kai Puaro parėjo namo.

– Man skambino? Kas gi?

Jis mažumėlę nustebo.

– Nežinau, bet užsirašiau numerį į savo receptų knygą.

– Ačiū, madam.

Jis įėjo į valgomąjį ir palinko prie rašomojo stalo. Tarp popierių, netoli telefono, rado tą knygą, kurioje buvo užrašyta – „Kilčesteris 350".

Pakėlęs telefono ragelį jis surinko numerį.

Iš karto pasigirdo moters balsas:

– „Brether end Skutl".

Puaro kaipmat susivokė.

– Norėčiau pakalbėti su mis Mode Viljams.

Minutėlę stojo tyla, paskui pasigirdo skambus moters balsas:

– Mis Viljams klauso.

– Čia Erkiulis Puaro. Atrodo, jūs man skambinote.

– Taip... taip, skambinau. Tai vis dėl tos nuosavybės, apie kurią jūs manęs klausėte tą dieną.

– Nuosavybės? – minutėlę Puaro sutriko. Paskui jis suprato, kad Modės pokalbio kažkas klausosi. Turbūt ji skambino jam jau anksčiau, kai buvo biure viena.

– Atrodo, aš jus suprantu. Tai dėl Džeimso Bentlio ir misis Makginti nužudymo.

– Taip. Gal galėtume kuo nors pasitarnauti?

– Jūs norite padėti? Ten, kur dabar esate, jūs – ne viena?

– Ne.

– Suprantu. Klausykite atidžiai. Jūs tikrai norite pagelbėti Džeimsui Bentliui?

– Taip.

– Ar sutiktumėte dėl to išeiti iš savo dabartinio darbo?

– Taip, – nedvejojusi atsakė Modė.

– Ar sutiktumėte dirbti namų šeimininke? Ir gal ne pas pačius nuoširdžiausius žmones?

– Taip.

– Ar galėtumėte išeiti iš darbo tučtuojau? Pavyzdžiui, iki rytojaus?

– O taip, misteri Puaro. Manau, tai būtų galima sutvarkyti.

– Jūs suprantate, kur ketinate įsivelti? Būsite padėjėja namų ruošoje ir gyvensite pas svetimus žmones. Beje, ar mokate gaminti valgį?

Pasigirdo tylus kikenimas.

– Puikiausiai.

– *Bon Dieu*, kokia retenybė! Klausykite, aš tučtuojau atvykstu į Kilčesterį. Susitiksime toje pačioje kavinėje, kur ir anksčiau, per pietus.

– Taip, žinoma.

Puaro padėjo ragelį.

„Kokia nuostabi jauna moteris, – pagalvojo jis. – Nuovoki, pasitikinti savimi ir... galbūt net moka gaminti..."

Iš po traktato apie kiaulių auginimą jis vargais negalais ištraukė vietinių telefonų knygą ir susirado Veterbai numerį.

– Alio? Alio? Čia misteris Puaro... Prisimenate, madam?..

– Nemanau, kad aš...

– Misteris Erkiulis Puaro.

– O taip... Žinoma... Prašau man atleisti. Šiandien namuose turim rūpestį...

– Kaip tik dėl to aš ir skambinu. Atsitiktinai sužinojau apie jūsų sunkumus.

– Tokios nedėkingos... tos užsienietės. Ir atlyginimą gaudavo gerą. Nekenčiu nedėkingumo.

– Taip, taip. Tikrai užjaučiu. Tai siaubinga... Štai kodėl skubu jums pranešti, jog turiu galbūt jums tiksiantį sprendimą. Atsitiktinai sužinojau apie vieną jauną moterį, kuri norėtų dirbti namų šeimininke. Tik abejoju, ar ji gerai apmokyta.

– O, šiais laikais nėra tokio dalyko kaip apmokymas. Ar ji gamina valgį? Daugelis iš jų šito nesugeba.

– Taip... Taip, gamina. Gal galėčiau atsiųsti ją pas jus, bent jau pokalbio? Jos vardas Modė Viljams.

– O, mielai prašom, misteri Puaro. Labai malonu, kad jūs rūpinatės. Mano vyras toks smulkmeniškas ir taip širsta ant mielosios Deirdros, kai namų ruoša nesiklosto sklandžiai. Bet argi gali tikėtis iš vyro, kad jis supras, kaip šiais laikais sunku... ir aš...

Jos mintį kažkas pertraukė. Misis Veterbai pasikalbėjo su į kambarį įėjusiu žmogumi, ir, nors buvo pridengusi ragelį ranka, Puaro nugirdo jos prislopintus žodžius.

– Čia tas mažasis seklys... Jis pažįsta kažkokią merginą, kuri galėtų ateiti ir pakeisti Fridą. Ne, ne užsienietė – ačiū Dievui, anglė. Iš tikrųjų, labai malonus žmogus ir, atrodo, taip rūpinasi manim. O, mielasis, tik nesišiaušk. Argi tai svarbu? Tu gi žinai, kokių absurdų tas Rodžeris prisigalvoja. O man tai labai malonu... Ir nemanau, kad ji pernelyg siaubinga.

Baigusi pašnekesį, misis Veterbai į ragelį saldžiai pragydo:

– Širdingai dėkoju, misteri Puaro. Mes visi jums labai dėkingi.

Puaro padėjo ragelį ir dirstelėjo į laikrodį. Paskui nuėjo į virtuvę.

– Madam, šiandien aš nepietausiu. Turiu važiuoti į Kilčesterį.

– Ačiū Dievui, – tarė Maurina. – Aš kaip tik nesuspėjau prie to pudingo. Pervirė. Bet manau, jog jis tikrai visai neblogas, gal tik šiek tiek prisvilęs. Jeigu jis būtų tikrai bjauraus skonio, ketinau atidaryti tą stiklainį aviečių, kurias užsikonservavau pernai vasarą. Paviršiuje jos šiek tiek papelijusios,

bet mūsų laikais sakoma, jog tai nieko tokio. Netgi naudinga sveikatai – praktiškai penicilinas.

Puaro išėjo iš namų, džiaugdamasis, kad prisvilęs pudingas ir beveik penicilinas šiandien netapo jo pietų porcija. Geriau – kur kas geriau – valgyti makaronus ir saldų kremą su slyvomis „Mėlynojoje katėje“ negu Maurinos Samerheis improvizacijas.

II

Laburnumse kilo nedidelis nesutarimas.

– Na, žinoma, Robinai, kurdamas pjesę, tu, regis, užmiršti viską pasaulyje.

Robinas atrodė susikrimtęs.

– *Madre*, aš labai apgailestauju. Tikrai buvau užmiršęs, kad šiandien Žanetai laisvas vakaras.

– Nesvarbu, – šaltai burbtelėjo misis Apvard.

– Ir dar kaip svarbu. Aš tuoj pat paskambinsiu saviškiams ir pasakysiu, kad susitinkam rytoj.

– Nieko panašaus. Jei susitarei eiti šį vakarą, tai ir eisi.

– Bet iš tikrųjų...

– Viskas nuspręsta.

– Juk galėčiau paprašyti Žanetos pasiimti išeiginę kitą dieną.

– Tikrai *nereikia*. Ji nemėgsta, kai kas nors sugriauna jos planus.

– Nemanau, kad ji prieštarautų. Tuo labiau, jeigu paprašysiu aš...

– Nieko panašaus tu nedarysi, Robinai. Prašau, nesupykdyk Žanetos. Ir net neužsimink apie tai. Aš tikrai nenoriu jaustis sena nuobodi kerplėša, kuri tik ir apkartina kitų malonumus.

– *Madre*... mieliausioji...

– Užteks. Eikite ir džiaukitės. Aš jau žinau, ką pasikviesti į kompaniją.

– Ir ką gi?

– Tai jau mano paslaptis, – neprarasdama geros nuotaikos atsakė misis Apvard. – O dabar nebepurkštauk, Robinai.

– Aš paskambinsiu Šelai Rendel...

– Ačiū, pati paskambinsiu. Nutarta. Prieš išeidamas išgerk kavos ir palik šiek tiek man sietelyje, kad galėčiau užsiplikyti. Tiesa, galėtum paruošti ir dar vieną puodelį... Gal turėsiu kokią viešnią.

Sėdėdamas prie pietų stalo „Mėlynojoje katėje“, Puaro baigė dėstyti savo nurodymus Modei Viljams.

– Vadinasi, supratote, ko turite ieškoti?

Modė Viljams linktelėjo galvą.

– Savo kontoroje reikalus jau susitvarkėte?

Ji nusijuokė.

– Sunkiai susirgo mano teta! Telegramą atsiunčiau pati.

– Puiku. Noriu pasakyti dar vieną dalyką. Kažkur tame kaime laisvas gyvena žmogžudys. Tai nėra labai saugu.

– Perspėjate mane?

– Taip.

– Aš pati galiu savimi pasirūpinti, – pareiškė Modė Viljams.

– Tai galėtų būti priskiriama rubrikai „Paskutinieji garsūs žodžiai“, – tarė Erkiulis Puaro.

Modė vėl nusijuokė – nuoširdžiai ir linksmai. Į jos pusę atsisuko keletas galvų nuo gretimų staliukų.

Puaro įdėmiai ją nužvelgė. Tvirta, savimi pasitikinti jauna moteris, trykštanti energija, budri ir nekantraujanti imtis pavojingos užduoties. Kodėl? Jis vėl prisiminė Džeimsą Bentlį, jo silpną sugniuždyto žmogaus balsą, jo bedvasę apatiją. Gamta iš tiesų keista ir įdomi.

Modė paklausė:

– Juk jūs manęs *prašėte* šito imtis? Tai kam dabar staiga puolėte atkalbinėti?

– Mat siūlydamas užduotį turi gerai žinoti, ką ji reiškia.

– Nemanau, kad man gresia koks nors pavojus, – su pasitikėjimu pareiškė Modė.

– O aš galvoju kitaip. Brodhinyje jūsų niekas nepažįsta?

Modė pagalvojo.

– Ne-e. Atrodo, ne.

– Esate ten kada nors buvusi?

– Kartą ar du... Žinoma, darbo reikalais... Paskutinį sykį visai neseniai – maždaug prieš penkis mėnesius.

– Kas jus matė? Kur jūs ėjote?

– Važiavau susitikti su viena sena dama – misis Karsteis... ar Karlisl... tiksliai nebeprisimenu. Ji pirko ten nedidelį namą, ir aš vežiau jai tam tikrus popierius, kelias paraiškas bei eksperto pažymą, kurią buvome gavę. Ji buvo apsistojusi svečių namuose, kažkur ten, kur dabar esate jūs.

– Long Mydause?

– Tikrai taip. Nejaukiame name su daugybe šunų.

Puaro linktelėjo.

– Ar matėte misis Samerheis arba majorą Samerheisą?

– Taip, atrodo, mačiau misis Samerheis. Ji nuvedė mane į miegamąjį. Lovoje gulėjo sena katė.

– Ar misis Samerheis jus prisimintų?

– Nemanau. Net jeigu ir prisimintų, argi tai svarbu? Šiais laikais juk žmonės dažnai keičia darbus. Bet nemanau, kad ji bent pažvelgė į mane. Tokie žmonės paprastai to nedaro.

Modės Viljams balse nuskambėjo vos juntamas kartėlis.

– O dar ką nors Brodhinyje buvote sutikusi?

– Na... Mačiau misterį Bentlį, – nenoromis atsakė Modė.

– Ach, jūs matėte misterį Bentlį? Atsitiktinai?

Modė pasirangė kėdėje.

– Ne, tiesą sakant, buvau nusiuntusi jam pašto atviruką. Parašiau, kad atvažiuosiu tą dieną. Paklausiau, ar negalėtų manęs pasitikti. Ne dėl to, kad ten būtų kur nueiti. Absoliučiai nyki skylė. Nei kokios kavinės, nei kino teatro. Taigi mes tiesiog pasišnekučiavome autobusų stoty, kol laukiau autobuso grįžti atgal.

– Tai buvo prieš misis Makginti mirtį?

– O taip. Prieš pat. Mat praėjus vos kelioms dienoms apie tai jau rašė laikraščiai.

– Ar misteris Bentlis jums ką nors kalbėjo apie savo šeimininkę?

– Atrodo, ne.

– Ir jūs daugiau su niekuo Brodhinyje nesišnekėjote?

– Na... tik su misteriu Robinu Apvardu. Buvau girdėjusi jį kalbant per radiją. Pastebėjau jį išeinantį iš namo ir atpažinau, nes buvau mačiusi laikraščiuose nuotraukas. Taigi paprašiau autografo.

– Ir jis davė?

– O taip, buvo labai malonus. Neturėjau pasiėmusi savo užrašų knygutės, tad ištiesiau tik bloknoto lapelį, o jis išsitraukė plunksnakotį ir iš karto pasirašė.

– Ar iš matymo pažįstate kokių nors kitų Brodhinio gyventojų?

– Na, žinoma, pažįstu Karpenterius. Kilčesteryje jie žinomi žmonės. Turi puikų automobilį, ji gražiai rengiasi. Maždaug prieš mėnesį misis atidarė didelę parduotuvę. Žmonės kalba, kad jis ketina tapti mūsų naujuoju parlamento nariu.

Puaro linktelėjo. Paskui išsitraukė iš kišenės voką, kurį visada nešiojosi su savimi, ir paskleidė ant stalo keturias nuotraukas.

– Ar atpažįstate kurią nors... Kas atsitiko?

– Tai misteris Skutlas. Ką tik išėjo pro duris. Tikiuosi, jis mūsų nematė. Visa tai gali pasirodyti įtartina. Žinote, žmonės apie jus plaka liežuviais. Sako, kad jus atsiuntė iš Paryžiaus – iš Sureto ar kaip ten.

– Aš esu belgas, ne prancūzas. Tačiau tai nesvarbu.

– O kokios čia nuotraukos? – ji pasilenkė ir įdėmiai įsižiūrėjo. – Gana senamadiškos, ar ne?

– Seniausia iš jų daryta prieš trisdešimt metų.

– Siaubingai kvailai atrodo tie senamadiški drabužiai. Moterys su jais kaip kokios vištos.

– Ar esate kurią nors iš jų mačiusi?

– Norite paklausti, ar aš atpažinau kurią nors iš šitų moterų? O gal – ar esu mačiusi šias nuotraukas?

– Ir viena, ir kita.

– Atrodo, mačiau štai šią, – Modės pirštas sustojo ties skrybėlėtąja Dženisa Kotlend. – Kažkokiame laikraštyje, bet negaliu prisiminti kada. Pažįstama atrodo ir ši mergaitė. Bet negaliu prisiminti, kada jas mačiau... Prieš kurį laiką...

– Visos šios nuotraukos buvo išspausdintos „Sunday Comet“ sekmadienį prieš misis Makginti mirtį.

Modė pervėrė jį akimis.

– Ir jos turi su tuo kažką bendra? Štai kodėl jūs norite, kad aš...

Ji neužbaigė sakinio.

– Taip, – tarė Erkiulis Puaro. – Būtent dėl to.

Jis išsitraukė iš kišenės dar kai ką ir parodė jai. Tai buvo iškarpa iš „Sunday Comet“.

– Perskaitykite, – paragino jis.

Palenkusi savo auksaplaukę galvą ties plono popieriaus skiaute, Modė atidžiai perskaitė. Paskui pakėlė akis.

– Tai štai kas jos... Ir tai skaitant jums kilo minčių?

– Tiksliau ir nepasakysi.

– Bet vis tiek aš nesuprantu... – minutėlę ji nutilo ir susimąstė. Puaro irgi nepratarė nė žodžio. Kad ir kaip jam patiko jo paties idėjos, jis buvo visada pasirengęs išklausyti ir kitų nuomonę.

– Manote, kuri nors iš jų gali būti Brodhinyje?

– Juk taip galėtų būti, ar ne?

– Žinoma. Bet kas gali būti bet kur... – ji bakstelėjo pirštu prie kvailokai besišypsančio Evos Kein veido. – Šita šiandien būtų jau gana sena – maždaug misis Apvard amžiaus.

– Maždaug.

– Aš pagalvojau... Ji buvo tokia moteris... Tikriausiai yra žmonių, kurie jos nemėgo.

– Įdomi nuomonė, – lėtai ištarė Puaro. – Taip, verta dėmesio.

Jis pridūrė:

– Jūs prisimenate Krego bylą?

– Kas jos neprisimena? – atsakė Modė Viljams. – Juk jo skulptūra stovi madam Tiuso* muziejuje! Tuo metu aš buvau dar vaikas, tačiau laikraščiai visada jį primena ir lygina jo bylą su kitomis. Nemanau, kad ji kada nors būtų užmiršta. O jūs?

Puaro staigiai kilstelėjo galvą.

Jam pasirodė, kad jos balse netikėtai nuskambėjo kartėlis.

* Madam Tiuso (tikras vardas – Marija Grosholtz, 1761–1850) – prancūzų skulptorė, 1835 metais Londone atidariusi savo sukurtų vaškinių figūrų muziejų, – *vert. past.*

Visiškai sugniuždyta misis Oliver troško tik įlįsti į kokį nors nuošaliausią teatro persirengimo kambarėlį ir pasislėpti. Tačiau kadangi ji buvo ne tokios figūros, kurioms lengva rasti priedangą, liko pūpsoti kur pūpsojusi. Aplink ją sukiojosi jauni, dailūs vyriškiai, rankšluosčiais valydamiesi grimą ir kartkartėmis spausdami prie jos šiltus alaus bokalus.

Misis Apvard, jau visiškai atgavusi gerą nuotaiką, skubino juos eiti, išlydėdama su širdingiausiais linkėjimais. Robinas prieš išvykdamas uoliai pasirūpino, kad jai būtų patogu, o jiems susėdus į automobilį dar du kartus parbėgo pažiūrėti, ar viskas taip, kaip reikia.

Paskutinį kartą jis grįžo šypsodamasis.

– *Madre* ką tik su kažkuo plepėjo telefonu, bet ta sena šelmė nė už ką nepasakys man, su kuo kalbėjosi. Bet galvą guldau, jog žinau.

– Ir aš žinau, – atsakė misis Oliver.

– Na, kaip tu manai?

– Su Erkiuliu Puaro.

– Ir aš taip spėju. Ji nori jį iškamantinėti. *Madre* visada turi savo mažyčių paslapčių. O dabar, mieloji, pakalbėkim apie šio vakaro pjesę. Labai svarbu, kad pasakytum man atvirai, ką manai apie Sesilį. Ir ar jis tinka Eriko vaidmeniui...

Nereikia nė sakyti, jog Sesilis Lichas anaiptol neatitiko misis Oliver nuomonės apie Eriką. Iš tiesų nepanašesnio žmogaus ir negalėjai rasti. Pačia pjese ji džiaugėsi, bet „tolimesnis sukimasis" jai visada kėlė siaubą.

O Robinas, žinoma, buvo savo stichijoje. Jis rodė Sesilį (bent jau misis Oliver manė, jog tai Sesilis) kaip pavyzdį ir be paliovos pilstė iš tuščio į kiaurą. Sesilis misis Oliver kėlė

siaubą, ir daug labiau jai būtų patikęs toks Mišelis, kuris šiuo metu su ja maloniai šnekučiavosi. Tiesa, jis nesitikėjo, kad ji atsakys jam tuo pačiu, – jam, atrodo, apskritai labiau patiko monologas. Į pokalbį įsiterpdavo dar vienas vyrukas, vadinamas Peteriu, bet iš esmės kalba sukosi apie šiek tiek juoką keliantį Mišelio pyktį.

– ...labai malonu iš Robino pusės, – kalbėjo jis. – Mes kvietėm jį ateiti ir pažiūrėti spektaklį. Bet jis, žinoma, visiškai po tos siaubingos bobos padu, ar ne? Lanko šokius ir tikrai yra nuostabus, tas Robinas. Neišpasakytai nuostabus. Jis neturėtų būti paaukotas ant matriarchato altoriaus. Juk tos moterys būna tokios siaubingos! Žinote, kaip ji pasielgė su tuo vargšu Aleksu Roskofu? Beveik metus kraustėsi dėl jo iš proto, o paskui sužinojo, kad jis nėra joks rusas emigrantas. Žinoma, jis pasakojo jai nebūtas ir gana juokingas istorijas, bet mes visi žinome, jog tai netiesa, nors... kas mums darbo? Ir štai sužinojusi, kad Aleksas tik menko siuvėjo sūnus iš Istendo, ji metė jį, mano mieloji. Žinai, aš taip nekenčiu snobų. O tu? O iš tikrųjų Aleksas džiaugėsi jos atsikratęs. Sakė, jog kartais ji būdavo klaiki, – atrodė kaip pamišėlė. Tas jos įniršis! Brangus Robinai, mes kalbame apie tavo nuostabiąją *Madre*. Kokia gėda, kad ji negalėjo ateiti šį vakarą. Bet džiugu, kad turime bent misis Oliver. Visos tos subtilios žmogžudystės...

Pagyvenęs sodraus balso vyriškis sučiupo misis Oliver ranką ir laikė ją savo karštuose, drėgnuose delnuose.

– Kaip galėčiau jums atsidėkoti? – gilios melancholijos kupinu balsu sududeno jis. – Jūs išgelbėjote man gyvybę... Daug kartų išgelbėjote man gyvybę.

Paskui jie visi išėjo į gryną nakties orą ir nužingsniavo iki „Ponio galvos", kur liejosi dar daugiau gėrimų ir virė dar daugiau diskusijų apie sceną.

Kai misis Oliver ir Robinas jau važiavo namų link, misis Oliver jautėsi tiesiog išsekusi. Ji atsišliejo į atlošą ir užmerkė akis. Tačiau Robinas aušino burną kaip prisuktas.

– ... kaip manai, juk tai puiki idėja, ar ne? – pagaliau užbaigė jis.

– Kas?

Misis Oliver vargais negalais įstengė pramerkti akis.

Ji ką tik sapnavo nostalgišką sapną apie namus. Sienos, išmargintos egzotiškais paukščiais ir lapais. Pušinių lentų stalas, jos rašomoji mašinėlė, juodos kavos puodelis ir visur obuoliai, obuoliai... Kokia palaima, kokia šlovinga, išskirtinė palaima! Kokia klaida rašytojai išnirti iš savo slaptos priebėgos. Juk rašytojai paprastai būna baikščios, nekomunikabilios būtybės, kompensuojančios savo socialumo stoką patys susigalvodami sau draugus ir pokalbius.

– Manau, kad tu pervargai, – tarė Robinas.

– Visai ne. Tiesiog man ne itin sekasi bendrauti.

– Man tai patinka žmonės, o tau? – linksmai paklausė Robinas.

– Ne, – tvirtai atsakė misis Oliver.

– Bet tu turi juos pamėgti. Pažvelk į visus žmones savo knygose.

– Tai kas kita. Manau, jog medžiai kur kas gražesni už žmones – ramesni.

– O man reikia žmonių, – pareiškė Robinas, konstatuodamas akivaizdų faktą. – Jie mane stimuliuoja.

Jis privažiavo prie Laburnumso vartų.

– Tu eik į vidų, – tarė jis. – Aš pastatysiu automobilį.

Misis Oliver neįprastai sunkiai išsirangė iš mašinos ir nupėdino taku.

– Durys neužrakintos! – jai įkandin šūktelėjo Robinas.

Taip ir buvo. Misis Oliver pastūmė jas ir įėjo. Šviesos niekur nedegė, ir jai iš karto dingtelėjo, jog tai nemandagu iš šeimininkės pusės. O gal žmonės taupo? Turtuoliai dažnai gniaužia skatiką. Prieškambaryje tvyrojo kažkoks egzotiškas brangių kvepalų aromatas. Akimirksnį misis Oliver net sudvejojo, ar ji pateko į tuos namus, paskui susirado jungiklį ir jį paspaudė.

Šviesa užliejo kvadratinį prieškambarį žemomis lubomis su ąžuolo sijomis. Durys į svetainę buvo praviros, ir ji pastebėjo kyšančią pėdą ir dalį kojos. Vadinasi, misis Apvard taip

ir neatsigulė į lovą. Tikriausiai ji užsnūdo kėdėje, o kadangi šviesos buvo užgesintos, ji, ko gero, taip išmiegojo gan ilgai.

Misis Oliver priėjo prie durų ir uždegė šviesą svetainėje.

– Mes jau grįž... – pradėjo ji ir nebaigė.

Jos ranka pakilo prie burnos. Ten ji pajuto kietą tumulą, norėjo klykti, bet neteko amo.

Pagaliau ji suvapėjo:

– Robinai... Robinai...

Po kurio laiko ji išgirdo jo, einančio taku, žingsnius bei švilpiniavimą ir staigiai apsisukusi nubėgo jo pasitikti į prieškambarį.

– Neik ten... Neik. Tavo motina... ji... ji nebegyva. Man atrodo... ji nužudyta...

– Tvarkingai pasidarbuota, – tarė vyresnysis inspektorius Spensas.

Jo įraudęs kaimiečio veidas buvo piktas. Jis dėbtelėjo į kitoje kambario pusėje sėdintį ir besiklausantį paniurusį Erkiulį Puaro.

– Tvarkingai ir šlykščiai, – pridūrė jis. – Ji pasmaugta. Šilkiniu šaliu – jos pačios šilkiniu šaliu, kurį ji tą dieną ryšėjo. Užteko apvynioti aplink kaklą, surišti mazgą ir... užveržti. Tvarkinga, greita, efektyvu. Taip elgiasi Indijos banditai. Auka nesipriešina, nerėkia – užspaudžiama miego arterija.

– Tam reikia ypatingų žinių?

– Gal ir ne... Jeigu jau nusprendei tai įvykdyti, gali šia tema pasiskaityti. Praktiškai tai nesunku, ypač kai auka nieko neįtaria... O šįkart ji neįtarė.

Puaro linktelėjo.

– Tai kažkas, ką ji pažinojo.

– Taip. Jie kartu gėrė kavą – puodelis priešais ją ir puodelis priešais... svečią. Pirštų atspaudus svečias nuo savojo puodelio kruopščiausiai nuvalė, bet štai lūpų dažai... Su jais sudėtingiau. Todėl kur ne kur liko vos pastebimų lūpdažio pėdsakų.

– Vadinasi, tai moteris?

– Jūs tikitės moters, ar ne?

– O taip. Viskas liudija būtent taip.

Spensas tęsė:

– Misis Apvard atpažino vieną iš šių nuotraukų – Lili Gembol nuotrauką. Vadinasi, ji susijusi su misis Makginti nužudymu.

– Taip, – sutiko Puaro. – Ji susijusi su misis Makginti nužudymu.

Jis prisiminė, kaip misis Apvard su lengvo humoro gaida balse padeklamavo:

Misis Makginti mirė. Kaip ji mirė?
Iškišusi galvą, kaip aš dabar.

Spensas kalbėjo toliau:

– Ji išnaudojo progą, kuri jai atrodė ideali – sūnus su misis Oliver išvažiavo į teatrą. Ji paskambino tam žmogui ir pasikvietė pas save. Juk taip manote ir jūs, ar ne? Ji vaidino detektyvą.

– Kažkas panašaus. Keista. Išsaugojo savo paslaptį ir kartu norėjo sužinoti dar daugiau. Ji nė nenutuokė, jog tai, ką daro, gali būti pavojinga, – Puaro atsiduso. – Žmogžudystė daugeliui atrodo kaip žaidimas. Tačiau tai nėra žaidimas. Aš jai sakiau. Bet ji neklausė.

– Taip, mes tai žinome. Ką gi, tokia versija visai įmanoma. Kai jaunasis Robinas jau buvo išėjęs su misis Oliver, bet dar parbėgo į namus, jo motina buvo ką tik baigusi su kažkuo kalbėti telefonu. Su kuo, ji nesakė. Dėjosi paslaptinga. Robinas ir misis Oliver manė, jog tai galite būti *jūs*.

– O, kad taip būtų buvę, – tarė Erkiulis Puaro. – Gal jūs bent nujaučiate, kam ji galėjo skambinti?

– Nė kiek. Žinote, viskas vyksta automatiškai.

– Tarnaitė šiuo požiūriu niekuo negalėjo padėti?

– Ne. Ji grįžo maždaug pusę dešimtos. Turėjo raktą nuo galinių durų, nuėjo tiesiai į savo kambarėlį, kuris yra už virtuvės, ir atsigulė miegoti. Namuose buvo tamsu, ir ji pamanė, kad misis Apvard jau atsigulusi, o kiti dar negrįžę.

Spensas pridūrė:

– Ji kurčia ir ganėtinai irzli. Mažai ką pastebi, kas vyksta aplinkui, ir, kaip suprantu, dirba kiek įmanydama mažiau ir murma kuo daugiau.

– Tai ji tikrai nėra sena ištikima tarnaitė?

– O ne! Ji pas Apvardus vos porą metų.

Per duris kyštelėjo galvą konsteblis.

– Atėjo jauna ponia, – pranešė jis. – Pageidauja su jumis susitikti, sere. Sako, kad nori pasakyti kažką, ką jūs turėtumėte žinoti. Apie vakar vakarą.

– Apie vakarykštį vakarą? Įleiskite ją.

Įėjo Deirdra Henderson. Ji atrodė išblyškusi, įsitempusi ir kaip paprastai gan baikšti.

– Nusprendžiau verčiau ateiti, – tarė ji. – Tikiuosi, nesutrukdysiu jūsų, – pridūrė tarsi atsiprašydama.

– Tikrai ne, mis Henderson.

Spensas atsistojo ir pristūmė jai kėdę. Ji atsisėdo tiesiai ir kažkaip nerangiai kaip mokinukė.

– Norėjote kažką pasakyti apie vakarykštį vakarą? – padrąsino ją Spensas. – Tikriausiai apie misis Apvard?

– Taip. Ar tiesa, kad ji nužudyta? Apie tai kalba ir paštininkė, ir kepėjas. Mama negali patikėti... – ji nutilo.

– Sakyčiau, kad jūsų mama šiuo atveju klysta. Deja, tai tiesa. Taigi jūs norėjote... kažką mums papasakoti.

Deirdra linktelėjo.

– Taip, – patvirtino ji. – Suprantate, *aš* ten buvau.

Spenso elgesys nejučia pasikeitė. Jis tapo galbūt dar švelnesnis, bet už viso to slypėjo oficialus reiklumas.

– Jūs ten buvote, – pakartojo jis. – Laburnumse. Kuriuo metu?

– Tiksliai nepasakysiu, – tarė Deirdra. – Maždaug tarp pusės aštuonių ir devintos. Veikiausiai prieš devynias. Bet kuriuo atveju jau po vakarienės. Suprantate, ji man skambino.

– Misis Apvard skambino jums?

– Taip. Pasakė, kad Robinas ir misis Oliver išvažiuoja į teatrą Kalenkvėjuje, ji liekanti viena ir norėtų pasikviesti mane kavos.

– Ir jūs nuėjote?

– Taip.

– Ir... gėrėte su ja kavą?

Deirdra papurtė galvą.

– Ne. Aš nuėjau ten ir pasibeldžiau. Bet niekas neatsiliepė. Tada atidariau duris ir įžengiau į prieškambarį. Buvo

gana tamsu, o iš lauko mačiau, kad šviesa nedega ir svetainėje. Tai mane gerokai sutrikdė. Aš kartą ar du pašaukiau: „Misis Apvard!“, bet niekas neatsiliepė. Taigi nusprendžiau, jog įvyko kažkoks nesusipratimas.

– Koks nesusipratimas, jūsų nuomone, galėjo įvykti?

– Aš pagalvojau, kad gal ji vis dėlto išėjo į teatrą kartu su jais.

– Nieko jums nepranešusi?

– Iš tiesų keista...

– Koks nors kitoks paaiškinimas jums nešovė į galvą?

– Na, dar pamaniau, kad gal Frida iš pat pradžių neteisingai pranešė. Kartais ji prastai atlieka savo darbą. Mat užsienietė. O tą vakarą ji kaip tik buvo susijaudinusi, nes rengėsi mus palikti.

– Ką jūs darėte, mis Henderson?

– Tiesiog išėjau.

– Grįžote namo?

– Taip... tai yra iš pradžių dar pasivaikščiojau. Buvo geras oras.

Nenuleisdamas nuo jos akių Spensas minutėlę kitą patylėjo. Puaro pastebėjo, kad jo žvilgsnis nukreiptas į jos lūpas.

Paskui jis pakilo nuo kėdės ir skubiai tarė:

– Ką gi, ačiū, mis Henderson. Jūs pasielgėte visiškai teisingai ateidama ir mums tai papasakodama. Esame jums be galo dėkingi.

Jis paspaudė jai ranką.

– Aš nusprendžiau, jog privalau taip pasielgti, – atsakė Deirdra. – Nors mama ir nenorėjo.

– Tikrai?

– Bet aš vis tiek atėjau.

– Ir gerai padarėte.

Spensas palydėjo ją iki durų ir grįžo atgal. Jis atsisėdo, pasirėmė ant stalo ir įsistebeilijo į Puaro.

– Lūpų ji nepasidažiusi, – tarė jis. – O gal tik šįryt?

– Ne, ne tik šįryt. Ji nesidažo.

– Šiais laikais tai keistoka, ar ne?

– Ji apskritai keista mergina – kažkokia nesubrendusi.

– Ir jokio kvapo, kiek galėjau užuosti. Misis Oliver tvirtina, kad tą paskutinį vakarą namuose tvyrojo išskirtinis kvepalų aromatas – pasak jos, brangių kvepalų. Tai patvirtino ir Robinas Apvardas. Tokių kvepalų jo motina esą neturi.

– Manau, jog ši mergina nesikvėpintų, – tarė Puaro.

– Visiškai su jumis sutinku, – atsakė Spensas. – Ji primena ledo ritulio komandos kapitonę iš senamadiškos mergaičių mokyklos... Bet jai jau, ko gero, apie trisdešimt.

– Labai gali būti.

– Sulėtėjęs brendimas – ar jums taip neatrodo?

Puaro pagalvojo. Paskui atsakė, jog viskas ne taip paprasta.

– Nei šis, nei tas... – susiraukęs sumurmėjo Spensas. – Nepasidažiusi, nepasikvėpinusi. Kadangi ji turi puikią motiną – o Lili Gembol motina buvo nužudyta sugėrovų peštynėse Kardife, kai Lili buvo devyneri, – nemanau, kad tai galėtų būti Lili Gembol. *Ir vis dėlto*... Tą paskutinį vakarą misis Apvard jai paskambino. Į šį faktą negalima žiūrėti pro pirštus, – jis pasitrynė nosį. – Supainiotas reikalas.

– O medicininiai tyrimai?

– Iš jų nedaug naudos. Policijos gydytojas tiksliai galėjo pasakyti tik tai, kad iki pusės devintos ji tikriausiai jau buvo mirusi.

– Vadinasi, kai Deirdra Henderson atėjo į Laburnumsą, ji jau galėjo būti nebegyva?

– Tikriausiai taip ir buvo, jei mergina sako tiesą. Arba ji kalba tiesą, arba... ji gudri lapė. Sakė, jog motina nenorėjusi, kad ji čia eitų. Kas čia galėtų slypėti?

Puaro pasvarstė.

– Nieko ypatinga. Bet kuri motina šitaip kalbėtų. Suprantate, ji jau tokia moteris, kuri vengia nemalonumų.

Spensas atsiduso.

– Vadinasi, toje vietoje mes turime Deirdrą Henderson. Arba kažką kitą, kas atėjo anksčiau nei Deirdra Henderson. Moterį, kuri dažosi lūpas ir kvėpinasi brangiais kvepalais.

Puaro sumurmėjo:

– Jūs norite paklausti...

– Aš ir klausiu! – pratrūko Spensas. – Kol kas taktiškai. Mes nenorime nieko įžeisti. Ką vakar vakare veikė Ieva Karpenter? Ką veikė Šela Rendel? Tik vienas šansas iš dešimties, kad jos nesėdėjo namuose. Karpenter, kiek žinau, ėjo į politinį mitingą.

– Ieva... – mąsliai tarė Puaro. – Vardų mados keičiasi, ar ne? Šiandien vargu ar sutiksi kokią nors Evą. O štai Ieva – populiarus vardas.

– Ji galėtų sau leisti kvėpintis brangiais kvepalais, – įsiterpė Spensas, sekdamas jo minčių tėkmę.

Jis atsiduso.

– Reikėtų daugiau sužinoti apie jos praeitį. Labai jau patogu būti kariškio našle. Atrodydama liūdinti bei gedinti, gali bet kur atkreipti kokio nors jauno drąsaus lakūno dėmesį. Ir niekas tau neuždavinės jokių klausimų.

Paskui Spensas perėjo prie kitos temos.

– Ta cukraus kapoklė ar kas ten, ką jūs atsiuntėte... Manau, jog pataikėte į dešimtuką. Kaip tik šiuo daiktu ir nužudyta misis Makginti. Daktaras pritaria, jog jis visiškai tinka tokiam smūgiui. Be to, ant jo rasta kraujo. Žinoma, jis buvo nuplautas, tačiau šiais laikais žmonės nesupranta, kad ir mikroskopinis kraujo kiekis reaguos su vėliausiais reagentais. Taip, tai žmogaus kraujas. Ir tai vėlgi susisieja su Veterbai pora bei ta mergina, Henderson. Ar ne?

– Deirdra Henderson aiškiai pasakė, kad cukraus kapoklė iškeliavo į labdaringą derliaus šventės mugę.

– O misis Samerheis lygiai taip pat tvirtino, kad tai buvo kalėdinė prekyba?

– Misis Samerheis niekada nieko netvirtina, – niūriai atrėžė Puaro. – Ji žavinga būtybė, bet savo kompozicijose nesilaiko nei tvarkos, nei metodikos. Bet štai ką jums pasakysiu aš, gyvenantis Long Mydause. Durys ir langai ten visada atlapi. Bet kas... absoliučiai bet kas gali ateiti ir pasiimti ką nori, o vėliau grįžti ir padėti tai į vietą, ir nei majoras Samerheisas,

nei misis Samerheis to nepastebės. Vieną dieną neradusi tos kapoklės, ji galėjo pagalvoti, kad ją pasiėmė jos vyras triušiui sukapoti ar malkoms paskaldyti, o jis... jis gali pagalvoti, kad ji pasiėmė mėsai, kuria šeriami šunys, susmulkinti. Tuose namuose niekas nenaudoja įrankių, kuriuos derėtų naudoti. Jie tiesiog griebia, kas po ranka pasitaiko, ir numeta, kur pakliuvo, kai nebereikia. Ir niekas nieko neprisimena. Jeigu man taip reikėtų gyventi, nuolat jausčiau nerimą, o jie... jie, atrodo, neima į galvą.

Spensas atsiduso.

– Ką gi... Čia yra bent jau vienas geras dalykas. Džeimsas Bentlis nebus pakartas, kol neišaiškės visas šis reikalas. Mes nusiuntėme teismo sekretoriui laišką. Jis suteikė mums tai, ko labiausiai trūko, – laiko.

– Atrodo, – tarė Puaro, – vertėtų susitikti su Bentliu dar kartą – dabar, kai žinome jau truputį daugiau.

II

Džeimsas Bentlis buvo šiek tiek pasikeitęs. Galbūt dar labiau sulysęs, jo rankos dar labiau nenustygo vietoje, o kitais atžvilgiais jis buvo tokia pat rami, beviltiška būtybė.

Erkiulis Puaro rūpestingai rinko žodžius. Atsirado keletas naujų įrodymų. Policija atnaujino bylą. Taigi įsižiebė viltis...

Tačiau Džeimso Bentlio viltis nepaguodė.

Jis tepasakė:

– Nieko gero iš to nebus. Ką jie galėjo dar atkapstyti?

– Jūsų draugai, – atsakė Puaro, – uoliai pasidarbavo.

– Mano draugai? – jis patraukė pečiais. – Aš neturiu draugų.

– Nederėtų taip kalbėti. Jūs turite mažų mažiausiai du draugus.

– Du draugus? Norėčiau sužinoti, kas jie.

Jo balso tonas neliudijo jokio susidomėjimo, tik pavargusio žmogaus nepatiklumą.

– Pirmiausia tai vyresnysis inspektorius Spensas...

– Spensas? Tas policininkas, kuris iškėlė man bylą? Tai kone juokinga.

– Visai nejuokinga. Tai jūsų laimė. Spensas labai įžvalgus ir uolus policijos pareigūnas. Jis mėgsta šimtu procentų įsitikinti, jog suėmė tą žmogų, kurį reikia.

– Jis tuo jau pakankamai įsitikino.

– Keista, bet dar ne. Štai kodėl, kaip sakiau, jis ir yra jūsų draugas.

– Ačiū už tokį draugą!

Erkiulis Puaro palūkėjo. „Net Džeimsas Bentlis turi turėti kažkokių žmogiškų savybių, – pagalvojo jis. – Net Džeimsą Bentlį turi apimti bent krislas žmogiško smalsumo."

Ir iš tikrųjų Džeimsas Bentlis pagaliau tarė:

– Gerai jau... O kas gi kitas?

– Modė Viljams.

Bentlis, regis, nė nemirktelėjo.

– Modė Viljams? Kas ji?

– Ji dirbo „Brether end Skutl" biure.

– O... toji mis Viljams.

– *Précisément**, toji mis Viljams.

– Bet ką tai turi bendra su ja?

Buvo akimirksnių, kai Erkiulį Puaro Džeimso Bentlio asmenybė taip erzino, kad jis iš visos širdies troško patikėti, jog misis Makginti nužudė Bentlis. Deja, kuo labiau Bentlis jį siutino, tuo daugiau jis mąstė taip kaip Spensas. Jam darėsi vis sunkiau įsivaizduoti, kad Bentlis galėjo ką nors nužudyti. Puaro nujautė, jog Džeimsas Bentlis žiūrėjo į žmogžudystę kaip į kažką vis dėlto negera. Jei, pasak Spenso, žudikai išsiskiria gaidišku pasipūtimu, tai Bentlis tikrai nebuvo žmogžudys.

Susitvardęs Puaro tarė:

– Mis Viljams domisi šiuo reikalu. Ji įsitikinusi, kad jūs nekaltas.

– Nesuprantu, ką ji gali apie tai žinoti.

– Ji jus *pažįsta*.

* Būtent (pranc.)

Džeimsas Bentlis sumirksėjo. Paskui nenorom burbtelėjo:

– Gal kiek ir pažįsta, bet ne taip jau gerai.

– Juk jūs kartu dirbote? Kartais drauge valgydavote.

– Na... taip... Kartą ar du. Kavinėje „Mėlynoji katė". Labai patogu – tereikia pereiti gatvę.

– Gal jūs kada nors ėjote su ja ir pasivaikščioti?

– Tiesą sakant, taip. Vieną kartą. Mes užsiropštėme ant kopų.

Erkiulis Puaro pratrūko:

– *Ma foi**, argi tai nusikaltimas ir aš stengiuosi, kad jūs prisipažintumėte?! Bendrauti su gražia mergina – argi tai ne natūralu? Argi ne malonu? Nejaugi jūs tuo nesidžiaugiate?

– Nematau reikalo, – atšovė Džeimsas Bentlis.

– Jūsų metų vyriškiui natūralu ir tinka mėgautis merginų draugija.

– Nedaug aš pažįstu tų merginų.

– *Ça se voit!*** Bet jūs turėtumėte to gėdintis, užuot buvęs patenkintas savimi! Jūs pažinojote mis Viljams. Kartu dirbote, kartais pasikalbėdavote, kelis sykius drauge pietavote ir buvote išėję pasivaikščioti į kopas. O kai ją paminėjau, jūs net neprisiminėte jos vardo!

Džeimsas Bentlis išraudo.

– Suprantate... aš niekada per daug nebendravau su merginomis. O ji – ne iš tų, kurias galėtum pavadinti ponia, ar ne? O taip, labai graži... ir visa kita... bet man atrodo, kad mano mama būtų palaikiusi ją pernelyg prasta.

– Tad štai kas *jums* svarbu.

Džeimsas Bentlis vėl išraudo.

– Jos šukuosena... – išlemeno jis. – Ir drabužiai... Mama, žinoma, buvo senamadiška...

Jis nutilo.

– Bet mis Viljams jums atrodė... kaip čia pasakius... simpatiška?

---

* Garbės žodis (pranc.)

** Matosi! (pranc.)

– Ji buvo labai maloni, – lėtai ištarė Džeimsas Bentlis. – Bet ji... tikrai *nesuprato*. Suprantate, jos motina mirė, kai ji buvo dar vaikas.

– Ir tada jūs praradote darbą, – tarė Puaro. – O susirasti kitą vis nesisekė. Kiek žinau, kartą buvote susitikęs mis Viljams Brodhinyje?

Džeimsas Bentlis sutriko.

– Taip... taip. Ji važiavo ten darbo reikalais ir atsiuntė man atvirlaiškį. Paprašė pasitikti. Niekaip nesupratau, kam to reikia. Juk ji nebuvo mano gera pažįstama.

– Bet pasitikote?

– Taip. Nenorėjau pasirodyti nemandagus.

– Ir nusivedėte ją į kiną, o gal papietauti?

Džeimsas Bentlis, atrodė, pasipiktino.

– O ne. Nieko panašaus. Mes... e-e... tiesiog pasišnekučiavome, kol ji laukė autobuso.

– O, kaip keistai tai turėjo atrodyti vargšei merginai!

– Aš neturėjau pinigų, – atšovė Džeimsas Bentlis. – Neužmirškite to. Aš visiškai neturėjau pinigų.

– O taip, žinoma. Tai buvo kelios dienos prieš misis Makginti nužudymą, ar ne?

Džeimsas Bentlis linktelėjo. Paskui netikėtai tarė:

– Taip, tai buvo pirmadienį. O ją nužudė trečiadienį.

– Norėčiau jūsų paklausti dar kai ko, misteri Bentli. Ar misis Makginti buvo užsiprenumeravusi „Sunday Comet“?

– Taip.

– Ar kada nors pas ją matėte šį laikraštį?

– Kartais ji siūlydavo paskaityti, bet retai kada imdavau. Mano mamai tokie laikraščiai nepatiko.

– Vadinasi, tos savaitės „Sunday Comet“ jūs neskaitėte?

– Ne.

– Ir misis Makginti nekalbėjo nei apie jį, nei apie kokį nors straipsnį jame?

– O taip, kalbėjo, – staiga pratrūko Džeimsas Bentlis. – Ji tik apie tai ir tekalbėjo!

– O-lia-lia! Vadinasi, ji tik apie tai ir tekalbėjo. Ir ką gi ji pasakė? Susikaupkite. Tai svarbu.

– Dabar jau gerai nebeprisimenu. Apie kažkokią seniai įvykusią žmogžudystę. Atrodo, Krego... nors ne, gal ir ne Krego. Bet kuriuo atveju, ji tvirtino, jog kažkas, susijęs su ta byla, šiuo metu gyvena Brodhinyje. Visos jos mintys sukosi tik apie tai. Nesuprantu, kodėl jai tai buvo taip svarbu.

– Ar ji pasakė, kas tas žmogus... Brodhinyje?

– Atrodo, toji moteris, kurios sūnus rašo pjeses, – vangiai atsakė Džeimsas Bentlis.

– Ji paminėjo ją vardu?

– Ne... Aš... Iš tikrųjų, praėjo tiek daug laiko...

– Aš klausiu jūsų... pamėginkite prisiminti. Juk jūs norite išeiti į laisvę?

– Į laisvę? – Bentlis nustebo.

– Taip, į laisvę.

– Aš... Taip... Atrodo, noriu...

– Tada *pagalvokite! Ką pasakė misis Makginti?*

– Na... Kažką panašaus: „Ji tokia patenkinta savimi ir taip užrietusi nosį." Ir dar: „Niekada nepamanytum, jog tai ta pati moteris, kurios nuotrauka čia išspausdinta." Tačiau juk ji daryta prieš daugelį metų.

– Bet kodėl jūs esate įsitikinęs, jog ji kalbėjo būtent apie misis Apvard?

– Tiksliai nežinau... Man tik susidarė toks įspūdis. Ji kažką kalbėjo apie misis Apvard... Paskui man pasidarė nebeįdomu, ir aš neklausiau, o tada... Na, kai dabar apie tai pagalvoju, tikrai nežinau, apie ką ji pasakojo. Žinote, ji buvo tokia plepė.

Puaro atsiduso.

– Aš asmeniškai nemanau, kad ji turėjo galvoje misis Apvard, – tarė jis. – Ko gero, tai kažkas kitas. Kaip absurdiška galvoti, kad jeigu būsi pakartas, tai dėl to, jog neskyrei tinkamo dėmesio žmonėms, su kuriais kalbiesi... Ar misis Makginti jums daug pasakojo apie tuos namus, kur ji dirbo, arba tų namų ponias?

– Taip, pakankamai... Tačiau beprasmiška manęs šito klausinėti. Atrodo, jūs nesuprantate, misteri Puaro, kad tuo metu aš turėjau galvoti apie savo paties gyvenimą. Mane ne juokais buvo apėmęs nerimas.

– Ne toks didelis nerimas, koks jus turėtų kamuoti dabar! Ar misis Makginti kalbėjo apie misis Karpenter – buvusią misis Selkirk, arba apie misis Rendel?

– Karpenteris turi tą didelį naują namą ant kalvos ir naują automobilį, ar ne? Jis buvo susižadėjęs su misis Selkirk... Misis Makginti visada atsiliepdavo apie misis Selkirk labai blogai. Net nežinau kodėl. Sakydavo: „Pasikėlusi." Neįsivaizduoju, ką tai reiškia.

– O Rendeliai?

– Jis – daktaras, tiesa? Neprisimenu, kad būtų pasakiusi apie juos ką nors tokio.

– O Veterbai porelė?

– O štai apie juos prisimenu, ką kalbėjo. „Nepakenčiu jos užgaidų ir kaprizų", – štai ką ji sakydavo. O apie jį: „Iš jo neišpeši žodžio – nei gero, nei blogo."

Jis patylėjo ir pridūrė:

– Ji sakydavo: „Tai nelaimingi namai."

Erkiulis Puaro pakėlė akis. Kažkuriuo akimirksniu jam pasirodė, kad Džeimso Bentlio balse nuskambėjo kažkas, ko jis anksčiau nebuvo girdėjęs. Šis žmogus jau nebedėstė paklusniai tai, ką įstengė prisiminti. Jo protas trumpam išsiveržė iš apatijos. Džeimsas Bentlis galvojo apie Hanters Klouzą, apie ten virusį gyvenimą, apie tai, laimingi ar nelaimingi tai buvo namai. Džeimsas Bentlis mąstė objektyviai.

Puaro švelniai tarė:

– Jūs juos pažinojote? Motiną? Tėvą? Dukrą?

– Negaliu to tvirtinti. Tai vis tas šuo. Selehamo terjeras. Jis pakliuvo į spąstus. Ji negalėjo jo išlaisvinti, ir aš jai padėjau.

Bentlio balse vėl nuskambėjo kažkokia nauja gaida. Jis pasakė: „Aš jai padėjau", ir tie žodžiai išdavė vos juntamą pasididžiavimą.

Puaro prisiminė, ką misis Oliver jam pasakojo apie savo pokalbį su Deirdra Henderson.

Jis atsargiai pasiteiravo:

– Jūs pasikalbėjote?

– Taip. Ji... Ji sakė, kad jos motina labai kenčia. Ji karštai myli savo motiną.

– O jūs papasakojote jai apie savąją?

– Taip, – paprastai atsakė Džeimsas Bentlis.

Puaro nepratarė nė žodžio. Jis laukė.

– Gyvenimas toks žiaurus, – tęsė Džeimsas Bentlis. – Toks neteisingas. Kai kuriems žmonėms, atrodo, netenka nė krislelio laimės.

– Gali būti, – atsakė Erkiulis Puaro.

– Nemanau, kad daug jos teko ir jai. Tai mis Veterbai.

– Henderson.

– O taip. Ji man pasakojo, kad turi patėvį.

– Deirdra Henderson, – ištarė Puaro. – Sopulingoji Deirdra. Gražus vardas, bet... mergina turbūt ne tokia jau graži, ar ne?

Džeimsas Bentlis išraudo.

– O *man* atrodo, – išlemeno jis, – ji pakankamai graži...

– O dabar paklausyk, ką pasakysiu, – tarė misis Svytmen.

Edna šniurkštelėjo nosimi. Ji jau gana ilgai klausėsi misis Svytmen. Tai buvo beprasmiškas malimas liežuviu – pilstymas iš tuščio į kiaurą. Misis Svytmen po kelissyk kartojo tą patį, šiek tiek varijuodama frazeologiją, bet ir tai ne per daug. Edna šniurkščiojo, kartais pradėdavo žliumbti ir vis įsiterpdavo į misis Svytmen monologą: pirma, ji niekada to nepadarytų! Antra, jei taip nutiktų, tėvas jai gyvai nudirtų kailį.

– Taip jau atsitinka, – tęsė misis Svytmen, – kad žmogžudžiai žudo, o tu matai tai, ką matai, ir niekur nuo to nepabėgsi.

Edna šniurkštelėjo.

– O reikėtų...

Misis Svytmen nutilo ir atsigręžė į misis Veterbai, kuri buvo atėjusi nusipirkti virbalus ir šiek tiek vilnos.

– Jau kuris laikas neteko matyti jūsų, madam, – maloniai tarė misis Svytmen.

– Taip, pastaruoju metu jaučiausi ne per geriausiai, – atsakė misis Veterbai. – Žinote, širdis, – ji giliai atsiduso. – Turiu daug gulėti.

– Girdėjau, pagaliau susiradote kažkokią pagalbininkę, – tarė misis Svytmen. – Prie šios šviesios vilnos labiausiai tiktų tamsūs virbalai.

– Taip. Kol kas atrodo gan darbšti ir gamina ne taip jau blogai. Bet tos jos manieros! Ir išvaizda! Dažyti plaukai, visai niekam tikę aptempti megztiniai...

– Ach, – tarstelėjo misis Svytmen. – Šiais laikais merginų niekas nemoko deramai patarnauti. Mano motina pradėjo tarnauti trylikos metų ir kas rytą keldavosi penkiolika po

keturių. Baigdama savo profesinį kelią, ji buvo jau žinoma kambarinė, paruošusi dar tris jaunesnes tarnaites. Bet mūsų dienomis nėra nieko panašaus – merginos neberuošiamos, jos pamokomos tik teoriškai, kaip štai Edna.

Abi moterys sužiuro į Edną, kuri užsigulusi ant pašto prekystalio šniurkščiojo nosimi, čiulpė saldainį su pipirmėtėmis ir atrodė visiškai neturinti ką veikti. Vargu ar ji, kaip teorinio mokymo pavyzdys, darė garbę švietimo sistemai.

– Kaip siaubinga tai, kas nutiko misis Apvard, ar ne? – toliau tratėjo misis Svytmen, kol misis Veterbai rūšiavo įvairiaspalvius virbalus.

– Siaubinga, – sutiko ji. – Namiškiai vos išdrįso man pasakyti. O kai pasakė, mano širdis daužėsi kaip patrakusi. Aš tokia jautri.

– Taip, visiems mums šokas, – tarė misis Svytmen. – Jaunasis misteris Apvardas buvo neišpasakytai sukrėstas. Kol atvyko gydytojas ir suleido raminamųjų, jį prižiūrėjo toji rašytoja. Dabar jis išvykęs į Long Mydausą, kur apsistojo svečių namuose, mat negalėjo pasilikti savuose, ir nežinau, ar dėl to reikia jį kaltinti. Žaneta Grum... Ji grįžo namo, pas savo dukterėčią, ir tai policijai sukėlė įtarimą. O toji ponia, kuri rašo knygas apie žmogžudystes, išvažiavo atgal į Londoną, bet parvyks apklausai.

Misis Svytmen išbėrė visą šią informaciją su didžiausiu pasitenkinimu. Ji tiesiog didžiavosi, kad viską taip gerai žino. Misis Veterbai, kurios norą nusipirkti virbalus galbūt inspiravo noras sužinoti, kas vyksta, susimokėjo už pirkinį.

– Sunku tai girdėti, – tarė ji. – Visas kaimas atrodo toks *pavojingas*. Juk čia tikriausiai šmirinėja maniakas. Kai pagalvoju, kad tą vakarą buvo išėjusi mano pačios dukrelė, kad ją pačią galėjo užpulti, o gal ir nužudyti... – misis Veterbai užsimerkė ir susverdėjo.

Misis Svytmen stebėjo ją susidomėjusi, bet be nerimo. Misis Veterbai vėl atsimerkė ir oriai tarė:

– Mūsų gyvenvietėje turėtų budėti policija. Sutemus jaunimui nederėtų kelti kojos iš namų. Visas duris reikėtų

užrakinti ir užsklęsti. Žinote, ten, Long Mydause, misis Samerheis niekada nerakina *jokių* durų. Net *naktimis*. Ji palieka praviras galines duris ir svetainės langą pravirą, kad galėtų vaikščioti pirmyn atgal šunys bei katės. Man tai atrodo visiška beprotybė, bet ji tvirtina, jog taip elgėsi visada, o jeigu plėšikai norės patekti į namą, tai padarys bet kuriuo atveju.

– Tikėkimės, kad Long Mydause įsilaužėliai mažai ką ras pasiglemžti, – tarė misis Svytmen.

Misis Veterbai liūdnai palingavo galvą ir, nešina savo pirkiniu, išėjo.

Misis Svytmen ir Edna atnaujino pokalbį.

– Negerai, kad šitaip nori viską žinoti, – priekaištavo misis Svytmen. – Tiesa yra tiesa, o žudikas yra žudikas. Sakyk tiesą ir sugėdink velnią. Štai ką aš manau.

– Tėtė tikrai man gyvai nudirtų kailį, – suinkštė Edna.

– Pasikalbėsiu ir su tavo tėvu, – tarė misis Svytmen.

– Aš negaliu... – verkšleno Edna.

– Misis Apvard nužudyta, – tęsė misis Svytmen. – O tu matei kažką, ko nežino policija. Tu dirbi pašto įstaigoje, esi vyriausybės tarnautoja. Turi atlikti savo pareigą. Turi nueiti pas Bertą Heiling...

Edna vėl pratrūko raudoti.

– Neisiu pas Bertą, negaliu. Kaip aš galėčiau eiti pas Bertą? Nei šis, nei tas.

Misis Svytmen kiek padvejojusi atsakė:

– Dar yra tas užsienietis džentelmenas...

– Tik ne pas užsienietį... Negaliu... Tik ne pas jį.

– Taip, šiuo požiūriu gal tu ir teisi.

Prie pašto privažiavo automobilis ir sucypė stabdžiai.

Misis Svytmen veidas nušvito.

– Tai majoras Samerheisas. Papasakosi jam viską, ir jis patars, ką daryti.

– Negaliu, – pakartojo Edna, bet jau nebe taip atkakliai.

Džonis Samerheisas įžengė į paštą, sunkiai tempdamas tris kartonines dėžes.

– Labas rytas, misis Svytmen, – linksmai pasisveikino jis. – Tikiuosi, šie siuntiniai neviršys svorio?

Misis Svytmen ėmė dalykiškai apžiūrinėti paketus. Samerheisui seilinant pašto ženklus, ji tarė:

– Dovanokite, sere, norėčiau paprašyti jūsų patarimo.

– Klausau, misis Svytmen.

– Mat jūs esate šio kaimo gyventojas, sere, ir geriausiai žinosite, ką daryti.

Samerheisas linktelėjo. Jį visada keistai jaudino Anglijos kaimų feodalinė dvasia. Kaimiečiai asmeniškai jį mažai tepažinojo, bet kadangi Long Mydause gyveno jo tėvas, senelis ir visa virtinė proprosenelių, atrodė savaime suprantama patarimo klausti būtent jo.

– Tai dėl Ednos, – paaiškino misis Svytmen.

Edna šniurkštelėjo nosimi.

Džonis Samerheisas su abejone dirstelėjo į ją. „Dar niekada nemačiau tokios nesimpatiškos merginos“, – pagalvojo jis. Visai kaip nudirtas triušis. Ir protelio atrodo ne per daugiausia. Na, žinoma, ją ištiko tai, ką visuomenė vadina „bėda“. Bet ne, tokiu atveju misis Svytmen neklaustų jo patarimo.

– Ką gi, – kaip įmanydamas malonesniu balsu tarė jis, – tai kas atsitiko?

– Norėjau pakalbėti apie žmogžudystę, sere. Vakarykštę žmogžudystę. Edna kai ką matė.

Džonis Samerheisas greitai nukreipė savo tamsių akių žvilgsnį nuo Ednos prie misis Svytmen ir vėl prie Ednos.

– Ir ką gi tu matei, Edna? – paklausė jis.

Edna puolė į ašaras. Misis Svytmen prakalbo už ją:

– Mus, žinoma, pasiekdavo tai vienokios, tai kitokios kalbos. Vienos iš jų tebuvo gandai, kitos – tiesa. Tačiau yra aiškiai pasakyta, kad tą vakarą ten buvo kažkokia ponia, kuri gėrė kavą su misis Apvard. Juk taip, sere?

– Taip. Manau, kad taip.

– Žinau, jog tai tiesa, nes mes tai sužinojome iš Berto Heilingo.

Albertas Heilingas buvo vietinis konsteblis, kurį Samerheisai gerai pažinojo. Lėtakalbis vyriškis, žinantis savo vertę.

– Suprantu, – tarstelėjo Samerheisas.

– Bet jis gi nežino, kas toji ponia. O štai Edna ją *matė*.

Džonis Samerheisas pažvelgė į Edną. Jis sudėjo lūpas, tarsi rengtųsi švilptelėti.

– Tu tikrai ją matei, Edna? Įeinančią ar... išeinančią?

– Įeinančią, – atsakė Edna. Pajutusi, kokia yra svarbi, ji lengviau leidosi į kalbas. – Aš buvau kitoje kelio pusėje, po medžiais. Prie pat posūkio – ten, kur tamsiausia. Aš ją mačiau. Ji priėjo prie vartų, paskui nužingsniavo iki durų, ten truputį pastoviniavo, o paskui... paskui įėjo vidun.

Džonio Samerheiso veidas nušvito.

– Teisingai, – tarė jis. – Tai buvo mis Henderson. Policija jau žino. Ji pati nuėjo ir jiems papasakojo.

Edna papurtė galvą.

– Tai nebuvo mis Henderson, – pareiškė ji.

– Nebuvo... Tada kas gi tai buvo?

– Nežinau. Nemačiau jos veido. Kai ėjo taku ir sustojo prie durų, ji buvo atsukusi man nugarą. Tačiau tai nebuvo mis Henderson.

– Bet iš kur tu žinai, kad tai nebuvo mis Henderson, jeigu nematei jos veido?

– Toji moteris buvo šviesi, o mis Henderson – tamsiaplaukė.

Džonis Samerheisas negalėjo patikėti.

– Betgi naktis buvo labai tamsi. Tu negalėjai įžiūrėti plaukų spalvos.

– Vis dėlto įžiūrėjau. Degė lauko žibintas. Matyt, paliktas dėl to, kad misteris Robinas ir detektyvų rašytoja buvo išvažiavę į teatrą. O toji moteris stovėjo tiesiog po juo. Apsisiautusi tamsiu apsiaustu, be skrybėlės, o jos plaukai švietė iš tolo. Aš mačiau.

Džonis iš lėto švilptelėjo. Dabar jo akys žvelgė rimtai.

– Kiek buvo valandų? – paklausė jis.

Edna šniurkštelėjo.

– Tiksliai nežinau.

– Na, maždaug kuris laikas? – įsiterpė ir misis Svytmen.

– Devynių dar nebuvo. Būčiau girdėjusi skambant bažnyčios varpus. Bet tikrai po pusės aštuntos.

– Tarp pusės aštuonių ir devynių. Kiek laiko ji stovėjo?

– Nežinau, sere. Mat aš nebelaukiau. Ir nieko negirdėjau. Nei dejonių, nei riksmo – nieko panašaus.

Edna, atrodė, šiek tiek įsižeidė.

Taigi nesigirdėjo nei dejonių, nei riksmo. Džonis Samerheisas tai žinojo. Jis rimtai tarė:

– Ką gi, telieka vienintelis dalykas. Visa tai turi sužinoti policija.

Edna vėl pratrūko raudoti su ilgais pasišnirpščiojimais.

– Tėtis nudirs man kailį, – verkšleno ji. – Tikrai nudirs.

Ji maldaujamai dirstelėjo į misis Svytmen ir nėrė į galinį kambarėlį. Misis Svytmen pasitelkė visą savo kompetenciją.

– Taip jau yra, sere, – tarė ji atsakydama į klausiantį Samerheiso žvilgsnį. – Edna pasielgė labai kvailai. Jos tėvas be galo griežtas, gal ir per daug rūstus, bet šiais laikais sunku pasakyti, kas geriau. Kulavone gyvena toks šaunus jaunuolis, tai jiedu su Edna gražiai ir ilgai draugavo, ir jos tėčiui tai labai patiko, bet Regas lėto būdo, o jūs žinote, kokios tos merginos. Vėliau Edna susižavėjo Čarliu Mastersu.

– Mastersu? Vienu iš fermerio Kolio vyrų?

– Taip, sere. Fermos darbininku. Vedusiu vyru su dviem vaikais. Visada lakstė paskui sijonus, ir šiaip niekam tikęs tipas. Edna nieko nenutuokė, taigi viskam padėjo tašką jos tėvas. Ir gerai. Matote, tą vakarą Edna traukė į Kulavoną, kad nueitų su Regu į kiną – bent jau taip ji sakė tėvui. Tačiau iš tikrųjų ji geidė pasimatyti su Mastersu. Laukė ties takelio posūkiu, kur, atrodo, jie visada susitikinėjo. Ką gi, jis nepasirodė. Gal žmona neišleido, o gal jau buvo susiradęs kitą. Edna kurį laiką dar pastoviniavo ir pagaliau nusprendė grįžti. Kaip suprantate, jai baisiausia paaiškinti, ką ji ten veikė, kai turėjo sėsti į autobusą ir važiuoti į Kulavoną.

Džonis Samerheisas linktelėjo. Užgniaužęs savo nuostabą, kad nepatraukliajai Ednai užteko seksualinio žavesio atkreipti net dviejų vyrų dėmesį, jis ėmėsi nagrinėti praktinį šios situacijos aspektą.

– Todėl ji ir nenorėjo eiti pas Bertą Heilingą, – greitai susivokęs tarė jis.

– Teisingai, sere.

Samerheisas truputį pasvarstė.

– Neabejoju, kad reikės apie tai pranešti policijai, – švelniai tarė jis.

– Ir aš jai taip sakiau, sere, – sutiko misis Svytmen.

– Jie tikriausiai bus pakankamai taktiški... e-e... aplinkybių atžvilgiu. Gal jai net nereikės pateikti jokių įrodymų. O tai, ką papasakos, liks žinoma tik jiems. Galėčiau paskambinti Spensui ir paprašyti jį atvykti čia... Ne, geriau pats nuvešiu jaunąją Edną į Kilčesterį. Jeigu ji nueis į policijos postą ten, čia niekas nieko nesuuos. Tik pirmiau jiems paskambinsiu ir pranešiu, kad atvažiuojame.

Taigi po trumpo pokalbio telefonu šniurkščiojanti Edna, standžiai apsigaubusi apsiaustu bei padrąsinta misis Svytmen patapšnojimo per nugarą, sėdo į automobilį ir buvo kuo skubiau nuvežta Kilčesterio link.

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

Erkiulis Puaro sėdėjo vyresniojo inspektoriaus Spenso kabinete, Kilčesteryje. Jis atsišliejo į kėdės atlošą, užmerkė akis ir vos vos suglaudė abiejų rankų pirštus.

Vyresnysis inspektorius priėmė keletą ataskaitų, davė nurodymus seržantui ir pagaliau nukreipė žvilgsnį į dar vieną žmogų.

– Turite idėją, misteri Puaro? – paklausė jis.

– Aš mąstau, – atsakė Puaro. – Dėlioju mintyse prisiminimus.

– Užmiršau jūsų paklausti – ar sužinojote ką nors naudinga iš Džeimso Bentlio, kai paskutinį kartą jį matėte?

Puaro papurtė galvą ir susiraukė.

Būtent apie Džeimsą Bentlį jis ir galvojo.

„Kaip nemalonu, – susierzinęs svarstė jis, – kad tokiu atveju kaip šis, kai aš neatlygintinai, vien iš draugiškumo ir pagarbos doram policijos pareigūnui pasiūliau savo paslaugas, aplinkybių auka taip stokoja romantiško žavesio. O, kad tai būtų jauna miela mergina, neteisingai apkaltinta ir dabar išmušta iš vėžių, arba puikus, garbingas jaunuolis, kurio galva „sukruvinta, bet nenuleista“, – galvojo Puaro, pastaruoju metu antologijoje perskaitęs nemažai anglų poezijos. – Tačiau turiu reikalą su Džeimsu Bentliu, patologišku tipu, kokių dar nebuvo, egocentriška būtybe, galvojančia tik apie save. Žmogumi, nedėkingu už tas pastangas, kurios yra dedamos jam išgelbėti, – galima sakyti, beveik nesidominčiu jomis.“

„Iš tikrųjų, – pagalvojo Puaro, – taip ir norisi leisti jį pakarti, jeigu jam į viską nusispjaut...“

Bet ne, su tuo jis negali sutikti.

Šiuos apmąstymus nutraukė vyresniojo inspektoriaus Spenso balsas.

– Mūsų pokalbis, – tarė Puaro, – galima sakyti, buvo išskirtinai neproduktyvus. Bentlis neprisiminė nieko naudinga, o tai, ką prisiminė, yra taip miglota ir netikra, jog tuo remtis neįmanoma. Bet kuriuo atveju jau beveik nekyla abejonių dėl to, kad misis Makginti susidomėjo straipsniu „Sunday Comet" ir kalbėjo apie jį Bentliui, paminėdama „kažkokį su byla susijusį žmogų", kuris dabar gyvena Brodhinyje.

– Su kuria byla? – staigiai paklausė vyresnysis inspektorius Spensas.

– Mūsų draugužis nebuvo tikras, – atsakė Puaro. – Gerokai abejodamas jis paminėjo Krego bylą, tačiau, kadangi Krego byla buvo vienintelė, apie kurią jis girdėjo, labai gali būti, kad tik ją jis ir galėjo prisiminti. Tačiau tas „kažkas" buvo moteris. Jis netgi pacitavo misis Makginti žodžius. Tai kažkas, kas „neturėtų kuo taip didžiuotis, jei išlįstų yla iš maišo".

– *Didžiuotis*?

– *Mais oui**, – linktelėdamas atsakė Puaro. – Daug pasakantis žodis, ar ne?

– Nenujaučiate, kas galėtų būti ta išdidžioji ponia?

– Bentlis manė, jog tai misis Apvard, bet, kaip suprantu, be jokio pagrindo!

Spensas papurtė galvą.

– Gal dėl to, kad ji buvo išdidi, valdinga moteris – sakyčiau, išskirtinai išdidi. Tačiau tai negalėjo būti misis Apvard, nes ji buvo nužudyta, ir nužudyta dėl tos pačios priežasties, kaip ir misis Makginti – kadangi atpažino nuotrauką.

– Aš ją perspėjau, – liūdnai tarė Puaro.

Spensas susierzinęs sumurmėjo:

– Lili Gembol! Pagal jos amžių yra tik dvi galimybės – misis Rendel arba misis Karpenter. Henderson atmetu – jos kilmė aiški.

---

* Taigi (pranc.)

– O kitų ne?

Spensas atsiduso.

– Žinote, kaip viskas yra mūsų laikais. Karas išblaškė visus ir viską. Sprogimas sunaikino nepilnamečių nusikaltėlių mokyklą, kurioje mokėsi Lili Gembol, su visais dokumentais. O žmonės? Sunkiausias dalykas pasaulyje patikrinti žmones. Štai kad ir Brodhinis – vienintelė šeima Brodhinyje, apie kurią mes kai ką žinome, yra Samerheisai, kurie čia gyvena jau tris šimtus metų, ir Gajus Karpenteris, inžinierių Karpenterių dinastijos palikuonis. Visi kiti... kaip čia pasakius... nepastovūs dydžiai. Daktaras Rendelis įtrauktas į medikų registrą, mes žinome, kur jis mokėsi ir kur dirbo, bet nieko nežinome apie jo namiškius. Jo žmona kilusi iš Dublino apylinkių. Eva Selkirk, prieš ištekėdama už Gajaus Karpenterio, buvo graži, jauna kariškio našlė. O gražia, jauna kariškio našle gali būti bet kas. Arba Veterbai pora – jie, regis, išmaišė visą pasaulį – gyveno tai vienur, tai kitur, tai dar kažkur. Kodėl? Dėl kokios priežasties? Gal jis pasisavino banko pinigus? O gal jie atsitiktinai įsipainiojo į kokį nors skandalą? Nemanau, kad mes įstengsim ką nors išsiaiškinti apie tuos žmones. O kad ir galėtume... tam reikia laiko. Patys žmonės nepadės.

– Kadangi jie turi ką slėpti – tačiau tai nebūtinai žmogžudystė, – tarė Puaro.

– Būtent. Tai gali būti koks nors įstatymo pažeidimas, žema kilmė arba eilinis sodo skandaliukas. Tačiau kad ir kas tai būtų, jie daug iškentė, kad viską užglaistytų, ir dėl to paieškos dar labiau pasunkėja.

– Bet tai nėra neįmanoma.

– O ne. Nėra neįmanoma. Tiesiog reikia laiko. Sakau – jeigu Lili Gembol yra Brodhinyje, ji yra *arba* Ieva Karpenter, *arba* Šela Rendel. Aš jas apklausiau, ir... nieko ypatinga, sakyčiau, kaip ir visada. Abi tvirtino, kad buvo namuose... vienos. Misis Karpenter nekaltai išpūtė akis, o misis Rendel nervinosi, bet kadangi ji apskritai yra nervinga, tai nieko neįrodo.

– Taip, – susimąstęs tarė Puaro. – Ji nervinga moteris.

Jis prisiminė misis Rendel stovinčią sode, Long Mydause. Ji buvo gavusi anoniminį laišką ar bent jau taip tvirtino. Dabar, kaip ir anksčiau, tie žodžiai vėl atkreipė jo dėmesį.

Spensas tęsė:

– Turėtume džiaugtis – juk jeigu net viena iš jų *yra* kalta, tai kita nekalta.

– O Gajus Karpenteris – perspektyvus parlamento narys ir svarbi vietinė figūra.

– Tai jam nepadės, jei bus apkaltintas žmogžudyste ar bendrininkavimu, – niūriai atsakė Spensas.

– Žinau. Bet reikia *įsitikinti*, ar ne?

– Teisingai. Bet kuriuo atveju, jūs tikriausiai sutinkate, jog tai viena iš dviejų?

Puaro atsiduso.

– Ne... ne... nepasakyčiau. Gali būti ir kitaip.

– Kaip?

Puaro minutėlę patylėjo, paskui pasikeitusiu, kone nerūpestingu balsu tarė:

– Ir kam tie žmonės saugo nuotraukas?

– Kam? Velnias žino! Kam žmonės kaupia įvairiausią šlamštą – šiukšles, nuolaužas ir šukes. Bet taip yra... Ir nieko nepadarysi!

– Iš dalies su jumis sutinku. Kai kurie žmonės yra linkę kaupti. O kiti išmeta viską lauk, vos tik jiems tų daiktų nebereikia. Taip, tai priklauso nuo charakterio. Tačiau dabar aš kalbu būtent apie nuotraukas. Kodėl žmonės saugo *nuotraukas*?

– Kaip jau sakiau, dėl to, kad jie apskritai nieko neišmeta. Arba dėl to, kad jos jiems kažką primena...

Puaro užkibo už šių žodžių.

– Būtent. *Jos jiems primena*. Dabar vėlgi paklauskim – kodėl? *Kodėl* moteris saugo savo jaunystės nuotrauką? Sakyčiau, daugiausia iš tuštybės. Ji buvo graži mergina ir laiko savo nuotrauką, kad prisimintų, kokia graži buvo. Kai veidrodis rodo jau visai ką kita, tai ją padrąsina. Galbūt ji sako draugei: „Čia aš, kai buvau aštuoniolikos...“ Ir atsidūsta... Sutinkate?

– Taip, manau, jog tai tiesa.

– Taigi pirmoji priežastis – tuštybė. Antroji – sentimentai.

– Argi tai ne tas pats?

– Ne, nevisiškai. Sentimentai skatina išsaugoti ne tik savo, bet ir kažkieno kito nuotrauką... Pavyzdžiui, savo dabar jau ištekėjusios dukters, kai ji buvo dar vaikas ir sėdėjo ant kilimėlio prie židinio, apgaubta tiuliu.

– Esu tokių matęs, – šyptelėjo Spensas.

– Taip. Kartais tam mažam žmogučiui tai labai nepatinka, bet motinos mėgsta taip daryti. O sūnūs ir dukterys dažnai saugo savo motinų nuotraukas, ypač, sakykime, jeigu jų motina mirė jauna. „Čia mano mama vaikystėje!“

– Aš pradedu suprasti, kur link jūs sukate, Puaro.

– Gali būti ir *trečia* kategorija. Ne tuštybė, ne sentimentai, ne meilė, o galbūt *neapykanta*... Ką pasakysite?

– Neapykanta?

– Taip. Vis dar rusenantis keršto geismas. Juk jūs galite laikyti ir jus įžeidusio žmogaus nuotrauką, ar ne?

– Tačiau šiuo atveju tai tikriausiai netinka?

– Argi?

– Apie ką jūs galvojate?

Puaro sumurmėjo:

– Laikraščių pranešimai dažnai būna netikslūs. „Sunday Comet“ teigiama, kad Eva Kein dirbo pas Kregą guvernante. Bet ar tikrai?

– Taip, tikrai. Bet mes laikėmės prielaidos, kad reikia ieškoti Lili Gembol.

Staiga Puaro atsisėdo kėdėje visiškai tiesiai. Jis nukreipė į Spensą savo smilių.

– Pažvelkite. Pažvelkite į Lili Gembol nuotrauką. Ji tikrai nėra graži – ne! Tiesą sakant, su tais atsikišusiais dantimis ir tais akiniais ji tiesiog baidyklė. Dėl pirmų dviejų mūsų įvardytų priežasčių niekas tokios nuotraukos nesaugotų. Jokia moteris nelaikytų tokios nuotraukos iš tuštybės. Jeigu tai būtų Ievos

Karpenter arba Šelos Rendel, kurios abi yra dailios moterys, ypač Ieva Karpenter, nuotrauka, jos kuo greičiau sudraskytų ją į skutelius, kad tik niekas nepamatytų!

– Ką gi, tame yra dalis tiesos.

– Vadinasi, pirmoji priežastis atkrinta. Dabar – apie sentimentus. Ar kas nors mylėjo Lili Gembol, kai ji buvo tokio amžiaus? Visa esmė, kad ne. Ji buvo nepageidaujamas ir nemylimas vaikas. Labiausiai ją toleravęs žmogus buvo jos teta, o tetą ji mirtinai užkapojo. Taigi ši nuotrauka išliko ne dėl sentimentų. Kerštas? Negalima sakyti, kad jos kažkas ir nekentė. Jos nužudytoji teta buvo vieniša moteris, neturėjusi vyro, artimų draugų. Niekas nepuoselėjo neapykantos tai mažai, negražiai mergaitei – tik gailestį.

– Klausykite, misteri Puaro, iš to, ką jūs kalbate, atrodo, kad šios nuotraukos neturėjo išsaugoti *niekas*.

– Būtent... tai ir yra mano apmąstymų rezultatas.

– Bet kažkas ją išsaugojo. Juk ją matė misis Apvard.

– *Ar tikrai?*

– Velniai rautų! Pats man sakėte. Esą ji taip kalbėjo.

– Taip, kalbėjo, – atsakė Puaro. – Bet velionė misis Apvard tam tikra prasme buvo paslaptinga moteris. Ji mėgo visus reikalus susitvarkyti pati. Aš parodžiau nuotraukas, ir vieną iš jų ji atpažino. Tačiau dėl kažkokios priežasties nepanoro man pasakyti kurią. Ji norėjo, sakykime, išspręsti situaciją taip, kaip pati sugalvojo. Taigi, būdama greitos reakcijos, ji sąmoningai parodė *ne tą* nuotrauką. Taip pasilaikė turimas žinias sau.

– Bet kodėl?

– Todėl, kad, kaip jau sakiau, norėjo veikti viena.

– Ar tik nebuvo tai šantažas? Juk žinote, ji buvo be galo turtinga moteris, šalies šiaurės manufaktūrininko našlė.

– O ne, ne šantažas. Veikiau geradarystė. Galima sakyti, kad ji netgi simpatizavo tam asmeniui ir nenorėjo išduoti jųdviejų paslapties. Ir vis dėlto jai buvo *smalsu*. Ji sumanė pasikalbėti su tuo žmogumi asmeniškai. O drauge ir nuspręsti, ar jis susijęs su misis Makginti nužudymu. Kažkas panašaus.

– Vadinasi, svarbios visos kitos trys nuotraukos?

– Būtent. Misis Apvard norėjo, pasitaikius pirmai progai, susisiekti su abejonę jai sukėlusiu žmogumi. Toji proga pasitaikė, kai jos sūnus ir misis Oliver išvyko į teatrą Kalenkvėjuje.

– *Ir ji paskambino Deirdrai Henderson.* Taigi ant Deirdros Henderson iš karto krinta įtarimas. Ir ant jos motinos!

Vyresnysis inspektorius Spensas, žvelgdamas į Puaro, liūdnai palingavo galvą.

– Jums vis patinka viską sukomplikuoti, ar ne, misteri Puaro? – tarė jis.

Misis Veterbai grįžo iš pašto stebėtinai guvia eisena – visai nepanašia į moters, kuri buvo laikoma neįgalia.

Ir tik įžengusi pro lauko duris ji vėl sunkiai nuvilko kojas į svetainę ir plumptelėjo ant sofos. Varpelis buvo čia pat, po ranka, ir ji paskambino. Kadangi niekas neatėjo, ji darsyk papurtė varpelį, šįsyk laikydama ant jo pirštą.

Po kurio laiko pasirodė Modė Viljams. Ji vilkėjo miltuotą chalatą, rankoje gniaužė skudurėlį dulkėms valyti.

– Skambinote, madam?

– Skambinau du kartus. Skambindama aš tikiuosi, kad kažkas iš karto ateis. Juk gali būti iškilęs pavojus mano sveikatai.

– Atsiprašau, madam. Buvau viršuje.

– Žinau, kur tu buvai. Mano kambary. Girdėjau tavo žingsnius. Tu traukinėjai stalčius. Nesuprantu kodėl. Argi tai tavo reikalas raustis po mano daiktus?

– Aš nesirausiau. Tiesiog tvarkingai dėliojau kai kuriuos jūsų išmėtytus daiktus.

– Nesąmonė. Visi mėgsta pašniukštinėti. O aš negaliu to pakęsti. Man labai silpna. Ar mis Deirdra namie?

– Ji išėjo pavedžioti šunį.

– Kaip kvaila. Turėtų žinoti, kad man gali jos prisireikti. Atnešk man kiaušinį, išplaktą su pienu ir trupučiu brendžio. Brendį rasi valgomojo spintelėje.

– Rytoj pusryčiams lieka tik trys kiaušiniai.

– Vadinasi, kažkas turės apsieiti be kiaušinio. Gal gali paskubėti? Nestovėk čia išvertusi į mane akis. O be to, tu per daug prisidažiusi. Tai nedera.

Prieškambaryje sulojo šuo, ir Modei išėjus į kambarį įžengė Deirdra su savo terjeru.

– Girdėjau tavo balsą, – vos atgaudama kvapą tarė ji. – Ką tu jai kalbėjai?

– Nieko.

– Ji atrodė įsižeidusi.

– Pastačiau ją į savo vietą. Užsispyrusi mergiščia.

– O mama, mieloji, kam to reikia? Juk taip sunku rasti tarnaitę. O ji puikiai gamina.

– Vadinasi, tai, kad ji buvo su *manimi* įžūli, nesvarbu! Ką gi, nebe ilgai mane turėsi, – misis Veterbai užvertė akis ir kelis kartus sunkiai sušnopavo. – Aš per daug toli buvau nuėjusi, – sumurmėjo ji.

– Tau nereikėjo eiti į lauką, mieloji. Kodėl nepasakei man, kad kažkur susiruošei?

– Maniau, jog truputis gryno oro man išeis į gera. Čia taip tvanku. Bet nesvarbu. Tikrai nesinori gyventi, kai esi žmonėms tik našta.

– Tu nesi našta, mieloji. Numirčiau be tavęs.

– Tu gera mergaitė, bet... aš matau, kaip tau įgrįstu ir tave erzinu.

– Ką tu... tikrai ne, – karštai užginčijo Deirdra.

Misis Veterbai atsiduso ir užmerkė akis.

– Aš... negaliu daug kalbėti, – suvapėjo ji. – Turiu tiesiog pagulėti.

– Aš paskubinsiu Modę greičiau tau paruošti gėrimą su kiaušinio tryniu.

Deirdra išbėgo iš kambario. Per skubėjimą ji užkliudė alkūne stalą, ir ant grindų bumbtelėjo bronzinis dievukas.

– Kokia nerangi, – raukydamasi sumurmėjo misis Veterbai.

Atsivėrė durys ir įžengė misteris Veterbai. Akimirksniui jis sustingo vietoje. Misis Veterbai atsimerkė.

– O, tai tu, Rodžeri?

– Pagalvojau, kas čia per triukšmas. Šiuose namuose tiesiog neįmanoma ramiai paskaityti.

– Tai tik Deirdra, brangusis. Tai ji grįžo pavedžiojusi šunį.

Misteris Veterbai pasilenkė ir pakėlė nuo grindų bronzinį siaubūną.

– Deirdra jau tikrai pakankamai didelė ir galėtų nemėtyti daiktų.

– Tiesiog ji labai baikšti.

– Ką gi, absurdiška būti baikščiai tokiame amžiuje. Ir ar negalėtų ji nutildyti tą šunį?

– Aš pasikalbėsiu su ja, Rodžeri.

– Jeigu ji nori čia gyventi, turėtų atsižvelgti į mūsų valią ir nesielgti taip, tarsi šie namai priklausytų jai vienai.

– Tikriausiai tu norėtum, kad jos čia neliktų, – sumurmėjo misis Veterbai. Pusiau primerktomis akimis ji stebėjo savo vyrą.

– Ne, žinoma, ne. Tikrai ne. Savaime suprantama, jos namai čia. Aš norėčiau tik šiek tiek daugiau sveiko proto ir gražesnių manierų.

Po kurio laiko jis paklausė:

– Buvai išėjusi, Edita?

– Taip. Tiesiog nuėjau iki pašto.

– Jokių naujų žinių apie vargšę misis Apvard?

– Policija vis dar nenutuokia, kieno tai darbas.

– Jie atrodo visai beviltiški. Gal aiškus koks motyvas? Kam atiteks jos pinigai?

– Manau, sūnui.

– Taip... Visgi atrodo, kad tai galėjo būti vienas iš tų valkatų. Pasakyk tai mergiotei, kad ji visada užrakintų lauko duris. O jei kas ateitų sutemus, tegul praveria jas, neatkabindama grandinėlės. Šiais laikais žmonės tokie įžūlūs ir brutalūs.

– Iš misis Apvard namų, atrodo, nedingo joks daiktas.

– Keista.

– Ne taip, kaip pas misis Makginti, – tarė misis Veterbai.

– Misis Makginti? A! Ta namų šeimininkė. Ką misis Makginti turi bendra su misis Apvard?

– Ji dirbo pas misis Apvard, Rodžeri.

– Nekalbėk kvailysčių, Edita.

Misis Veterbai vėl užmerkė akis. Kai misteris Veterbai išėjo iš kambario, ji nusišypsojo.

Staiga ji krūptelėjusi atsimerkė ir pamatė priešais stovinčią Modę su taure rankoje.

– Jūsų kiaušininis gėrimas, madam, – tarė Modė.

Jos balsas buvo garsus ir aiškus. Jis pernelyg skambiai nuaidėjo mirtinoje tyloje nuščiuvusiame name.

Misis Veterbai pakėlė akis, apimta neaiškios pavojaus nuojautos.

Kokia aukšta ir nelanksti ši mergina. Ji stūksojo virš misis Veterbai kaip... „Kaip lemties pirštas", – dingtelėjo misis Veterbai, o paskui ji pagalvojo, kodėl tokie keisti žodžiai atėjo jai į galvą.

Ji pasikėlė ant alkūnės ir paėmė taurę.

– Ačiū, Mode, – padėkojo.

Modė apsisuko ir išėjo iš kambario.

Misis Veterbai vis dar jautėsi šiek tiek sutrikusi.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Erkiulis Puaro išsinuomotu automobiliu grįžo į Brodhinį.

Jis jautėsi nuvargęs, nes daug mąstė. Mąstymas visada išsekina. O jo apmąstymai net nedavė patenkinamų rezultatų. Atrodė, tarsi kažkoks gerai matomas šablonas būtų įvyniotas į audinio gabalą, ir vis dėlto, nors jis laikė rankose tą audinį, šablono įžvelgti neįstengė.

Tačiau jis buvo. Čia ir visa esmė. Jis buvo – bet vienas iš tų šablonų, vienspalvių ir subtilių, kuriuos perprasti ne taip lengva.

Vos išvažiavus iš Kilčesterio jo automobilis prasilenkė su priešinga kryptimi riedančia Samerheiso mašina. Vairavo Džonis, mašinoje sėdėjo dar vienas keleivis. Puaro jų beveik nepastebėjo. Jis vis dar buvo paskendęs savo mintyse.

Sugrįžęs į Long Mydausą jis įžengė į svetainę. Nuo patogiausio kambaryje krėslo patraukęs kiaurasamtį su špinatais, Puaro atsisėdo. Iš viršaus atsklido vos girdimas rašomosios mašinėlės stuksenimas. Tai buvo Robinas Apvardas – vis dar kankinosi prie savo pjesės. Puaro jis sakėsi suplėšęs jau tris versijas. Kažkaip vis negalėjo susikaupti.

Robinas gal ir nuoširdžiai sielojosi dėl savo motinos mirties, tačiau jis liko Robinas Apvardas, pirmiausia besirūpinantis savimi.

„*Madre*, – liūdnai sakydavo jis, – norėtų, kad aš tęsčiau savo darbą."

Erkiulis Puaro buvo girdėjęs panašiai kalbant ne vieną žmogų. Šis žinojimas, ko norėtų mirusysis, buvo viena iš patogiausių prielaidų. Savo artimojo netekęs žmogus niekada neabejodavo dėl velionio norų, ir tie norai paprastai sutapdavo su jo paties polinkiais.

Tikriausiai taip buvo ir šiuo atveju. Misis Apvard didžiai tikėjo Robino darbo prasmingumu ir neišpasakytai didžiavosi sūnumi.

Puaro atsilošė ir užsimerkė.

Jis galvojo apie misis Apvard. Svarstė, kokia ji buvo iš tikrųjų. Prisiminė frazę, kurią kartą nugirdo iš vieno policininko lūpų.

„Mes jį išnarstysim po kaulelį ir pažiūrėsim, kuo jis gyvena.“

Kuo gyveno misis Apvard?

Pasigirdo trinktelėjimas, ir į kambarį įbildėjo Maurina Samerheis. Jos plaukai buvo išsidraikę kaip pamišėlės.

– Nesuprantu, kas tam Džoniui atsitiko, – tarė ji. – Išėjo viso labo į paštą su tais ypatingais užsakymais. Turėjo grįžti jau prieš kelias valandas. Norėjau, kad pataisytų šiltnamio duris.

Puaro pagalvojo, kad tikras džentelmenas pats mandagiai pasisiūlytų pataisyti tas šiltnamio duris. Tačiau jis to nepadarė. Jis norėjo toliau mąstyti apie dvi žmogžudystes ir misis Apvard charakterį.

– Be to, niekaip nerandu to žemės ūkio ministerijos blanko, – dejavo Maurina. – Visur apieškojau.

– Špinatai ant sofos, – paslaugiai pranešė jai Puaro.

Tačiau Maurinai šiuo metu špinatai nerūpėjo.

– Tą blanką gavau praeitą savaitę, – verkšleno ji. – Ir kur aš jį nukišau? Gal tai buvo tada, kai adžiau Džonio megztinį?

Ji puolė prie komodos ir įniko traukyti stalčius. Beveik visą jų turinį ji be atodairos vertė ant grindų. Erkiuliui Puaro tai stebėti buvo tikra kančia.

Staiga ji triumfuodama šūktelėjo.

– Štai jis!

Maurina laiminga išbėgo iš kambario.

Erkiulis Puaro atsiduso ir vėl pasinėrė į savo apmąstymus. Reikia visą kruopščiai ir tvarkingai surikiuoti...

Jis susiraukė. Netvarkinga daiktų krūva ant grindų prie komodos blaškė jo mintis. Koks požiūris į daiktus!

Tvarkos ir metodo. Štai ko reikia. Tvarkos ir metodo.

Nors jis buvo savo krėsle nusisukęs į šoną, netvarką ant grindų akies krašteliu vis dar matė. Siuvimo reikmenys, krūva kojinių, laiškai, mezgimo siūlai, žurnalai, antspaudavimo vaškas, nuotraukos, megztinis...

Tai buvo nebepakenčiama!

Puaro atsistojo, perėjo per kambarį iki komodos ir greitais, tiksliais judesiais pradėjo dėlioti daiktus atgal į atvirus stalčius.

Megztinį, kojines, vilnonius siūlus. Į kitą stalčių – vašką, nuotraukas, laiškus.

Suskambo telefonas. Šaižus skardenimas privertė jį krūptelėti.

Puaro priėjo prie telefono ir pakėlė ragelį.

– Alio! Alio! Alio! – kartojo jis.

Pagaliau pasigirdo vyresniojo inspektoriaus Spenso balsas.

– Ach! Tai jūs, misteri Puaro. Kaip tik tas žmogus, kurio man reikia.

Spenso balsas buvo kone neatpažįstamas. Visada savimi pasitikintis, dabar jis buvo ne juokais susirūpinęs.

– Pripaistėte man visokių niekų apie neteisingai pasirinktą nuotrauką, – nepiktai papriekaištavo jis. – O mes čia turime naujų faktų. Atvažiavo mergina iš Brodhinio pašto. Ją atvežė majoras Samerheisas. Pasirodo, ji stovėjo praktiškai priešais namą tą vakarą ir matė įeinančią moterį. Buvo šiek tiek po pusės devintos, bet dar ne devynios. Ir tai nebuvo Deirdra Henderson. Tai buvo kažkokia šviesiaplaukė moteris. Taigi mes grįžtame į pradinę padėtį. Dabar jau aišku, kad tai viena iš dviejų – Ieva Karpenter arba Šela Rendel. Vienintelis klausimas – kuri?

Puaro pravėrė burną, bet neištarė nė žodžio. Paskui atsargiai ir sąmoningai padėjo ragelį.

Jis taip ir liko stovėti, įsmeigęs priešais save nieko nematantį žvilgsnį.

Vėl suskambo telefonas.

– Alio! Alio! Alio!

– Ar galėčiau kalbėti su misteriu Puaro?

– Erkiulis Puaro klauso.

– Taip ir pamaniau. Čia Modė Viljams. Iki pašto penkiolika minučių?

– Būsiu ten.

Jis padėjo ragelį. Pažvelgė į savo kojas. Gal persiauti? Kojas šiek tiek gėlė. Tiek to, nesvarbu.

Puaro ryžtingai užsimaukšlino skrybėlę ir išėjo iš namo. Leidžiantis nuo kalvos, jį sustabdė vienas iš vyresniojo inspektoriaus Spenso vyrų, ką tik išėjęs iš Laburnumso.

– Labas rytas, misteri Puaro.

Puaro mandagiai atsakė į pasveikinimą. Jis pastebėjo, kad seržantas Flečeris susijaudinęs.

– Vyresnysis siuntė mane viską kruopščiai patikrinti, – paaiškino jis. – Žinote... galėjome pražiūrėti kokią smulkmeną. Juk niekada negali būti tikras, ar ne? Mes, aišku, patikrinome rašomąjį stalą, bet dabar vyresnysis pagalvojo, kad gali būti koks nors slaptas stalčiukas. Ką gi, stalčiuko neradau. Bet paskui perėjau prie knygų. Kartais žmonės įkiša laišką į skaitomą knygą. Žinote?

Puaro atsakė, jog žino.

– Ir ką nors radote? – mandagiai paklausė jis.

– Ne, nei laiško, nei nieko panašaus. Bet radau kai ką įdomaus... Bent jau *man* atrodo, jog tai įdomu. Pažvelkite.

Jis išvyniojo į laikraštį susuktą seną ir gan apdriskusią knygą.

– Ji gulėjo ant vienos iš lentynų. Sena knyga, išleista prieš daug metų. Bet pažiūrėkite štai čia.

Jis atvertė priešlapį. Pieštuku skersai jo buvo užrašyta: *Evelin Houp.*

– Įdomu, ar ne? Jei neprisimenate, tai vardas...

– Tai vardas, kuriuo Eva Kein pasivadino išvykdama iš Anglijos. Prisimenu, – atsakė Puaro.

– Atrodo, kad vienoje iš tų nuotraukų, kurią misis Makginti rado čia, Brodhinyje, buvo mūsų misis Apvard. Tai dar labiau viską komplikuoja, ar ne?

– Taip, – jausmingai atsakė Puaro. – Garantuoju, kai grįšite su šia informacija pas vyresnįjį inspektorių Spensą, jis išsiraus savo plaukus su šaknimis... Taip, su visomis šaknimis.

– Tikiuosi, kad nebus taip jau baisu, – pareiškė seržantas Flečeris.

Puaro nieko neatsakė. Jis toliau leidosi nuokalne. Jo galvoje nebesisuko jokios mintys. Atrodė, viskas neteko prasmės.

Pagaliau jis atėjo į paštą. Modė Viljams apžiūrinėjo mezgimo raštus. Puaro jos neužkalbino. Jis nuėjo prie pašto ženklų skyrelio. Kai Modė susimokėjo už savo pirkinį, prie jo priėjo misis Svytmen, ir jis nusipirko keletą ženklų. Modė išėjo iš parduotuvės.

Misis Svytmen atrodė užsiėmusi ir nekalbi. Puaro pavyko gan greitai išsmukti paskui Modę. Jis pasivijo ją vos šiek tiek paėjėjusią keliu ir prisigretino.

Misis Svytmen, žvelgdama pro pašto langą, nepatenkinta suniurnėjo: „Jau tie užsieniečiai! Visi jie vienodi. Kiekvienas iš jų – maniakas. Juk jis į tėvus jai tiktų!“

II

– *Eh bien*, – tarė Puaro. – Norėjote man kažką pasakyti?

– Nežinau, ar tai svarbu. Kažkas mėgino įlipti per misis Veterbai kambario langą.

– Kada?

– Šįryt. *Ji* buvo išėjusi, o mergina vedžiojo šunį. Tas senas sustingęs baslys kaip visada sėdėjo užsidaręs savo kabinete. Aš paprastai būnu virtuvėje – ji yra priešais darbo kabinetą. Bet iš tikrųjų atrodo, jog buvo gera proga... Jūs suprantate?

Puaro linktelėjo.

– Taigi aš tylutėliai užlipau laiptais ir nutipenau į Jos Rūgštenybės miegamąjį. Prie lango buvo atremtos kopėčios,

ir kažkoks žmogus apgraibom ieškojo langinės skląsčio. Po tos žmogžudystės ji buvo viską uždarinėjusi ir užsklendusi. Nė gurkšnelio gryno oro. Pamatęs mane, tas vyras nubildėjo žemyn ir dingo. Kopėčios priklausė sodininkui – jis genėjo gebenes ir buvo nuėjęs užkąsti.

– Kas buvo tas žmogus? Galite jį apibūdinti?

– Aš vos spėjau jį pamatyti. Kol priėjau prie lango, jis jau buvo nulipęs ir paspukęs, o kai tik jį pamačiau, stovėjau priešais saulę, taigi veido įžvelgti negalėjau.

– Jūs įsitikinusi, kad tai buvo *vyras*?

Modė pagalvojo.

– Apsirengęs kaip vyras... su sena fetrine skrybėle. Bet, žinoma, tai *galėjo* būti ir moteris...

– Įdomu, – tarė Puaro. – Labai įdomu... Ir daugiau nieko?

– Kol kas nieko. Kiek šlamšto ta senė prikaupė! Turbūt jai ne visi namie! Šįryt grįžo man negirdint ir apšaukė mane už šniukštinėjimą. Kitą kartą tikrai ją pribaigsiu. Jeigu kažkas ir prašosi būti nužudytas, tai ji tikrai. Velniškai šlykšti boba.

Puaro tyliai sumurmėjo:

– Evelin Houp...

– Ką jūs sakote?! – Modė įsmeigė į jį akis.

– Tai jūs žinote tą vardą?

– Na... Taip... Šiuo vardu kažkokia ten Eva pasivadino vykdama į Australiją. Laikraštyje rašė... „Sunday Comet“.

– „Sunday Comet“ daug ko prirašo, tačiau tai nieko nereiškia. Policija rado tą vardą užrašytą vienoje knygoje, misis Apvard namuose.

Modė sušuko:

– Vadinasi, tai buvo *ji*! Ji ten *nemirė*... Mišelis buvo teisus.

– Mišelis?

Modė paskubomis išbėrė:

– Negaliu nė stabtelėti. Pavėluosiu patiekti pietus. Viską pašoviau į orkaitę, bijau, kad neperdžiūtų.

Ji leidosi bėgti. Puaro žvelgė jai įkandin.

Misis Svytmen, prispaudusi nosį prie pašto lango, pagalvojo, ar tik tas užsienietis nesupykdė merginos tam tikrais pasiūlymais...

III

Grįžęs į Long Mydausą Puaro nusiavė batus ir įsispyrė į šlepetes. Jos nebuvo *chic**, bent jau jo nuomone, ne *comme il faut***, tačiau leido pailsėti kojoms.

Jis vėl įsitaisė krėsle ir ėmė mąstyti iš naujo. Dabar jau turėjo daug ką apgalvoti.

Buvo dalykų, kuriuos jis buvo pražiūrėjęs – menkų smulkmenėlių.

Jose ir slypėjo visas šablonas. Tereikėjo rasti sąsajas.

Maurina, su taure rankoje, kalbanti svajingu balsu, užduodanti klausimą... Misis Oliver pasakojimas apie vakarą teatre. Sesilis? Mišelis? Jis buvo kone tikras, kad ji paminėjo Mišelę – Evą Kein, Kregų guvernantę...

Evelin Houp...

Na, žinoma! Evelin Houp!

---

* Prašmatnios (pranc.)

** Kaip reikiant (pranc.)

Ieva Karpenter atėjo į Samerheisų namus paprastai, kaip ir daugelis žmonių, – per tas duris, per kurias patogiau. Ji ieškojo Erkiulio Puaro ir radusi jį kalbėjo tiesiai.

– Klausykite, – tarė ji. – Jūs – seklys ir tikriausiai esate geras žmogus. Puiku, aš jus pasamdysiu.

– Sakykime, aš nesamdomas. *Mon Dieu*, aš nesu taksi!

– Jūs – privatus detektyvas, o privatūs detektyvai dirba už pinigus, ar ne?

– Dažniausiai.

– Ką aš ir kalbu. Aš jums sumokėsiu. Gerai sumokėsiu.

– Už ką? Ko jūs iš manęs norite?

– Apginkite mane nuo policijos, – akimoju išklojo Ieva Karpenter. – Jie pamišėliai. Atrodo, jie mano, kad tai aš nužudžiau tą misis Apvard. Visur kaišioja savo nosį, uždavinėja man įvairiausius klausimus, šniukštinėja kaip šunys. Man tai nepatinka. Tai varo mane iš proto.

Puaro pažvelgė į ją. Jos žodžiuose buvo dalis tiesos. Misis Karpenter atrodė daug vyresnė nei tada, kai jis pamatė ją pirmą kartą prieš kelias savaites. Ratilai po akimis liudijo apie bemieges naktis. Veidą nuo lūpų iki smakro vagojo raukšlės, o ranka, kai prisidegė cigaretę, pastebimai virpėjo.

– Jūs turite užkirsti tam kelią, – pareiškė ji. – Privalote.

– Madam, ką aš galiu padaryti?

– Vienaip ar kitaip nutildykite tuos šunis. Prakeikti akiplėšos! Jei Gajus būtų tikras vyras, jis padėtų tam reikale tašką. Neleistų manęs persekioti.

– O jis ką... nieko nedaro?

Ji niūriai atsakė:

– Aš jam nieko ir nesakiau. Jis tik pompastiškai postringauja apie tai, kad policijai reikia suteikti visą įmanomą

pagalbą. *Jo* nuomone, viskas yra gerai. Tą vakarą jis buvo kažkokiame siaubingame politiniame susirinkime.

– O jūs?

– Aš sėdėjau namie. Klausiausi radijo.

– Bet jeigu jūs galėtumėte tai įrodyti...

– Kaip aš galiu tai įrodyti? Aš siūliau Kraftams pasakišką sumą, kad paliudytų, jog buvo užėję ir matė mane, bet prakeikti kiaulės atsisakė.

– Tai buvo labai neprotingas jūsų žingsnis.

– Bet kodėl? Juk būtų susitvarkęs visas reikalas.

– Jūs tikriausiai įtikinote tarnus, kad nieko nenužudėte.

– Na... Aš vis tiek Kraftui sumokėjau už...

– Už ką?

– Nieko.

– Neužmirškite – jūs norite, kad jums padėčiau.

– O! Tai nebuvo kažkas svarbaus. Tačiau Kraftas atsiliepė į jos skambutį.

– Misis Apvard?

– Taip. Ji kvietė mane tą vakarą ateiti į svečius.

– Ir jūs atsisakėte?

– Kodėl turėjau sutikti? Prakeikta siaubinga senė. Kodėl turėjau eiti ir laikyti ją už rankutės? Nė nemaniau ten kelti kojos.

– Kada ji skambino?

– Kai buvau išėjusi. Tiksliai nepasakysiu kada – manau, tarp penktos ir šeštos valandos. Kaip sakiau, atsiliepė Kraftas.

– Ir jūs jam sumokėjote, kad užmirštų tą skambutį. Kodėl?

– Nebūkite idiotas. Nenorėjau būti įpainiota į visą šį reikalą.

– Ir pasiūlėte jam pinigų, kad jis suteiktų jums alibi? Kaip jūs manote, ką jiedu su žmona pagalvojo?

– Kam čia rūpi, ką jie pagalvojo?

– Teisėjams gali rūpėti, – rimtai atsakė Puaro.

Misis Karpenter įsistebeilijo į jį.

– Juokaujate?

– Ne, aš kalbu rimtai.

– Jie klausytų ne manęs, o... tarnų?

Puaro pažvelgė į ją.

Kokia tamsi ir kvaila moteris! Priešiškai nuteikia žmones, kurie gali būti naudingi. Trumparegė, kvaila politika. Trumparegė...

Tokios gražios, didelės, mėlynos akys.

Jis ramiai tarė:

– Kodėl jūs nenešiojate akinių, madam? Juk jums jų reikia.

– Ką? A, kartais užsidedu. Vaikystėje nešiojau.

– Tada nešiojote ir dantų plokštelę.

Ji spoksojo į Puaro.

– Tiesą sakant, nešiojau. Na ir kas?

– Bjaurusis ančiukas virsta gulbe?

– Taip, buvau ganėtinai negraži.

– Ar taip manė ir jūsų motina?

– Aš neprisimenu savo motinos, – atrėžė ji. – Apie ką mes čia, po velnių, kalbame? Tai imsitės darbo?

– Apgailestauju, bet ne.

– Kodėl?

– Nes šiuo atveju esu Džeimso Bentlio pusėje.

– Džeimso Bentlio? O, turite galvoje tą pusprotį, kuris nužudė valytoją? Ką jis turi bendra su Apvardais?

– Gal ir... nieko.

– Tada ką gi! Gal tai tik pinigų klausimas? Kiek?

– Tai ir yra jūsų didžioji klaida, madam. Jūs viską matuojate pinigais. Turite pinigų ir manote, kad jie yra svarbiausia.

– Pinigų aš turėjau ne visada, – prasitarė Ieva Karpenter.

– Taip, – tarė Puaro. – Manau, tai tiesa.

Jis švelniai linktelėjo galvą.

– Tai daug ką paaiškina. Ir kai ką pateisina...

Ieva Karpenter išėjo tuo keliu, kuriuo atėjo, šiek tiek klupinėdama dienos šviesoje, kaip Puaro prisiminė darant ją anksčiau.

Puaro tyliai sau tarė: „Evelin Houp...“

Taigi misis Apvard paskambino ir Deirdrai Henderson, ir Evelin Karpenter. Galbūt ji paskambino ir dar kam nors...

Į kambarį griausmingai įvirto Maurina.

– Kur dabar tos žirklės? Dovanokite, pietūs vėluos. Turėjau trejas žirkles ir nė vienų nerandu.

Ji puolė prie komodos, ir procesas, kurį Puaro jau gerai žinojo, pasikartojo. Tik šįsyk tikslas buvo pasiektas daug greičiau. Suspigusi iš džiaugsmo, Maurina nėrė per duris.

Puaro kone automatiškai priėjo ir ėmėsi dėlioti daiktus stalčiuje į savo vietas. Vaškas, rašomasis popierius, darbinis krepšys, nuotraukos.

Nuotraukos...

Jis stovėjo, spoksodamas į vieną nuotrauką, kurią dabar laikė rankoje.

Koridoriumi iš tolo ataidėjo žingsniai.

Puaro, nors nebe jaunas, vis dar buvo žvitrus. Kol pasirodė Maurina, jis suspėjo greitai numesti nuotrauką ant sofos, uždėti ant jos pagalvėlę ir pats atsisėsti ant pagalvės.

– Kur tas sumautas kiaurasamtis su špinatais...

– O, jis čia, madam.

Puaro parodė šalia savęs ant sofos gulintį kiaurasamtį.

– Tai štai kur aš jį palikau, – ji pačiupo kiaurasamtį. – Šiandien viskas kažkur dingsta...

Jos žvilgsnis užkliuvo už Erkiulio Puaro, kuris sėdėjo nenatūraliai išsitiesęs.

– Ko jūs čia sėdite? Nors ir ant pagalvės, tai nepatogiausia vieta kambary. Visos spyruoklės sulūžusios.

– Žinau, madam. Bet aš... gėriuosi tuo paveikslu ant sienos.

Maurina dirstelėjo į tapybos darbą, vaizduojantį per teleskopą žiūrintį jūrininką.

– Taip... Jis puikus. Turbūt vienintelis gražus daiktas šiuose namuose. Nesame tikri, ar tai ne Gansburas*, – ji atsiduso. – Deja, Džonis nesutinka jį parduoti. Tai jo pro-pro-prosenelio ir, manau, dar ankstesnių kartų paveikslas. Tas žmogus plaukiojo laivu ar garsėjo kažkokiais narsiais žygiais. Džonis beprotiškai juo didžiuojasi.

– Taip, – švelniai tarė Puaro. – Taip, jis turi kuo didžiuotis, tas jūsų vyras!

III

Buvo trečia valanda, kai Puaro atvyko į daktaro Rendelio namus.

Pietums jis buvo gavęs keptą triušį su špinatais ir ne visai išvirusiomis bulvėmis bei gan keistą pudingą, šįsyk neprisvilusį. Bet užtat, kaip paaiškino Maurina, į jį buvo patekę vandens. Išgėrė jis pusę puodelio drumzlinos kavos. Puaro nebuvo patenkintas.

Duris atidarė vyresnioji namų šeimininkė misis Skot, ir jis paprašė pakviesti misis Rendel.

Ji sėdėjo svetainėje, klausėsi radijo ir krūptelėjo, kai buvo pranešta apie jo atėjimą.

Puaro apie šių namų šeimininkę susidarė tokį pat įspūdį kaip ir tada, kai pamatė ją pirmą kartą. Išvargusi, budri, išsigandusi jo ar to, kam jis atstovauja.

Tik dabar ji atrodė dar labiau išblyškusi ir paslaptinga nei anksčiau. Be to, jis jau beveik neabejojo, kad ji sulysusi.

– Norėjau užduoti jums vieną klausimą, madam.

– Klausimą? O! Taip?

– Ar misis Apvard skambino jums savo mirties dieną?

Ji įsispoksojo į Puaro. Paskui linktelėjo.

---

* Gansburas (Thomas Gainsborough, 1727–1788) – anglų tapytojas, – *vert. past.*

– Kuriuo metu?

– Atsiliepė misis Skot. Manau, tai buvo maždaug šeštą valandą.

– Ką ji sakė? Kvietė ateiti tą vakarą pas ją?

– Taip. Sakė, jog misis Oliver su Robinu išvažiuoja į Kilčesterį, Žanetai laisvas vakaras, ir ji liekanti viena. Esą ar negalėčiau aš ateiti ir drauge pavakaroti.

– Kelintai valandai buvote pakviesta?

– Devintai ar vėliau.

– Ir nuėjote?

– Norėjau. Tikrai norėjau. Tačiau net nežinau kodėl, bet tądien po vakarienės tuoj pat užmigau. Kai prabudau, buvo jau po dešimtos. Pamaniau, kad per vėlu.

– Jūs nesakėte policijai apie misis Apvard skambutį?

Ji išpūtė akis. Jos įgavo gana nekaltą, vaikišką išraišką.

– O ką, turėjau pasakyti? Kadangi aš nenuėjau, tai ir nepagalvojau, jog tai svarbu. Gal net jaučiausi kalta. Jei būčiau nuėjusi, dabar ji būtų gyva.

Staiga ji sunkiai atsiduso.

– O, tikiuosi, nieko tokio nebūtų nutikę.

– Gal ir taip, – atsakė Puaro. Patylėjęs jis paklausė: – *Sakykite, ko jūs taip bijote, madam?*

Ji sunkiai sušnopavo.

– Bijau? Nieko aš nebijau.

– Betgi bijote.

– Kokia nesąmonė. Ko... ko aš turėčiau bijoti?

Puaro prieš atsakydamas minutėlę patylėjo.

– O man pasirodė, kad jūs galbūt bijote *manęs*...

Ji nieko neatsakė. Tačiau jos akys išsiplėtė. Ji iš lėto, ryžtingai papurtė galvą.

– Kažkoks beprotnamis, – sudejavo Spensas.

– Kodėl? Viskas ne taip jau blogai, – nuramino jį Puaro.

– Jūs tik taip sakote. Kiekviena mus pasiekusi informacija sukelia dar didesnę painiavą. Dabar jūs sakote, kad misis Apvard paskambino *trims* moterims. Kvietė vakare ateiti. Kodėl trims? Nejaugi ji pati nežinojo, kuri iš jų Lili Gembol? O gal tai visai ne Lili Gembol? Štai kad ir ta knyga su Evelin Houp vardu. Juk ji leidžia suprasti, kad misis Apvard ir Eva Kein yra vienas ir tas pats asmuo.

– O tai tiksliai atitinka Džeimso Bentlio įspūdį apie tai, ką jam pasakė misis Makginti.

– Man pasirodė, kad jis nėra tuo įsitikinęs.

– Taip, Džeimsas Bentlis negali būti niekuo tikras. Jis atidžiai nesiklausė, ką kalbėjo misis Makginti. Ir vis dėlto, jeigu Džeimsui Bentliui susidarė įspūdis, kad misis Makginti kalbėjo apie misis Apvard, tai gali būti tiesa. Įspūdžiai dažnai būna teisingi.

– Mūsų naujausia informacija iš Australijos (beje, ji buvo išvykusi ne į Ameriką, o būtent į Australiją), atrodo, patvirtina, jog toji „misis Houp“ mirė ten prieš dvidešimt metų.

– Aš tai jau girdėjau, – tarė Puaro.

– Jūs visada viską žinote, ar ne, Puaro?

Į šią ironišką pastabą Puaro nekreipė dėmesio. Jis tarė:

– Viena vertus, mes turime „misis Houp“, mirusią Australijoje, o kita vertus?

– O kita vertus, mes turime misis Apvard – turtingo šalies šiaurės manufaktūrininko našlę. Ji gyveno su juo prie Lidso ir turėjo sūnų. Sūnui vos gimus, jos vyras mirė. Berniukas buvo linkęs sirgti tuberkulioze, tad po vyro mirties ji daugiausia gyveno užsienyje.

– O kada prasideda ši saga?

– Saga prasideda praėjus ketveriems metams po to, kai Eva Kein išvyko iš Anglijos. Apvardas sutiko savo būsimą žmoną kažkur užsienyje ir po santuokos parsivežė į savo namus.

– Vadinasi, misis Apvard iš tikrųjų gali būti Eva Kein. Kokia jos mergautinė pavardė?

– Kiek žinau, Hargreiv. Bet kas ta pavardė?

– Iš tikrųjų, niekas. Eva Kein, arba Evelin Houp, galėjo mirti Australijoje... Tačiau ji galėjo ir susigalvoti sau patogią ligą, o paskui atgyti kaip Hargreiv ir susirasti turtingą vyrą.

– Viskas buvo taip seniai, – tarė Spensas. – Bet, sakykim, jog tai tiesa. Sakykim, ji išsaugojo savo nuotrauką, ir misis Makginti ją pamatė... Tada telieka daryti prielaidą, kad misis Makginti nužudė būtent *ji*.

– Betgi taip galėjo būti, ar ne? Robinas Apvardas tą naktį buvo teatre. Misis Rendel minėjo, kad vakare buvo nuėjusi prie jų namo, bet negalėjo prisibelsti. Pasak misis Svytmen, Žaneta Grum jai pasakojo, kad misis Apvard iš tikrųjų nėra jau tokia luoša, kokia dedasi.

– Viskas teisingai, Puaro, bet išlieka tas faktas, kad *ją pačią* nužudė – po to, kai buvo atpažinta nuotrauka. Jūs tikriausiai norite pasakyti, kad šios dvi mirtys nesusijusios?

– Ne, ne. Aš to nesakau. Kaip tik jos susijusios.

– Aš pasiduodu.

– Evelin Houp. Štai kur raktas į šią problemą.

– Evelin Karpenter? Jūs tai turėjote galvoje? *Ne* Lili Gembol, o Evos Kein dukra! Betgi ji nenužudytų savo motinos.

– Ne, ne. Tai nėra motinžudystė.

– Jūs mane erzinate kaip tikras nelabasis, Puaro. Betrūksta, kad dabar pasakytumėte, jog Brodhinyje gyvena *ir* Eva Kein, *ir* Lili Gembol, *ir* Dženisa Kotlend, *ir* Vera Bleik. Visos keturios įtariamosios.

– Mes turime daugiau negu keturias. Neužmirškite, kad Eva Kein buvo Kregų guvernantė.

– O šitie kuo čia dėti?

– Jeigu yra guvernantė, turi būti ir vaikų ar bent jau vienas vaikas. Kas nutiko Krego vaikams?

– Atrodo, buvo berniukas ir mergaitė. Juos pasiėmė kažkokie giminės.

– Taigi reikia turėti galvoje dar du žmones. Du žmones, kurie galėjo išsaugoti nuotrauką dėl trečiosios mano minėtos priežasties – keršto.

– Netikiu tuo, – tarė Spensas.

Puaro atsiduso.

– Į tai reikia atsižvelgti – visą laiką. Atrodo, kad aš jau žinau tiesą, nors... yra vienas faktas, kuris vis dar gerokai mane trikdo.

– Džiaugiuosi, kad bent kažkas jus trikdo, – įgėlė Spensas.

– Patvirtinkite man vieną dalyką, *mon cher* Spensai. Eva Kein išvyko iš šalies prieš Krego egzekuciją, tiesa?

– Visiškai teisingai.

– Ir tuo metu ji jau laukėsi?

– Taip.

– *Bon Dieu*, koks aš buvau kvailas, – tarė Erkiulis Puaro. – Juk viskas taip paprasta, ar ne?

Po šių žodžių vos neįvyko trečia žmogžudystė – vyresnysis inspektorius Spensas Kilčesterio policijos poskyryje vos nenužudė Erkiulio Puaro.

II

– Norėčiau, – pareiškė Erkiulis Puaro, – apsilankyti asmeniškai. Pas Ariadnę Oliver.

Asmeniškai apsilankyti pas misis Oliver nebuvo taip lengva. Misis Oliver dirbo ir nesileido trukdoma. Tačiau Puaro nepaisė jokių atsisakymų. Dabar jis klausėsi rašytojos balso.

Ji buvo susierzinusi ir vos atgavo kvapą.

– Na, kas gi atsitiko? – paklausė misis Oliver. – Ir reikėjo gi jums skambinti man būtent dabar? Dabar, kai brandinu

nuostabiausią žmogžudystės audinių parduotuvėje idėją. Žinote, ten, kur parduodami senamadiški triko ir juokingi apatiniai marškiniai ilgomis rankovėmis.

– Nežinau, – atkirto Puaro. – Ir tai, ką turiu jums pasakyti, yra kur kas svarbiau.

– Negali būti, – nepatikėjo misis Oliver. – Bent jau ne *man*. Jei neišdėstysiu savo idėjos ant popieriaus, ji *išgaruos*!

Erkiulis Puaro nekreipė dėmesio į šią kūrybinę agoniją. Jis griežtai ir reikliai uždavė keletą klausimų, į kuriuos misis Oliver atsakinėjo gana nenoriai.

– Taip... taip... tai Mažasis teatras. Nežinau, kaip jis vadinasi... Taip, vienas iš jų buvo kažkoks Sesilis, o tas, su kuriuo kalbėjausi, – Mišelis.

– Nuostabu. Tai ir viskas, ką norėjau sužinoti.

– Bet kodėl apie Sesilį ir Mišelį?

– Grįžkite prie savo triko ir apatinių marškinių su ilgomis rankovėmis, madam.

– Nesuprantu, kodėl jūs neareštuojate daktaro Rendelio, – vėl ėmė karščiuotis misis Oliver. – Jei būčiau Skotland Jardo viršininkė, aš pasielgčiau būtent taip.

– Labai gali būti. Linkiu jums sėkmingos žmogžudystės audinių parduotuvėje.

– Man išgaravo visa idėja, – sudejavo misis Oliver. – Tai jūsų kaltė.

Puaro mandagiai atsiprašė.

Jis padėjo ragelį ir nusišypsojo Spensui.

– Dabar mes važiuosime... bent jau aš važiuosiu pasikalbėti su jaunu aktoriumi, kurio vardas yra Mišelis ir kuris atlieka antraeilius vaidmenis Kalenkvėjaus teatre. Aš tik meldžiu, kad jis būtų tas Mišelis...

– Kodėl, velniai rautų...

Puaro vikriai numaldė kylantį vyresniojo inspektoriaus Spenso nirštą.

– Ar žinote, *cher ami*, kas yra *secret de Polichinelle*?*

* Juokdario paslaptis (pranc.)

– Čia ką, prancūzų kalbos pamoka? – perpykęs paklausė vyresnysis inspektorius.

– *Secret de Polichinelle* – tai vieša paslaptis. Dėl šios priežasties jos nežinantys žmonės niekada apie ją ir neišgirsta. Juk jeigu visi mano, kad jūs tai žinote, niekas jums to ir nepasakys.

– Tiesiog nežinau, kaip aš įstengiu susivaldyti jūsų neapkūlęs, – suurzgė vyresnysis inspektorius Spensas.

Apklausa buvo baigta, ir buvo grįžta prie išvados, jog žmogžudystę įvykdė nežinomas žmogus ar žmonės.

Po apklausos Erkiulio Puaro kvietimu Long Mydause susirinko visi, kam tai buvo svarbu. Puaro kruopščiai apgalvojo, kur kas sėdės pailgoje svetainėje. Krėslai buvo sustatyti tvarkingu puslankiu, Maurinos šunys vargais negalais išvyti lauk, ir Erkiulis Puaro, kaip koks dėstytojas, įsitaisęs kambario gale ir reikšmingai krenkštelėjęs pradėjo užsiėmimą.

– Mesjė ir madam...

Jis patylėjo. Tolimesni jo žodžiai buvo netikėti ir priminė kone farsą.

– Misis Makginti mirė. Kaip ji mirė?

Atsiklaupusi ant kelių, kaip aš dabar.

Misis Makginti mirė. Kaip ji mirė?

Laikydama ranką, kaip aš dabar.

Misis Makginti mirė. Kaip ji mirė?

Va šitaip...

Stebėdamas jų veido išraiškas, jis tęsė:

– Ne, aš neišsikrausčiau iš proto. Tai, kad kartoju jums vaikišką eilėraštuką iš vaikiško žaidimo, nereiškia, jog suvaikėjau. Kai kas iš jūsų vaikystėje galbūt žaidėte tą žaidimą. Jį žaidė ir misis Apvard. Iš tiesų ji net pakartojo man tuos žodžius – tik truputį kitaip. Ji pasakė: „*Misis Makginti mirė. Kaip ji mirė? Iškišusi galvą, kaip aš dabar.*“ Taip ji pasakė... taip ir padarė. Ji iškišo galvą ir taip pat, kaip misis Makginti, mirė...

Kad jums būtų aiškiau, grįšime atgal, į pradžią – prie misis Makginti, kuri atsiklaupusi ant kelių šveitė kitų žmonių namus. Misis Makginti buvo nužudyta, o vienas žmogus,

Džeimsas Bentlis, suimtas, iškvostas ir apkaltintas. Dėl tam tikrų priežasčių už tą bylą atsakingas pareigūnas, vyresnysis inspektorius Spensas, kad ir kokie akivaizdūs buvo įrodymai, nebuvo įsitikinęs Bentlio kalte. Aš su juo sutikau. Atvykau čia, kad atsakyčiau į vieną klausimą: „Kaip mirė misis Makginti? *Kodėl* ji mirė?“

Nevarginsiu jūsų ilgomis ir sudėtingomis istorijomis. Pasakysiu tik tiek, jog raktu man tapo toks paprastas dalykas kaip rašalo buteliukas. „Sunday Comet“, kurį sekmadienį prieš savo mirtį skaitė misis Makginti, buvo išspausdintos keturios nuotraukos. Jūs jau viską apie jas žinote, taigi tepasakysiu, kad misis Makginti vieną iš jų atpažino – kaip nuotrauką, matytą vienuose iš namų, kuriuose ji dirbo.

Ji apie tai papasakojo Džeimsui Bentliui, tačiau jis nei tada, nei vėliau to nesureikšmino. Tiesą sakant, jis beveik nesiklausė. Tačiau jam susidarė įspūdis, kad misis Makginti matė tą nuotrauką misis Apvard namuose ir kad kalbėdama apie moterį, kuri nebūtų tokia išdidi, jeigu visi viską sužinotų, ji turėjo galvoje taip pat misis Apvard. Šiuo jo teiginiu aklai tikėti negalime, tačiau misis Makginti tikrai buvo šitaip kalbėjusi apie išdidumą, o misis Apvard neabejotinai buvo *išdidi* ir valdinga moteris.

Kaip visi žinote – kai kurie patys ten buvote, o kiti girdėjote pasakojant, – misis Apvard namuose aš parodžiau tas keturias nuotraukas. Šeimininkės veide pastebėjau nuostabą ir, supratęs, kad ji kažką atpažino, prirėmiau ją prie sienos. Ji turėjo tai pripažinti. Sakėsi „kažkur mačiusi vieną iš nuotraukų, bet negalinti prisiminti kur“. Paklausta, kuri tai nuotrauka, ji parodė Lili Gembol. Tačiau tai, norėčiau jums pasakyti, *buvo netiesa*. Dėl tik jai vienai žinomų priežasčių misis Apvard nepanoro atskleisti, ką ji atpažino. Kad palikčiau ją ramybėje, ji parodė ne tą nuotrauką.

Tačiau vienas žmogus neliko apgautas – tai *žudikas*. Vienas žmogus *žinojo*, kurią nuotrauką atpažino misis Apvard. Ir čia aš netempsiu gumos – tai buvo Evos Kein nuotrauka,

moters, kuri buvo garsiojo žmogžudžio Krego bendrininkė, auka, o gal ir įkvėpėja.

Kitą vakarą misis Apvard buvo nužudyta. Buvo nužudyta dėl tos pačios priežasties, kaip ir misis Makginti. Misis Makginti iškišo ranką, misis Apvard iškišo galvą, o rezultatas buvo tas pats.

Prieš misis Apvard mirtį trys moterys sulaukė telefono skambučio: misis Karpenter, misis Rendel ir mis Henderson. Visas tris misis Apvard tą vakarą kvietėsi pas save. Jos tarnaitei buvo išeiginė, o sūnus su misis Oliver buvo išvykę į Kalenkvėjų. Taigi galėtų atrodyti, kad ji norėjo asmeniškai pasikalbėti su kiekviena iš tų moterų.

Bet kodėl tos moterys buvo *trys*? Ar misis Apvard prisiminė, kur matė Evos Kein nuotrauką? O gal tik žinojo ją mačiusi, nors neatsiminė kur? Ar turi šios trys moterys ką nors bendra? Atrodytų, nieko, išskyrus *amžių*. Joms visoms apie trisdešimt.

Jūs, ko gero, skaitėte straipsnį „Sunday Comet". Jame išties sentimentaliai kalbama apie Evos Kein dukterį po daugelio metų. Visos moterys, kurias misis Apvard pasikvietė pas save, buvo tokio amžiaus, kokio maždaug turėtų būti Evos Kein dukra.

Taigi gali pasirodyti, kad Brodhinyje gyvena jauna moteris, kuri yra garsiojo žmogžudžio Krego ir jo meilužės Evos Kein dukra, ir dar gali pasirodyti, kad ta moteris griebsis bet ko, kad tik nepaaiškėtų tas faktas. Net du kartus ryšis žmogžudystei. Mat kai misis Apvard buvo rasta negyva, ant staliuko stovėjo du puodeliai, iš abiejų buvo gerta, ir ant viešnios puodelio buvo likę vos įžiūrimi lūpų dažų pėdsakai.

Bet grįžkime prie tų trijų moterų, kurioms paskambino misis Apvard. Misis Karpenter sulaukė skambučio, bet ji tvirtina, kad tą vakarą į Laburnumsą nėjo. Misis Rendel norėjo nueiti, bet užmigo savo krėsle. Mis Henderson *nuėjo* į Laburnumsą, bet name nedegė šviesos, niekas jos nepasitiko, ir ji grįžo atgal.

Tokias istorijas pasakoja šios trys moterys, tačiau... yra vienas prieštaraujantis faktas. Tai tas antrasis kavos puodelis, išteptas lūpų dažais. O ir prašalaitė liudininkė, toji mergina, Edna, teigia mačiusi, kaip į namą *įėjo* šviesiaplaukė moteris. Be to, yra paliudyta ir apie aromatą – brangių, egzotiškų kvepalų. O iš šių trijų moterų juos naudoja tik misis Karpenter.

Ieva Karpenter pertraukė jo pasakojimą. Ji sušuko:

– Melas! Šlykštus, žiaurus melas! Tai buvau ne aš! Aš ten niekada nėjau! Niekada net nesiartinau prie tos vietos. Gajau, nejaugi tu nieko negali padaryti, kad jis nustotų meluoti?

Gajus Karpenteris net išbalo iš pykčio.

– Norėčiau priminti jums, misteri Puaro, kad įstatymas numato bausmę už šmeižtą, o visi šie žmonės dabar yra liudininkai.

– Argi tai šmeižtas sakyti, kad jūsų žmona kvėpinasi tam tikrais kvepalais ir, norėčiau pridurti, naudoja tam tikrus lūpų dažus?

– Tai tiesiog juokinga, – suspigo Ieva. – Absoliučiai juokinga! *Bet kas* galėjo pasikvėpinti mano kvepalais.

Netikėtai Puaro atgręžė į ją švytintį veidą.

– *Mais oui*, būtent! Bet kas. Ir, aišku, tam daug proto nereikia. Netaktiška ir stačiokiška. Taip netaktiška, kad, kiek žinau, tai neleido pasiekti tikslo. Dar daugiau. Tai sukėlė man, taip sakant, idėjų. Taip, tai sukėlė man tam tikrų minčių.

Aromatas... ir lūpų dažų žymės ant puodelio. Betgi lūpų dažus nuvalyti nuo puodelio taip lengva – patikėkite, bet kokius pėdsakus galima nesunkiai pašalinti. Pagaliau galima nunešti nuo stalo ir išplauti pačius puodelius. Kodėl gi ne? Juk namuose nieko nebuvo. Tačiau tai nebuvo padaryta. Aš paklausiau savęs – kodėl? Ir atsakymas piršosi savaime – norėta sąmoningai akcentuoti, jog čia buvo bei žmogžudystę įvykdė *moteris*. Aš svarsčiau apie telefono skambučius toms trims moterims – visi jie buvo *pakvietimai*. Ir nė vienu atveju su misis Apvard nekalbėjo pati kviečiamoji. Taigi gali būti, jog skambino *ne* misis Apvard. Tai buvo kažkas, kas norėjo įtraukti

į nusikaltimą *moterį – bet kokią* moterį. Ir vėlgi kyla klausimas – kodėl? O štai čia galimas vienintelis atsakymas – todėl, kad misis Apvard nužudė ne moteris, o *vyras*.

Jis apžvelgė susirinkusiuosius. Visi sėdėjo nekrustelėdami. Prabilo tik du žmonės.

Atsidususi Ieva Karpenter tarė:

– Pagaliau pasakėte kažką protingesnio!

Misis Oliver energingai palinksėjusi galva pridūrė:

– Tai jau tikrai.

– Taigi priėjau tą vietą, kur jau aišku, kad ir misis Apvard, ir misis Makginti nužudė *vyras*. Koks vyras? Žmogžudystės priežastis turi išlikti ta pati – viskas sukasi apie nuotrauką. Kas turėjo tą nuotrauką? Tai pirmas klausimas. Ir kodėl ją saugojo?

Ką gi, galbūt viskas ne taip jau sudėtinga. Sakykime, iš pradžių ją laikė dėl sentimentų. Kai buvo pašalinta misis Makginti, sunaikinti nuotraukos nebereikėjo. Tačiau po antrosios žmogžudystės viskas pasikeitė. Dabar jau nuotrauka aiškiai siejosi su žmogžudyste. Laikyti ją tapo pavojinga. Taigi tikriausiai visi sutiksite, kad ją reikėjo sunaikinti.

Jis apžvelgė pritariamiai linksinčias galvas.

– Ir vis dėlto nuotrauka nebuvo sunaikinta! Ne, ji *nebuvo* sunaikinta! Aš tai žinau, nes... radau ją. Radau prieš kelias dienas – šiuose namuose. Šitos komodos, kurią matote prie sienos, stalčiuje. Štai ji.

Ir jis iškėlė išblukusią droviai besišypsančios merginos su rožėmis nuotrauką.

– Taip, – tarė Puaro. – Tai Eva Kein. Kitoje pusėje pieštuku užrašyti du žodžiai. Pasakyti kokie? „*Mano mama*“...

Jo akys, liūdnos ir smerkiančios, stabtelėjo ties Maurina Samerheis. Ji nusibraukė nuo veido plaukus ir įsistebeilijo į jį plačiai atmerktomis išsigandusiomis akimis.

– Aš nesuprantu. Aš niekada...

– Taip, misis Samerheis, jūs nesuprantate. Gali būti tik dvi priežastys, kodėl ši nuotrauka išsaugota ir po antrosios žmogžudystės. Pirmoji – nekaltas sentimentalumas. *Jūs*

nesijautėte kalta ir todėl galėjote laikyti šią nuotrauką. Juk vieną dieną misis Karpenter namuose jūs pati sakėte, kad buvote įvaikinta. Abejoju, ar kada nors sužinojote, kuo vardu jūsų tikroji motina. Tačiau tai žinojo kai kas kitas. Tas kitas, kuriam priklausė visas šeimos pasididžiavimas, paskatinęs pasilikti savo protėvių namuose, pasididžiavimas savo protėviais ir kilme. Tas žmogus buvo pasirengęs verčiau mirti, negu leisti, kad pasaulis – ir jo vaikai – sužinotų, jog Maurina Samerheis yra žmogžudžio Krego ir Evos Kein dukra. Tas žmogus, kaip sakiau, buvo pasirengęs mirti. Bet juk tai nebūtų padėję, ar ne? Todėl verčiau pripažinkime, kad tarp mūsų yra žmogus, kuris pasirengęs žudyti.

Džonis Samerheisas pakilo nuo kėdės. Kai jis prabilo, jo balsas buvo ramus, kone draugiškas.

– Daug jūs čia nesąmonių pripaistėte. Džiaugiatės savo begalinėmis teorijomis? Teorijos, tai tik teorijos! Šitaip kalbėti apie mano žmoną...

Jo pyktis pratrūko staiga, kaip išsiveržęs ugnikalnis.

– Tu prakeikta, mėšlina kiaule...

Niekam nespėjus nė aiktelėti, jis kaip žaibas praskriejo per kambarį. Nutirpęs Puaro žingtelėjo atatupstas, o vyresnysis inspektorius Spensas akimoju atsidūrė tarp jo ir Samerheiso.

– Nagi, nagi, majore Samerheisai, nusiraminkite... Nusiraminkite...

Samerheisas atgavęs savitvardą patraukė pečiais ir sušvokštė:

– Dovanokite. Iš tikrųjų juokinga! Šiaip ar taip... kažkokią nuotrauką į stalčių galėjo įkišti *bet kas*.

– Būtent, – sutiko Puaro. – Ir įdomu, kad ant šios nuotraukos nėra pirštų atspaudų.

Jis patylėjo, paskui švelniai palingavo galvą.

– Bet jie turėtų būti, – tarė jis. – Jeigu misis Samerheis ją laikė, laikė nekaltai, taigi jos pirštų atspaudai turėtų būti ant nuotraukos.

Maurina sušuko:

– Jūs tikriausiai pamišėlis! Aš akyse nemačiau tos nuotraukos per visą savo gyvenimą... išskyrus tą dieną, pas misis Apvard.

– Jūsų laimė, – tarė Puaro, – kad aš žinau, jog sakote tiesą. Ši nuotrauka buvo padėta į stalčių *vos kelios minutės prieš man ją randant.* Tą rytą daiktai iš šio stalčiaus du kartus buvo išversti ant grindų, ir du kartus aš juos dėliojau atgal. Pirmą kartą nuotraukos stalčiuje *nebuvo*, antrą kartą jau *buvo.* Ji buvo padėta tame laiko intervale, *ir aš žinau, kas tai padarė.*

Jo balse nejučia suskambo nauja gaida. Tai nebebuvo mažas juokingas vyrukas absurdiškais ūsais ir padažytais plaukais; tai buvo medžiotojas, kuris jau visai priartėjęs prie savo aukos.

– Abu nusikaltimus padarė *vyras* ir padarė dėl paprasčiausios priežasties – pinigų. Misis Apvard namuose buvo rasta knyga, kurios priešlapyje užrašyta „Evelin Houp". Houp pavarde pasivadino Eva Kein, išvykdama iš Anglijos. Jeigu jos tikrasis vardas buvo Evelin, labai gali būti, kad tokį pat vardą ji suteikė ir savo ką tik gimusiai dukteriai. *Tačiau Evelin gali būti ne tik moters, bet ir vyro vardas.* Kodėl mes nusprendėme, kad Eva Kein pagimdė mergaitę? Daugiausia dėl to, kad taip parašyta „Sunday Comet"! Tačiau iš tikrųjų „Sunday Comet" apie tai daug nekalbama, ir tokia nuomonė susidarė dėl romantiško interviu su Eva Kein. Betgi Eva Kein išvyko iš Anglijos dar *prieš* vaikui gimstant – taigi niekas negalėjo pasakyti, kokios lyties bus tas vaikas. Kaip tik tai mane gerokai klaidino. Romantiškasis netikslumas spaudoje.

Ir štai Evelinos Houp, arba Evos Kein, *sūnus* atvyksta į Angliją. Jis talentingas ir atkreipia vienos itin turtingos moters dėmesį. Ji nieko apie jį nežino, išskyrus tą romantišką istoriją, kurią jis jai papasakoja. (Tai buvo tikrai graži istorija – apie tragišką jaunos balerinos mirtį Paryžiuje nuo tuberkuliozės!)

Ji – vieniša moteris, neseniai praradusi savo sūnų. Talentingasis jaunas dramaturgas vienašališkai įsipareigodamas prisiima jos pavardę.

Tačiau jūsų tikrasis vardas yra Evelinas Houpas, ar ne, misteri Apvardai?

Robinas Apvardas šaižiai suklikо:

– Aišku, ne! Nesuprantu, apie ką jūs čia kalbate!

– Galite nesistengti tai paneigti. Yra žmonių, kurie pažįsta jus tuo vardu. *Evelin Houp* vardas šioje knygoje įrašytas jūsų ranka – ta pačia rašysena, kaip ir žodžiai „mano mama" kitoje šios nuotraukos pusėje. Misis Makginti pamatė šią nuotrauką ir užrašą ant jos, kai tvarkė jūsų daiktus. Perskaičiusi straipsnį „Sunday Comet", ji kalbėjosi su jumis apie tai. Misis Makginti manė, jog tai jaunos misis Apvard nuotrauka, nes ji nė neįtarė, kad misis Apvard nėra jūsų tikroji motina. Tačiau jūs žinojote, kad jeigu ji kam nors išplepės, ir gandai pasieks misis Apvard ausis, bus galas. Į paveldėjimo klausimą misis Apvard žiūrėjo gana fanatiškai. Ji nė akimirkos nebūtų toleravusi įsūnio, kuris yra garsaus žmogžudžio sūnus. Nebūtų ji jums atleidusi ir melo šiuo požiūriu.

Taigi misis Makginti bet kuria kaina reikėjo nutildyti. Galbūt jūs pažadėjote jai nedidelę dovanėlę už tai, kad prilaikytų liežuvį. Kitą vakarą eidamas į repeticiją paskambinote jai ir... nužudėte! *Štai šitaip...*

Staigiu judesiu Puaro čiupo nuo lentynos cukraus kapoklę ir užsimojo, tarsi norėdamas suknežinti Robino galvą.

Šis gestas buvo toks grėsmingas, jog kažkas net cyptelėjo.

Robinas Apvardas suriko. Tai buvo šaižus, siaubo apimto žmogaus riksmas.

– Ne! Nereikia! Tai buvo nelaimingas atsitikimas. Prisiekiu, tik nelaimingas atsitikimas. Aš nenorėjau jos žudyti. Buvau netekęs nuovokos. Prisiekiu!

– Jūs nuplovėte kraują ir atnešėte cukraus kapoklę atgal į šį kambarį, kur ją radote. Tačiau jau yra naujų mokslinių metodų kraujo dėmėms ir... nematomiems pirštų atspaudams aptikti.

– Sakau jums, tikrai nenorėjau jos žudyti... Tai buvo klaida... Ir apskritai, tai ne mano kaltė... Aš nesu už tai

atsakingas. Toks jau mano kraujas. Nieko negaliu padaryti. Jūs negalite manęs pakarti už tai, dėl ko nesu kaltas...

– Nejaugi? – sau po nosim sumurmėjo Spensas. – Tu dar pamatysi, ar negalim!

Garsiai jis oficialiu, rimtu balsu tepasakė:

– Turiu jus perspėti, misteri Apvardai, jog viskas, ką jūs pasakysite...

– Tikrai nesuprantu, misteri Puaro, kaip jums kilo mintis įtarti Robiną Apvardą.

Puaro su pasitenkinimu apžvelgė į jį atgręžtus veidus. Jis visada mėgo aiškinti.

– Turėjau įtarti jį jau daug anksčiau. Raktas į šią mįslę, toks paprastas raktas, buvo vienas sakinys, kurį misis Samerheis ištarė tą dieną kokteilių vakarėlyje. Ji pasakė Robinui Apvardui: „Man nepatinka būti įvaikintai. O tau?" Viską atskleidė šie du paskutiniai žodžiai „O tau?" Jie reiškia – jie galėjo reikšti, – kad misis Apvard nėra tikra Robino motina.

Pati misis Apvard mirtinai bijojo, kad niekas nesužinotų, jog Robinas nėra jos tikras sūnus. Ji turbūt buvo pernelyg prisiklausiusi blevyzgojimų apie gražų jauną vyrą, kuris gyvena su senyva moterimi. Ir tik nedaugelis – maža teatralų *coterie** – žinojo, kur ji pirmą kartą sutiko Robiną. Taip ilgai gyvenusi užsienyje, šioje šalyje ji turėjo mažai artimų draugų, o be to, nusprendė atvykti ir apsigyventi čia, toli nuo savojo Jorkšyro. Net sutikusi senų laikų draugus, ji nieko jiems neaiškindavo, ir jie nuspręsdavo, jog šis Robinas yra tas pats, kurį jie pažinojo dar mažą berniuką.

Tačiau šioje šeimoje, Laburnumse, man iš pat pradžių kažkas atrodė nenatūralu. Robino elgesys su misis Apvard nepriminė nei išlepinto vaiko, nei atsidavusio sūnaus elgesio. Tai buvo *protégé*** santykis su *globėja*. Gana neįprastas kreipinys *Madre* buvo kažkoks teatrališkas. O misis Apvard, nors akivaizdžiai be galo mylėjo Robiną, vis dėlto nesąmoningai laikė jį savo nuosavybe, kurią ji nusipirko ir už kurią sumokėjo.

* Grupelė (pranc.)
** Globotinis (pranc.)

Tad štai jums ir Robinas Apvardas – patogiai įsitaisęs, su jo nuotykius lydinčia *Madre* pinigine. Bet kartą į šį užtikrintą pasaulį įsiveržė misis Makginti, kuri atpažino stalčiuje jo laikomą nuotrauką su užrašu kitoje pusėje „mano mama". Jo motina, apie kurią jis pasakojo misis Apvard kaip apie talentingą jauną baleriną, mirusią nuo tuberkuliozės! Misis Makginti, žinoma, pagalvojo, kad tai jaunos misis Apvard nuotrauka, kadangi jai atrodė savaime suprantama, jog misis Apvard yra tikra Robino motina. Nemanau, kad misis Makginti buvo kilusi mintis šantažuoti, bet gal ji ir tikėjosi „mažos mielos dovanėlės" už tai, kad neskleis gandų, kurie nebūtų malonūs tokiai „išdidžiai" moteriai kaip misis Apvard.

Tačiau Robinas Apvardas nenorėjo rizikuoti. Jis nudžiovė cukraus kapoklę, kurią misis Samerheis juokais pavadino puikiu įrankiu žudyti, ir kitą vakarą pakeliui į teatrą užsuko pas misis Makginti. Ji nieko neįtardama įsivedė jį į prieškambarį, ir jis ją nužudė. Jis žinojo, kur ji laiko santaupas – tai, regis, žinojo visi Brodhinio gyventojai – ir imitavo apiplėšimą, paslėpdamas pinigus prie namo. Įtarimas krito ant Bentlio ir jį suėmė. Gudruolis Robinas Apvardas liko saugus.

Bet tada staiga aš parodžiau tas keturias nuotraukas, ir misis Apvard atpažino, jog tokią pačią kaip Evos Kein nuotrauką turi Robinas, ir jis vadina tą moterį savo motina balerina! Jai prireikė šiek tiek laiko viską apgalvoti. Įvykdyta žmogžudystė. Ar gali būti, jog Robinas?.. Ne, ji nenorėjo tuo patikėti.

Kokių veiksmų ji būtų galiausiai ėmusis, mes nežinome. Tačiau Robinas vėlgi nedelsė. Jis suplanavo visą *mise en scène**. Apsilankymas teatre per Žanetos išeiginę, telefono skambučiai, kavos puodelis, rūpestingai išteptas lūpų dažais, paimtais iš Ievos Karpenter rankinuko. Jis net nusipirko jos naudojamų išskirtinių kvepalų buteliuką. Visa tai buvo teatrališka scena su iš anksto paruoštomis atramomis. Kol misis Oliver laukė automobilyje, Robinas du kartus subėgiojo į namus ir atgal. Žmogžudystei užteko kelių sekundžių. Paskui teliko greitai

* Mizanscena (pranc.)

paskirstyti „atramas". O be to, mirus misis Apvard, pagal jos testamentą jis paveldėjo didelį palikimą, ir joks įtarimas negalėjo kristi ant jo, kadangi atrodė neabejotina, jog nusikaltimą įvykdė *moteris*. Tą vakarą pas misis Apvard turėjo ateiti trys moterys, ir viena beveik garantuotai turėjo būti įtarta. Iš tikrųjų taip ir įvyko.

Tačiau Robinas, kaip ir visi nusikaltėliai, buvo nerūpestingas ir pernelyg pasitikintis savimi. Namuose buvo ne tik knyga su jo ranka užrašytu vardu, bet ir lemtingoji nuotrauka, kurią jis laikė savo tikslams. Jam būtų buvę daug saugiau ją sunaikinti, tačiau jis vylėsi, jog galės panaudoti šią nuotrauką, kad reikiamu momentu apkaltintų ką nors kita.

Turbūt jis tuo metu turėjo galvoje misis Samerheis. Gal kaip tik dėl šios priežasties jis ir atsikraustė į Long Mydausą. Šiaip ar taip, cukraus kapoklė priklausė jai, o be to, jis žinojo, kad misis Samerheis buvo įvaikinta, ir jai gali būti sunku įrodyti, jog ji nėra Evos Kein dukra.

Tačiau kai Deirdra Henderson prisipažino buvusi nusikaltimo vietoje, jis nusprendė įkišti nuotrauką tarp *jos* daiktų. Jis mėgino tai padaryti įlipdamas sodininko kopėčiomis per atvirą langą. Tačiau nervingoji misis Veterbai buvo liepusi uždaryti visus langus, taigi Robino planas neišdegė. Tada jis grįžo tiesiai čia ir padėjo nuotrauką į stalčių, kurį, jo nelaimei, ką tik buvau sutvarkęs.

Taigi aš žinojau, kad ta nuotrauka ką tik padėta, ir žinojau, kas tai padarė – vienintelis žmogus namuose – žmogus, kuris įnirtingai taukšėjo rašomąja mašinėle man virš galvos.

Kadangi vardas „Evelin Houp" buvo užrašytas Laburnumse rastos knygos priešlapyje, Evelin Houp turėjo būti arba misis Apvard, arba... Robinas Apvardas...

Iš pradžių vardas Evelin mane gerokai klaidino, kadangi aš siejau jį su misis Karpenter, kurios vardas Ieva. *Tačiau Evelin gali būti ne tik moters, bet ir vyro vardas.*

Aš prisiminiau Kalenkvėjaus mažajame teatre įvykusį pokalbį, apie kurį man papasakojo misis Oliver. Su ja šnekučiavęsis jaunas aktorius kaip tik ir buvo tas žmogus, kuris patvirtino

mano teoriją – kad Robinas nėra misis Apvard sūnus. Mat iš jo kalbėsenos buvo aišku, jog jis žino tikruosius faktus. Ir jo istorija apie greitą misis Apvard bausmę jaunuoliui, kuris apgavo ją, pasakodamas apie savo kilmę, buvo sugestyvi.

Iš tikrųjų aš turėjau viską suprasti daug anksčiau. Deja, padariau vieną didžiulę klaidą. Buvau įsitikinęs, jog kažkas mane tyčia pastūmė, kad patekčiau po traukinio ratais, ir jog tai padaręs žmogus yra misis Makginti žudikas. Tačiau Robinas Apvardas buvo praktiškai vienintelis Brodhinyje, kuris tuo metu *negalėjo* būti Kilčesterio stotyje.

Staiga krenkštelėjo Džonis Samerheisas.

– Gal tai buvo kokia sena moteriškė su krepšiu. Jos dar ir kaip stumdosi.

Puaro atsakė:

– Iš tikrųjų Robinas Apvardas buvo pernelyg išpuikęs, kad bent kiek manęs bijotų. Žmogžudžiams tai būdinga. Gal tai ir gerai. Mat šiuo atveju faktų yra labai mažai.

Misis Oliver suvirpėjo.

– Nejaugi norite pasakyti, – nepatikliai paklausė ji, – kad jis nužudė savo motiną, kol aš sėdėjau automobilyje, o aš apie tai nė nenutuokiau? Betgi tam nebūtų užtekę laiko!

– Ir dar kaip užteko. Žmonių supratimas apie laiką paprastai būna absurdiškai neteisingas. Kada nors atkreipkite dėmesį, kaip greitai galima pastatyti sceną. Šiuo atveju tai daugiausia buvo atramų klausimas.

– Nieko sau teatras, – mašinaliai sumurmėjo misis Oliver.

– Taip, tai buvo išskirtinai teatrališka žmogžudystė. Viskas labai jau dirbtina.

– O aš sėdėjau automobilyje ir... ničnieko nenujaučiau!

– Manyčiau, – tarė Puaro, – kad jūsų moteriška intuicija tą dieną poilsiavo...

– Grįžtu į „Brether end Skutl“, – pareiškė Modė Viljams. – Šiaip ar taip, šauni firma.

– O be to, jie gerai pasitarnavo.

– Ką jūs turite galvoje, misteri Puaro?

– Kodėl jūs atvykote į šį pasaulio kraštą?

– Manau, jūs, kaip misteris Visažinis, pats suprantate?

– Turiu menkutę nuojautą.

– Ir kokia gi toji nuojauta?

Puaro susimąstęs žvelgė į Modės plaukus.

– Aš buvau labai įžvalgus, – tarė jis. – Atrodė, kad moteris, atėjusi į misis Apvard namus, šviesiaplaukė moteris, kurią matė Edna, buvo misis Karpenter ir ji išsigynė ten buvusi paprasčiausiai iš išgąsčio. Kadangi misis Apvard nužudė Robinas Apvardas, jos apsilankymas yra ne reikšmingesnis nei mis Henderson. Bet aš vis tiek nemanau, kad ten buvo *ji*. Man atrodo, mis Viljams, jog toji moteris, kurią matė Edna, buvote *jūs*.

– Kodėl aš?

Jos balsas buvo griežtas.

Puaro jos klausimą atrėmė kitų klausimų virtine.

– Kodėl jūs taip susidomėjote Brodhiniu? Kodėl čia atvykusi paprašėte Robino Apvardo autografo? Juk nesate autografų medžiotoja. Ką jūs žinojote apie Apvardus? Ir apskritai, kodėl atsibeldėte į šį pasaulio užkampį? Iš kur jūs žinote, kad Eva Kein mirė Australijoje ir kokiu vardu ji pasivadino išvykdama iš Anglijos?

– Turite puikią nuovoką, ar ne? Ką gi, man iš tikrųjų nėra ko slėpti.

Ji atsidarė rankinuką. Iš aptrintos piniginės išsitraukė mažą nuo senumo apiplyšusią laikraščio iškarpą. Iš jos žvelgė veidas, kurį Puaro jau gerai pažinojo, – naiviai besišypsantis Evos Kein veidas.

Skersai iškarpos buvo užrašyta: *„Ji nužudė mano motiną“.*

Puaro grąžino ją Modei.

– Na, žinoma, aš taip ir galvojau. Vadinasi, jūsų tikroji pavardė yra Kreg?

Modė linktelėjo.

– Mane užaugino pusseserės – labai padorios moterys. Tačiau kai visa tai nutiko, aš buvau jau pakankamai didelė, kad neužmirščiau. Daug apie tai galvojau. Apie *ją*. Ji buvo tikra kalė – vaikai tokius dalykus supranta! O mano tėvas tiesiog... silpnas. Ir pametęs dėl jos galvą. Tačiau jis prisiėmė kaltę. Kaip visada buvau įsitikinusi – už kažką, ką padarė *ji*. O taip, aš žinau, jis buvo netiesioginis bendrininkas – betgi tai ne tas pats, kas žudikas, ar ne? Visada norėjau išsiaiškinti, kas *jai* nutiko. Suaugusi pasamdžiau detektyvus. Jie nusekė jos pėdsakais iki Australijos ir pagaliau pranešė, kad ji mirusi. Ji turėjo sūnų, kurį pavadino Evelinu Houpu.

Ką gi, atrodė, jog tuo ši istorija gali ir baigtis. Bet tada aš susipažinau su vienu jaunu aktoriumi. Kartą jis užsiminė apie Eveliną Houpą, kuris grįžo iš Australijos, pasivadino Robinu Apvardu ir rašo pjeses. Tai mane sudomino. Vieną vakarą man parodė tą Robiną Apvardą, ir jis buvo su savo *motina*. Todėl aš pamaniau, kad Eva Kein vis dėlto *nemirė* ir dabar didžiuojasi savo stora pinigine.

Taigi susiradau čia darbą. Man buvo smalsu, ir ne tik smalsu. „Gerai, – mąsčiau aš, – vis tiek turiu su ja kažkaip atsiskaityti...“ Kai jūs iškėlėte visą tą Džeimso Bentlio reikalą, aš paskubėjau padaryti išvadą, jog misis Makginti nužudė būtent misis Apvard. Eva Kein vėl griebėsi savo metodų. Iš Mišelio Vesto atsitiktinai nugirdau, kad Robinas Apvardas ir misis Oliver atvažiuos į pasirodymą Kalenkvėjaus teatre. Tad

nusprendžiau atvažiuoti į Brodhinį ir susitikti su ta moterimi. Aš norėjau... Net nežinau, ką norėjau padaryti. Sakau jums viską atvirai – pasiėmiau mažytį pistoletą, kurį turėjau nuo karo laikų. Kad ją išgąsdinčiau? Ar dar daugiau? Tiesą sakant, net nežinau...

Nutykinau prie jos namų. Viduje buvo mirtina tyla. Durys neužrakintos. Aš įėjau. Jūs jau žinote, kokioje pozoje ją radau. Ji sėdėjo negyva, visas veidas purpurinis ir ištinęs. Visa tai, ką buvau prisigalvojusi, pasirodė kvaila ir melodramiška. Po to aš supratau, kad iš tikrųjų nenoriu nieko žudyti... Tačiau suvokiau ir tai, jog gali būti keblu paaiškinti, ką aš veikiau tuose namuose. Naktis buvo šalta, ir aš mūvėjau pirštines, taigi sumečiau, jog pirštų atspaudų neliko. O kad kažkas galėjo mane pastebėti, net nepagalvojau. Štai ir viskas.

Ji patylėjo ir staiga paklausė:

– Ką jūs ketinate dėl šito daryti?

– Nieko, – atsakė Erkiulis Puaro. – Linkiu jums geros kloties gyvenime, štai ir viskas.

Erkiulis Puaro ir vyresnysis inspektorius Spensas šventė restorane „La Vieille Grand'mère“.

Kai buvo patiekta kava, Spensas atsilošė kėdėje ir giliai atsikvėpė po sočių pietų.

– Tikrai neblogi čia patiekalai, – patenkintas tarė jis. – Gal kiek prancūziški, bet kur dabar gausi padorų kepsnį ar traškučių?

– Aš valgiau čia ir tą vakarą, kai pas mane užsukote pirmą kartą, – prisiminė Puaro.

– Ach, daug vandens po to nutekėjo. Ne veltui aš patikėjau jums šią užduotį, misteri Puaro. Jūs puikiausiai susitvarkėte, – per jo it iš medžio išskaptuotą veidą perbėgo lengva šypsenėlė. – Laimė, kad tas jaunuolis nesuprato, kiek mažai faktų mes iš tikrųjų turime. O koks nors protingas patarimas būtų viską sugriovęs! Tačiau jis visiškai pametė galvą ir paliko viską tekėti sava vaga. Išsidavė ir leidosi apkaltinamas. Mūsų laimė!

– Ne viskas taip jau gerai sekėsi, – su priekaištu atsakė Puaro. – Aš gaudžiau jį, kaip jūs gaudote stambią žuvį! Jis manė, kad aš patikėsiu faktais, liudijančiais prieš misis Samerheis. Kai taip neįvyko, jį ištiko šokas. Be to, jis bailys. Vos užsimojau cukraus kapokle, pagalvojo, jog taikausi į jį. Protą aptemdanti baimė visada veda į tiesą.

– Laimė, kad nenukentėjote nuo majoro Samerheiso kumščių, – šypsodamasis tarė Spensas. – Karšto būdo tas vyrukas ir greitų kojų. Vos suspėjau tarp judviejų įsiterpti. Ar jis jums jau atleido?

– O taip, mes geriausi draugai. O misis Samerheis aš padovanojau receptų knygą ir pats asmeniškai išmokiau kepti omletą. *Bon Dieu*, ką aš iškenčiau tuose namuose!

Jis užsimerkė.

– Sudėtingas tai buvo atvejis, – mąsliai tarė Spensas, nesudomintas Puaro agonijos prisiminimų. – Tik patvirtina seną posakį, jog kiekvienas turi ką slėpti. Misis Karpenter vos nebuvo suimta už žmogžudystę. Tos moters elgesys buvo kaip tikros nusikaltėlės. Ir vis dėlto?

– *Eh bien*, dėl ko gi? – pasmalsavo Puaro.

– Vis ta nemaloni praeitis. Ji buvo samdoma šokėja ir graži mergina, nuolat apsupta pulko vyrukų! Kai atvyko į Brodhinį ir čia apsigyveno, ji nebuvo jokia kariškio našlė. Veikiau, kaip sakoma šiais laikais, „neoficiali žmona". Ką gi, visa tai nebūtų tikę tokiam menkystai kaip Gajus Karpenteris, taigi ji ir sukūrė jam visai kitokią istoriją. O kai pradėjome raustis po žmonių praeitį, ji išsigando, kad viskas išaiškės.

Jis gurkštelėjo kavos ir tyliai atsikrenkštė.

– Arba tie Veterbai. Bjauri šeimynėlė. Vien neapykanta ir pyktis. Baugšti, nervinga mergina. O kas už viso šito slypi? Nieko bloga. Tik pinigai! Tiesiog svarai sterlingų.

– Kaip paprasta!

– Mergina turi pinigų – gana daug. Teta paliko. Taigi motina ją griežtai prilaiko, kad nesugalvotų ištekėti. O patėvis jos nekenčia, nes *ji* turi pinigų ir apmoka sąskaitas. Spėju, kad jis pats visur kur buvo nevykėlis. Niekingas padaras... O misis Veterbai – ji tikri nuodai, ištirpę cukruje.

– Sutinku su jumis, – Puaro patenkintas linktelėjo galvą. – Visa laimė, kad ta mergina turi pinigų. Lengviau bus ištekėti už Džeimso Bentlio.

Vyresnysis inspektorius Spensas nustebo.

– Ji ketina ištekėti už Džeimso Bentlio? Deirdra Henderson? Kas sakė?

– Aš sakau, – atšovė Puaro. – Aš pats tuo pasirūpinsiu. Dabar, kai mūsų mažoji problemėlė išspręsta, turiu marias laiko. Su malonumu supiršiu šiuos jaunuolius. Juk jiedu apie tai net nepagalvojo, nors krito vienas kitam į akį. Jei paliksi viską likimo valiai, tai nieko nebus. Betgi jie turi Erkiulį Puaro. Jūs dar pamatysite! Viskas eisis kaip per sviestą.

Spensas šyptelėjo.

– Ir ne gėda jums kišti savo trigrašį į kitų žmonių reikalus?

– *Mon cher*, šitaip kalbėti nedera, – papriekaištavo Puaro.

– Gerai jau, prirėmėte mane prie sienos. Vis tiek tas Džeimsas Bentlis – vargšas stuobrys.

– Taip, jis vargšas stuobrys! Šiuo metu kremtasi, kad nebus pakartas.

– O turėtų pulti ant kelių ir jums padėkoti, – tarė Spensas.

– Sakyčiau, veikiau jums. Bet, atrodo, jis apie tai negalvoja.

– Keistas tipas.

– Ir vis dėlto juo susidomėjo mažiausiai dvi moterys. Prigimtis tokia netikėta.

– O aš maniau, kad jūs ketinate suporuoti jį su Mode Viljams.

– Jis pats pasirinks, – atsakė Puaro. – Bet manau, kad jo žvilgsnis nukryps į Deirdrą Henderson. Modė Viljams pernelyg energinga ir gyvybinga. Su ja jis dar labiau susigūžtų savo kiaute.

– Kažin kodėl jos taip juo susidomėjo?

– Žmogaus prigimtis tokia nenuspėjama.

– Ir vis dėlto savo darbą turėsite užbaigti. Pirmiausia padėti jam pasiekti reikiamą lygį, paskui atitraukti merginą nuo motinos geluonies... O kaip ji grumsis su jumis nagais ir dantimis!

– Sėkmė didžių batalionų pusėje.

– Arba didelių ūsų pusėje. Juk tai norėjote pasakyti?

Spensas griausmingai nusikvatojo. Puaro patenkintas perbraukė savo ūsą ir pasiūlė išgerti brendžio.

– Aš nieko prieš, misteri Puaro.

Puaro užsakė.

– Ach, – tarė Spensas, – norėčiau jums dar kai ką pasakyti. Prisimenate Rendelius?

– Suprantama.

– Kai gilinomės į jo praeitį, paaiškėjo keistas dalykas. Pasirodo, kai Lidse, kur jis tuo metu atliko praktiką, mirė jo pirmoji žmona, tenykštė policija gavo bjaurių anoniminių laiškų apie jį. Juose buvo sakoma, kad tai jis nunuodijo savo žmoną. Žinoma, žmonės prikalba dar ne tokių dalykų. Ją lankė kitas gydytojas, geros reputacijos specialistas, ir jos mirtis jam pasirodė labai neįprasta. Nebuvo nieko, už ko būtų galima užsikabinti, išskyrus tą faktą, kad jie abu buvo apsidraudę gyvybes vienas kito naudai. Betgi žmonės taip daro... Sakau, mes neturime prie ko prikibti, ir vis dėlto... aš pagalvoju... Kaip *jums* atrodo?

Puaro prisiminė, kokia išsigandusi buvo misis Rendel. Ji paminėjo anoniminius laiškus ir atkakliai tvirtino, jog netiki tuo, kas juose rašoma. Jis prisiminė ir tai, kokia ji buvo užtikrinta, kad jo vykdoma apklausa dėl misis Makginti nužudymo tėra pretekstas.

– Manau, jog anoniminių laiškų gavo ne tik policija, – tarė jis.

– Sakote, pasiekė ir ją?

– Veikiausiai. Kai atvykau į Brodhinį, ji manė, kad aš persekioju jos vyrą ir kad misis Makginti byla tėra pretekstas. Žinoma, ir jis taip manė... Tai viską paaiškina! Tai daktaras Rendelis tą vakarą mėgino nustumti mane po traukiniu!

– Ko gero, jis norėjo priversti tai padaryti savo žmoną?

– O ji per daug protinga, kad rizikuotų savo gyvybe dėl jo, – sausai atsakė Puaro. – Bet jeigu jis įsitikinęs, kad mes jį stebime, turbūt elgsis protingiau.

– Darysim, ką galėsim. Nenuleisim akių nuo mūsų genialaus daktaro ir leisim jam tai suprasti.

Puaro kilstelėjo brendžio taurelę.

– Už misis Oliver.

– Kodėl jūs staiga pagalvojote apie ją?

– Dėl jos moteriškos intuicijos, – atsakė Puaro.

Minutėlę stojo tyla, paskui Spensas lėtai ištarė:

– Kitą savaitę Robinas Apvardas stos prieš teismą. Žinote, Puaro, mane vis dar kankina abejonės...

– *Mon Dieu!* – pasibaisėjęs pertraukė jo mintį Puaro. – Ar tik neabejojate ir dėl Robino Apvardo kaltės? Gal norite pasiūlyti viską pradėti iš naujo?

Vyresnysis inspektorius Spensas ramiai šyptelėjo.

– Dieve mano, tikrai ne. *Jis* ir yra žudikas!

Paskui pridūrė:

– Pakankamai išdidus bet kokiai niekšybei!

Christie, Agatha
Ch525 Misis Makginti mirė : [romanas] / Agata Kristi ; [iš anglų kalbos vertė Jolanta Kriūnienė]. – Vilnius : Sirokas Publishing, 2007. - 224 p. – (Agatos Kristi kolekcija, ISSN 1822-7376 ; 37)

Virš. aut.: Agatha Christie
ISBN 9955-9870-01-8

Misis Makginti mirė nuo brutalaus smūgio į pakaušį. Įtarimas iš karto krito ant jos nepatikimo nuomininko, ant kurio drabužių buvo aptikta aukos kraujo bei plaukų pėdsakų. Ir vis dėlto kažkas buvo ne taip: Bentlis tiesiog neatrodė panašus į žmogžudį.

Puaro tikėjosi išgelbėti žmogų nuo kartuvių. Jis nesuprato, kad jo paties gyvybei iškilo didžiulis pavojus...

UDK 820-3

Iš anglų kalbos vertė
Jolanta Kriunienė

Kalbos redaktorė
Giedrė Barkauskienė

Dizaineris
Tomas Liutkevičius

Tiražas 5050 egz.
2007-05-31. 8,31 leidyb. apsk. l.
Išleido UAB „SIROKAS PUBLISHING“
sirokas@takas.lt, www.knyguprekyba.lt

Spausdino „Mažoji poligrafija“,
Vokiečių g. 187, Kaunas

Per 56 kūrybinės veiklos metus Agata Kristi parašė 79 detektyvinius romanus ir trumpų apsakymų rinkinius, 19 pjesių ir 6 romanus, pasirašytus Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu. Paskutinysis romanas „Mieganti žmogžudystė", kuriame nusikaltimą narplioja mis Marpl, pasirodė 1976 metais. Agata Kristi gimė 1890 metais Devono grafystėje, Torkyje, Frederiko ir Klarisos Milerių šeimoje. Pirmasis Agatos vyras buvo Arčibaldas Kristis. Vėliau rašytoja ištekėjo už archeologo Makso Melouno (Max Mallowan). 1971 metais Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Mirė 1976 metų sausio 12 dieną.

Misis Makginti mirė

Misis Makginti mirė nuo brutalaus smūgio į pakaušį. Įtarimas iš karto krito ant jos nepatikimo nuomininko, ant kurio drabužių buvo aptikti aukos kraujo bei plaukų pėdsakai.
Ir vis dėlto kažko trūko: Bentlis tiesiog neatrodė panašus į žmogžudį. Puaro tikėjosi išgelbėti žmogų nuo kartuvių. Jis nesuprato, kad jo paties gyvybei iškilo didžiulis pavojus...

„Toks paprastas, toks glaustas, toks visiškai gluminantis. Skrupulingai ir taikliai pateiktas kiekvienas įkaltis." *Sunday Times*

Agatha Christie

ISBN 978-9955-740-01-8

